

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
σε συνεργασία με το
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΠΡΩΤΗΣ ΚΑΙ ΔΕΥΤΕΡΗΣ / ΞΕΝΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ»

Συγκριτική φρασεολογία ελληνικής - τουρκικής και εφαρμογές στη διδασκαλία της τουρκικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας σε ελληνόφωνους/ες ενήλικες εκπαιδευόμενους/ες.

Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία της Σκιαδοπούλου Χρυσάνθης (4382021030)

Επιβλέπουσα καθηγήτρια:

Καθηγήτρια Καραντζόλα Ελένη, Τμήμα Μεσογειακών Σπουδών, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Μέλη της εξεταστικής επιτροπής:

Καϊλή Χασάν, Επίκουρος Καθηγητής, Τμήμα Μεσογειακών Σπουδών, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Γαλαντόμος Ιωάννης, Αναπληρωτής Καθηγητής, Τμήμα Γλωσσικών και Διαπολιτισμικών Σπουδών, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

ΡΟΔΟΣ, ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2023

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ**

ΤΜΗΜΑ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
σε συνεργασία με το
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

**ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΠΡΩΤΗΣ ΚΑΙ ΔΕΥΤΕΡΗΣ/ΞΕΝΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ»**

Συγκριτική φρασεολογία ελληνικής - τουρκικής και εφαρμογές στη διδασκαλία της τουρκικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας σε ελληνόφωνους/ες ενήλικες εκπαιδευόμενους/ες.

Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία της Σκιαδοπούλου Χρυσάνθης (4382021030)

Επιβλέπουσα καθηγήτρια:

Καθηγήτρια Καραντζόλα Ελένη, Τμήμα Μεσογειακών Σπουδών, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Μέλη της εξεταστικής επιτροπής:

Καϊλή Χασάν, Επίκουρος Καθηγητής, Τμήμα Μεσογειακών Σπουδών, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Γαλαντόμος Ιωάννης, Αναπληρωτής Καθηγητής, Τμήμα Γλωσσικών και Διαπολιτισμικών Σπουδών, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

ΡΟΔΟΣ, ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2023

Η παρούσα διπλωματική εργασία αποτελεί πνευματική ιδιοκτησία της φοιτήτριας που την εκπόνησε. Οι απόψεις που διατυπώνονται στην παρούσα εργασία εκφράζουν αποκλειστικά τη συγγραφέα.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σημείο εκκίνησης για την παρούσα εργασία αποτελεί η διαπίστωση ότι η ικανότητα για αποτελεσματική χρήση πολυλεξικών συνδυασμών των εκπαιδευομένων μιας δεύτερης / ξένης γλώσσας, υπολείπεται της γενικότερης γνώσης της γλώσσας-στόχου, καθώς και η θέση αναλυτικών προγραμμάτων και εκπαιδευτών / τριών πως η εκμάθηση των πολυλεξικών συνδυασμών πρέπει να προωθείται μόνο στα προχωρημένα επίπεδα γλωσσομάθειας.

Στην παρούσα εργασία πραγματοποιείται μια συγκριτική προσέγγιση φρασεολογισμών της ελληνικής και της τουρκικής, μέσω κατηγοριοποίησης σε γλωσσικά μοτίβα αντιστοιχίας, με στόχο την ανάδειξη των κοινών μορφοσυντακτικών και σημασιολογικών τους στοιχείων, ώστε να επιτευχθεί μια πιο αποτελεσματική διδακτική προσέγγιση για τους / τις ελληνόφωνους / ες ενήλικες εκπαιδευόμενους / ες που διδάσκονται την τουρκική ως δεύτερη / ξένη γλώσσα, από τα πρώτα κιόλας επίπεδα γλωσσομάθειας.

Συγκεκριμένα, υλικό μελέτης αποτέλεσαν 279 ελληνικές ρηματικές πολυλεξικές εκφράσεις που περιλαμβάνουν το ρήμα *κάνω*, από το *Σώμα Πολυλεξικών Συνδυασμών* του Εργαστηρίου Γλωσσολογίας Νοτιοανατολικής Μεσογείου του Τμήματος Μεσογειακών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αιγαίου, ενώ τα παραδείγματα χρήσης των εκφράσεων αντλήθηκαν από το ελληνικό σώμα κειμένων της πλατφόρμας Sketch Engine. Όσον αφορά την τουρκική γλώσσα, υλικό μελέτης αποτέλεσαν 202 ρηματικές πολυλεξικές εκφράσεις που περιλαμβάνουν το ρήμα *yapmak* ‘κάνω, κατασκευάζω’, το μεγαλύτερο μέρος των οποίων αποδελτιώθηκε από το ηλεκτρονικό λεξικό *Türk Dil Kurumu Sözlükleri*, ενώ τα παραδείγματα χρήσης αντλήθηκαν από το τουρκικό σώμα κειμένων του Sketch Engine. Κατά την εξέλιξη της εργασίας αναδύθηκε το ερώτημα κατά πόσο μπορεί μια ρηματική πολυλεξική έκφραση (είτε της ελληνικής, είτε της τουρκικής γλώσσας) να χαρακτηριστεί διαφορετικά, αναλόγως του περιβάλλοντος στο οποίο εμφανίζεται.

Επιπλέον, αναζητήθηκαν κοινές ρηματικές πολυλεξικές εκφράσεις στις δύο γλώσσες, ως προς τη σημασία / λειτουργία, που πραγματώνονται με τα ρήματα *κάνω* / *yapmak*, αντίστοιχα. Παράλληλα, προσδιορίστηκε η κατανομή τους σε μοτίβα αντιστοιχίας που ορίστηκαν. Τέλος σχεδιάστηκαν διδακτικές προτάσεις και διατυπώθηκε η υπόθεση εργασίας ότι ο βαθμός αντιστοιχίας μιας ρηματικής πολυλεξικής έκφρασης μεταξύ μητρικής και

δεύτερης / ξένης γλώσσας, επηρεάζει τη διδασκαλία της στη δεύτερη / ξένη γλώσσα, αφού υψηλός βαθμός αντιστοιχίας δύναται να επιτρέψει τη διδασκαλία της στα εισαγωγικά επίπεδα γλωσσομάθειας (A1-A2).

ABSTRACT

The starting point for this work is the finding that the ability to effectively use polylexical combinations of learners of a second / foreign language falls short of the more general knowledge of the target language, as well as the position of syllabi and instructors, how the learning of polylexical combinations should only be promoted at advanced levels of language learning.

In this work, a comparative approach to Greek and Turkish phraseology is carried out, through categorization into linguistic patterns of correspondence, with the aim of highlighting their common morphosyntactic and semantic elements, in order to achieve a more effective teaching approach for Greek-speaking adult learners who are taught Turkish as a second / foreign language, from the very first levels of language learning.

In particular, 279 Greek verb polylexical expressions that include the verb *kano* ('to do'), from the Corpus of Polylexical Combinations built in the Laboratory of Southeastern Mediterranean Linguistics (Department of Mediterranean Studies, University of the Aegean) formed the study material, while the examples of the expressions were drawn from the Greek corpus included in the Sketch Engine platform. Regarding the Turkish language, the study material consisted of 202 verb polylexical expressions with the verb *yapmak* 'to make, to construct', most of which were compiled from the online dictionary *Türk Dil Kurumu Sözlükleri*, while the examples were drawn from the Turkish text corpus of Sketch Engine. During the development of the work, the question arose as to whether a polylexical verbal expression (either Greek or Turkish) can be characterized differently, depending on the context in which it appears.

In addition, common polylexical verb expressions in the two languages were identified, in terms of meaning / function, realized with the verbs *do* / *yapmak*, respectively. At the same time, their distribution in specific correspondence patterns was determined. Finally, teaching proposals were elaborated and a hypothesis was formulated, namely that the degree of correspondence of a polylexical verbal expression between L1 and L2 affects its teaching in L2: for example a high degree of correspondence may allow its teaching in the first language levels (A1-A2).

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

ABSTRACT

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΩΝ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ 1

ΜΕΡΟΣ Α: ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ..... 3

Κεφάλαιο 1: Πολυλεξικοί συνδυασμοί 3

1.1 Φρασεολογία 3

1.2 Περαιτέρω ζητήματα ορολογίας 3

1.3 Κριτήρια αναγνώρισης και χαρακτηριστικά των πολυλεξικών συνδυασμών 8

1.4 Κριτήρια αναγνώρισης και χαρακτηριστικά των ιδιωτισμών 11

1.5 Ερευνητικά ερωτήματα και υποθέσεις..... 14

ΜΕΡΟΣ Β: ΕΡΕΥΝΑ – ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ 15

Κεφάλαιο 2: Ελληνικοί πολυλεξικοί συνδυασμοί 15

2.1 Μεθοδολογία 15

2.2 Ελληνικές ΡΠΕ από το Σώμα του Εργαστηρίου Γλωσσολογίας Νοτιοανατολικής
Μεσογείου 16

2.3 Ελληνικές ΡΠΕ που προέκυψαν από την μελέτη των αντίστοιχων τουρκικών 88

2.4 Συμπεράσματα..... 100

Κεφάλαιο 3: Τουρκικοί πολυλεξικοί συνδυασμοί 102

3.1 Μεθοδολογία 102

3.2 Τουρκικές ΡΠΕ από το ηλεκτρονικό λεξικό *Türk Dil Kurumu Sözlükleri* 102

3.3 Τουρκικές ΡΠΕ που προέκυψαν από την μελέτη των αντίστοιχων ελληνικών	157
3.4 Συμπεράσματα	164
Κεφάλαιο 4: Κοινός ελληνικός και τουρκικός πολυλεξικός συνδυασμός.....	165
4.1 Εισαγωγικές παρατηρήσεις	165
4.2 Μοτίβα ταξινόμησης με βάση τον βαθμό αντιστοιχίας.....	165
4.3 Κοινές ΡΠΕ και κατάταξη σε μοτίβα αντιστοιχίας	168
4.3.1 Μεθοδολογία	168
4.3.2 Κοινές ΡΠΕ με κοινό ρήμα, κοινή μορφή και λειτουργία (Μοτίβο 1).....	168
4.3.3 Κοινές ΡΠΕ με κοινό ρήμα, παρόμοια μορφή και ίδια λειτουργία (Μοτίβο 2α).177	
4.3.4 Κοινές ΡΠΕ με κοινό ρήμα, αρκετά διαφορετική μορφή και ίδια λειτουργία (Μοτίβο 2β).....	181
4.3.5 Κοινές ΡΠΕ με κοινό ένα στοιχείο εκτός του ρήματος, παρόμοια μορφή και ίδια λειτουργία (Μοτίβο 3α)	183
4.3.6 Κοινές ΡΠΕ χωρίς κανένα κοινό στοιχείο, με αρκετά διαφορετική μορφή αλλά ίδια λειτουργία (Μοτίβο 3β).....	188
4.4 Συμπεράσματα	191
Κεφάλαιο 5: Προτάσεις διδακτικής αξιοποίησης	194
5.1. Εισαγωγικές παρατηρήσεις	194
5.2 Διδακτικές προτάσεις	194
5.2.1 Επίπεδο γλωσσομάθειας Α1	195
5.2.2 Επίπεδο γλωσσομάθειας Α2.....	199
5.2.3 Επίπεδο γλωσσομάθειας Β1	202
5.2.4 Επίπεδο γλωσσομάθειας Β2	205
5.2.5 Επίπεδο γλωσσομάθειας Γ1	208
5.2.6 Επίπεδο γλωσσομάθειας Γ2	211
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	219
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ	221

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1: Συνεχές λεξιλογίου της ΚΝΕ (Γαλαντόμος, 2008).....	10
Πίνακας 2: Κοινές ΡΠΕ (Μοτίβο 1).....	176
Πίνακας 3: Κοινές ΡΠΕ (Μοτίβο 2α).....	180
Πίνακας 4: Κοινές ΡΠΕ (Μοτίβο 2β).....	182
Πίνακας 5: Κοινές ΡΠΕ (Μοτίβο 3α).....	188
Πίνακας 6: Κοινές ΡΠΕ (Μοτίβο 3β).....	191

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ

Γράφημα 1: Παρουσία του κοινού βασικού ρήματος στις κοινές ΡΠΕ.....	192
Γράφημα 2: Κατανομή κοινών ΡΠΕ στα μοτίβα αντιστοιχίας.....	192

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΩΝ

ΑΙΤ αιτιατική
ΑΜΕΤ αμετάφραστο
ΑΝΑΦ αναφορικό
ΑΠΑΡ απαρέμφατο
ΑΡΝ άρνηση
ΑΦΑΙΡ αφαιρετική
ΔΟΤ δοτική
ΚΝΕ κοινή νέα ελληνική
ΚΤΗΣ κτήση
ΜΕΤΑΒ μεταβιβαστικότητα
ΠΡΛΘ παρελθόν
ΠΡΝ παρόν
ΠΡΟΣΤ προστακτική
Ρ.ΕΠΙΡ ρηματικό επίρρημα
ΡΠΕ ρηματική πολυλεξική έκφραση
ΣΤΕΡ στερητικό
ΤΟΠ τοπική
ΤΟΠ.ΠΡ τοπικός προσδιορισμός
ΥΠΟΘ υπόθεση
+ανθρ. ανθρώπινο
-ανθρ. μη ανθρώπινο
(επιφ.) επιφώνημα
(ελλ.) ελληνικό
(τουρκ.) τουρκικό

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Στην απαιτητική και γεμάτη προκλήσεις διαδρομή της εκπόνησης της παρούσας εργασίας συνέβαλαν κάποιοι άνθρωποι τους οποίους νιώθω την ανάγκη να ευχαριστήσω.

Καταρχήν, είμαι ευγνώμων στην καθηγήτρια μου, κα. Ελένη Καραντζόλα που με εμπιστεύτηκε και ανέλαβε την εποπτεία της εργασίας μου. Την ευχαριστώ για την πολύτιμη επιστημονική της καθοδήγηση, για τον χρόνο που μου αφιέρωσε, καθώς και για τη βοήθειά της με διορθώσεις πάνω στο κείμενο. Θέλω επίσης να την ευχαριστήσω για την πρόσβαση στα δεδομένα του Σώματος Πολυλεξικών Συνδυασμών του Εργαστηρίου Γλωσσολογίας Νοτιοανατολικής Μεσογείου, του Τμήματος Μεσογειακών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αιγαίου. Επιπλέον την ευχαριστώ, για την ηθική της συμπαράσταση καθ' όλη τη διάρκεια της συγγραφής της εργασίας.

Θερμότερες ευχαριστίες ανήκουν στον καθηγητή μου κ. Χασάν Καϊλή, ο οποίος ως μέλος της τριμελούς επιτροπής μου, αφιέρωσε χρόνο στην παρούσα εργασία και ήταν πάντα πρόθυμος να μου δώσει ανεκτίμητες συμβουλές στο κομμάτι της τουρκικής γλώσσας καθώς και στο μέρος της εργασίας που σχετιζόταν με τις διδακτικές προσεγγίσεις.

Ευχαριστώ επίσης θερμά τον κ. Ιωάννη Γαλαντόμο, ο οποίος ως μέλος της τριμελούς επιτροπής μου, διέθεσε χρόνο στην εργασία και μου έδωσε πολύτιμες συμβουλές στο κομμάτι που αφορά τους χαρακτηρισμούς των πολυλεξικών συνδυασμών.

Θα ήταν, τέλος, παράβλεψη από μέρους μου να μην ευχαριστήσω την οικογένειά μου, τον Γιάννη, τον Ηλία και τη Δέσποινα, που με ανεξάντλητη υπομονή με στήριξαν από την αρχή έως το τέλος.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Όπως έχουν πολύ εύστοχα σχολιάσει οι Fernando & Flavell (1981), οι πολυλεξικοί συνδυασμοί *συνιστούν ένα σύνθετο και πολύπλοκο φαινόμενο*. Οι διάφορες παραλλαγές στην ορολογία, η διαφορετική οπτική γωνία των ερευνητών / τριών, καθώς και διάφορες περιπτώσεις οι οποίες κρίνονται οριακές, δυσχεραίνουν την ταξινόμηση των πολυλεξικών συνδυασμών, καθώς και την πλήρη κάλυψη του εύρους και των ποικίλων λειτουργιών τους.

Η συχνότητα χρήσης των πολυλεξικών συνδυασμών έχει αποδειχθεί από εμπειρικές μελέτες, σύμφωνα με τις οποίες 28% της προφορικής επικοινωνίας και 20% της γραπτής, αποτελείται από πολυλεξικούς συνδυασμούς (Biber, Johansson, Leech, Conrad & Finegan, 1999). Κατά συνέπεια η απόκτηση ενός ικανού αριθμού πολυλεξικών συνδυασμών κατά την εκμάθηση μιας ξένης γλώσσας είναι απαραίτητη, αφού σύμφωνα μάλιστα και με το Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς για τη Γλώσσα (Συμβούλιο της Ευρώπης, 2001) η γνώση τους αποτελεί δείκτη γλωσσικής επάρκειας.

Η στερεοτυπικότητα ως βασικό χαρακτηριστικό των πολυλεξικών συνδυασμών αποτέλεσε το κύριο εμπόδιο για την ενασχόληση με το συγκεκριμένο γλωσσικό φαινόμενο. Εντούτοις, οι πολυλεξικοί συνδυασμοί αποτελούν καθολικό φαινόμενο αφού «η στερεοτυπικότητα όπως και η ελευθερία είναι ιδιότητες των φυσικών ανθρώπινων γλωσσών» (Αναστασιάδη-Συμεωνίδη & Ευθυμίου, 2006, σ.11).

Στην παρούσα διπλωματική εργασία αντικείμενο μελέτης είναι πολυλεξικοί συνδυασμοί τόσο της ελληνικής, όσο και της τουρκικής, οι οποίοι έχουν τη μορφή ρηματικών φράσεων με βασικό ρήμα το *κάνω* (ελλ.) - *yapmak* (τουρκ.), το οποίο έχει μια σταθερή, κυριολεκτική σημασία 'κατασκευάζω, δημιουργώ, παράγω, φτιάχνω' (greek-language.gr). Συμπληρώματα όπως *δουλειά, τέχνη, σκουπίδια*, καθιστούν πιο συγκεκριμένο αυτό που κατασκευάζεται, δημιουργείται, παράγεται, φτιάχνεται. Κάτι ανάλογο όμως δεν παρατηρείται και με συμπληρώματα όπως *μπαλάκι, χώμα, θραύση, κέφι*.

Στο πρώτο μέρος (Θεωρητική διερεύνηση), το οποίο αποτελείται από το πρώτο κεφάλαιο, γίνεται μια αναφορά στον γλωσσολογικό κλάδο της *φρασεολογίας*, καθώς και στους ορισμούς με τους οποίους εμφανίζεται στα σύγχρονα λεξικά. Στη συνέχεια θίγονται άλλα

ζητήματα ορολογίας, τα οποία αναδεικνύουν τη σύγχυση που επικρατεί τόσο στη διεθνή, όσο και στην ελληνική βιβλιογραφία, μέσα από μια σύντομη βιβλιογραφική επισκόπηση. Εν συνεχεία, αναφέρονται τα κριτήρια βάσει των οποίων αναγνωρίζονται οι *πολυλεξικοί συνδυασμοί* καθώς και τα χαρακτηριστικά τους. Ακολούθως, αναφέρονται τα κριτήρια αναγνώρισης και τα χαρακτηριστικά των *ιδιοτισμών*. Τέλος, τίθενται τα ερευνητικά ερωτήματα και οι υποθέσεις στα οποία θα δοθούν απαντήσεις κατά την εξέλιξη της εργασίας.

Το δεύτερο μέρος (Ερευνα-Μεθοδολογία), αποτελείται από τέσσερα κεφάλαια. Στο δεύτερο κεφάλαιο γίνεται μια προσπάθεια τοποθέτησης 279 ελληνικών ρηματικών πολυλεξικών εκφράσεων (εφεξής ΡΠΕ) που περιλαμβάνουν το ρήμα *κάνω*, στο συνεχές ελευθερίας / δέσμευσης του λεξιλογίου της ΚΝΕ (Γαλαντόμος, 2008), μέσα από την αναζήτηση αυθεντικών προτάσεων που εντοπίστηκαν στο σώμα κειμένων του Sketch Engine. Στο τρίτο κεφάλαιο γίνεται αποδελτίωση 202 τουρκικών ΡΠΕ που περιλαμβάνουν το ρήμα *yarimak*, και χαρακτηρισμός τους μέσω αναζήτησης αυθεντικών παραδειγμάτων από το σώμα κειμένων του Sketch Engine. Στο τέταρτο κεφάλαιο γίνεται συγκριτική εξέταση των κοινών ΡΠΕ ελληνικής και τουρκικής και κατάταξή τους σε μοτίβα αντιστοιχίας. Στο πέμπτο κεφάλαιο διατυπώνονται προτάσεις διδακτικής αξιοποίησης των ΡΠΕ στο γλωσσικό μάθημα της τουρκικής γλώσσας, σε ενήλικες με μητρική γλώσσα (εφεξής Γ1) την ελληνική, με τη μορφή δραστηριοτήτων διαβαθμισμένης δυσκολίας και λαμβάνοντας υπόψη το επίπεδο γλωσσομάθειας. Τέλος, παρουσιάζονται τα βασικά συμπεράσματα του κάθε σταδίου της εργασίας, περιορισμοί και μελλοντικές κατευθύνσεις έρευνας.

ΜΕΡΟΣ Α: ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ

Κεφάλαιο 1: Πολυλεξικοί συνδυασμοί

1.1 Φρασεολογία

Η *φρασεολογία* εξετάζει ένα ευρύ φάσμα φράσεων, οι οποίες αποτελούνται από σταθερούς συνδυασμούς λέξεων που φέρουν συγκεκριμένη σημασία. Οι φράσεις αυτές μπορούν επίσης να απαντηθούν με όρους όπως *ιδιωτισμοί*, *φρασεολογισμοί*, *φρασεολικές μονάδες*, *στερεότυπες / παγιωμένες / τυποποιημένες εκφράσεις*.

Στα γενικά λεξικά της νέας ελληνικής γλώσσας στο λήμμα *φρασεολογία* απαντούν ποικίλοι ορισμοί. Στο Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας του Μπαμπινιώτη (2002), η *φρασεολογία* ορίζεται ως ‘ο τρόπος με τον οποίο εκφράζεται κανείς’. Στο Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής του Ιδρύματος Μανόλη Τριανταφυλλίδη (1998), ορίζεται ως ‘το σύνολο των (τυπικών) τρόπων με τους οποίους συνδέονται οι λέξεις, συντίθενται οι φράσεις ή διαπλέκονται οι προτάσεις στο λόγο’, καθώς και ως ‘τρόπος της έκφρασης, της διατύπωσης του λόγου’. Στο Ελληνικό Λεξικό του Τεγόπουλου-Φυτράκη (1993), η *φρασεολογία* ορίζεται ως ‘εκφραστικός τρόπος / συλλογή φράσεων για διδασκαλία’.

Παρατηρείται συνεπώς, ότι στα πλέον έγκυρα και σύγχρονα λεξικά της νέας ελληνικής γλώσσας, η *φρασεολογία* ορίζεται ως ‘τρόπος έκφρασης, συνδυασμός λέξεων ή συλλογή φράσεων για διδασκαλία’ και όχι ως αυτόνομος κλάδος της γλωσσολογίας. Ο Τριανταφυλλίδης μόνο, αναφέρει στο λεξικό και το ουσιαστικό *φρασεολογισμός*, ορίζοντάς τον ως ‘κάθε είδους στερεότυπη φράση ή έκφραση που χρησιμοποιείται σε μία γλώσσα’ (Παπαλεξάνδρου, 2014). Επιπλέον, παρότι η ελληνική είναι ιδιαίτερα πλούσια σε ιδιωτισμικές εκφράσεις, είναι λίγες οι εργασίες που έχουν γραφτεί για την ελληνική γλώσσα στην ελληνική γλώσσα, πέρα από κάποιες μεμονωμένες εργασίες και κάποιες διδακτορικές διατριβές.

1.2 Περαιτέρω ζητήματα ορολογίας

Ο Saussure, στο έργο του *Μαθήματα Γενικής Γλωσσολογίας* (1979), επεσήμανε πως υφίστανται μη ελεύθεροι συνδυασμοί, δίνοντάς τους έναν πρώτο ορισμό ως *locutions (=expressions) toutes faites*. Στη διεθνή βιβλιογραφία οι πολυλεξικές εκφράσεις, εμφανίζονται επίσης με ποικίλη ορολογία όπως *idioms, frozen/fixed & semi-fixed/semi-frozen expressions, (set) phrases, phraseologisms, phraseological units, formulae, collocations, cranberry*. Από την άλλη, σύμφωνα με τις Συμεωνίδα-Αναστασιάδη & Ευθυμίου (2006, σ.10)

λέγοντας στερεότυπες (ή παγιωμένες ή τυποποιημένες) εκφράσεις, ιδιωτισμοί ή ιδιωτισμοί ή ιδιωτισμικές εκφράσεις ή φρασεολογισμοί αναφερόμαστε σε σταθερούς συνδυασμούς δύο ή περισσότερων λέξεων, συνδυασμούς, δηλαδή, στους οποίους δεν υπάρχει η ελευθερία που διαθέτουν οι γλώσσες να αντικαθιστούν λέξεις με τη συνώνυμή τους ή μια δομή με μια άλλη, και που η σημασία τους δεν είναι γενικά προβλέψιμη, δεν είναι συνθετική, δηλαδή δεν ισούται με το άθροισμα των σημασιών των συστατικών που τις απαρτίζουν.

Η μη ύπαρξη κοινώς αποδεκτής ορολογίας είναι ενδεικτική της σύγχυσης που επικρατεί γύρω από το τι ακριβώς είναι φράση / έκφραση, ενώ η ονομασία ποικίλλει ,ανάλογα με τα κριτήρια που επιλέγονται κάθε φορά για να καθοριστεί και να ταξινομηθεί ένα σύνολο φράσεων (Μίνη & Φωτοπούλου, 2009).

Οι ιδιωτισμοί ανήκουν στην ευρύτερη κατηγορία των *πολυλεξικών εκφράσεων* (multi-word expressions), η οποία περιλαμβάνει πλήθος γλωσσικών δομών που εμφανίζονται στην ελληνική βιβλιογραφία με ποικίλη ορολογία όπως *παγιωμένες/ ημιπαγιωμένες εκφράσεις, συνάψεις, στερεότυπες εκφράσεις, φρασεολογισμοί, διώνυμα, φόρμουλες, παροιμίες, κλισέ, κ.ά.*, ό,τι δηλαδή περιλαμβάνεται στον γενικότερο όρο της *φρασεολογίας* (Γούτσος & Φραγκάκη 2015, σ. 92).

Αναφορικά με την περιγραφή των ιδιωτισμών στην ελληνόγλωσση βιβλιογραφία, επίσης παρατηρούνται αποκλείσεις. Ο Γαλαντόμος (2008, σσ. 132-136), κάνοντας μια βιβλιογραφική επισκόπηση, παρατήρησε ότι πρώτος ο Τριανταφυλλίδης (1981) εισάγει τους όρους *ιδιωτισμός* ή *ελληνισμός* προκειμένου να περιγράψει στερεότυπες εκφράσεις με ιδιαίτερη σημασία, οι οποίες εμπλουτίζουν τη γλώσσα ως στοιχεία «εκφραστικά» και «αναντικατάστατα» (π.χ. *όλα κι όλα, μέρα μεσημέρι, άρον άρον*). Διαχωρίζει μάλιστα τον *ιδιωτισμό* από τον διαδεδομένο έως τότε *ιδιωτισμό*, ο οποίος αφορά γλωσσικά φαινόμενα

των τοπικών γλωσσών, διαλέκτων και ιδιωμάτων, τα οποία δεν απαντούν στην Κοινή Νέα Ελληνική (εφεξής ΚΝΕ).

Η Μότσιου (1987, 1994, όπ. αναφ. στο Γαλαντόμος 2008, σ. 133) ορίζει ως *ιδιωτισμούς*, τους συνδυασμούς γλωσσικών στοιχείων που παρουσιάζουν σταθερότητα και μονιμότητα, δεν κατασκευάζονται παρά προκύπτουν ως έτοιμες συνταγματικές ενότητες και αφορούν στο επίπεδο της λέξης.

Η Φωτοπούλου (1988, 1993 όπ. αναφ. στο Γαλαντόμος 2008, σ. 133) ακολουθεί το μοντέλο της μετασηματιστικής γραμματικής των Harris (1976) και Gross (1981· 1982), στο οποίο βασική συντακτική μονάδα είναι η πρόταση. Ορίζει ως *στερεότυπες προτάσεις*, τις *ρηματικές εκείνες εκφράσεις στις οποίες ένας ή περισσότεροι όροι συνδέονται υποχρεωτικά με το ρήμα*, ενώ η σημασία ολόκληρης της πρότασης δεν προκύπτει από τη σημασία των επιμέρους συστατικών στοιχείων της. Επιπλέον, υποστηρίζει ότι οι παγιωμένες εκφράσεις παρουσιάζουν κοινούς συντακτικούς κανόνες με τις ελεύθερες προτάσεις, ενώ η έρευνά τους βασίζεται στην ανίχνευση του ρήματος, του υποκειμένου και των δυνητικών συμπληρωμάτων.

Η Μουστάκη (1992, όπ. αναφ. στο Γαλαντόμος 2008, σ. 133), υιοθετώντας τις ίδιες θεωρητικές παραμέτρους και συνδυάζοντας τόσο σημασιολογικά όσο και μορφοσυντακτικά κριτήρια, χρησιμοποιεί τον όρο *ιδιωτισμός ή ιδιωτισμικές εκφράσεις* αφού η συνολική σημασία δεν προκύπτει από το άθροισμα των επιμέρους στοιχείων, και τον όρο *στερεότυπες εκφράσεις*, λόγω της στερεοτυπικότητας ή παγίωσης των συστατικών τους.

Ο Συμεωνίδης (2000, όπ. αναφ. στο Γαλαντόμος 2008, σ. 134), υιοθετώντας την ορολογία της σοβιετικής / ρωσικής γλωσσολογικής παράδοσης, κάνει διάκριση μεταξύ *φρασεολογίας υπό στενή έννοια* και *φρασεολογίας υπό ευρεία έννοια*. Στην *φρασεολογία υπό στενή έννοια* περιλαμβάνονται τα φρασήματα, τα λεξήματα συνδυασμού λέξεων, οι ιδιωτισμοί, οι σταθερές χρήσεις και τα είδη ομιλίας. Στην *φρασεολογία υπό ευρεία έννοια* εντάσσονται οι παροιμίες (π.χ. *κράτα με να σε κρατώ να περνούμε τον καιρό*), οι αντιπαροιμίες (π.χ. *κράτα με να σε κρατώ να τσακιστούμε και οι δυο*), οι ρήσεις (π.χ. *Ελλάς Ελλήνων χριστιανών καθολικώς διαμαρτυρομένων*), τα γνωμικά (π.χ. *έρως, ανίκατε μάχαν*) και τα έπεα πτερόεντα (π.χ. *μηδέν άγαν*).

Οι Διακογιώργη & Φωτοπούλου (2002, όπ. αναφ. στο Γαλαντόμος 2008, σσ. 133-134) ακολουθώντας το θεωρητικό πλαίσιο των Harris (1976) και Gross (1981· 1982) αναφέρονται σε *στερεότυπες / παγιωμένες εκφράσεις*, οι οποίες ερμηνεύονται μεταφορικά, αντιπροσωπεύουν

όλα τα είδη γραμματικών εκφορών (π.χ. ονοματικές, ρηματικές, επιρρηματικές κλπ.) και παρουσιάζουν έλλειψη παραγωγικότητας στην κατανομή των στοιχείων τους. Για να χαρακτηριστεί μια φράση *στερεότυπη / παγιωμένη* είναι απαραίτητο να ικανοποιούνται ένα δομικό και ένα σημασιολογικό κριτήριο. Το δομικό, σχετίζεται με την αμετάβλητη σύνδεση ενός ή περισσότερων όρων με το ρήμα και το σημασιολογικό, με την αδυναμία ερμηνείας των προτάσεων αυτών εξαιτίας της σημασίας των επιμέρους λέξεων. Επιπλέον, υποστηρίζουν πως προτάσεις με τα ρήματα *κάνω, έχω, είμαι* δεν αποτελούν στερεότυπες εκφράσεις, αλλά εντάσσονται στην κατηγορία των επιβοηθητικών ρημάτων (π.χ. *δίνω χαστούκια, κάνω εντύπωση*) και των κατηγορικών ουσιαστικών.

Ο Μήτσης (2004, όπ. αναφ. στο Γαλαντόμος 2008, σ. 134) αντιλαμβανόμενος την τάση πολλών λέξεων να συνεμφανίζονται, υποστηρίζει ότι υφίστανται τα παρακάτω τέσσερα είδη συνεκφορών ή λεξιλογικών συνάψεων:

1. Οι *συνήθεις συνάψεις*, οι οποίες παρουσιάζουν κυριολεκτική σημασία και ανάγονται στην ελεύθερη επιλογή του ομιλητή (π.χ. *ο Γιάννης κόβει ξύλα*).
2. Οι *σταθερές ή παγιωμένες συνεκφορές*, οι οποίες έχουν επίσης κυριολεκτική σημασία, αλλά διακρίνονται για τον συμβατικό τους χαρακτήρα και χρησιμοποιούνται σε καθορισμένες επικοινωνιακές περιστάσεις ή στο πλαίσιο τυπικών χρήσεων (π.χ. *χρόνια πολλά, εξ ορισμού*).
3. Οι *συνάψεις με μεταφορική σημασία* (π.χ. *κόβω τα φτερά κάποιου*)
4. Οι *ιδιωτισμοί ή ελληνισμοί*, ως ιδιαίτερες συνάψεις οι οποίες διαφοροποιούνται από τις υπόλοιπες λόγω μη συνθετικότητας της σημασίας (π.χ. *τίναξε τα πέταλα*).

Ο Μπαμπινιώτης (2002) ορίζει τον *ιδιωτισμό* ως: «έκφραση της οποίας η σημασία δεν προκύπτει από τον συνδυασμό των σημασιών των λέξεων που την αποτελούν, π.χ. *σιγά τα λάχανα!, μου πήρες τ' αφτιά!, μου έκανες την καρδιά περιβόλι!*».

Οι Κλαίρης & Μπαμπινιώτης (2005, όπ. αναφ. στο Γαλαντόμος 2008, σσ. 134-135) αναφέρονται σε *περιφραστικά ρήματα*, τα οποία αποτελούνται από παγιωμένες ενότητες κυμαινόμενου βαθμού. Διαθέτουν παρόμοια λειτουργία με τα μονολεκτικά ρήματα, αφού το ρήμα αναπτύσσει ιδιαίτερες σημασιολογικές σχέσεις με τα συμπληρώματά του, ενώ διακρίνονται στις ρηματικές περιφράσεις με απολεξικοποιημένα ρήματα και τις στερεότυπες ρηματικές περιφράσεις. Στις πρώτες, μεταφέρεται το νοηματικό βάρος από το ρήμα στο συμπλήρωμα, και έτσι συνήθως το νόημα είναι ετυμολογικά και σημασιολογικά συγγενικό με το μονολεκτικό ρήμα (π.χ. *κάνω αρχή=αρχίζω*). Από την άλλη, οι στερεότυπες ρηματικές

περιφράσεις παρουσιάζουν αυξημένο βαθμό παγίωσης και η σημασία είναι εννοιολογικά ανεξάρτητη από τη σημασία των επιμέρους συστατικών τους. Τα δύο αυτά είδη περιφράσεων δύναται να τοποθετηθούν σε ένα συνεχές, στου οποίου το αριστερό άκρο βρίσκονται οι ελεύθερες ρηματικές συνάψεις (π.χ. *δίνω το βιβλίο*), ακολουθούν οι συνήθεις ρηματικές συνάψεις (π.χ. *δίνω το όνομά μου*) και οι ρηματικές περιφράσεις με απολεξικοποιημένα ρήματα (π.χ. *δίνω απάντηση=απαντώ*) και καταλήγει στο δεξί άκρο με τις στερεότυπες ρηματικές περιφράσεις (π.χ. *δίνω τα χέρια=συμφιλιώνομαι*).

Η δυσκολία ορισμού και κατηγοριοποίησης των πολυλεξικών συνδυασμών, οδήγησαν τις Αναστασιάδη-Συμεωνίδη & Ευθυμίου (2006, όπ. αναφ. στο Γαλαντόμος 2008, σ. 135) στο συμπέρασμα ότι ανάμεσα στις μονολεκτικές λεξικές μονάδες, στα πολυλεκτικά σύνθετα και στις ελεύθερες ακολουθίες λέξεων, υφίσταται ένα ευρύ φάσμα λεξικών συνδυασμών με κυμαινόμενο βαθμό δέσμευσης. Στις λεξικές λοιπόν ακολουθίες που βρίσκονται εντός του φάσματος, απέδωσαν τον όρο *στερεότυπες εκφράσεις*, με την προϋπόθεση να υπάρχουν δύο τουλάχιστον λέξεις με σημαίνον και σημαινόμενο (Αναστασιάδη-Συμεωνίδη & Ευθυμίου 2006, σ. 15).

Ο Ευδόπουλος (2008, σ. 67 όπ. αναφ. στο Γαλαντόμος 2008, σσ. 135-136), από την άλλη, υιοθετεί τον όρο *ιδιωτισμός* ή *φραστικός ιδιωτισμός*, με το επιχείρημα ότι ο όρος *ιδιωτισμός* δυσχεραίνει τη δημιουργία παράγωγων όρων. Επίσης θεωρεί πως, αφού στη διεθνή ορολογία, για την αναφορά σε μια γλωσσική ποικιλία έχει πλέον επικρατήσει ο όρος *διάλεκτος*, δεν υπάρχει λόγος να διατηρείται ο όρος *ιδιωτισμός* ώστε να διαφοροποιείται από τον *ιδιωτισμό* (=ιδίωμα). Ταυτόχρονα υποστηρίζει ότι οι ιδιωτισμοί, επειδή έχουν χάσει την εσωτερική συντακτική τους υφή και επειδή δεν έχουν συνθετική σημασία, βρίσκονται σε διαδικασία λεξικοποίησης.

Ο Γαλαντόμος (2008, σσ. 136–139), ως *στερεότυπες εκφράσεις* ορίζει το σύνολο των πολυλεξικών συνδυασμών οι οποίοι παρουσιάζουν σταθερότητα και μονιμότητα (γνωμικά, ρήσεις, παροιμίες, κοινωνικές φόρμουλες, μεταγλωσσικές εκφράσεις, συνδετικοί μηχανισμοί), ενώ για τους πολυλεξικούς συνδυασμούς που υποχρεωτικά περιλαμβάνουν ρήμα, υιοθετεί τον όρο *ιδιωτισμός*.

Ο Γούτσος (2009, σ. 77) με τον όρο *ιδιωτισμοί* αναφέρεται στις πολυλεκτικές μονάδες της γλώσσας, όπως ακριβώς είναι και οι συνάψεις, οι παροιμίες, οι κοινωνικές φόρμουλες (χαίρω πολύ, θα τα πούμε), τα δομικά προτασιακά πλαίσια (όχι μόνο... αλλά και..., όσο πιο..

τόσο πιο...), οι συνδετικές κειμενικές φράσεις (να πούμε, που πάει να πει), οι μεταγλωσσικές εκφράσεις (με άλλα λόγια, ας περάσουμε τώρα) κ.λπ.

Αφού ολοκληρώθηκε η αναφορά στις προτεινόμενες ορολογίες της ελληνικής βιβλιογραφίας, είναι αναγκαίο να διευκρινιστεί ότι στην παρούσα εργασία υιοθετείται η ορολογία του Γαλαντόμου (2008), σύμφωνα με την οποία *ιδιωτισμοί* είναι συνδυασμοί λέξεων που περιλαμβάνουν υποχρεωτικά ρήμα και στερεότυπες εκφράσεις είναι οι υπόλοιποι πολυλεξικοί συνδυασμοί.

1.3 Κριτήρια αναγνώρισης και χαρακτηριστικά των πολυλεξικών συνδυασμών

Παρότι παλαιότερα, οι πολυάριθμες αυτές παγιωμένες εκφράσεις βρίσκονταν στο περιθώριο του γλωσσικού ενδιαφέροντος, από τη δεκαετία του '70 και μετά άρχισαν σταδιακά να προκαλούν το ενδιαφέρον των ερευνητών / τριών, αρχικά κυρίως για ζητήματα που αφορούσαν τη στερεοτυπικότητα (Αναστασιάδη – Συμεωνίδη & Ευθυμίου, 2006, σ. 11). Ο Gross (1985) υποστήριξε πως οι στερεοτυπικές εκφράσεις είναι εξίσου σημαντικές με τις ελεύθερες ακολουθίες και έπειτα από έρευνες πάνω σε σώματα κειμένων, κατέληξε στο ότι οι παγιωμένες ακολουθίες καλύπτουν έως και το 20% των κειμένων.

Η δημιουργικότητα, ως βασικό χαρακτηριστικό της γλώσσας, επιτρέπει σύμφωνα και με τη Γενετική Γραμματική, στον / στην ομιλητή / τρια να δημιουργεί με πεπερασμένο αριθμό μονάδων, άπειρο αριθμό προτάσεων και συνδυασμών. Είναι προφανές ότι στο λεξιλόγιο μιας γλώσσας εκτός από τις μονολεκτικές λέξεις, απαντούν και συνδυασμοί λέξεων οι οποίοι έχουν ξεχωριστή συντακτική και σημασιολογική υπόσταση. Πρόκειται για παγιωμένες εκφράσεις που λειτουργούν ως ενιαίο σύνολο. Εκτός από τους γραμματικούς περιορισμούς που όπως είναι φυσικό υπόκεινται, είναι αναγκαίο να χρησιμοποιούνται και στις κατάλληλες επικοινωνιακές περιστάσεις, αφού δεν κατασκευάζονται επί τόπου, αλλά έχουν απομνημονευτεί (Αναστασιάδη – Συμεωνίδη & Ευθυμίου, 2006). Επιπλέον, μια παγιωμένη έκφραση συνιστά *μονάδα-πακέτο* (*package*) (Karantzola, Sampanis, Galantomos, Achladi, Kaili, 2019, σ. 227) η οποία εμφανίζει στεροτυπικότητα. Σε περίπτωση που διασπαστεί ή μετασχηματιστεί, το συνολικό νόημα και τα επιδιωκόμενα επικοινωνιακά αποτελέσματα θα μεταβληθούν (Γαλαντόμος, 2008).

Πρώτος ο Jespersen (1924), έκανε λόγο για δύο αντιτιθέμενους πόλους στη γλώσσα, τη συνδυαστική ελευθερία και τη στερεοτυπικότητα. Πολύ αργότερα, ο Sinclair (1991) διενεργώντας μεγάλες μελέτες και αναλύσεις γραπτών κειμένων, θέλησε να αποδώσει την ελευθερία και τους περιορισμούς στην συνδυαστικότητα των λέξεων μεταξύ τους, διατυπώνοντας την *Αρχή της Ανοιχτής Επιλογής* (*The open-choice principle*) και την *Αρχή του Ιδιωτισμού* (*The idiom principle*). Σύμφωνα με την *Αρχή της Ανοιχτής Επιλογής*, ο / η ομιλητής / τρια έχει την ικανότητα να επιλέγει και να συνδυάζει λέξεις, ανάλογα με την εμπειρία του / της και τις εκάστοτε επικοινωνιακές ανάγκες. Σύμφωνα με την *Αρχή του Ιδιωτισμού*, ο / η ομιλητής / τρια διαθέτει παράλληλα και ημι-προκατασκευασμένες λεξικές δομές, μέσω των οποίων προσδίδεται φυσικότητα στο λόγο, ενώ ταυτόχρονα αντανακλάται η ύπαρξη ενός εμπλουτισμένου λεξιλογίου. Εν ολίγοις, μπορεί να παραχθεί ανεξάντλητος αριθμός προτάσεων και συνδυασμών, αρκεί να αξιοποιούνται οι κανόνες που διέπουν το εκάστοτε γλωσσικό σύστημα.

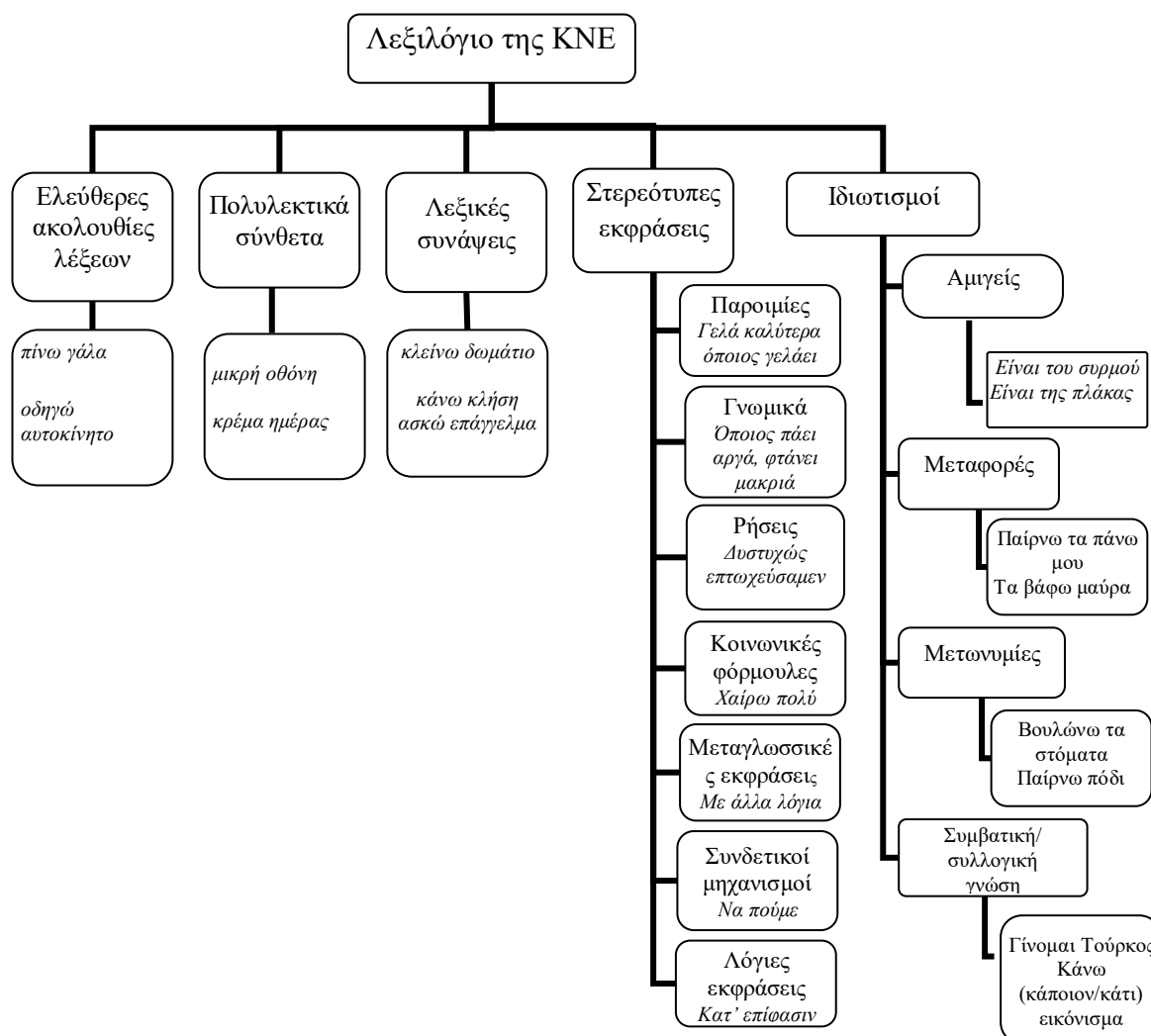
Η Moon (1997) διακρίνει τους πολυλεξικούς συνδυασμούς από άλλες λεξικές ενότητες, βάσει τριών κριτηρίων ταξινόμησης, την *καθιέρωση* (*institutionalization*), τη *σταθεροποίηση* (*fixedness*) και τη *μη συνθετικότητα* (*noncompositionality*). Η *καθιέρωση* αφορά τον βαθμό εξοικείωσης με την έκφραση, η *σταθεροποίηση* τον βαθμό παγίωσής της και η *μη συνθετικότητα*, σχετίζεται με τη δυσκολία εξαγωγής σημασίας από τα επιμέρους στοιχεία της πολυλεξικής έκφρασης.

Οι Fernando & Flavell (1981, όπ. αναφ. στο Γαλαντόμος 2008) επισημαίνουν την ύπαρξη ενός συνεχούς εκφράσεων στο αριστερό άκρο του οποίου βρίσκονται οι *διαφανείς* (*transparent*) *πολυλεξικοί συνδυασμοί*, αμέσως μετά απαντούν οι *ημι-διαφανείς* (*semi-transparent*) και οι *ημι-αδιαφανείς* (*semi-opaque*), ενώ στο πιο δεξί άκρο βρίσκονται οι *αδιαφανείς συνδυασμοί* (*opaque*). Είναι καθαρά υποκειμενικό το σε ποια από τις παραπάνω κατηγορίες θα μπορούσε να ενταχθεί μια έκφραση και επαφίεται στη διαίσθηση του / της ομιλητή / τριας.

Παράλληλα, υφίσταται και ένα συνεχές παγίωσης που επεκτείνεται από τις μη αναλύσιμες στις μερικώς αναλύσιμες εκφράσεις (Gross, 1996· Sag I., Bond, F., Copestake, A., Flickinger, D., 2001). Ωστόσο, και η οριοθέτηση της παγίωσης δεν είναι απλή και εύκολη εξαιτίας της πολυδιάστατης και της πολυπαραγοντικής της φύσης. Καθίσταται λοιπόν σαφές, ότι για τον ορισμό του σύνθετου φαινομένου των πολυλεξικών συνδυασμών, δεν αρκεί να

ληφθεί υπόψη ένα μόνο κριτήριο, αλλά ένας συνδυασμός διαφόρων ιδιοτήτων (Fernando & Flavell, 1981, όπ. αναφ. στο Γαλαντόμος, 2008, σ. 123).

Ο Γαλαντόμος (2008) στη διατριβή του με θέμα *Η διδασκαλία των μεταφορών και των ιδιοτισμών της νέας ελληνικής ως ξένης / δεύτερης γλώσσας*, απέδωσε σχηματικά στο παρακάτω συνεχές, το λεξιλόγιο της ΚΝΕ σύμφωνα με το οποίο, στο αριστερότερο άκρο βρίσκονται απολύτως ελεύθερα στοιχεία και στο δεξιότερο στοιχεία που δεν επιτρέπουν καμία ελευθερία.

Πίνακας 1: Συνεχές λεξιλογίου της ΚΝΕ (Γαλαντόμος, 2008)

1.4 Κριτήρια αναγνώρισης και χαρακτηριστικά των ιδιωτισμών

Υπάρχουν τρία κριτήρια βάσει των οποίων μπορούν να διακριθούν οι ιδιωτισμοί από τους υπόλοιπους πολυλεξικούς συνδυασμούς. Το πρώτο κριτήριο αφορά την *καθιέρωση*, δηλαδή τον βαθμό εξοικείωσης των ομιλητών / τριών με μια φράση. Το δεύτερο κριτήριο είναι αυτό της *σταθεροποίησης* και αφορά τον βαθμό παγίωσης ενός ιδιωτισμού. Το τρίτο κριτήριο είναι το κριτήριο της *μη συνθετικότητας*, ότι δηλαδή δεν μπορεί να εξαχθεί το νόημα μιας φράσης από το νόημα των επιμέρους συστατικών στοιχείων. (Moon, 1997 σσ. 40-42).

Ο Γαλαντόμος (2008, σσ. 137-139) διακρίνει τους ιδιωτισμούς σε τέσσερις κατηγορίες: *τους αμιγείς ιδιωτισμούς*, *τους ιδιωτισμούς* οι οποίοι προκύπτουν από τους γνωστικούς μηχανισμούς της *μεταφοράς*, εκείνους που προκύπτουν από τους γνωστικούς μηχανισμούς της *μετωνυμίας* και τους ιδιωτισμούς που αντλούνται από τη *συμβατική / συλλογική γνώση* των ομιλητών / τριών της ελληνικής. Ιδιαίτερα σημαντική είναι η εύρεση της σημασιολογικής κεφαλής του ιδιωτισμού, της λέξης δηλαδή η οποία ευθύνεται σε μεγάλο βαθμό για την ιδιωτισμική ταυτότητα της ακολουθίας, του συστατικού εκείνου που *εξέχει*, όπως χαρακτηριστικά αναφέρει η Τηλικίδου (2018, σ. 374). Η σημασιολογική κεφαλή των ιδιωτισμών που έχουν τη μορφή ρηματικής φράσης είναι το ίδιο το ρήμα. Ακόμα όμως και στις λίγες περιπτώσεις που φεύγει η ρηματική κεφαλή, την αντικαθιστά το συμπλήρωμα που τρέπεται σε ρήμα: *κάνω συλλογή* → *συλλέγω*, *κάνω ζήλιες* → *ζηλεύω*.

Όσον αφορά τους αμιγείς ιδιωτισμούς, η σημασία τους δεν προκύπτει από τις σημασίες των επιμέρους συστατικών τους και διακρίνονται σε *αδιαφανείς* και *μερικώς διαφανείς*. Στους *αδιαφανείς ιδιωτισμούς*, η συνολική σημασία δεν σχετίζεται καθόλου με κάποιο από τα συστατικά τους (π.χ είναι του συρμού). Η Τηλικίδου (2018, σ. 347) τους χαρακτηρίζει ως *μαύρη λίστα μικρής ομάδας ιδιωτισμών* οι οποίοι *αντιστέκονται σθεναρά στην όποια προσπάθεια, απόπειρα ερμηνείας και κατανόησης των μηχανισμών δημιουργίας τους*. Στους *μερικώς διαφανείς ιδιωτισμούς*, τα συστατικά ή κάποιο από αυτά, έχουν / έχει μια κάποια σημασιολογική συνάφεια με τη συνολική σημασία του ιδιωτισμού (π.χ. *πληρώνω τα σπασμένα*).

Σε ιδιωτισμούς οι οποίοι προκύπτουν από τους γνωστικούς μηχανισμούς της *μεταφοράς* (π.χ. *βρίσκω πάτο*), η σημασία συνάγεται μέσω της μεσολάβησης μιας διαφορετικής οντότητας. Η Τηλικίδου (2018), υποστήριξε ότι το μεγαλύτερο μέρος των ιδιωτισμών

προέρχεται από μεταφορές, αφού κάνοντας συγχρονική, διαγλωσσική και διαχρονική εξέταση, συμπέρανε πως τα μεταφορικά σχήματα είναι πεπερασμένα και κάθε φορά επανέρχονται γεννώντας νέες εκφράσεις με διαφορετικές εννοιακές προσεγγίσεις. Στο πλαίσιο της γνωστικής προσέγγισης, το ανθρώπινο αντιληπτικό σύστημα είναι μεταφορικής φύσης. Οι Lakoff & Johnson (1999, όπ. αναφ. στο Γαλαντόμος 2008, σ. 150) υποστηρίζουν ότι οι μεταφορικοί ιδιοτισμοί σχετίζονται με νοητικές εικόνες οι οποίες αποκλίνουν δραματικά από ομιλητή σε ομιλητή / από ομιλήτρια σε ομιλήτρια. Συγχρόνως, οι νοητικές αυτές εικόνες σχετίζονται άμεσα με τον πολιτισμό μιας γλωσσικής κοινότητας, ενώ οι διαφορές αναφορικά με το λεξιλόγιο ίσως να ανάγονται σε διαφορές στην υφή και στο περιεχόμενο αυτών των νοητικών εικόνων. Τέλος, η *μεταφορά* συνιστά έναν από τους σημαντικότερους μηχανισμούς επέκτασης του σημασιολογικού φορτίου των λέξεων μιας γλώσσας (Καραντζόλα & Φλιάτουρας, 2004· Ξυδόπουλος, 2008).

Αρκετά συχνά απαντούν και ιδιοτισμοί οι οποίοι προκύπτουν από τον γνωστικό μηχανισμό της *μετωνυμίας* (π.χ. βουλώνω τα στόματα). Η *μετωνυμία* (metonymy) (Knowles & Moon, 2006) είναι ένα σχήμα λόγου, κατά το οποίο αντί για τη λέξη που απαιτείται χρησιμοποιείται άλλη, με την οποία υπάρχει στενή σημασιολογική σχέση, π.χ. *στέγη* αντί *σπίτι* [...]» (Μπαμπινιώτης, 2002, σ. 1094). Ενώ, σύμφωνα με τον Kövecses (2002, σ. 145), ως *μετωνυμία* ορίζεται μια γνωστική διαδικασία στην οποία μια εννοιολογική οντότητα, το όχημα, παρέχει νοητική πρόσβαση σε μια άλλη εννοιολογική οντότητα, το στόχο, στα πλαίσια του ιδίου πεδίου ή ιδεατού γνωστικού μοντέλου (ΙΓΜ). Οι μετωνυμίες μπορούν να διακριθούν σε εκείνες που αφορούν το μέρος αντί του όλου (π.χ. *ο κ. Γιάννης έχει πολλά στόματα να θρέψει*), το όλο αντί του μέρους (π.χ. *πρέπει να χρησιμοποιήσω την τουαλέτα*), τον περιέκτη αντί του περιεχόμενου (π.χ. *το δωμάτιο 44 ζήτησε ένα μπουκάλι νερό*) (Cruse, 2004). Ανάμεσα στις μεταφορές και τις μετωνυμίες παρατηρούνται τόσο ομοιότητες όσο και διαφορές. Λόγω της αλληλεπίδρασης και των ασαφών ορίων τους, διατυπώθηκε η άποψη, ότι αρκετές μεταφορικές έννοιες έχουν μετωνυμική βάση (Γαλαντόμος, 2008).

Οι ιδιοτισμοί οι οποίοι αντλούνται από τη *συμβατική / συλλογική γνώση* των ομιλητών / τριών της ελληνικής γλώσσας, αναφέρονται σε ιστορικές, πολιτισμικές, θρησκευτικές κ.ά. παραστάσεις που διαθέτουν οι ομιλητές / τριες. Για παράδειγμα, ο ιδιοτισμός *κάνω τον χωροφύλακα* συνδέεται με τη συμβατική / συλλογική γνώση για το ρόλο και τη λειτουργία των σωμάτων ασφαλείας σε παλαιότερες χρονικές περιόδους. Από την άλλη, στις στερεότυπες

εκφράσεις περιλαμβάνονται παροιμίες (π.χ. *γελά καλύτερα, όποιος γελά τελευταίος*), γνωμικά (π.χ. *όποιος αργά φτάνει, φτάνει μακριά*), ρήσεις (π.χ. *δυστυχώς επτωχεύσαμεν*), λόγιες εκφράσεις (π.χ. *έπεα πτερόεντα*), κοινωνικές φόρμουλες (π.χ. *χαίρω πολύ*), μεταγλωσσικές εκφράσεις (π.χ. *με άλλα λόγια*) και συνδετικοί μηχανισμοί (π.χ. *που πάει να πει*) (Γαλαντόμος, 2008).

Στην παρούσα εργασία, η έρευνα σε πολυλεξικούς συνδυασμούς που περιλαμβάνουν το ρήμα *κάνω*, από την κατηγορία των στερεότυπων εκφράσεων, ανέδειξε και έναν περιορισμένο αριθμό παροιμιών. Οι *παροιμίες* είναι σύντομες προτάσεις οι οποίες απομνημονεύονται και μεταδίδονται από γενιά σε γενιά, ενώ περιέχουν σοφία, αλήθεια, ήθη και παραδοσιακές απόψεις με μεταφορικό τρόπο (Mieder 1993, όπ. αναφ. στον Γαβριηλίδου & Μαυρομματίδου, 2017). Είναι ανεξάρτητες, ολοκληρωμένες μονάδες (Honeck 1997), οι οποίες παρότι δύναται να χρησιμοποιηθούν με συντακτική, σημασιολογική και πραγματολογική αυτονομία (Γαβριηλίδου & Μαυρομματίδου, 2017), δεν επιδέχονται παρεμβολές (Μότσιου, 1987), ούτε τροποποιήσεις σε χρόνο, πρόσωπο ή αριθμό (Γαβριηλίδου, 2001).

Σύμφωνα με την Τηλικίδου (2018) οι ιδιωτισμοί φέρουν τα εξής χαρακτηριστικά:

- έχουν απρόβλεπτη, μη συνθετική σημασία, π.χ. *κάνω ό,τι μου καπνίσει, κάνω τόπο στην οργή*
- έχουν σημασιολογική αδιαφάνεια, π.χ. *κάνω (κάποιον / α) τρεις παράδες, κάνω (κάποιον / α) τ' αλατιού*
- αποτελούν προϊόντα γνωσιακών μηχανισμών, κυρίως μεταφορών, π.χ. *κάνω (κάποιον / α) χρυσό, κάνω (κάποιον / α / κάτι) μπαλάκι, αλλά και μετωνυμιών, π.χ. (κάνω κάτι) για τα μάτια του κόσμου, κάνω κερκίδα.*
- είναι ευφημισμοί, κάποιιοι με αρνητική λειτουργία, άρα είναι δυσφημιστικοί ευφημισμοί, π.χ. *κάνω μια τρύπα στο νερό* → πικρή ειρωνεία, *κάνω τα μούτρα κρέας* → τιμωρία.
- μερικοί μεταβάλλονται «χάνοντας» μια λέξη, χωρίς να υπάρχει σημασιολογική επίπτωση, αφού η σημασία της «χαμένης λέξης» εμπεριέχεται στο υπόλοιπο τμήμα του ιδιωτισμού, π.χ. *κάνω (κάποιον / α) τσακατό / η > τσακώνω, κάνω (κάποιον / α) μούσκεμα > μουσκεύω.*
- κάποιιοι προέρχονται από συνθηματικές γλώσσες φέροντας διαφοροποίηση, μυστικότητα, ιδιωτικότητα και καταλήγοντας αδιαφανείς, π.χ. *κάνω την μπάνκα* (ορολογία χαρτοπαίγιου), *την κάνω* (γλώσσα των νέων).
- έχουν ανεπίσημο, προφορικό χαρακτήρα (Croft & Cruse, 2004).

Κάτω από την «ομπρέλα» της φρασεολογίας δύναται να μπου και οι λεξικές συνάψεις (π.χ. κάνω κράτηση), λέξεις δηλαδή οι οποίες συνεμφανίζονται στη ροή του λόγου με μεγάλη συχνότητα και αντιμετωπίζονται ως ενιαίες ενότητες και όχι ως μεμονωμένες λέξεις (Θώμου, 2001).

1.5 Ερευνητικά ερωτήματα και υποθέσεις

Το βασικό ερευνητικό ερώτημα που τίθεται στην εργασία, είναι ο βαθμός ομοιότητας των ΡΠΕ του ρήματος *κάνω* της ελληνικής, σε σχέση με τις ΡΠΕ του ρήματος *yarimak* της τουρκικής. Το ερώτημα αυτό εξειδικεύεται στα ακόλουθα υποερωτήματα:

1. Μπορεί μία ΡΠΕ, εν προκειμένω του *κάνω*, να εντοπιστεί σε δύο ή και τρία διαφορετικά σημεία εντός του Συνεχούς Ελευθερίας / Δέσμευσης (Γαλαντόμος, 2008), αναλόγως του περιβάλλοντος στο οποίο εμφανίζεται;
2. Μπορεί το λεξιλόγιο της τουρκικής να τοποθετηθεί και αυτό σε ένα Συνεχές Ελευθερίας / Δέσμευσης, και αν ναι, μπορεί μία ΡΠΕ να εντοπιστεί σε δύο ή και τρία διαφορετικά σημεία εντός του συνεχούς, αναλόγως του περιβάλλοντος στο οποίο εμφανίζεται;
3. Από τις ΡΠΕ που απαντούν και στις δύο γλώσσες, πόσες σχηματίζονται με τα ρήματα *κάνω* και *yarimak*;
4. Ποια είναι η κατανομή των κοινών ΡΠΕ στις δύο γλώσσες με βάση μοτίβα αντιστοιχίας;

Αναφορικά με τη διδακτική των ΡΠΕ προτείνονται δραστηριότητες, οι οποίες βασίζονται στις εξής δύο υποθέσεις:

1. Ο μεγάλος βαθμός αντιστοιχίας μίας ΡΠΕ μεταξύ Γ1 και Γ2, διευκολύνει τη διδασκαλία της στη Γ2.
2. Ο μεγάλος βαθμός αντιστοιχίας μίας ΡΠΕ μεταξύ Γ1 και Γ2, μπορεί να επιτρέψει τη διδασκαλία της, στα εισαγωγικά επίπεδα γλωσσομάθειας (A1-A2).

ΜΕΡΟΣ Β: ΕΡΕΥΝΑ – ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Κεφάλαιο 2: Ελληνικοί πολυλεξικοί συνδυασμοί

2.1 Μεθοδολογία

Στο παρόν κεφάλαιο, υλικό μελέτης αποτέλεσαν 279 ρηματικές εκφράσεις του ρήματος *κάνω*¹, οι οποίες αντλήθηκαν από δεδομένα του Σώματος Πολυλεξικών Συνδυασμών του Εργαστηρίου Γλωσσολογίας Νοτιοανατολικής Μεσογείου, του Τμήματος Μεσογειακών Σπουδών, του Πανεπιστημίου Αιγαίου. Το συγκεκριμένο σώμα συνιστά μια διευρυμένη έκδοση της διδακτορικής διατριβής του Γαλαντόμου (2008) και περιλαμβάνει το σύνολο των εκφράσεων όλων των ρημάτων της κοινής νέας ελληνικής, με δεδομένα τα οποία έχουν αποδελτιωθεί από τα τρία πλέον έγκριτα λεξικά της ΚΝΕ: το Λεξικό της Κοινής Νέας Ελληνικής (Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη 1998), το Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας (Λεξικό Μπαμπινιώτη, 2002) και το Χρηστικό Λεξικό της Νεοελληνικής Γλώσσας της Ακαδημίας Αθηνών.

Η μεγάλη παραγωγικότητα του ρήματος *κάνω*, συνετέλεσε αφενός στην επιλογή του και αφετέρου στην έρευνα των συνδυασμών του. Στόχος του κεφαλαίου αυτού ήταν να τοποθετηθούν οι πολυλεξικοί συνδυασμοί του ρήματος *κάνω*, με βάση τα χαρακτηριστικά τους, στο Συνεχές Ελευθερίας / Δέσμευσης του λεξιλογίου της ΚΝΕ (Γαλαντόμος 2008). Παράλληλα διερευνήθηκε το κατά πόσο μπορεί μια ΡΠΕ να εντοπιστεί σε δύο ή και τρία διαφορετικά σημεία εντός του συνεχούς, αναλόγως του περιβάλλοντος στο οποίο εμφανίζεται.

Σε πρώτη φάση έγινε προσπάθεια χαρακτηρισμού τους σε λεξικές συνάψεις, στερεότυπες εκφράσεις (κυρίως παροιμίες), αμιγείς ιδιωτισμούς, μεταφορικούς ιδιωτισμούς, μετωνυμικούς ιδιωτισμούς και ιδιωτισμούς που στηρίζονται στη συμβατική / συλλογική γνώση των ομιλητών / τριών της ελληνικής. Κατά τη φάση αυτή, προέκυψαν διάφορα διλήμματα τα οποία ξεπεράστηκαν με την αναζήτηση παραδειγμάτων στο σώμα κειμένων του Sketch Engine, Greek Web 2019 (eITenTen19). Η συμβολή του συγκεκριμένου κεφαλαίου, είναι ότι

¹ Οι 50 προέκυψαν από την μελέτη των τουρκικών πολυλεξικών συνδυασμών (Κεφάλαιο 3).

μέσα από το σώμα κειμένων, προέκυψαν και νέες σημασίες - χρήσεις των συνδυασμών, οι οποίες δεν εντοπίζονται στα λεξικά. Επιπλέον, μέσα από την αποδελτίωση των ΡΠΕ της τουρκικής (Κεφάλαιο 3), προέκυψαν και 50 ΡΠΕ της ελληνικής, οι οποίες προστέθηκαν στο ήδη υπάρχον σώμα (2.3 Ελληνικές ΡΠΕ που προέκυψαν από την μελέτη των αντίστοιχων τουρκικών).

2.2 Ελληνικές ΡΠΕ από το Σώμα του Εργαστηρίου Γλωσσολογίας Νοτιοανατολικής Μεσογείου

Στην ενότητα που ακολουθεί μελετιούνται οι ΡΠΕ οι οποίες έχουν αντληθεί από το Σώμα του Εργαστηρίου Γλωσσολογίας Νοτιοανατολικής Μεσογείου. Τα ερμηνεύματα των λεξικών φέρουν δίπλα τους παρένθεση της μορφής (1058,2/Μ), η οποία δηλώνει τη θέση του λήμματος εντός του λεξικού. Όσα ερμηνεύματα δε φέρουν αυτή τη παρένθεση, είναι της συγγράφουσας και προέκυψαν μέσα από τα παραδείγματα των σωμάτων κειμένων. Τα παραδείγματα φέρουν τη μορφή (35α), όπου 35 είναι ο αύξον αριθμός του συνδυασμού και α είναι το πρώτο παράδειγμα, ενώ εντός παρενθέσεως αναφέρεται και ο ιστότοπος από τον οποίο αντλήθηκαν. Επειδή πρόκειται για αυθεντικές προτάσεις, δεν έχει γίνει καμία απολύτως παρέμβαση, κατ' επέκταση είναι πιθανό να φέρουν λάθη και παραλήψεις.

(1) *κάνω χαρακίρι*

Ο εν λόγω συνδυασμός, με ερμηνεύμα λεξικού 'αυτοκτονώ' (1935,1/Χ), έχει αμετάβато ρήμα και αποτελεί λεξική σύμβαση (1α). Εντούτοις, χρησιμοποιείται πολύ περισσότερο μεταφορικά για να εκφράσει πως 'κάποιος / α βρίσκεται σε απόγνωση' (1β), και σπανιότερα με αντικείμενο έχοντας την έννοια 'καταστρέφω' (1γ).

α. *Δυόμιση χιλιάδες Σαμουράι έκαναν χαρακίρι για την ήττα και όσοι επέζησαν γνώρισαν την απόλυτη φτώχεια και την εξαθλίωση.* (Lefkastour.gr)

β. [...] *όσο για το 3ο θέμα, μάλλον να σε συμβουλευτεί κάποιος άλλος, γιατί εγώ κοντεύω να κάνω χαρακίρι ... καλό κουράγιο!* (eap-forums.gr)

γ. *Ποιος και γιατί άρπαξε το όνειρο της Ελένης Τοπαλούδη και του έκανε χαρακίρι;* (avg1.gr)

(2) *κάνω (κάτι) χαλάλι (σε κάποιον / α)*

Στο σώμα κειμένων το οποίο εξετάστηκε, δεν βρέθηκε παράδειγμα που να περιέχει τη συγκεκριμένη ΡΠΕ και η οποία να φέρει τη σημασία του λεξικού ‘συγχωρώ σε κάποιον / α κάτι ή το θεωρώ ότι καλώς έχει γίνει’ (1926,1/X). Αποτελεί μια λεξική σύναψη, καθώς μπορεί άνετα να παραφραστεί με το, ομόρριζο του ουσιαστικού, ρήμα *χαλαλίζω* και φέρει την έννοια ‘διαθέτω με ευχαρίστηση κάτι που μου είναι πολύτιμο’ (2α).

α. *Θα τους χαρίσεις τον κόσμο που κληρονόμησες, τον πολιτισμό σου, τα ιερά και τα όσιά σου; Θα τα κάνεις χαλάλι στους τζίτζιφιόγκους;* (agriniovoice.gr)

(3) *κάνω (κάποιον / α) μαύρο / η (στο ξύλο)*

Ο ιδιωτισμός, συναντάται μόνο με την έννοια ‘δέρνω κάποιον / α πάρα πολύ’ (1058,2/M). Όταν εμφανίζεται με το ουσιαστικό *στο ξύλο* είναι μερικώς διαφανής (3α), ενώ όταν εμφανίζεται χωρίς αυτό, αποτελεί αδιαφανή ιδιωτισμό (3β).

α. *Έμεινε σχεδόν αγράμματος και η ζωή του φαίνεται να άλλαξε, όταν ένας γείτονας του τον έπιασε να κλέβει στα χωράφια του και τον έκανε μαύρο στο ξύλο.* (tanea.gr)

β. *Τότε που όταν τολμούσες να διαμαρτυρηθείς συλλογικά, έπεφταν πάνω σου οι πολιτσήμοι με τα γκλοπ και σε κάνανε μαύρο και μετά σε οδηγούσανε στα αστυνομικά τμήματα δια...τα περαιτέρω.* (mikis-crete.gr)

(4) *κάνω (κάποιον / α) μπλε μαρέν*

Πρόκειται για έναν αμιγή, αδιαφανή ιδιωτισμό ο οποίος απαντά κυρίως με την έννοια ‘χτυπώ πολύ κάποιον / α προκαλώντας του / της μώλωπες’ (4α) και σε ελάχιστες περιπτώσεις με την έννοια ‘προκαλώ μεγάλες υλικές καταστροφές’ (4β).

α. *Ξέρεις, σαν κάτι προπολεμικές πουτάνες που αν ο νταβατζής τους δεν τις έκανε μπλε μαρέν τρεις φορές την εβδομάδα, φοβόντουσαν ότι δεν τις αγαπούσε πραγματικά.* (10percent.gr)

β. *Οι ασφαλίτες μπήκανε μέσα και το κάνανε μπλε μαρέν το Πολυτεχνείο (οι φαντάροι αποχώρησαν με βήμα και τραγούδι κατά τις 4.00-4.30)-έβλεπα από τις γρίλιες.* (ektosgrammis.gr)

(5) *κάνω κάποιον / α ντα / νταντά*

Ο συγκεκριμένος ιδιωτισμός είναι δανεισμένος από τη γλώσσα των νηπίων, ως εκ τούτου κατατάσσεται στην κατηγορία των ιδιωτισμών που αποτελούν συλλογική γνώση και απαντά στα λεξικά ως ‘δέρνω κάποιον / α’ (1197,2/N) (5α), ενώ χρησιμοποιείται και με ειρωνική χροιά, όταν δεν πιστεύουμε ότι κάποιος / α μπορεί να μας βλάψει (5β).

α. Άλλοι, παρηγορούν το παιδί σαν να έκανε ο γιατρός κάποια κολάσιμη πράξη βίας "Θα τον κάνουμε ντα τον γιατρό που σε τσίμπησε" (deltamoms.gr)

β. [...] όταν άναψε ο καβγάς βγήκε και ο άντρας της από την κουζίνα να μας κάνει ντα. (tavernoخورos.gr)

(6) *κάνουν (κάποιον / α) σάντουιτς*

Ιδιωτισμός που βασίζεται σε μεταφορικό σχήμα και χρησιμοποιείται κυρίως ‘για πρόσωπο ή πράγμα που το βάζουν στη μέση πιέζοντας τα δύο άλλα πρόσωπα ή πράγματα’ (1568,2/Σ) (6α). Στο παράδειγμα (6β) εκφράζεται ‘η πίεση που ασκείται από μία χώρα σε μια άλλη’, μέσω μετωνυμικού σχήματος και αναφοράς στα ονόματα της εθνικότητας και της χώρας, αντί της ρωσικής και της τουρκικής κυβέρνησης. Στο υπό εξέταση σώμα κειμένων, ο πολυλεξικός αυτός συνδυασμός, εμφανίζεται σπανιότερα και ως λεξική σύναψη με την έννοια ‘φτιάχνω πρόχειρο φαγητό κόβοντας ένα ψωμάκι στη μέση και τοποθετώντας στο εσωτερικό του διάφορα συστατικά όπως τυρί, αλλαντικά, λαχανικά κλπ.’ (6γ).

α. Τέλη 11 με είχαν χτυπήσει στην Α.Ο. και με κάναν σάντουιτς (ευτυχώς δεν πειράχτηκε το σασί το ψαζα). (vwclub.gr)

β. Ουσιαστικά οι ρώσοι κάνουν σάντουιτς την Τουρκία, ένεκα της στάσης που τήρησαν στην Συρία και η οποία έρχεται, αντίθετη με τα ρωσικά συμφέροντα. (zoiforos.gr)

γ. Χταποδοκεφτέδες φούρνου, που θα τους κάνετε σάντουιτς με ψωμί ολικής και φρέσκα λαχανικά. (happy parenting.gr)

(7) *κάνω (καινούργιο) συκώτι*

Πρόκειται για έναν αμιγή, αδιαφανή ιδιωτισμό, καθώς κανένα από τα συστατικά του δεν συμβάλει στην συνολική σημασία ‘διασκεδάζω πολύ’ (1679,2/Σ, 7α).

α. να 'σαι καλά έκανα καινούργιο συκώτι από τα γέλια!!!! (ekabnews.gr)

(8) *κάνω (κάποιον / α / κάτι) φύλλο και φτερό*

Τα παραδείγματα 8α,β και γ, αποτελούν αμιγείς, αδιαφανείς ιδιωτισμούς και φέρουν αντίστοιχα τις σημασίες ‘εξετάζω (κάποιον / α / κάτι) εξονυχιστικά’ (1910,2/Φ, 8α), ‘κερδίζω με μεγάλη διαφορά στο σκορ σε κάποιο αθλητικό γεγονός’ (8β), ‘καταστρέφω’ (8γ). Το παράδειγμα 8δ, παρότι φέρει τη σημασία ‘της καταστροφής’, χαρακτηρίζεται ως μερικώς διαφανής ιδιωτισμός, λόγω του ότι το φύλλο παραπέμπει σε σελίδα περιοδικού.

- α. Οι έρευνες της αστρονομίας βρίσκονται σε πλήρη εξέλιξη ενώ κάνουν φύλλο και φτερό το αυτοκίνητο αναζητώντας κάποιο στοιχείο. (seleo.gr)
- β. Κερδισμένη της 11ης αγωνιστικής αναμφίβολα η ΑΕ Καραϊσκάκης η οποία κάνοντας φύλλο και φτερό την Αναγέννηση Άρτας πάτησε στην κορυφή του βαθμολογικού πίνακα. (passports.gr)
- γ. Θέλω να σε σαπίσω εδώ και καιρό, τη σκατόφατά σου να κάνω φύλλο και φτερό. (hiphop.gr)
- δ. Ο Σωτηράκης κάνει φύλλο και φτερό ένα περιοδικό φτιάχνοντας χάρτινες βαρκούλες. (remen.gr)

(9) κάνω (κάποιον / α /κάτι) σκόνη

Το 9α εντοπίζεται στα λεξικά με το κυριολεκτικό του ερμηνευμα, ‘συντρίβω εντελώς κάτι μετατρέποντάς το σε σκόνη’ (1610,2/Σ), αποτελώντας έτσι μια λεξική σύναψη. Αντιθέτως, στα 9β, 9γ και 9δ, η σημασία των συστατικών του ιδιωτισμού είναι μεταφορική. Το 9β λέγεται για να εκφράσει ότι ‘κάποιος / α επικρατεί με διαφορά έναντι κάποιου / ας άλλου / ης’. Όμοια σημασία φέρει και το 9γ, με τη διαφορά ότι περιέχει το εμφατικό και θρύψαλα, το οποίο παρουσίασε μεγάλη συχνότητα στο υπό εξέταση σώμα κειμένων. Το 9δ έχει τη σημασία ‘ανατρέπω / καταρρίπτω’.

- α. Θρυμματίζουμε το καβουρδισμένο φουντούκι, προσέχοντας όμως να μην το κάνουμε σκόνη. (fytokomia.gr)
- β. Ο Νίκος Μουτσινάς την Δευτέρα σημείωσε μεγάλη επιτυχία αφού έκανε το συγκλονιστικό 25% κάνοντας σκόνη τους πάντες στην μεσημεριανή ζώνη! (youweekly.gr)
- γ. Ρεάλ Μαδρίτης-Μπαρτσελόνα 92-65: Την έκανε σκόνη και θρύψαλα... (onsports.gr)
- δ. Τα νέα στοιχεία, κάνουν σκόνη την θεωρία που θέλει τα γονίδιά μας να είναι αυτά που κάνουν καθολικό κουμάντο. (entertv.gr)

(10) κάνω (κάποιον / α) βούκινο

Πρόκειται για αμιγή, αδιαφανή ιδιωτισμό καθώς παρότι το βούκινο αποτελεί είδος σάλπιγγας, δεν είναι καταγεγραμμένο στη συνείδηση των ομιλητών με αυτή την ερμηνεία. Συνεπώς, η σημασία του ιδιωτισμού ‘διαδίδω σε πολλούς’ (378,2/B), ‘διαδίδω σε πολύ κόσμο κάποιο μυστικό το οποίο συνήθως εκθέτει κάποιον / α’ (10α), δεν προκύπτει από το άθροισμα των σημασιών των συστατικών του.

- α. Όπως για παράδειγμα τη ξαδέρφη Τούλα που κατέβασε την φωτογραφία με το τωρινό σου αίσθημα και σε έκανε βούκινο στους συγγενείς στο χωριό! (techne.gr)

(11) *κάνω (κάποιον / α) τσακωτό*

Λέγεται για τη στιγμή κατά την οποία ‘πιάνω κάποιον / α, την ώρα που κάνει κάτι ύποπτο, κακό ή παράνομο’ (1806,1/T) και αποτελεί μια λεξική σύμβαση, αφού δύναται να γίνει αντικατάσταση από το ομορρίζο ρήμα *τσακώνω* (11α).

α. *Τον ποιο "ανώτερο" άνθρωπο αν τον κάνεις τσακωτό για μια παρανομία έγκλημα φακελάκι κλπ. Ποτέ δεν θα πει την αλήθεια, αλλά ένα κάρο δικαιολογίες και ψέματα.* (otenet.gr)

(12) *κάνω (κάποιον /α / κάτι) χάζι*

Λεξική σύναψη με σημασία ‘μου αρέσει’ (1924,1/X), ‘διασκεδάζω παρατηρώντας / χαζεύοντας (κάποιον / α / κάτι)’ (12α).

α. *Στην Καισαριανή πήγε να φράξει ο δρόμος της κατάσβεσης από τους μαλάκες που πήγανε να κάνουνε χάζι τη φλόγα..* (blogspot.gr)

(13) *κάνω (κάποιον / α) ασήκωτο / η (από το / στο ζύλο)*

Ο ιδιωτισμός με σημασία ‘δέρνω αλύπητα’ (294,1/A) δύναται να χαρακτηριστεί ως αδιαφανής στο παράδειγμα 13α, καθώς κανένα από τα συστατικά του δεν συνεισφέρει στην εξαγωγή της σημασίας του. Από την άλλη, στο 13β, η λέξη *ζύλο*, παραπέμπει σε ‘ξύλοδαρμό’, κατά συνέπεια ο ιδιωτισμός μπορεί να χαρακτηριστεί ως μερικώς διαφανής.

α. *Φίλε, όχι απλώς προδότης θα χαρακτηριστεί αλλά έτσι και τον πετύχουν πουθενά οι παλιοί του φίλοι, θα τον κάνουν ασήκωτο.* (esoterica.gr)

β. *[...] γιατί ένα φεγγάρι που έκανε στα καράβια είχε ξεπέσει στο Περθ της Αυστραλίας και τον είχαν κάνει ασήκωτο από το ζύλο κάτι Νορβηγόί, τι τα ψάχνεις τώρα.* (blogspot.com)

(14) *κάνω (κάποιον / α) με τα κρεμμυδάκια*

Πρόκειται για αδιαφανή ιδιωτισμό, αφού δεν είναι δυνατή η εξαγωγή σημασίας από τη σημασία των επιμέρους συστατικών. Αξίζει δε να σημειωθεί, ότι στο σώμα κειμένων που εξετάστηκε, η πλειοψηφία των παραδειγμάτων έφερε τη σημασία ‘υπερέχω κάνοντας λεκτική επίθεση (σε κάποιον / α)’(14α) και όχι την σημασία που είναι καταγεγραμμένη στα λεξικά ‘*χτυπό (κάποιον / α) αλύπητα*’ (834,1/K)

α. *Αν στηνόταν τηλεμαχία ανάμεσα στους δυο είμαι σίγουρος ότι ο δικός μας θα τον έκανε με τα κρεμμυδάκια.* (apodytiriakias.gr)

β. Μαζεύτε τα και στρίβετε διότι άλλως θα σας την πέσουμε και θα σας κάνουμε με τα κρεμμυδάκια , τους παραγγέλνουν οι περίξ Θράκες. (zyginiis.gr)

(15) *κάνω (κάποιον / α / κάτι) μια χαψιά*

Πρόκειται για λεξική σύναψη που φέρει τη σημασία ‘καταπίνω’ (1942,2/X, 15α) που όμως εντοπίζεται και με μεταφορική χρήση, έχοντας την έννοια ‘ισοπεδώνω’ (15β) και ‘εξοντώνω’ (15γ). Το 15δ αποτελεί παροιμία, η οποία χρησιμοποιείται όταν ‘η μία άσχημη κατάσταση διαδέχεται την άλλη’.

α. *Πρώτα βρήκε το μικρό δοχείο, το οποίο είχε μέλι, και το έκανε μια χαψιά.* (feggaroskoni.gr)

β. *Πριν ακόμη καλά καλά προλάβουμε να πάρουμε όλα μας τα πράγματα ήρθε ο γερανός και το έκανε μια χαψιά!* (lifo.gr)

γ. *Αμα θελήσει η Ρωσία να κάνει πόλεμο θα κάνει μια χαψιά όλη την Ευρώπη σε τρεις μέρες.*

(protothema.gr)

δ. *Ητανε που 'τανε στραβό το κλίμα, μην το κάνουν μια χαψιά λογής λογής γάιδαροι!* (efsyn.gr)

(16) *κάνω (κάποιον / α) τόπι στο ζύλο*

Πρόκειται για μερικώς διαφανή ιδιωτισμό, λόγω του ζύλου που παραπέμπει σε *ζυλοδαρμο*, ο οποίος φέρει τη σημασία ‘δέρνω (κάποιον / α) ανελέητα’ (1776,2/Τ, 16α).

α. *Εμένα πάντοτε με σόκαραν σκηνές του τύπου "ο Ντόναλντ παραπατάει και πέφτει πάνω σε κάποιον καταλάθος και αυτός τον κάνει τόπι στο ζύλο".* (greekcomics.gr)

(17) *κάνω (κάποιον / α / κάτι) κόσκινο:*

Η συγκεκριμένη ιδιωτισμική έκφραση δεν μπορεί να αντικατασταθεί από το ομόρριζο ρήμα *κοσκινίζω*, του οποίου η σημασία ‘καθαρίζω περνώντας από κόσκινο’, απέχει πολύ από τις σημασίες των παραδειγμάτων που εντοπίστηκαν στο σώμα κειμένων. Ωστόσο, επειδή το *κόσκινο* παραπέμπει σε ‘κάτι που έχει τρύπες’, ο ιδιωτισμός μπορεί να θεωρηθεί μερικώς διαφανής και έτσι στο 17α φέρει την έννοια ‘κάνω (κάτι / κάποιον / α) διάτρητο από σφαίρες (πυροβολώντας)’ (936,2/Κ, 17α). Οι υπόλοιπες όμως περιπτώσεις, αποτελούν αδιαφανείς ιδιωτισμούς, αφού δεν προκύπτει από κάπου η έννοια της ‘τρύπας’ αλλά οι έννοιες ‘παραβλέπω’ (17β), ‘καταταλαιπωρώ’ (17γ), και ‘εξετάζω διεξοδικά / ξεγυμνώνω από κάθε επιχείρημα’ (17δ).

α. Αντίο, κι αν ακούσεις ότι μ' έστησαν σ' έναν πέτρινο τοίχο και με κάνανε κόσκινο στις σφαίρες, να ξέρεις πως δεν είναι καθόλου άσχημος τρόπος για να φύγεις από τούτο τον κόσμο [...]. (sarantakos.gr)

β. Κάνοντας κόσκινο ακόμα και τις προβλεπόμενες διαδικασίες, παρανομώντας συνεχώς, χωρίς να τηρήσουν σε καμιά περίπτωση τις προβλεπόμενες προθεσμίες, τον έθεσαν σε αυτοδίκαιη αργία. (eksegersi.gr)

γ. -γιατί πάει από τα 2,30 χρόνια του ολοήμερο παιδικό και σχολείο και το έχουν κάνει κόσκινο οι ιώσεις και τα αντιβιοτικά (anamorfosis.net)

δ. Ολο και περισσότερα γαλλικά Μέσα που σέβονται τον εαυτό τους, από το Γαλλικό Πρακτορείο έως τη "Monde", επιλέγουν να μην αγνοούν υπεροπτικά ή και αμήχανα τις θεωρίες συνωμοσιών, αλλά να τις πιάνουν και να τις κάνουν κόσκινο, αποδομώντας ένα προς ένα τα ψευδοεπιχειρήματά τους. (tanea.gr)

(18) *κάνω (κάποιον / α / κάτι) κουρέλι*

Αποτελεί αμιγή, μερικώς διαφανή ιδιωτισμό, αφού το *κουρέλι* παραπέμπει σε κάτι ευτελές και άρα είναι σημασιολογικά κοντά στο ερμηνευμα του λεξικού 'κατεξευτελίζω' (834,1/Κ, 18α). Το *κουρέλι* μπορεί ακόμα, να παραπέμπει σε ένα 'άτομο το οποίο είναι πολύ κουρασμένο' (μετά τη δουλειά είμαι *κουρέλι*), επίσης κοντά σημασιολογικά στις σημασίες του 18β, 'κάνω κάποιον / α ράκος σωματικά' και του 18γ 'κάνω κάποιον / α ράκος ψυχικά'. Τέλος, φέρει και τη σημασία 'καταστρέφω ολοσχερώς κάτι' (18δ).

α. Βλέπω στο "MasterChef" και τα άλλα σόου που κάθονται τέσσερις κριτές και τους κάνουν *κουρέλια*. (freedonews.gr)

β. Ολίβια περαστικά αυτές οι ιώσεις είναι το κάτι άλλο σε κάνουν *κουρέλι* ευχομαι γρήγορα να αισθανθείς καλύτερα. (greekmasa.gr)

γ. Κι αν είσαι και λίγο παραπάνω ευαίσθητος μπορεί να σε κάνει *κουρέλι* και να προσπαθείς με τις ώρες ενοχικά να δώσεις μία εξήγηση χωρίς να καταλήγεις σε ασφαλή συμπεράσματα. (queen.gr)

δ. Δηλαδή, αν όλοι έκαναν την οδήγηση των πιλότων που έκαναν *κουρέλια* τα ελαστικά τους, σε ποιο γύρο θα τελείωνε ο αγώνας, αν θα τελείωνε ποτέ; (ixauto.gr)

(19) *κάνω (κάποιον / α) άγιο / αγία*

Μη προτιμητέα ιδιωτισμική φράση, καθώς στο υπό εξέταση σώμα κειμένων δεν εντοπίστηκε κάτι σχετικό, παρά μόνο κάποια λίγα δείγματα στο διαδίκτυο. Αφορά 'θερμές παρακλήσεις

που δεν εισακούονται' (834,1/K + 54/A, 19α) και αποτελεί συλλογική γνώση αφού ο *άγιος / η αγία* θεωρείται ιερή οντότητα από το σύνολο των πιστών.

α. τον έκανα *άγιο* να με βοηθήσει αλλά αυτός τίποτα (georgakas.lit.auth.gr)

(20) *κάνω (κάποιον / α / κάτι) αλοιφή*

Το παράδειγμα 20α έχει τη σημασία 'μετατρέπω σε αλοιφή' και αποτελεί λεξική σύναψη. Τα υπόλοιπα παραδείγματα αποτελούν μεταφορικούς ιδιωτισμούς με σημασίες 'προκαλώ σοβαρούς τραυματισμούς σε κάποιον / α χτυπώντας τον / την' (20β), 'κατατροπώνω' (834,1//K και 127/A, 20γ), 'μεθώ κάποιον / α υπερβολικά με ποτό ή ναρκωτική ουσία' (20δ), και 'κάνω κάποιον/α να μην μπορεί να αντισταθεί' (20ε).

α. Το έβραζαν επίσης με βούτυρο και τον ζωμό τον έκαναν αλοιφή κατά της κασίδας. (iriperoriza.gr)

β. Ο Πλάτωνας δεν του έδινε καμία σημασία αν και θα μπορούσε λόγω της κατατομής του να του ρίξει μια φάπα και να τον κάνει αλοιφή. (esoterica.gr)

γ. Ας υποθέσουμε ότι ο Τσίπρας στο ντημπαίητ τον κάνει αλοιφή τον Σαμαρά. (apodytiriakias.gr)

δ. Κοκορευόταν πως ήταν γερό ποτήρι, όταν όμως καθίσαμε να πιούμε, τον έκανα αλοιφή. (georgakas.lit.auth.gr)

ε. Ελένη Χατζίδου: Το γκρι της φούτερ, έχει γούνα στα μανίκια! Ούτε ο Ετεοκλής δεν αντιστάθηκε... Το look που τον έκανε... αλοιφή! (youweekly.gr)

(21) *κάνω (κάποιον / α) άνθρωπο*

Εφόσον ο *άνθρωπος* θεωρείται ον λογικό, εξελιγμένο και ανώτερο, ο ιδιωτισμός είναι μερικός διαφανής με πρωτεύουσα σημασία 'συμμορφώνω κάποιον / α' (834,1/K, 21α, β). Στην ίδια λογική κινούνται και το 21γ με έννοια 'δέχομαι κόσμια / επαγγελματική συμπεριφορά (που αξίζει σε άνθρωπο)' και το 21δ, 'διαφοροποιούμαι ως ανθρώπινο ον από τα υπόλοιπα όντα'. Το παράδειγμα 21ε διαφοροποιείται από τα υπόλοιπα, αφού εξαιτίας του συμπληρώματος του Θεού, φέρει τη σημασία 'μυώ κάποιον / α σε έναν τρόπο ζωής σύμφωνο με τις αρχές του Χριστιανισμού' και αποτελεί συλλογική γνώση.

α. Δεν υπάρχει νόμος που να σε κάνει άνθρωπο. (kantam.gr)

β. Ωπα ρε μεγάλη, στην Ελλάδα που σε έκανε άνθρωπο τα κάνεις αυτά; (avopolis.gr)

γ. Είχες βρει την υγεία σου με το taxibeat και τις άλλες εφαρμογές που σε έκαναν άνθρωπο και όχι κλωτσοσκούφι του κάθε ταξιτζή που σε έπαιρνε ή σε αγνοούσε ανάλογα με τα γούστα του; (blog.gr)

δ. Κάτι που τον διαφοροποιεί κατά πολύ από την ενστικτώδη λειτουργία ενός ζώου, αυτό που τον κάνει άνθρωπο ... (esoterika.gr)

ε. Μιά γυναίκα η οποία πήρε ένα άγριο άνδρα και τα υπέμεινε όλα και κατόρθωσε τον λύκο να τον κάνει αρνί και να τον κάνει άνθρωπο του Θεού, να μιιά νέα μυροφόρα. (augoustinos-kantiotis.gr)

(22) κάνω (κάποιον / α) εικόνα

Αμιγής, μερικώς διαφανής ιδιωτισμός αφού στο γλωσσικό ένστικτο των ομιλητών / τριών, η εικόνα είναι ‘μια παράσταση μορφής, πράγματος ή γεγονότος’ (greek-language.gr). Το 22α φέρει τη σημασία ‘κάνω φωτογράφιση / βιντεοσκόπηση’, το 22β ‘φαντάζομαι / φέρνω στο μυαλό μου’ και το 22γ ‘εκφράζομαι σε χαρτί ζωγραφίζοντας’. Αξίζει να σημειωθεί ότι δεν εντοπίστηκαν παραδείγματα με το ερμήνευμα που δίνεται στο λεξικό ‘σέβομαι κάποιον / α και τον / την υπολήπτομαι πολύ (σαν πρόσωπο ιερό)’ (556,2/E). Παρότι η εικόνα είναι συνδεδεμένη στο υποσυνείδητο των ομιλητών / τριών, με κάτι ιερό, αυτό δεν φαίνεται να ισχύει όταν απαντά σε συνδυασμό με το ρήμα *κάνω*.

α. Επειδή στις μοναδικές στιγμές σας αξίζει πάντα το καλύτερο, το studio Λαδάς αναλαμβάνει να τις κάνει εικόνα με τρόπο μοναδικό όσο εσείς... (studioladas.gr)

β. Κάνω εικόνα εμένα πάνω στη σανίδα του σερφ σε κάποιο αιγαιοπελαγίτικο νησί, να δροσίζομαι, παλεύοντας να δαμάσω τα κύματα. (epathlo.gr)

γ. Το σίγουρο είναι ότι ο Σαλβαδόρ Νταλί άφησε το στίγμα του στην ιστορία της τέχνης κάνοντας εικόνα τη δική του πραγματικότητα και μέσα από αυτήν τα όνειρα του καθενός. (digitalcamera.gr)

(23) κάνω (κάποιον / α) εικόνισμα

Αντίθετα με την 22, η συγκεκριμένη ΡΠΕ εντοπίστηκε στο σώμα κειμένων με τη σημασία ‘σέβομαι κάποιον / α και τον / την υπολήπτομαι πολύ (σαν πρόσωπο ιερό)’ (556,2/E - 23α). Στο 23β η σημασία μεταβάλλεται σε ‘κρεμάω κάδρο στον τοίχο με την μορφή ενός / μίας Αγίου / Αγίας’, σε κάθε όμως περίπτωση πρόκειται για συλλογική γνώση, υπό την έννοια ότι αφορά κάτι ιερό και ευυπόληπτο.

α. Οι φανατικοί heavy rockers και οι stoner-άδες ενδεχομένως θα τον κάνουν εικόνισμα, εγώ θα τον βάλω σίγουρα στη 10άδα μου με τα καλύτερα εγχώρια άλμπουμ της χρονιάς. (yrogeio.gr)

β. Όταν γύρισε στο σπίτι του, έκανε εικόνισμα του Αγίου, ενώ ήταν εν ζωή, και την έβαλε πάνω από την πόρτα του εργαστηρίου του που είχε στην αγορά της πόλης. (katanixis.gr)

(24) *κάνω (κάποιον / α) Θεό*

Πρόκειται για συλλογική γνώση, με την έννοια ότι ο Θεός είναι μια οντότητα η οποία χαίρει απολύτου σεβασμού. Χρησιμοποιείται για ‘θερμές παρακλήσεις που δεν εισακούονται’ (834,1/K – 24α) ή έχοντας την έννοια ‘αποθεώνω κάποιον / α’ (24β). Είναι άξιο παρατήρησης ότι στο σώμα κειμένων το οποίο ερευνήθηκε, εντοπίστηκε μόνο ένα παράδειγμα με την εν λόγω φράση, όπως άλλωστε συνέβη και με την (19) *κάνω (κάποιον / α) άγιο / αγία*. Φαίνεται λοιπόν, πως αυτές οι δύο, θρησκευτικού περιεχομένου φράσεις, τείνουν να φθίνουν σε χρήση.

α. *Σε έχω κάνει Θεό, μια φορά να σε δω, να σου πω σ'αγαπώ γύρνα πίσω.* (greeklyrics.gr)

β. *Υ.Γ. Είμαι πολύ περίεργος να δω τι θα γίνει ο ποδοσφαιριστής της ομάδας των U17 του Ολυμπιακού, Λυκογιάννης, που έκανε χατ-τρικ στον τελικό κόντρα στον Παναθηναϊκό και πραγματικά τα μέσα τον έκαναν θεό.* (sportevview.gr)

(25) *κάνω (κάποιον / α) λιώμα*

Απαντά κυρίως ως μεταφορά με σημασίες όπως ‘καταρρακώνω την ψυχολογία ενός ατόμου’ (25α), ‘προκαλώ την μέθη κάποιου / ας’ (25β). Κατά την ελεύθερη αναζήτηση στο διαδίκτυο εντοπίστηκε επίσης και η σημασία ‘κατατροπώνω’ (25γ). Συναντάται ακόμα και με κυριολεκτική σημασία, ως λεξική σύναψη, με την έννοια ‘λειώνω κάτι συμπιέζοντάς ή χτυπώντας το υπερβολικά’ (834,1/K – 25δ). Τέλος, φαίνεται να έχει κοινά στοιχεία με την ιδιωτισμική φράση (20) *κάνω (κάποιον / α / κάτι) αλοιφή*.

α. *Η καψούρα είναι το συναίσθημα εκείνο που έχει αρρώστια, νταλκά, ντέρτι, πόνο βαρύ και ασήκωτο, που σε κάνει να τρελλαίνεσαι σε κάνει λιώμα, σε ρίχνει στον πάτο.* (navagia.gr)

β. [...] με έκανε λιώμα κερνώντας με Jack Daniels με κόκα κόλα [...] (merlins.gr)

γ. «Λιώμα» έκανε η Ζωή Κωνσταντοπούλου την Κοσιώνη και την μνημονική επιχειρηματολογία της. (https://www.youtube.com/watch?v=KRxn8k3n_fA)

δ. *Βράζουμε όλα τα υλικά μαζί, ακριβώς όση ώρα χρειάζονται, χωρίς να τα κάνουμε λιώμα.* (praktikesidees.gr)

(26) *κάνω (κάποιον / α) λούτσα*

Η *λούτσα* αποτελεί άμεσο δάνειο από τη σλαβικής προέλευσης λέξη *luža* και εκτός από τοπωνύμιο, έχει τη σημασία της ‘λακκούβας που έχει μαζέψει νερό’ (www.greek-

language.gr/). Ως ΡΠΕ της αποδίδεται η σημασία ‘καταβρέχω (κάποιον / α) με πολύ νερό’ (834,1/Κ), κατά συνέπεια πρόκειται για μερικώς διαφανή ιδιωτισμό (26α).

α. Παπάς-θεούλης κάνει λούτσα τους πιστούς με αγιασμό! (provocateur.gr)

(27) *κάνω (κάποιον / α) μούσκεμα / τα κάνω μούσκεμα*

Λεξική σύνναψη με ερμηνευμα ‘καταβρέχω (κάποιον / α) με πολύ νερό’ (834,1/Κ - 27α). Με τη χρήση του άρθρου *τα* αποκτά τη μεταφορική σημασία ‘έχω παταγώδη αποτυχία’ (834,1/Κ - 1128,2/Μ - 27β).

α. Σταμάτα να παίζεις με τα νερά, μ’ έκανες μούσκεμα. (fe-mail.gr)

β. Υποψήφιος του ΠΑΣΟΚ τα έκανε «μούσκεμα» στο πλατό. (newsbreak.gr)

(28) *κάνω (κάποιον / α / κάτι) μπαλάκι*

Ως λεξική σύνναψη, χρησιμοποιείται για να δηλώσει ‘πλάθω κάτι σε στρογγυλό σχήμα’, απαντώντας κατά βάση σε σχετικό με τη μαγειρική περιεχόμενο (28α). Ωστόσο, απαντά συχνότερα και σε περισσότερα περιβάλλοντα ως μεταφορά, με σημασία ‘στέλνω (κάποιον / α) από τον έναν αρμόδιο στον άλλον, χωρίς να τον εξυπηρετώ’ (1133,1/Μ – 28β).

α. Όταν η ζύμη είναι έτοιμη παίρνετε κομματάκι ,κομματάκι ,το κάνετε μπαλάκι και το ανοίγετε με τον πλάστη ένα στρογγυλό δίσκο. (eliasmamalakis.gr)

β. Δεν είναι δυνατόν ο τοπικός εκπρόσωπος της δουλεμπορικής ΓΣΕΕ, να βγαίνει στα κανάλια με τόσο θράσος και να λέει τέτοια πράγματα επειδή οι εργαζόμενοι διεκδικούν τα δεδουλευμένα τους και κάποιιοι τους κοροϊδεύουν και τους έχουν κάνει μπαλάκι ανάμεσα στο υπουργείο και το Εργατικό Κέντρο [...] (kounoupi.gr)

(29) *κάνω (κάποιον / α) νοικοκύρη*

Νοικοκύρης είναι αυτός που κάνει πρόθυμα τις δουλειές του σπιτιού ή αυτός που έχει αναλάβει την οικονομική του διαχείριση. Στο 29α η ερμηνεία ‘κατακλέβω (κάποιον / α)’ (1186,2/Ν), απέχει πολύ από τα παραπάνω, όποτε ο ιδιωτισμός είναι αδιαφανής. Το 29β φέρει τη σημασία ‘προσφέρω τα μέσα ή πλούτο ώστε να ορθοποδήσει κάποιος /α οικονομικά’. Αποτελεί έναν μερικώς διαφανή ιδιωτισμό, καθώς παραπέμπει στη σημασία του ‘νοικοκύρη’. Το ίδιο ισχύει και για το παράδειγμα 29γ με σημασία ‘καθιστώ κάποιον / α χρήσιμο / η στην οικογένεια και στην κοινωνία’. Αξιοσημείωτο είναι, ότι παρότι παραδοσιακά οι δουλειές του σπιτιού

θεωρούνταν γυναικεία υποχρέωση, στην εν λόγω ΡΠΕ, έχει επικρατήσει το αρσενικό γένος, αποδεικνύοντας ότι ο γλωσσικός σεξισμός υφίσταται και στους ιδιωτισμούς.

α. Ποινή κάθειρξης 6 χρόνων (κατά έναν χρόνο μικρότερη από την πρωτόδικη ποινή) επέβαλε το Τριμελές Εφετείο Κακουρηγημάτων σε έναν τσιγγάνο, ο οποίος στις 19 Μαρτίου του 2011 μπήκε σε σπίτι στον Μελιγαλά από ένα παράθυρο ενώ έλειπε ο ιδιοκτήτης και τον... έκανε νοικοκύρη. (eleftheriaonline.gr)

β. Και μετά, ταψιά και πιάτα στην Αστόρια, χαράκωσε τις απαλάμες του να ξενοπλένει, μέχρι που τον λυπήθηκε το αφεντικό του, ένας Αρμένης ταβερνιάρης, γλυκομίλητος και θεοφοβούμενος και τον επάντρεψε με το στερνογέννητο κορίτσι του, τον έκανε νοικοκύρη και έτσι ρίζωσε στα ξένα χώματα, κάτω στο ντάουν τάουν της Νιου Γιork. (provocateur.gr)

γ. Εγώ θα σε προστατεύσω, έχω αναλάβει την κηδεμονία σου, θα σε κάνω νομιμόφρονα, θα σε κάνω νοικοκύρη, ένα υγιές κύτταρο, υπόδειγμα για την πόλη μας! (theaterinfo.gr)

(30) κάνω (κάποιον / α / κάτι) ό,τι θέλω

Λεξική σύναψη που φέρει τη σημασία ‘ελέγχω απόλυτα (κάποιον / α / κάτι)’.

α. Προτιμούν ένα σκύλο που να μπορούν να τον κάνουν ότι θέλουν... Όσοι δε θέλησαν να σε υιοθετήσουν όμως, αυτοί έχασαν! (smartdogs.gr)

(31) κάνω (κάποιον / α) παπί

Επειδή το παπί ζει στη λίμνη, παραπέμπει σε μια βρεγμένη οντότητα. Συνεπώς το 31α με σημασία ‘καταβρέχω (κάποιον / α) με πολύ νερό’ (834,1/Κ), αποτελεί μία μερικώς διαφανή, ιδιωτισμική φράση.

α. Καλό μου συννεφάκι σταμάτα και λιγάκι. Μη βρέχεις άλλο πια...μας έκανες παπιά. (docplayer.gr)

(32) κάνω σκουπίδια / κάνω (κάποιον / α) σκουπίδι

Όταν απαντά στον πληθυντικό αριθμό αποτελεί μια λεξική σύναψη, με σημασία ‘λερώνω τον χώρο γύρω μου’ (1615,1/Σ - 32α). Στο 32β η σημασία του ‘σκουπιδιού’ παύει να συνδέεται με το ‘λέρωμα’, εξακολουθεί όμως να συνδέεται με κάτι ‘άχρηστο’. Συνεπώς πρόκειται για μερικώς διαφανή ιδιωτισμό, ο οποίος φέρει τη σημασία ‘κατεξευτελίζω’ (834,1/Κ), ‘μιλώ και συμπεριφέρομαι σε (κάποιον / α) με προσβλητικό τρόπο’ (1615,1/Σ). Επίσης στο 32γ, ο όρος ‘σκουπίδι’ έχει σημασιολογική διαφάνεια και η σημασία είναι ‘αχρηστεύω / ακυρώνω κάτι’.

α. Αυτοί είναι που λένε ότι πρέπει να μαθαίνουν τα παιδιά από μικρά να μην κάνουν σκουπίδια και να κρατούν την πόλη καθαρή; (magnesianews.gr)

β. Τόσες εκπομπές με έκαναν σκουπίδι, απλώς και μόνο για να βγάλουν πρώτο θέμα, υποστηρίζοντας κάτι ψευδές. (sporttotal.gr)

γ. Αυτή την έγκριση πλέον ισχυρίζονται ότι δεν τη χρειάζονται, γιατί το ΥΠΕΚΑ έκανε σκουπίδια το νόμο και τους έδωσε μια άλλη άδεια, η οποία είναι για πάσα χρήση! (eksegersi.gr)

(33) *κάνω (κάποιον / α) τ' αλατιού*

Πρόκειται για αδιαφανή ιδιωτισμό, αφού κανένα από τα συστατικά του δεν συνεισφέρει στην εξαγωγή της σημασίας 'δέρνω (κάποιον / α) πάρα πολύ' (834,1/Κ και 115/Α, 33α) αλλά ούτε και στη σημασία 'αντικρούω επιχειρήματα / κατσαδιάζω' (33β).

α. Μετά την ομιλία του ο Σεβασμιότατος (ο οποίος επίσης είχε προσκληθεί), ανέβηκε στο βήμα και τον έκανε του αλατιού. (zoiforos.gr)

β. Με δυο μπουνιές, τρεις κλωτσιές και τέσσερις τρικλοποδιές τον έκανε του αλατιού. (junior.gr)

(34) *κάνω (κάποιον / α) τρεις παράδες*

Κατατάσσεται στους αδιαφανής ιδιωτισμούς καθώς το σύνολο των συστατικών του δεν φέρει τη σημασία 'κατεξυτελίζω' (834,1/Κ – 34α). Πιθανότατα να μη χρησιμοποιείται πλέον ιδιαίτερα, αφού στο σώμα κειμένων εντοπίστηκε μόνο το παρακάτω παράδειγμα.

α. Κι έπεσαν οι αριστεροί, οι συριζαίοι, οι διάφοροι επαγγελματίες της κριτικής και ερασιτέχνες της πολεμικής να τον κάνουν τρεις παράδες. (avgι.gr)

(35) *τον / την έκανα Χριστό*

Αντλείται από τη συμβατική γνώση των ομιλητών / τριών σχετικά με το θείο και τις προσευχές που κάνουν προς αυτό. Το ρήμα της φράσης βρίσκεται σε παρελθοντικό χρόνο και λέγεται για να εκφράσει 'θερμές παρακλήσεις που δεν εισακούονται' (834,1/Κ & 1965,2/Χ, 35α). Το παράδειγμα που ακολουθεί προέκυψε από την ελεύθερη αναζήτηση στο διαδίκτυο, καθώς δεν εντοπίστηκε κανένα σχετικό με αυτή τη σημασία παράδειγμα, στο υπό εξέταση σώμα κειμένων.

α. τον έκανα Χριστό ν' αποσύρει τη μήνυσή του, αλλά αυτός ήταν ανένδοτος (georgakas.lit.auth.gr)

(36) *κάνω (κάποιον / α) χρυσό*

Πρόκειται για ιδιωτισμό που βασίζεται σε μεταφορικό σχήμα και φέρει τη σημασία ‘θερμοπαρακαλώ (κάποιον / α)’ (1970,1/X – 36α), ‘προτείνω τεράστιο χρηματικό ποσό’ (36β), ‘αναβαθμίζω μια περιοχή’ (36γ). Εμφανίζεται επίσης με διάφορα συμπληρώματα, όπως στη φράση *κάνω χρυσό δίσκο*, με σημασία ‘λαμβάνω τύπο βραβείου που απονέμεται σε τραγουδιστές / τριες, όταν κάνουν μία κυκλοφορία η οποία έχει μεγάλη επιτυχία και πωλείται ένας συγκεκριμένος αριθμός αντιτύπων’ (36δ), και στη φράση *κάνω σε κάποιον / α χρυσό άγαλμα* με σημασία ‘εκφράζω την ευγνωμοσύνη μου’ (36ε), αποτελώντας διαφανής ιδιωτισμούς, αφού γίνεται κατανοητή η θετική έννοια. Το ίδιο ισχύει και για τα παραδείγματα 36στ και 36ζ με σημασίες ‘μετατρέπω ένα άχρηστο αντικείμενο σε χρήσιμο’ και ‘είμαι επιτυχής σε ό,τι και αν καταπιαστώ’, αντίστοιχα.

α. Δεν μιλούσε ποτέ για τα βασανιστήρια παρά το ότι τον έκανα χρυσό. (left.gr)

β. Μόνο που όσο κι αν κινεζική ομάδα φέρεται ότι θέλει να τον "κάνει χρυσό", ο Κριστιάνο Ρονάλντο επιμένει ότι "προτεραιότητά μου δεν είναι τα χρήματα" (dimokratianews.gr)

γ. Αυτό, αυτό, αυτό είναι σωστό, το Μαρούσι μας να κάνουμε χρυσό. (avgi.gr)

δ. Είναι το πρώτο ελληνικό συγκρότημα που έκανε χρυσό δίσκο στην Ελλάδα και χάρη σ αυτούς το hip hop έγινε ιδιαίτερα εμπορικό στην χώρα μας. (getgreekmusic.gr)

ε. Αν ο Ματζόν ήταν σήμερα στον ΑΡΗ και όχι 9 χρόνια πριν με την νοοτροπία που υπάρχει πλέον θα του είχαμε κάνει χρυσό άγαλμα και 10ετες συμβόλαιο... (planetaris.gr)

στ. Φυσικά και ήθελε να πάει καλά η ομάδα αλλά πολλές φορές στο παρελθόν έχουμε δει προπονηταράδες που θεωρούν ότι είναι ικανοί με τις γνώσεις τους το κάρβουνο να το κάνουν χρυσό... (planetaris.gr)

ζ. Πληροφορίες λοιπόν του Youweekly.gr και του Vanda's blog αναφέρουν πως η Ελένη Μενεγάκη ότι πιάνει το κάνει χρυσό στα χεράκια της! (youweekly.gr)

(37) *κάνω (κάποιον / α) χώμα*

Σε συνδυασμό με την αόριστη αντωνυμία, έχει τη σημασία ‘καταρρακώνω’ (834,1/Κ - 37α) και αποτελεί μερικώς διαφανή ιδιωτισμό, αφού το *χώμα* συνδέεται με κάτι που βρίσκεται χαμηλά, στο έδαφος άρα έχει κάποια συνάφεια με το άτομο που είναι σε άσχημη ψυχολογική κατάσταση. Χωρίς την αντωνυμία, ερμηνεύεται ως ‘οδηγώ σε χωμάτινο δρόμο’ (37β), κάτι όμως το οποίο δεν είναι σημασιολογικά διαφανές στους / στις ομιλητές / τριες.

α. Το πρόβλημα μας ήρθε από τον μικρό (5 ετών) που όλοι μας έλεγαν, ότι λόγω ηλικίας θα το δεχτεί πιο εύκολα και θα μπει στην καθημερινότητα του. [...] Οι ερωτήσεις του με κάνουν χόμα κάθε φορά. - Πότε θα γυρίσεις σπίτι; (singleparent.gr)

β. Θα βόλευε αρκετά κάποιους οδηγούς που θέλουν να κάνουν χόμα να υπάρχει ένας αγώνας χωμάτινος στην περιοχή. (r40.gr)

(38) κάνω (κάτι) γαργάρα

Λεξική σύναψη η οποία σημαίνει ‘ξεπλένω τον λάρυγγα ή το στόμα μου με νερό ή κάποιο διάλυμα το οποίο δεν καταπίνω’. Σε συνδυασμό με την αόριστη αντωνυμία, αποκτά μεταφορική λειτουργία φέροντας τη σημασία ‘αφήνω κάτι αρνητικό (που ειπώθηκε ή συνέβη και που συνήθως με αφορά) ασχολίαστο’ (400,2/Γ – 38β).

α. Για πονόλαιμο, αραιώστε το μισό χυμό λεμονιού με το μισό νερό και και κάνετε γαργάρα συχνά. (bioathens.gr)

β. Φυσικά τα κανάλια το κάνουν γαργάρα το θέμα αλλά μιλάμε για σκάνδαλο μεγατόνων... (capitalblogs.gr)

(39) κάνω (κάτι) επάγγελμα

Χωρίς την αόριστη αντωνυμία αποτελεί μια λεξική σύναψη με σημασία ‘ασχολούμαι επαγγελματικά με κάτι’ (39α). Με την προσθήκη της όμως, μετατρέπεται σε αμιγή, μερικώς διαφανή ιδιοτισμό με σημασία ‘κάνω κάτι συστηματικά, με αποτέλεσμα να μου αποδίδεται ιδιοτέλεια ή κακή πρόθεση’ (637,1/Ε - 39β).

α. Από μικρό παιδί, κοντά στον πατέρα του ο Νίκος Αλεξόπουλος έμαθε τα μυστικά του κρασιού και τελειώνοντας το 1993 της σπουδές του, το μεράκι του αυτό το έκανε επάγγελμα. (presinomple.gr)

β. Δημοσιογράφοι που έχουν κάνει επάγγελμα να παρακινούν τον κόσμο στη βία, χύνουν τώρα τα δάκρυα του κροκοδείλου για όσα έγιναν την Κυριακή το βράδυ - λες και δεν έχουν ξαναγίνει. (karpetshow.gr)

(40) κάνω (κάτι) ζήτημα

Καθώς το ζήτημα στο γλωσσικό ένστικτο των ομιλητών / τριων φέρει τη σημασία του ‘προβλήματος’, δύναται να δημιουργηθούν αντιστοιχίες μεταξύ των συστατικών της φράσης (κάνω - κάτι - ζήτημα) και των συστατικών της ιδιοτισμικής σημασίας (‘αποδίδω - σε κάτι -

αυξημένη σπουδαιότητα και σοβαρότητα', 710,1/Z, 40α). Το ίδιο ισχύει και για το παράδειγμα 40β, από το οποίο απουσιάζει η αόριστη αντωνυμία και κατ' επέκταση μεταβάλλεται το νόημα της φράσης σε 'παραπονιέμαι / προκαλώ πρόβλημα'.

α. *Να μη κάνουμε ζήτημα το δράμα της πριγκίπισσας που έχει ένα σωρό σπίτια σε Αμερική, Γλυφάδα και βίλα σε νησί του Αιγαίου!* (proinoslogos.gr)

β. *Έχετε καταγράψει ποτέ όσα σας πειράζουν ή πληγώνουν στις συμπεριφορές των άλλων, αλλά τα αγνοείτε συστηματικά, για να μην κάνετε ζήτημα;* (psychologia.gr)

(41) κάνω (κάτι) θέμα

Το θέμα στην κυριολεκτική του μορφή είναι το 'αντικείμενο γραπτής ή προφορικής πραγμάτευσης, συζήτησης και γενικότερης πνευματικής δραστηριότητας' (greek-language.gr). Η ΡΠΕ αποτελεί λεξική σύναψη φέροντας τις σημασίες 'κάνω ρεπορτάζ για ένα συγκεκριμένο θέμα' (41α) και 'ανοίγω θέμα συζήτησης' (41β). Το θέμα συναντάται και σε μεταφορική μορφή, όπου τότε έχει την έννοια του 'προβλήματος' (greek-language.gr), όπως στο 41γ, το οποίο αφορά 'πρόβλημα ηλεκτρικής συσκευής'. Ακόμα συχνότερα όμως ως μεταφορικός ιδιωτισμός, φέρει τη σημασία 'δίνω σε κάτι που προέκυψε μεγάλες διαστάσεις' (744,2/Θ, 41δ).

α. *Το κεντρικό δελτίο της τηλεόρασης του STAR έκανε θέμα τα πιο πετυχημένα πρωταπριλιάτικα ψέμματα του διαδικτύου.* (tennisclub.gr)

β. *Το παιδί όμως δεν το είχε αναγνωρίσει και όταν το έκανα θέμα μου είπε πως αφού θα παντρευόμασταν θα περνούσε αυτόματα στο δικό του επώνυμο και ότι είχε ρωτήσει δικηγόρο και του το είχε πει.* (singleparent.gr)

γ. *Σε κανα 2 πιστολάκια που έχω όταν έκανε θέματα το καλώδιο απλά το άλλαξα.* (4hair.gr)

δ. *Θα πάω όπου θέλετε αλλά επειδή το κάνατε θέμα θάθελα να δείτε και την οπτική γωνία αυτών που δεν καπνίζουμε.* (greekmasa.gr)

(42) κάνω (κάτι) καλοκαιρινό / θερινό

Η λέξη καλοκαιρινός / ή / ό και η συνώνυμή της θερινός / ή / ό, αποτελούν επίθετα τα οποία παραπέμπουν σε κάτι που λαμβάνει χώρα τους καλοκαιρινούς μήνες (καλοκαιρινή βροχή), ή που σχετίζεται γενικότερα με το καλοκαίρι (καλοκαιρινό μπλουζάκι). Στο 42α το καλοκαιρινό δεν λειτουργεί ως επίθετο, γίνεται όμως αντιληπτό ότι πρόκειται για 'ενισχυτικό μάθημα που γίνεται το καλοκαίρι' και άρα ο ιδιωτισμός είναι διαφανής. Αντίθετα στα 42β και γ, τίποτα

δεν παραπέμπει στη σημασία ‘διαλύω τα πάντα’ (820,2/Κ), όποτε ο ιδιωτισμός είναι αδιαφανής.

α. Έτσι, δεν έκανα καλοκαιρινό άλλα διάβαζα μόνη μου 2 ώρες/μέρα γραμματική και συντακτικό και έλυνα και άγνωστα, μόνη μου όσο μπορούσα. (ischool.gr)

β. Παίρνει ανάποδες ο Βαγγέλας και μπουκάρει να το κάνει καλοκαιρινό το μαγαζί. (proinoslogos.gr)

γ. Έγινε ένας τσαμπουκάς τις προάλλες κι ήταν ένας τυπάκος που δεν τον έπιανε λέει το μάτι σου και τό 'κανε θερινό το μαγαζί. (www.slang.gr)

(43) κάνω λιανά

Παρότι, σύμφωνα με το λεξικό Τριανταφυλλίδη, λιανά είναι ‘τα μικρά κομμάτια από ένα διαμελισμένο σύνολο’, η φράση *κάνω λιανά* χαρακτηρίζεται από σημασιολογική αδιαφάνεια καθώς, όπως φαίνεται και στο 43α το οποίο φέρει τη σημασία ‘διευκρινίζω’, τίποτα δε παραπέμπει σε ‘τεμαχισμένα κομμάτια’. Στο 43β, ο αναδιπλασιασμός της λέξης *λιανά* σε συνδυασμό με το ουσιαστικό *κομμάτια*, συμβάλλουν στην εξαγωγή της σημασίας ‘καταβροχθίζω’, κατά συνέπεια ο ιδιωτισμός είναι μερικώς διαφανής.

α. Μήπως επίσης να μας κάνετε λιανά, τι ακριβώς εννοείτε όταν λέτε “πολιτικός λαϊκισμός”, γιατί αυτή την καραμέλα του λαϊκισμού την έχουμε γλείψει μέχρι εξαφανίσεως. (efsyn.gr)

β. (στους στρατιώτες) Πάρτε τους μέσα ορέ στο Δράκο να τους κάνει λιανά – λιανά κομμάτια! (a-athinon.gr)

(44) κάνω (σε κάποιον / α / κάτι) αναφορά

Στο υπό εξέταση σώμα κειμένων εντοπίστηκε ως λεξική σύναψη, φέροντας τη σημασία ‘αναφέρομαι σε κάποιον / α / κάτι’ (44α). Παρατηρήθηκαν και σαφώς λιγότερα παραδείγματα με τη σημασία ‘υποβάλλω γραπτή έκθεση / καταγγελία σε αρμόδια αρχή’ (173,2/Α, 44β) το οποία αποτελούν μερικώς διαφανείς ιδιωτισμούς.

α. Ο υποψήφιος Δήμαρχος έκανε αναφορά στα φλέγοντα ζητήματα που απασχολούν τις Καμάρες και τη Σίφνο απάντησε σε σχετικές ερωτήσεις των παρευρισκομένων. (akis-sifnos.gr)

β. Επικαλούμενοι αυτή την ανάκληση, οι απόφοιτοι έκαναν αναφορά στη διεύθυνση Πολεοδομίας και στο αστυνομικό τμήμα Τούμπας – Τριανδρίας με το ερώτημα εάν τελικά ισχύει η οικοδομική άδεια. (metrothessalonikis.com)

(45) κάνω (σε κάποιον / α) (ένα) τηλέφωνο

Αποτελεί λεξική σύναψη που έχει τη σημασία ‘τηλεφωνώ (σε κάποιον / α)’ (1766,1/Τ, 45α).

α. Όλα αυτά βέβαια εφόσον κανείς ενεργοποιήσει την υπηρεσία BIS, γιατί αλλιώς μιλάμε απλά για ένα κινητό που θα κάνετε τηλέφωνα και θα στέλνετε μηνύματα. (blogspot.gr)

(46) *κάνω (τη) σούμα*

Πρόκειται για λεξική σύναψη η οποία φέρει τη σημασία ‘προσθέτω’ (46α) και δύναται να απαντά και με κτητική αντωνυμία πριν το ρήμα (46β). Χρησιμοποιείται και μεταφορικά έχοντας τη σημασία ‘συνοψίζω’ (46γ).

α. *κάνω σούμα όλες τις δηλώσεις άνω των 300,00 και διαιρώ με το 6 (δόσεις – έχοντας βάλει και τις σχετικές προσαυξήσεις)* (taxheaven.gr)

β. *Βλέπε, για παράδειγμα, μια σύμβαση τηλεοπτικής παραγωγής που υπεγράφη στις 18 Οκτωβρίου του 2007 και πλήρωνε: 29.912, 85 ευρώ το επεισόδιο επί 13 επεισόδια ίσον 462.751,79 ευρώ, συν 19.744,4 ευρώ για ΙΚΑ, συν 41.652 ευρώ για αεροπορικά εισιτήρια και διαμονές μάζ κάνουν σούμα 524.148,19 ευρώ.* (enet.gr)

γ. *Για να κάνω σούμα, πολλά ζευγάρια που ξέρω είναι μες στον έρωτα μετά από χρόνια γάμου και πολλά ζευγάρια στην ηλικία μας έχουν στυλ και πάθος κουρασμένων 50ρηδων.* (e-steki.gr)

(47) *κάνω αέρα (σε κάποιον / α)*

Ως λεξική σύναψη έχει τη σημασία ‘παράγω αέρα με τεχνητό τρόπο σε κάποιον / α’ (75/A, 47α). Χρησιμοποιείται επίσης και μεταφορικά και λέγεται ‘όταν θέλουμε να καλοπιάσουμε κάποιον / α’ (47β). Το παραδείγματα 47γ αποτελεί έναν αδιαφανή ιδιωτισμό με σημασία ‘εξαφανίζομαι’.

α. *Αφαιρούνται τα ρούχα, του κάνουμε αέρα και ραντίζουμε το πρόσωπο με νερό μέχρι να ανακτήσει πλήρως τις αισθήσεις του.* (drumslessons.gr)

β. *Οι Ευρωπαίοι κάνουν αέρα στον Τραμπ.* (hereticalideas.gr)

γ. *Το συνολικό χρηματικό ποσό που "έκανε αέρα" από το κληροδότημα Βαρθολομαίου, όπως αναφέρεται στο κατηγορητήριο, ανέρχεται ακριβώς στα 533.821,64 ευρώ.* (koutipandoras.gr)

(48) *κάνω αμάν (για κάποιον / α / κάτι)*

Δάνειο επιφώνημα από το τουρκικό *aman* που λέγεται για να εκφράσει ‘παράκληση για βοήθεια / στενοχώρια / απόγνωση / δυσφορία / αγανάκτηση’ (www.greek-language.gr/). Ως

ιδιωτισμός είναι αδιαφανής, καθώς δε φαίνεται να φέρει καμία από τις παραπάνω σημασίες. Στο 48α έχει τη σημασία ‘θέλω (κάποιον / α / κάτι) πάρα πολύ’ (132/A), όπως άλλωστε και στα 48β και 48γ, μόνο που εκεί υφίστανται και τα συμπληρώματα και πώς και και πότε αντίστοιχα. Επιπλέον, δύναται να σημαίνει και ‘δυσκολεύομαι’ (48δ).

α. *Εδώ εμείς κάνουμε αμάν να βγούμε ένα ραντεβού της προκοπής και εσύ μου το παίζεις κιουριά;;;* (thinkdrops.gr)

β. *Η μοναξιά έχει αποδειχθεί καλή φίλη σε πολλές περιπτώσεις μα δώσε και καμιά ευκαιρία στους φίλους σου που κάνουν αμάν και πως να σε δουν να χαμογελάς.* (astropedia.gr)

γ. *Εδώ κάνουν αμάν και πότε τα παιδιά να φύγουν από το σχολείο και εγώ με το που έφυγα, ξαναγύρησα...* (e-steki.gr)

δ. *Σε 4ήμερη εκπαιδευτική εκδρομή στο Βερολίνο πέρυσι με τη σχολή, κάναμε αμάν να συνεννοηθούμε για τα πιο βασικά.* (lifo.gr)

(49) *κάνω αναγνώριση (του) εδάφους*

Πρόκειται για λεξική σύναψη με σημασία ‘προσπαθώ να εξετάσω και να εκτιμήσω τις πιθανότητες και τις δυνατότητες εφαρμογής κάποιον ενεργειών ή σχεδίων’ (149,1/A, 49α) αν και στο 49β φαίνεται να έχει μια πιο μεταφορική χροιά.

α. *Σύμφωνα με μαρτυρίες, είχε βγει με το επιτελείο του για να κάνουν αναγνώριση του εδάφους πριν τη μεγάλη επίθεση.* (wikipedia.org)

β. *Κάνω αναγνώριση εδάφους στην περίπτωση που χρειαστεί να κλείσω ραντεβού με κάποιον από εδώ μέσα :lol:* (phorum.com.gr)

(50) *κάνω Ανάσταση*

Το 50α έχει τη σημασία ‘πηγαίνω στην εκκλησία το βράδυ του Μ. Σαββάτου, για να συμμετάσχω στην τελετή της Ανάστασης’ (169,1/A) και αποτελεί συμβατική γνώση. Εντούτοις, συναντάται και με τη σημασία ‘παρουσιάζω ανάκαμψη’ (50β), καθώς και ‘περνώ καλά στον ερωτικό τομέα / ανανεώνω την ερωτική μου ζωή’ (50γ), φέροντας και στις δύο περιπτώσεις σημασιολογική αδιαφάνεια.

α. *Ένα από τα πιο ιδιαίτερα έθιμα του Πάσχα είναι αυτό στην Κοζάνη όπου πιστοί κάνουν Ανάσταση στα νεκροταφεία της πόλης.* (voria.gr)

β. *Στελέχη του κλάδου θεωρούν ότι, δεδομένων των συνθηκών γενικότερα στην οικονομία, η οργανωμένη λιανική έκανε ανάσταση φέτος...* (selfservice.gr)

γ. Αυτή την επαναστατικότητα σου ρε Υδροχόε αν την μεταφέρεις στο κρεβάτι σου, θα... κάνεις Ανάσταση, Χριστουγεννιάτικα!!! (vlaxema.gr)

(51) *κάνω βίδες*

Ιδιωτισμός ο οποίος βασίζεται σε μεταφορικό σχήμα και φέρει τις σημασίες ‘καταστρέφω’ (363,1/B, 51α), ‘κερδίζω με ευκολία ή με μεγάλη διαφορά στο σκορ’ (51β), ‘αποστομώνω με τα επιχειρήματά μου’ (51γ). Από την άλλη, στο 51δ, που έχει την έννοια ‘κατέχω πολύ καλά τη δομή ενός μηχανήματος ώστε να μπορώ να το αποσυναρμολογώ εντελώς και να το ξανασυναρμολογώ με μεγάλη ευχέρεια’ (georgakas.lit.auth.gr), η σημασία της *βίδας* ως ‘εξάρτημα το οποίο χρησιμοποιείται για τη σύνδεση τμημάτων ενός μηχανισμού’, είναι κάπως διαφανής.

α. Έδωσε μια στο ζυπνητήρι και τὸ ἔκανε βίδες. (greek-language.gr)

β. Ο φορμαρισμένος παίκτης ἔκανε βίδες την αντίπαλη ἄμυνα. (greek-language.gr)

γ. Στο τέλος της συζήτησης τους εἶχε κάνει βίδες. (greek-language.gr)

δ. Το iFixit " ἔκανε βίδες " το νέο Nexus 5, ὥστε να μας αποκαλύψει τον εσωτερικό του κόσμο, αλλά και να βαθμολογήσει το πόσο εύκολα επισκευάζεται! (greeceandroid.gr)

(52) *κάνω γνωστό ότι ...*

Λεξική σύναψη που φέρει τη σημασία ‘γνωστοποιώ’.

α. Η Google ἔκανε γνωστό ὅτι ἕως τώρα ἔχει δεχθεῖ 348.085 αιτήματα ἀπὸ Ἑυρωπαϊοὺς χρήστες για ἐπιλεκτική διαγραφή αποτελεσμάτων ἀναζητήσεων που τους ἀφοροῦν. (eleftheriaonline.gr)

(53) *τον / την / το κάνω γούστο*

Λεξική σύναψη με σημασία ‘μου αρέσει κάποιος / α / κάτι’ (436,1/Γ).

α. Τον κάνω γούστο ὅμως ἔτσι που φέρεται, ἔχει κι ἓνα υφάκι, σκέτο διαολάκι, αὐτὰ τα γαλάζια του μάτια με λιώνουν. (gatospito.com)

(54) *κάνω (το) γούστο (μου)*

Το *γούστο*, το οποίο εκφράζει τις προσωπικές προτιμήσεις κάποιου / ας, ἔχει στο 54α σημασιολογική διαφάνεια. Στο 54β, η ἔλλειψη του οριστικού ἄρθρου και της κτητικής αντωνυμίας, μεταβάλλουν το νόημα της πρότασης, εκφράζοντας πως ‘κάποιος / α ψυχαγωγείται’ (436,1/Γ), αποτελώντας ἓναν αδιαφανή ιδιωτισμό.

α. Μπράβο στο παληκάρι που άφησε τη μόνιμη και σίγουρη δουλειά στην τράπεζα για να κάνει το γούστο του. (locandiera.gr)

β. Επίσης δεν ξέρω για σένα, αλλά εμένα μου αρέσει που είναι πάνω στο δρόμο, δεν ξέρω γιατί, αλλά κάνω γούστο με αυτούς που περνάνε. (exostispress.gr)

(55) *κάνω γυμνάσια (σε κάποιον / α)*

Όταν το ρήμα του συνδυασμού είναι αμετάβατο, αποτελεί λεξική σύνναψη και αναφέρεται σε τμήμα ή σε ολόκληρο τον στρατό με σημασία ‘γυμνάζομαι σε εξωτερικό χώρο’ (55α). Το 55β φέρει τη σημασία ‘υποβάλλω (κάποιον / α) σε ταλαιπωρίες’ (444,2/Γ) και είναι ιδιωτισμός ο οποίος βασίζεται σε μεταφορικό σχήμα.

α. τα ρωσικά πολεμικά πλοία έκαναν γυμνάσια στα παγωμένα νερά του Βορρά. (avgι.gr)

β. Ο σωστός σύντροφος λέει αυτό που αισθάνεται και επιθυμεί και δεν περιμένει να το μαντέψει ο άλλος (ενώ στην πορεία του κάνει γυμνάσια και του βγάζει την ψυχή). (e-sterea.gr)

(56) *κάνω διάνα*

Η λέξη *διάνα* είναι άμεσο δάνειο από την ισπανική *diana* ‘κέντρο του στόχου’. Αποτελεί μία λεξική σύνναψη με σημασία ‘κάνω την καλύτερη επιλογή’, αντίθετα με το ερμηνευμα του λεξικού ‘βρίσκω με ακρίβεια τον στόχο’ (488,2/Δ), για το οποίο δεν εντοπίστηκε παράδειγμα στο σώμα κειμένων.

α. Φαίνεται πάντως και από την πρόταση της Πόρτο, πως η ΑΕΚ έκανε διάνα με την απόκτηση του Σιμόες. (enwsi.gr)

(57) *κάνω ένα ριπλέι*

Ακόμα ένα άμεσο δάνειο, αυτή τη φορά από την αγγλική, με σημασία ‘επαναλαμβάνω’ (1548,2/P), η οποία είναι διαφανής στους / στις ομιλητές / τριες.

α. Για κάνε ένα ριπλέι σε παρακαλώ γιατί δεν κατάλαβα τι ακριβώς θέλεις να πεις. (community.sff.gr)

(58) *κάνω εντύπωση (σε κάποιον / α)*

Πρόκειται για λεξική σύνναψη με σημασία ‘τραβώ την προσοχή (κάποιου / ας)’ (619,1/E, 58α). Απαντά και χωρίς της αόριστη αντωνυμία, με τον αδύνατο τύπο της προσωπικής αντωνυμίας να προηγείται του ρήματος (*μου κάνει εντύπωση*), με σημασία ‘εντυπωσιάζομαι’ (58β). Στο

58γ χρησιμοποιείται η αφηρημένη έννοια *Ρόδος*, αντί της συγκεκριμένης, *Ροδίτες επιχειρηματίες*, οπότε πρόκειται για μετωνυμία.

α. *Μάζεψε λεφτά αρκετό καιρό για να τα αγοράσει και να κάνει εντύπωση στην παρέα.* (augoustinos-kantiotis.gr)

β. *Παρεμπιπτόντως, μου έκανε εντύπωση ότι στο συγκεκριμένο καφέ, για να πας τουαλέτα έπρεπε να πατήσεις τον κωδικό της απόδειξης πληρωμής, αλλιώς δεν.* (travelchat.gr)

γ. *Η Ρόδος πάντως έκανε καλή εντύπωση στην τουριστική έκθεση *Greekland Panorama* που πραγματοποιήθηκε στη Στοκχόλμη.* (dimokratiki.gr)

(59) *κάνω έρωτα*

Πρόκειται για μία λεξική σύναψη με σημασία ‘συνουσιάζομαι’ (834,2/Κ).

α. *Γι’ αυτό το περιοδικό *ΑΝΑΠΗΡΙΑ ΤΩΡΑ* προτείνει ανεπιφύλακτα: Κάντε έρωτα *ΟΧΙ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ !!!** (disabled.gr)

(60) *κάνω ζάφτι*

Στην περίπτωση αυτή, έχει γίνει δανεισμός ολόκληρης της ιδιωτισμικής έκφρασης από την τουρκική *zapt etmek* ‘κατακτώ / συγκρατώ’, μόνο που δεν υπάρχει σημασιολογική διαφάνεια. Έτσι, το 60α με +ανθρ. αντικείμενο και το 60β με -ανθρ. αντικείμενο, φέρουν τη σημασία ‘επιβάλλομαι (σε κάποιον / α) υποτάσσοντας τον / την στη δική μου θέληση και δύναμη’ (706,2/Ζ).

α. *Δέκα χιλιάδες παπάδες σ’ όλη τη χώρα από βήματος ιερού θα ρίχνουν κερανούς και οι Μητροπολίτες δεν θα μπορούν να τους κάνουν ζάφτι.* (proinoslogos.gr)

β. *Είχε ένα αλογοπούλαρο, που δεν μπορούσε να το κάνει ζάφτι· είχε το διάολο μέσα του.* (antroni.gr)

(61) *κάνω ζήλιες*

Πρόκειται για λεξική σύναψη η οποία φέρει τη σημασία ‘εκδηλώνω ζηλοτυπία’ (709,2/Ζ).

α. *Ορκιζόταν ότι είμαι η γυναίκα της ζωής του, με έπαιρνε εκατό τηλέφωνα την ημέρα, μου έκανε ζήλιες, εκπλήξεις, φαινόταν ερωτευμένος [...]* (opolitis.gr)

(62) *κάνω θέση*

Πρόκειται για λεξική σύναψη, που στα λεξικά φέρει το ερμήνευμα ‘μετακινούμαι’ (833,2/Κ), στο οποίο θα μπορούσε να συμπληρωθεί ‘ώστε να τοποθετηθεί κάποιος / α άλλος / η στη θέση μου’ (62α). Η φράση δύναται να λάβει συμπλήρωμα Χ και να φέρει τη σημασία ‘δημιουργώ Χ’ (62β, 62γ).

α. Η Λήδα μου έκανε θέση να καθίσω δίπλα της επάνω στο στενό καναπεδάκι. (sarantakos.com)

β. Θα κάνει θέσεις εργασίας; Αυτό είναι που απασχολεί τον κόσμο. (newpost.gr)

γ. Έκαναν θέσεις στάθμευσης στους κεντρικούς δρόμους, για να μπορούν να σταματούν οι οδηγοί ακόμη και γειτονικών περιοχών να ψωνίσουν στα μαγαζιά [...] (kokkinikarta.gr)

(63) κάνω θόρυβο

Παρότι πρόκειται για λεξική σύναψη, με σημασία ‘παράγω δυνατούς ήχους’ (63α), απαντά και σε μεταφορικά σχήματα. Στο παράδειγμα 63β η φράση *κάνω θόρυβο για 40.000*, σημαίνει πως ‘τα άτομα που παρευρίσκονται κάπου είναι πολύ δραστήρια’. Στο 63γ, όταν λέγεται ότι *η πτώση του Δ.Ο.Α. έκανε θόρυβο*, σημαίνει πως ‘έγινε κάτι που δεν ήταν αναμενόμενο και που προκάλεσε αίσθηση’.

α. Περιφέρονται στους δρόμους κάνοντας θόρυβο με τα χάλκινα όργανά τους. (sch.gr)

β. Εάν υπάρχουν 15.000 απόψε, θα κάνουν θόρυβο για 40.000! (iaporpsi.gr)

γ. Αν όμως η πτώση του Δ.Ο.Α. έκανε θόρυβο, το τέλος του Πήγασου έκανε πάταγο. (tellingstories.gr)

(64) κάνω θραύση

Θραύση είναι η ενέργεια ή το αποτέλεσμα του ρήματος *θραύω*, που φέρει τη σημασία ‘σπάω ή σπάω κάτι’ (www.greek-language.gr/). Εντός της ιδιωματικής φράσης σημαίνει ‘σημειώνω μεγάλη επιτυχία (64α), ‘είμαι πολύ διαδεδομένος’ / η’ (64β) και ‘είμαι πολύ αποτελεσματικός / η’ (64γ). Το 64δ έχει τη σημασία ‘προκαλώ μεγάλη καταστροφή’ (758,2/Θ) και λέγεται για κάτι βλαβερό που έχει πολύ μεγάλη εξάπλωση (www.greek-language.gr/). Κατά συνέπεια, είναι σαφές πως η σημασία της λέξης *θραύση* δεν είναι διαφανής.

α. Διαπρέπει ο Ροδίτης επιχειρηματίας κ. Μάνος Μοσχούς με την εταιρεία AbZorba Games που δημιούργησε μαζί με δυο ακόμη συνεργάτες του και κάνει θραύση στον κυβερνοχώρο. (dimokratiki.gr)

β. Η φωτογραφία με τα 220.000 shares στο Facebook που κάνει θραύση. (report24.gr)

γ. Οι φιλοξενούμενοι έκαναν θραύση , με έξι από τα οκτώ παιχνίδια της ημέρας για το *Basketball Champions League* να καταλήγουν στη δική τους πλευρά. (blog.gr)

δ. Την εποχή εκείνη έκανε θραύση η εβλογιά που ήταν συχνά θανατηφόρα. (esoterica.gr)

(65) *κάνω (τα) κακά (μου)*

Μερικώς διαφανής ιδιωτισμός, με σημασία ‘αφοδεύω’ (834,2/Κ). Απαντά είτε με οριστικό άρθρο και κτητική αντωνυμία (65α), είτε χωρίς (65β).

α. *Χθες βρήκα ένα αδέσποτο γατάκι αρκετά μεγάλο έτσι ώστε να τρώει μόνο του και να κάνει τα κακά του στην άμμο.* (lovemypet.gr)

β. *Το μωρό έκανε κακά στο πάτωμα.* (en.wiktionary.org)

(66) *κάνω καλά (κάποιον / α)*

Συνήθως απαντά με αντικείμενο, έχει τη σημασία ‘θεραπεύω (ασθενή)’ (834,1/Κ, 66α) και αποτελεί λεξική σύναψη. Στο 66β, παρότι το επίρρημα *καλά* παραπέμπει σε κάτι θετικό, δεν συνεισφέρει στη συνολική σημασία ‘ηρεμώ κάποιον / α’, συνεπώς πρόκειται για μερικώς διαφανή ιδιωτισμό. Η φράση, απαντά επίσης και με αμετάβατο ρήμα, συνήθως σε άρνηση και παρελθοντικό χρόνο με την ημιδιαφανή σημασία ‘πράττω σωστά’ (66γ).

α. *Κορίτσι μου ποιος σε έκανε καλά, ποιος σε θεράπευσε;* (agiosnikolaosengomis.com)

β. *Έβαλε λυτούς και δεμένους να τον κάνουνε καλά να γυρίσει πίσω, όμως αυτός ήταν αγύριστο κεφάλι.* (hleia.gr)

γ. *Και όταν έφτασαν και βρήκαν τη γέφυρα στη θέση της, είπαν σ' αυτούς που τη φύλαγαν: "Ίωνες, οι μέρες που σας είχαν ορίσει έχουν περάσει και δεν κάνετε καλά να μένετε ακόμα εδώ.* (e-archimedes.gr)

(67) *κάνω καλό (σε κάποιον / α / κάτι)*

Λεξική σύναψη η οποία φέρει τη σημασία ‘ωφελώ’ (819,1/Κ).

α. *Όλες οι σχετικές επιστημονικές μελέτες που έχουν δημοσιευτεί τα τελευταία χρόνια καταλήγουν στο ίδιο συμπέρασμα: η κατανάλωση ξηρών καρπών κάνει καλό στην καρδιά.* (palettino.gr)

(68) *κάνω (κάποιον / α / κάτι) στην άκρη*

Στο 68α, το ρήμα της φράσης είναι αμετάβατο, η φράση αποτελεί λεξική σύναψη και φέρει τη σημασία ‘μετακινούμαι (833,2/Κ) ώστε να τοποθετηθεί κάποιος / α άλλος / η / ο στη θέση

μου'. Στο 68β, το ρήμα είναι πάλι αμετάβατο, όμως η φράση *ας κάνουν στην άκρη μας και βρεθεί κάποιος που να μπορεί να σώσει το καράβι* χρησιμοποιείται μεταφορικά, αφού δεν εννοεί πως πρέπει κυριολεκτικά να μετακινηθούν κάποιои, αλλά να 'υποχωρήσουν'. Στα παραδείγματα 68γ και δ, το ρήμα είναι μεταβατικό, η ιδιωτισμική φράση βασίζεται σε μεταφορικό σχήμα και φέρει σημασίες όπως 'παραμερίζω' (834,2/Κ, 107/Α) και 'παραμελώ', αντίστοιχα.

- α. *Εάν κάποιος όχημα πίσω σας σας δυσκολεύει, κάνετε στην άκρη & αφήστε το να περάσει.* (podilates.gr)
- β. *Αν δεν μπορούν και βρίσκονται σε αδιέξοδο ας κάνουν στην άκρη μας και βρεθεί κάποιος που να μπορεί να σώσει το καράβι.* (planetaris.gr)
- γ. *Δήμοι και πολίτες αναλαμβάνουν δράση και "κάνουν στην άκρη" τους μεσάζοντες φέρνοντας τους παραγωγούς σε απευθείας επαφή με τους καταναλωτές.* (star-fm.gr)
- δ. *Κάνεις στην άκρη ακόμη και τις φίλες σου για να τον δεις.* (psixologikosfaros.gr)

(69) *κάνω κάποιον / α ταίρι μου*

Παρωχημένη λεξική σύναψη, με σημασία *παντρεύομαι κάποιον/α* (69α) και *κάνω κάποιον/α σύντροφό μου* (69β).

- α. *Όταν έφθασε σε ηλικία γάμου, ο Ποσειδώνας την έκανε ταίρι του.* (ideographmata.gr)
- β. *Αν δε σε κάνω ταίρι μου ν' ακούσεις το χαμπέρι μου.* (greeklyrics.gr)

(70) *κάνω κατάσταση*

Αμιγής, αδιαφανής ιδιωτισμός, αφού κανένα από τα συστατικά του δεν συνεισφέρει στην συνολική του σημασία 'φέρνω σε γνωριμία δύο πρόσωπα' (862,1/Κ, 70α), 'δημιουργώ πρόβλημα' (70β), 'δημιουργώ ωραία ατμόσφαιρα' (70γ) και 'ασχολούμαι με κάτι' (70δ).

- α. *Εκείνος πάλι, προτίθεται να σας κάνει κατάσταση με όποιον από τους φίλους του σας αρέσει.* (queen.gr)
- β. *Καλύτερα ελεύθερος -και κακά τα ψέμματα υπάρχει καλύτερη συντροφιά από την ελευθερία; Διότι δεν πρήζει, δεν αναστατώνει, δεν κάνει καταστάσεις και γενικά ούτε σε κάνει χάλια.* (greekcomics.gr)
- γ. *Στην Αθήνα στο "ΚΥΤΤΑΡΟ" ο Σαββόπουλος και κάποια φρικιά κάνουν κατάσταση με τις όμορφα παράξενες μουσικές τους και βάζουν φωτιά στα όργανα και στις παρέες.* (ogdoo.gr)
- δ. *Όταν είχα κάνει κατάσταση στο εξωτερικό με τα εξώφυλλα που σας έλεγα, η Αλίκη μου τηλεφώνησε να εμφανιστώ στις "Διπλοπενιές" με έναν χορό.* (belikeyou.gr)

(71) *κάνω κερκίδα*

Ιδιωτισμός ο οποίος βασίζεται στον γνωστικό μηχανισμό της μετωνυμίας, αφού χρησιμοποιείται το περιέχον αντί του περιεχομένου. Αφορά ‘πλήθος κόσμου το οποίο παρακολουθεί παιχνίδι ή θέαμα, εκδηλώνοντας έντονα την προτίμησή του προς κάποιον / α από τους / τις συμμετέχοντες / σες’ (884,1/Κ, 71α).

α. *το ΣΚ που έρχεται, πρωτάθλημα ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ supermotard στα Μέγαρα, ψήνεται κανείς να κάνουμε κερκίδα;;;* (motocikleta.gr)

(72) *κάνω κεφάλι*

Ιδιωτισμός βασισμένος σε μετωνυμικό σχήμα, αφού γίνεται αναφορά σε μέρος του σώματος αντί της κατάστασης. Φέρει τις σημασίες ‘ζαλίζομαι ελαφρά από το ποτό ή από άλλη ουσία’ (72α) και ‘έχω προσμονή για κάτι’ (72β).

α. *Ο κόσμος έρχεται για να πιει το κρασάκι του, να κουβεντιάσει, να γελάσει κι όταν κάνει κεφάλι να τραγουδήσει και γιατί όχι να χορέψει κιόλας, να του φύγουν οι νταλγκάδες.* (topiki-agera.gr)

β. *Εγώ είχα κάνει κεφάλι για σπιτάδο με μοσχάρι και εσύ μου έβγαλες ΨΑΡΟΣΟΥΠΙΑ?* (blogspot.gr)

(73) *(τον / την / το) κάνω κέφι / μου κάνει κέφι / κάνω το κέφι μου*

Πρόκειται για μερικώς διαφανή ιδιωτισμό, του οποίου η σημασία μεταβάλλεται αναλόγως της ύπαρξης ή μη προσωπικής αντωνυμίας, αναλόγως της θέσης της μέσα στην πρόταση και αναλόγως της ύπαρξης ή όχι κτητικής αντωνυμίας.

α. *κάνω κέφι:* ‘δημιουργώ ευδιαθεσία ή γίνομαι ευδιάθετος’ (887,1/Κ)

Το φεγγάρι έδινε στη θάλασσα μια ασημένια ανταύγεια, πιο κάτω μια παρέα με κιθάρες έκανε κέφι. (apothessaloniki.gr)

β. *(τον / την / το) κάνω κέφι:* ‘μου αρέσει κάτι πολύ’

Το τι μπορεί να καταφέρει κανείς όταν το κάνει κέφι είναι, όπως αποδεικνύεται συνεχώς (βλ. Μαραθώνιο, Σχίνιαθλο μεγάλης και μεσαίας απόστασης), απλά απερίγραπτο! (triathlonworld.gr)

γ. *μου κάνει κέφι:* ‘έχω διάθεση / όρεξη να κάνω κάτι’

Αν σας κάνει κέφι, δείτε τώρα το βίντεο της τελευταίας βαρκάδας στον Γάγγη. (paramithas.gr)

δ. *κάνω το κέφι μου:* ‘πραγματοποιώ τις προσωπικές μου επιθυμίες’

Μάλλον ξεχνούν πως όταν βρίσκονται σε εκδηλώσεις - παρουσιάσεις δεν είναι εκεί για να κάνουν το κέφι τους και να ειρωνεύονται αλλά για να καλύψουν τις φωτογραφικές ανάγκες των Μέσων. (zougla.gr)

(74) *κάνω κόζι*

Η σημασία της λέξης *κόζι*, η οποία αποτελεί άμεσο δάνειο από το τουρκικό *koz* ‘ατού, ευκαιρία’, δεν γίνεται αντιληπτή από τους / τις ομιλητές / τριες. Συνεπώς, πρόκειται για έναν αδιαφανή ιδιωτισμό με σημασία ‘διακρίνω’ (909,2/Κ), ‘παρατηρώ προσεκτικά για να πράξω ανάλογα’, ο οποίος φαίνεται να μην είναι ιδιαίτερα δημοφιλής, αφού δεν εντοπίστηκε στο σώμα κειμένων.

α. *Έκανα κόζι πως ήταν επικίνδυνη η δουλειά, γι’ αυτό δεν πήρα μέρος.* (georgakas.lit.auth.gr)

(75) *κάνω κοιλίτσα*

Ιδιωτισμός ο οποίος βασίζεται στον μηχανισμό της μετωνυμίας, καθώς αναφέρεται μέρος του σώματος αντί όλου, με σημασία ‘παχαίνω στο συγκεκριμένο σημείο του σώματος’ (834,2/Κ, 75α). Στο παράδειγμα 75β, κανένα συστατικό της φράσης δεν συμβάλει στην ερμηνεία ‘πέφτει η απόδοσή μου’, κατά συνέπεια ο ιδιωτισμός είναι αδιαφανής.

α. *Ο Pierce Brosnan, αν και έχει κάνει κοιλίτσα, δεν χάνει ούτε ίχνος από το στυλ του με το οποίο ποτίζει τον συμπαθή χαρακτήρα του και όλο το έργο.* (cine.gr)

β. *Οκ, κάπου στο μισάωρο έκαναν κοιλίτσα, ενώ υπήρξαν διάφορα σκαμπανεβάσματα στο σετ, αλλά το σύνολο ήταν εντυπωσιακό από κάθε άποψη και ναι, το να δεις ζωντανά τους KISS, είναι εμπειρία ζωής!* (rockway.gr)

(76) *κάνω κομμάτια*

Πρόκειται για λεξική σύναψη η οποία φέρει τη ‘σημασία κόβω / σπάω κάτι σε μικρά κομμάτια’ (834,1/Κ, 76α). Συχνότερα όμως, απαντά ως ιδιωτισμός ο οποίος βασίζεται σε μεταφορικό σχήμα, με σημασίες όπως ‘κερδίζω τον αντίπαλο με μεγάλη διαφορά στο σκορ’ (76β), ‘στεναχωρώ υπερβολικά κάποιον / α’ (76γ) και ‘καταστρέφω’ (76δ).

α. *[...] κάνουμε κομμάτια το κοτόπουλο και καβουρντίζουμε* (netrino.gr)

β. *Δεν τους κέρδισαν τους έκαναν κομμάτια.* (ant1news.gr)

γ. *Όταν έπεφτες κάτω και με κοιτούσες παρακλητικά να σε σηκώσω, με έκανες κομμάτια.* (istoriesadespoton.gr)

δ. *[...] και, γιατί όχι, κάνει κομμάτια και τη δική μου επαγγελματική ζωή.* (kavathas.gr)

(77) *κάνω κουμάντο*

Στα παραδείγματα 77α και 77β, η φράση αποτελεί λεξική σύναψη, αφού μπορεί να αντικατασταθεί με το ομόρριζο ρήμα *κουμαντάρω*, και φέρει αντίστοιχα τις σημασίες ‘διοικώ’ (943,2/Κ) και ‘αποφασίζω’. Στο 77γ, η φράση έχει τη σημασία ‘μεριμνώ εκ των προτέρων για όσα θα χρειαστώ στο μέλλον’, χάνει άρα την αρχική έννοια ‘διοικώ’. Το ίδιο ισχύει και για το 77δ, στο οποίο προστίθεται η προσωπική αντωνυμία *σου* και εν τέλει η φράση σημαίνει ‘δίνω οδηγίες’. Επομένως, τα παραδείγματα 77γ και δ, αποτελούν αδιαφανείς ιδιωτισμούς.

α. *Να μην αφήσουμε τους ναζιστές να "προστατεύουν" και να κάνουνε κουμάντο στις γειτονίες μας κάτω από τον κομματικό μανδύα τους, γιατί αύριο θα μας πουλάνε μπραβιλίκι.* (squat.gr)

β. *Μια πρώτη απάντηση ήταν και το σύνθημα φεμινιστριών: "Γκαγιαρντόν, στη μήτρα μου κάνω κουμάντο εγώ.* (issuu.gr)

γ. *Κάνε κουμάντο, μάζευε τα λεφτά σου. Συμβουλές και ξανά συμβουλές από την μαμά-υπουργό οικονομικών που μας λατρεύει.* (ivfforums.gr)

δ. *Παράδειγμα: το να σε περιμένει μπάρμπας να παρκάρεις για να σου κάνει κουμάντο επειδή θεωρεί εκ των προτέρων ότι δεν θα τα καταφέρεις.* (kamenasoutien.gr)

(78) *κάνω κράτει*

Παρότι μπορεί να μην είναι συνειδητό από τους / τις ομιλητές / ριες ότι η λέξη *κράτει* είναι η προστακτική του ρήματος *κρατώ*, η ρίζα *κράτ-* είναι αρκετή ώστε να γίνει η σύνδεση με τη σημασία της λεξικής σύναψης, ‘δείχνω συγκράτηση σε κάτι’ (956,2/Κ, 78α).

α. *Κάναμε υπομονή, κάναμε κράτει, αλλά βρε αδερφέ όλα έχουν τα όρια τους.* (silvercity.gr)

(79) *κάνω λεφτά*

Μερικώς διαφανής ιδιωτισμός ο οποίος χρησιμοποιείται για να εκφράσει ότι ‘μία επιχείρηση αποφέρει κέρδος’ (79α). Φέρει επίσης τη σημασία ‘αποκτώ περιουσία’ (1006,2/Λ, 79β και γ), μόνο που στο 79γ, αποτελεί μέρος στερεότυπης έκφρασης και δη παροιμίας.

α. *Το καφέ στην Ιπποκράτους κλείνει (ναι, γιατί προφανώς δεν έκανε λεφτά) και από Σεπτέμβρη τα ραντεβού θα δίνονται αλλού.* (radiobubble.gr)

β. *Ο Θανάσης είναι ερωτευμένος με τη Λίτσα την κόρη του Χαρούπογλου, του πλούσιου της γειτονιάς που έκανε λεφτά στην κατοχή.* (veggos.gr)

γ. *Οι πλούσιοι κάνουν λεφτά (και οι φτωχοί παιδιά).* (ixauto.gr)

(80) *κάνω μάγουλα*

Ιδιωτισμός ο οποίος βασίζεται σε μετωνυμικό σχήμα, με σημασία ‘παχαίνω στο συγκεκριμένο σημείο του σώματος’ (834,2/Κ, 80α). Στο υπό εξέταση σώμα κειμένων, εντοπίστηκαν μόνο τρία, και αυτά σχετικά με το *άτμισμα*, παραδείγματα. Έτσι, στο 80β, η ιδιωτισμική φράση παρουσιάζει σημασιολογική αδιαφάνεια, φέροντας τη σημασία ‘τραβώ τον καπνό τόσο που μπαίνουν μέσα τα μάγουλά μου’.

α. *Τον τελευταίο καιρό είμαι όλα φαΐ και ύπνο, γι’ αυτό έχω αρχίσει να κάνω μάγουλα.* (georgakas.lit.auth.gr)

β. *Προειδοποιώ πως δεν θα κάνετε μάγουλα με γράμμωση, για τα γούστα μου είναι κομπλέ, για κάποιον που ψάχνει την μοντέρνα light πνευμονική αίσθηση, ας την ψάξει αλλού.* (vaping.gr)

(81) *κάνω (κάποιον / α / κάτι) μάτι*

Ιδιωτισμός ο οποίος βασίζεται σε μετωνυμικό σχήμα, αφού αναφέρεται το μάτι αντί της όρασης, και φέρει τη σημασία ‘παρατηρώ στα κρυφά’ (1056,2/Μ, 81α).

α. *Δεν είμαι πουριτανός ούτε και ηθικολόγος αλλά π.χ. ποτέ δεν θα έβαζα το κορίτσι που συνοδεύω να ανέβει στο τραπέζι και να την κάνουν μάτι οι άλλοι, είναι κάτι που δεν πρόκειται να το καταλάβω ποτέ, αυτό που σήμερα γίνεται.* (musicheaven.gr)

(82) *κάνω ματάκι(α)*

Αδιαφανής ιδιωτισμός, με σημασία ‘καλοπιάνω’ (1056,2/Μ, 82α).

α. *Ο άλλος, γέννημα θρέμμα των ΜΜΕ των μεταταξίδων, κάνει ματάκια στον Κυριάκο τον μελάτο, αλλά κοιμάται με τον Τσίπρα και στο τέλος της μέρας οι μηδενιστές συναντώνται πάνω στην απέχθειά τους για την Ελλάδα.* (dimokratianews.gr)

(83) *κάνω μετάνοιες (σε κάποιον / α)*

Πρόκειται για ιδιωτισμό ο οποίος αντλείται από τη συμβατική / συλλογική γνώση των ομιλητών / τριών της ελληνικής, με σημασία ‘ικετεύω’ (834,1/Κ), ‘λυγίζω το σώμα και τα γόνατά μου ως ένδειξη θρησκευτικής ικεσίας και σεβασμού’ (83α). Εντούτοις, συχνά απαντά και μεταφορικά φέροντας τη σημασία ‘ευγνωμονώ (κάποιον / α)’ (83β).

α. *Περνούσε από όλα τα προσκυνητάρια και από όλες τις εικόνες, έκανε μετάνοιες και προσκυνούσε.* (yougoria.gr)

β. *Όσοι θα το δικαιούνται θα πρέπει να κάνουν μετάνοιες μπροστά στο Μέγαρο Μαξίμου που δεν τους το έκοψε...* (proinoslogos.gr)

(84) *κάνω (μια) νέα αρχή*

Η φράση αποτελεί λεξική σύνναψη με σημασία ‘ανοίγω καινούριο κεφάλαιο στη ζωή μου’ (1173,1/N, 84α). Στο παράδειγμα 84β διαφοροποιείται σημασιολογικά, αφού η *νέα αρχή* αφορά τον αθλητισμό και πιο συγκεκριμένα, την ‘επιστροφή στις νίκες’, συνεπώς ο ιδιωτισμός είναι μερικώς διαφανής.

α. *Η ιστορία μας πάει πίσω στο 1923, όταν ο πατέρας του, Χρήστος Κλαυδιανός, επιστρέφει από την Αμερική και κάνει νέα αρχή στην Τήνο μαζί με μέλη της οικογένειας που ήρθαν πρόσφυγες από τη Σμύρνη.* (tastefull.gr)

β. *Ο Ολυμπιακός θα προσπαθήσει να κάνει νέα αρχή με τον Τάκη Λεμονή στην άκρη του πάγκου, όμως η αποστολή του είναι εξαιρετικά δύσκολη στο "φρούριο" της Γιουβέντους.* (sportandbusiness.gr)

(85) *κάνω μια τρύπα στο νερό*

Αδιαφανής ιδιωτισμός με σημασία ‘δεν καταφέρνω τίποτα’ (1174,2/N, 85α)

α. *Τα παιδιά μας μμμούνται κι αν αυτά που τους λέμε δεν συνάδουν με αυτά που κάνουμε, τότε έχουμε κάνει μια τρύπα στο νερό.* (aspaonline.gr)

(86) *κάνω μισές δουλειές*

Πρόκειται για λεξική σύνναψη, η οποία φέρει τη σημασία ‘δεν ολοκληρώνω κάτι που έχω αναλάβει ή που έχω αρχίσει να κάνω’ (833,2/K, 86α).

α. *Και είναι αλήθεια ότι όταν ένας σκύλος κνηγιού δεν επαναφέρει, τότε αφήνει την αίσθηση ότι κάνει μισές δουλειές.* (ksartas.gr)

(87) *κάνω μούτρα (σε κάποιον / α)*

Η φράση αποτελεί λεξική σύνναψη με σημασία ‘εκφράζω με το πρόσωπό μου / την έκφρασή μου τη δυσαρέσκεια μου (για κάποιον / α / κάτι)’ (1129,2/M, 87α).

α. *Η Λιονταρίνα θέλει πάντα όλη η προσοχή να είναι στραμμένη πάνω της, οπότε και με το άκουσμα της λέξης Μουντιάλ κάνει μούτρα και σκέφτεται "Αααα, βρε μελέα που βρήκαμε καλοκαιριάτικα!"* (seleo.gr)

(88) *κάνω μπάζα*

Λαμβάνοντας υπόψη ότι *μπάζα* είναι ο πληθυντικός του ουσιαστικού *μπάζο*, το 88α αποτελεί λεξική σύνναψη, η οποία φέρει τη σημασία ‘δημιουργώ απόβλητα εκσκαφών’. Εντούτοις, η

λέξη *μπάζα* ως ενικός, θηλυκού ουσιαστικού, αποτελεί άμεσο δάνειο από τη βενετική *baza*, ‘κάρτες (στα χαρτιά) κερδισμένες από τον αντίπαλο’ (greek-language.gr), σημασία που όμως δεν είναι διαφανής στους ομιλητές / τριες. Κατά συνέπεια, σε περιβάλλοντα σχετικά με χαρτοπαίγνια, η φράση *κάνω μπάζα* αφορά ‘το σύνολο των χαρτιών που μαζεύει ο παίκτης με ένα καλό χαρτί’ (88β), ενώ, όταν εμφανίζεται σε άλλα περιβάλλοντα, δύναται να φέρει και τη σημασία ‘αποκομίζω σημαντικά κέρδη με νόμιμο ή παράνομο τρόπο’ (88γ).

- α. *Τα ωραιότατα βράχια τα έχουνε σπάσει με κομπρεσέρ και τα κάνανε μπάζα.* (waterfall-hiking.gr)
- β. *Αν στο δεύτερο γύρο ο παίκτης που έκανε αντάμ συνεχίσει με το J τότε θα βάλουμε το K (για να κάνουμε μπάζα με το 10), αν συνεχίσει με μικρό θα βάλουμε μικρό από το μορ.* (docplayer.gr)
- γ. *Η Ελλάδα πνιγμένη στα μνημόνια μέχρι τα χείλια, ο κοσμάκης υποφέρει και κάποιιοι πολιτικοί, περισσότερο αδιάστακοι από τους πιο επικίνδυνους μαφιόζους, έκαναν μπάζα από τις αρπακτές.* (apodytiriakias.gr)

(89) *κάνω μπαμ*

Η λέξη *μπαμ* είναι ηχομιμητική και αφορά ‘δυνατό και κοφτό κρότο’ (georgakas.lit.auth.gr). Τα παραδείγματα 89α και 89β βασίζονται σε μεταφορικό σχήμα και λέγονται για ‘κάποιον / α που έχει θυμώσει πολύ’ (89α) και για ‘κάτι το οποίο είναι πρόδηλο’ (89β). Επίσης, στα 89γ και δ, με τη λέξη *μπαμ* δεν εκφράζεται κάποιος ήχος, αλλά η ‘μεγάλη επιτυχία’ (1134,1/M) και η ‘καθοδική πορεία’, αντίστοιχα. Στο 89ε το οριστικό άρθρο *το*, παρεμβάλλεται ανάμεσα στο ρήμα και το ουσιαστικό, εξυπηρετώντας τον σκοπό της έμφασης και φέροντας τη σημασία ‘κερδίζω τις εντυπώσεις κάνοντας την καλύτερη επιλογή / φτάνοντας στο ύψιστο σημείο’.

- α. *Βρε άντε φύγε από εδώ, του είπε πάλι ο πετεινός αν σε πιάσω απ' τη μύτη θα κάνεις μπαμ σαν δυναμίτης!* (Haniotika-nea.gr)
- β. *Μεγάλη καψούρα πρέπει να έχεις και κάνει μπαμ από χιλιόμετρα!!!* (hotstation.gr)
- γ. *Με το που βγει το CD θα κάνει μπαμ, γιατί έχει ωραία κομμάτια μέσα.* (hiphop.gr)
- δ. *Και, αν κάνει μπαμ η μετοχή σήμερα, π-ο-ι-ό-ς θα φταίει;* (capitalblogs.gr)
- ε. *Ο Δημήτρης Μελισσανίδης θέλει να κάνει το μπαμ με το νεαρό που αγωνίζεται αυτό το διάστημα με την Εθνική Νέων στην Τουρκία [...]* (kokkinostypos.gr)

(90) *κάνω μπιντέ*

Λεξική σύναψη, η οποία φέρει τη σημασία ‘πλένω τις ευαίσθητες περιοχές του σώματος’ (1141,2/M, 90α). Το παράδειγμα 90β, με την προσθήκη του συμπληρώματος *στη*

σοβαροφάνεια, αποτελεί ιδιωτισμό ο οποίος προκύπτει από τον γνωστικό μηχανισμό της μεταφοράς. Συνδέεται με την εικόνα ενός ατόμου, το οποίο κάνει μπάνιο μέσα στη σοβαροφάνεια, και φέρει τη σημασία ‘παριστάνω κάποιον / α που δεν είμαι’. Στο 90γ, επειδή η σημασία ‘έχω συγκρατημένη αισιοδοξία’, δεν προκύπτει ως αποτέλεσμα των επιμέρους σημασιών της φράσης, πρόκειται για αδιαφανή ιδιωτισμό.

α. Το ερώτημα παραμένει πιο επιτακτικό από ποτέ και μην το αποφεύγεις: Χαρτί υγείας θα έχουμε ή θα πρέπει να κάνουμε μπιντέ; (taxheaven.gr)

β. *Hard Rock* αυτό για την Ελλάδα και ειδικά σε επίσημη πρεμιέρα που όλες στο κοινό αισθάνονται Μαρία Αντουανέτα και κάνουν μπιντέ στη σοβαροφάνεια αλλά το τόλμησα. (provocateur.gr)

γ. Αξιοποίηση, *fast track*, ανάπτυξη δια της υπανάπτυξης και άλλα συνθηματικά (ωραία ακούγονται, αλλά καλού κακού κάνε μπιντέ). (youroria.gr)

(91) κάνω μπράτσα

Πρόκειται για λεξική σύναψη με σημασία ‘αποκτώ μυώδη μπράτσα’ (1149,2/Μ, 91α).

α. *Ναι, τα χέρια μου κουράζονται με το τρίμημο και κοντεύω να κάνω μπράτσα που θα ζήλευε η Μιρέλα Μανιάνι.* (queen.gr)

(92) κάνω νάζια

Αποτελεί λεξική σύναψη, με σημασία ‘κάνω σκέρτσα, τσαχπινιές’ (1162,1/Ν, 92α). Το 92β αποτελεί ιδιωτισμό, ο οποίος βασίζεται σε μεταφορικό σχήμα και έχει τη σημασία ‘φέρνω αντιρρήσεις για να ικανοποιήσω κάποια επιθυμία μου’. Το ίδιο ισχύει και για το 92γ, το οποίο αφορά ‘αλλαγή μηχανικής συμπεριφοράς’.

α. *Αναγνωρίζετε το χαριτωμένο κοριτσάκι που κάνει νάζια στη γιαγιά της;* (fthis.gr)

β. *Όχι όπως τώρα που σε παρακαλάμε ένα 12ωρο να μας πεις τι έχεις και εσύ κάνεις νάζια.* (ear-forums.gr)

γ. *Όλα ήταν καλά μέχρι την ώρα που ενώ οδηγούσες αμέριμος, το αυτοκίνητο σου άρχισε να σου κάνει νάζια και να μην ...κάνει τη δουλειά του;* (ezinearticles.gr)

(93) κάνω νάνι

Λεξική σύναψη, η οποία φέρει τη σημασία ‘πέφτω να κοιμηθώ ή κοιμάμαι’ (1162,2/Ν, 93α).

α. *Το έχετε ταΐσει, το έχετε νανουρίσει και το έχετε αποθέσει στην κούνια του και κάνει νάνι.* (happyparenting.gr)

(94) *κάνω νερά*

Μερικώς διαφανής ιδιωτισμός, ο οποίος φέρει τη σημασία ‘εισρέουν νερά στο εσωτερικό σκάφους από άνοιγμα’ (1174,2/N, 94α). Στα παραδείγματα 94β και γ, η σημασία του ιδιωτισμού «απομακρύνεται» πολύ από την ‘εισροή υδάτων’, συνεπώς ο ιδιωτισμός είναι αδιαφανής και φέρει τις σημασίες ‘έχω ασταθή συμπεριφορά με αρνητικές συνέπειες για τον / την άλλο / η’ (94β) και ‘κάνω διάφορες αποχρώσεις του ίδιου χρώματος’ (94γ). Το 94δ, αποτελεί γνωμικό και έχει τη σημασία ‘βρέχει’.

α. Ανατολικά από τα Τσελεβίνια το σκάφος άρχισε να κάνει νερά και οι δύο επιβάτες, γύρω στις 7.30 μμ ειδοποίησαν το Λιμεναρχείο Υδρας. (koutouzis.gr)

β. Οπότε δύο τα σενάρια: ή σου κάνει νερά από εγωισμό, ή έχει ξενερώσει πραγματικά. (coolweb.gr)

γ. Τα υφάσματα που χρησιμοποιούσαν ήταν: κουτνί (ριγωτό πολύχρωμο βαμβακερό ύφασμα), δαμάσκο (χοντό μπροκάρ ύφασμα που στην ύφανσή του σχηματίζει λουλούδι), σοά σοβάζ(άγριο μετάξι), μεταξωτό μουαρέ (ύφασμα που κάνει νερά) και βελούδο Γερμανίας. (mavrihalassa.org.gr)

δ. Στις αρχές του μήνα Δεκέμβρη έχουμε τα "Νικολοβάρβαρα" οπότε "κάνει νερά και χιόνια" όπως λέει ο λαός μας. (kritipoliskaihorio.gr)

(95) *(δεν) κάνω νόημα*

Σε καταφατική μορφή, αποτελεί λεξική σύνναψη και φέρει τη σημασία ‘νεύω’ (1185,2/N, 95α). Στο 95β, η άρνηση *δεν*, προκαλεί σημασιολογική αδιαφάνεια, αλλάζοντας άρδην τη συνολική σημασία του ιδιωτισμού σε ‘δεν έχει αποτέλεσμα, δεν λύνει το πρόβλημα’.

α. Τότε, ο κ. Ανδρέας έκανε νόημα στο γκαρσόν να του φέρει το λογαριασμό. (athens24.gr)

β. Η επικρατούσα άποψη στην ΕΕ είναι ότι η οικονομική ασφάλεια είναι πιο σημαντική από την ασφάλεια των ανθρώπων. Αγνοεί περιθωριοποιημένες ομάδες όπως παράνομους Αφρικανούς και Ασιάτες μετανάστες. Εξισώνει τις αδυναμίες του ελληνικού κράτους με την ηθική χρεοκοπία. Είναι μια άποψη που ταιριάζει στους δανειστές, όμως στους δρόμους της Αθήνας τίποτα απ όλα αυτά δεν κάνει νόημα. (metanastis.com)

(96) *κάνω νούμερο / α*

Μερικώς διαφανής ιδιωτισμός καθώς τα *νούμερα* είναι νοηματικά συνδεδεμένα με την ‘τηλεθέαση τηλεοπτικών προγραμμάτων’ (96α), αλλά και με την ‘συμμετοχή σε αυτοτελή σκηνή σε επιθεώρηση / πρόγραμμα τσίρκου / νυχτερινό κέντρο’ (96β). Αντίθετα, στο 96γ, η συνολική σημασία του ιδιωτισμού, ‘κάνω καπρίτσια’ (1196,1/N) είναι αδιαφανής. Το ίδιο

ισχύει και στο 96δ, που αφορά ‘μη σωστή λειτουργία συσκευής, η οποία παρουσιάζει διαλείψεις’.

α. Τα επεισόδια των "Εικόνων" έχουν παίζει εκατοντάδες φορές στον ALPHA και πάντα κάνουν νούμερα. (youweekly.gr)

β. Δεν πιστεύω ότι θα έκαναν νούμερα μαζί του σε επιθεωρήσεις κωμικοί όπως ο Μουστάκας, αν δεν είχε όντως ένα ταλέντο. (menshouse.gr)

γ. Να τον κρατήσει με το ζόρι. Επειδή έχει ένα ακόμα χρόνο συμβόλαιο. Θα χάσει ο παίκτης αν μείνει στον πάγκο, όμως θα χάσει και η ΠΑΕ αν του κάνει νούμερα. Στόχος είναι το κοινό συμφέρον. Πάντα. Ποδοσφαιριστή και ομάδας. (apodytiriakias.gr)

δ. Καμιά φορά...φθείρεται αυτό το λαστιχάκι από κάτω από το κουμπί, που πατάει την πλακέτα....και κάνει νούμερα. (greekcitroenclub.gr)

(97) *κάνω ό,τι μου καπνίζει*

Αδιαφανής ιδιωτισμός, αφού η συνολική του σημασία ‘ενεργώ χωρίς να δίνω σημασία στους / στις άλλους / ες’ (833,2/Κ, 97α), δεν σχετίζεται καθόλου με το κάπνισμα.

α. Το δόγμα "εγώ πληρώνω εγώ κάνω ότι μου καπνίζει " μακάρι να του βγει σε καλό. (bluevayeros.gr)

(98) *κάνω ό,τι περνάει απ' το χέρι μου*

Ιδιωτισμός με σημασία ‘καταβάλλω κάθε δυνατή προσπάθεια ώστε να πετύχω κάτι’, ο οποίος βασίζεται στον γνωστικό μηχανισμό της μετωνυμίας, αφού γίνεται αναφορά σε ένα συγκεκριμένο μέρος του σώματος, αντί όλου.

α. Ελπίζουμε όλοι για το καλύτερο και δεσμευόμαστε να κάνουμε ότι περνάει από το χέρι μας για να καρποφορήσει η προσπάθεια! (ctlab.gr)

(99) *κάνω όνομα*

Καθώς το όνομα είναι συνδεδεμένο με ‘κάτι το οποίο είναι γνωστό σε όλους / ες’, ο παρόν ιδιωτισμός είναι μερικώς διαφανής και φέρει τη σημασία ‘γίνομαι διάσημος’ (1260,1/Ο, 99α).

α. Ο Λάνθιμος έκανε όνομα χωρίς να κάνει την παραμικρή έκπτωση. (karpetshow.gr)

(100) *κάνω ότι X*

Μερικώς διαφανής ιδιωτισμός με σημασία ‘υποκρίνομαι / προσποιούμαι ότι X’. Στη θέση του X μπορεί να τοποθετηθεί οποιοδήποτε ρήμα.

α. Καταλάβετε τώρα γιατί η Παλαιτσάκη έκανε ότι πεθαίνει και πρέπει οπωσδήποτε να παραιτηθεί από παραδουλεύτρα του Μένιου; (twitter.com/Eleftheria_meto/status/1387349902724943872)

(101) κάνω παιχνίδι

Τα παραδείγματα 101α και β αποτελούν μερικώς διαφανείς ιδιωτισμούς εξαιτίας του ότι το παιχνίδι έχει σημασιολογική διαφάνεια. Δεδομένου ότι παιχνίδι μπορεί να θεωρηθεί οτιδήποτε απλοϊκό, το σύνολο του ιδιωτισμού δύναται να φέρει τη σημασία ‘καθιστώ κάτι πολύ εύκολο στη χρήση’ (101α). Παιχνίδι μπορεί επίσης να θεωρηθεί και μια χαρτοπαικτική παρτίδα, κατά συνέπεια το 101β φέρει τη σημασία ‘ποντάρω σε τυχερά παιχνίδια’. Τα υπόλοιπα παραδείγματα αποτελούν αδιαφανής ιδιωτισμούς, αφού η συνολική σημασία των συστατικών τους δεν σχετίζεται με το παιχνίδι. Προκύπτουν λοιπόν σημασίες όπως: ‘παίρνω την πρωτοβουλία για ενέργειες’ (1304,1/Π, 101γ), ‘φλερτάρω’ (101δ), ‘συμμετέχω σε ερωτικά παιχνίδια’ (101ε). Στο παράδειγμα 101στ, με την προσθήκη του συμπληρώματος *μόνη της*, η σημασία της φράσης είναι ‘είμαι μονοπώλιο’. Αξιοσημείωτο είναι, ότι ο συγκεκριμένος ιδιωτισμός απαντά κυρίως χωρίς αντικείμενο, αφού από τα έξι παραδείγματα που καταγράφονται, τα πέντε είναι αμετάβατα.

- α. Είναι συμβατό με το πρότυπο *PictBridge* και διαθέτει υποδοχές καρτών μνήμης και *TFT* οθόνη 4.5 εκ. κάνοντας παιχνίδι την παραγωγή φωτογραφικών εκτυπώσεων χωρίς τη χρήση *PC*. (plusnet.gr)
- β. Υπάρχουν ωστόσο δυνατά *bets* για να κάνουμε παιχνίδι και θα μας απασχολήσουν δύο πονταρίσματα στα γκολ. (giafkasports.gr)
- γ. Να κάνει παιχνίδι το κεφάλαιο, όχι το κράτος, το οποίο απλά να εποπτεύει την ιδιωτική επιχειρηματικότητα. (apodytiriakias.gr)
- δ. Όταν δεν θα κομπλάρει να συζητήσει με κάποιον που ίσως δεν ξέρει καλά αλλά ok δεν θα την φάει κιόλας, όταν θα δεχτεί το κέρασμα κάποιου από ευγένεια και μόνο, αυτό δεν σημαίνει ότι κάνει παιχνίδι, ούτε ότι φλερτάρει!! (hotstation.gr)
- ε. Για τον λόγο αυτό της πρότεινα να κάνουμε παιχνίδι χωρίς να ολοκληρώσουμε και αυτή με ρώτησε τι θα κάνουμε. (erotikes-istories.gr)
- στ. Η *Ig* είναι ο μεγαλύτερος κατασκευαστής πάνελ και μάλιστα στα *ips* κάνει παιχνίδι *μόνη της*. (techblog.gr)

(102) κάνω πανιά

Αφού τα *πανιά* σχετίζονται σημασιολογικά με την ‘αναχώρηση ενός καραβιού’, ο ιδιωτισμός είναι μερικώς διαφανής και φέρει τη σημασία ‘έχω απλωμένα τα ιστία μου και ετοιμάζομαι να αποπλεύσω’ (1313,1/Π, 102α). Στο 102β, ο ιδιωτισμός βασίζεται στον μηχανισμό της μεταφοράς, φέροντας τη σημασία ‘αναχωρώ’.

α. *Αμέσως ο Ήλιος τρέχει στον Όλυμπο και απαιτεί την τιμωρία των ενόχων για την ασέβεια απέναντί του, ενώ ο Δίας υπόσχεται να κεραυνώσει το καράβι μόλις κάνει πανιά.* (kourakis.gr)

β. *Είχε μια φαμίλια πέντε ανθρώπους και ήταν τα χέρια του αδειανά, κίνησε μια νύχτα για άλλους τόπους, για άλλο ριζικό έκανε πανιά.* (enpolis.gr)

(103) *κάνω παραπέρα*

Όταν η λέξη *παραπέρα* λειτουργεί ως τοπικός προσδιορισμός, η φράση έχει τη σημασία ‘μετακινούμαι’ (833,2/Κ, 103α). Από την άλλη, όταν η λέξη *παραπέρα* λειτουργεί ως χρονικός προσδιορισμός, η φράση φέρει τη σημασία ‘από εδώ και στο εξής’ (103β). Πρόκειται για διαφανείς ιδιωτισμούς, αφού το *παραπέρα* καθιστά εύκολα αντιληπτές τις σημασίες της ‘απομάκρυνσης’ και της ‘περιθωριοποίησης’.

α. *Φοβόμουν να πλησιάσω μην τυχόν ακούσω κανένα "βρε θειά, κάνε παραπέρα".* (blogspot.com)

β. *Τι θα κάνουνε παραπέρα, δική τους δουλειά, ας κόψουν το σβέρκο τους.* (sarantakos.com)

(104) *κάνω πάρτι*

Πρόκειται για λεξική σύναψη, η οποία φέρει τη σημασία ‘καλώ φίλους στο σπίτι για διασκέδαση’ (104α). Η φράση όμως, απαντά πολύ συχνότερα ως μερικώς διαφανής ιδιωτισμός, κατά τον οποίο το *πάρτι* «ξεφεύγει» από τη σημασία της ‘διασκέδασης στο σπίτι’. Συναντάται φέροντας σημασίες ‘όπως χαίρομαι με τη λύπη κάποιου / ας’ (104β), ‘κερδίζω με μεγάλη διαφορά στο σκορ’ (104γ), ‘κάνω κατασπατάληση χρήματος’ (104δ), ‘κερδοσκοπώ’ (104ε). Στο παράδειγμα 104στ, ο ιδιωτισμός βασίζεται στους γνωστικούς μηχανισμούς της μετωνυμίας και τη μεταφοράς, αφού χρησιμοποιείται η *προπαγάνδα* αντί των ατόμων που την κάνουν, και φέρει τη σημασία ‘κυριαρχώ’.

α. *Ο Τοτός κάνει πάρτι στο σπίτι του για τα γενέθλια του.* (runningnews.gr)

β. *Ετοιμάζει τα πράγματά του και αποχωρεί, ενώ οι πρώην σύντροφοί του κάνουν πάρτι!* (sugarmama.gr)

γ. *Η Αναντολού Εφές έκανε πάρτι, ειδικά στο δεύτερο ημίχρονο, αναγκάζοντας την Ρεάλ Μαδρίτης σε μια από τις χειρότερες εμφανίσεις της στην ιστορία της στην Ευρωλίγκα [...].* (agapotobasket.gr)

- δ. Πρέπει άμεσα να ελεγχθούν όσοι έκαναν πάρτι οικονομικών ατασθαλιών. (nikosnikolopoulos.gr)
ε. Οι Έλληνες εφοπλιστές έκαναν πάρτι αγοράζοντας για ένα κομμάτι ψωμί πολλά από τα πλοία που έβγαλαν στο σφυρί οι Γερμανικές τράπεζες. (kozaninet.gr)
στ. Είναι προφανές πως η προπαγάνδα κάνει πάρτι αυτές τις ημέρες. (ithakanet.gr)

(105) κάνω πάσα

Πρόκειται για λεξική σύναψη, με σημασία ‘δίνω τη μπάλα’ (105α). Αφού η πάσα είναι συνδεδεμένη στο μυαλό των ομιλητών / τριών με το ‘δόσιμο της μπάλας’, τα υπόλοιπα παραδείγματα μπορούν να χαρακτηριστούν ως μερικώς διαφανείς ιδιωτισμοί καθώς φέρουν μεν τη σημασία του δίνω αλλά όχι και τη σημασία της μπάλας. Κατά συνέπεια οι φράσεις μπορούν να σημαίνουν ‘δίνω’ (‘αόριστα κάτι’, 105β), ‘δίνω τον λόγο σε κάποιον / α (105γ), ‘δίνω σε κάποιον / α κάτι που δεν χρειάζομαι ή που μου είναι βάρος’ (105δ).

- α. Κι αν στο πρώτο ημίχρονο έγιναν κάποιες προσπάθειες, στο τέλος του αγώνα δεν υπήρχε τίποτα παραπάνω από δύο ομάδες που έκαναν πάσες. (stoiximan.gr)
β. ΤΩΡΑ με το #rare_moirase, παίρνεις ΔΩΡΟ 100 MB για σένα και άλλα 300MB για να τα κάνεις πάσα σε 3 κολλητούς. (whatsup.gr)
γ. Μου κάνεις πάσα να σε ρωτήσω για τον Κώστα Καλλιμάνη, ένα βαρύ όνομα, στο ευβοϊκό κι όχι μόνο, ποδόσφαιρο. (starsports.gr)
δ. Κάποια αγοράκια την πρώτη χρονιά πιάσανε ψείρες και τα είχα κάνει πάσα σε διπλανή ομαδάρισα γιατί σχαινόμουν να ασχοληθώ μαζί τους. (blogspot.gr)

(106) κάνω πάταγο

Πάταγος είναι ο ‘πολύ δυνατός θόρυβος ο οποίος προκαλείται από πτώση από μεγάλο ύψος ή από το απότομο χτύπημα ενός σώματος πάνω σε κάποιο άλλο’ (greek-language.gr). Ως ιδιωτισμική φράση έχει μεταφορική χρήση, φέροντας τις σημασίες ‘γνωρίζω μεγάλη επιτυχία’ (106α) και ‘προκαλώ μεγάλες αντιδράσεις’ (106β).

- α. Μία ταινία που είχε κάνει πάταγο όχι μόνο για το θέμα της, αλλά και για το soundtrack. (musicheaven.gr)
β. Σε μια χώρα που στοιχειωδώς σέβεται το δικαίωμα των πολιτών της να καταναλώνουν τρόφιμα ασφαλή και όχι νοθευμένα με επικίνδυνες χημικές ενώσεις η είδηση θα έκανε πάταγο. (eksegersi.gr)

(107) κάνω περιφέρεια

Ιδιωτισμός ο οποίος βασίζεται σε μετωνυμικό σχήμα με σημασίες ‘παχαίνω στο συγκεκριμένο σημείο του σώματος’ (107α) και ‘το ρούχο που φοράω με δείχνει πιο παχύ / ιά στο συγκεκριμένο σημείο του σώματος’ (107β), με τη χρήση της αντωνυμίας.

α. *Η απάντηση- δήλωσή της, πως τελευταία έχει παχύνει και έχει κάνει περιφέρεια , σας άφησε φυσικά με το στόμα ανοιχτό!* (radiofamily.gr)

β. *Ο Γιώργος Λιάγκας είπε πως δεν της πηγαίνει το συγκεκριμένο νυφικό, καθώς της κάνει περιφέρεια.* (entertv.gr)

(108) *κάνω πίσω*

Πρόκειται για λεξική σύναψη με σημασία ‘μετακινούμαι προς τα πίσω’ (108α). Απαντά και μεταφορικά, έχοντας τη σημασία ‘υποχωρώ’ (108β).

α. *Κι επειδή δεν μπορούσε να κάνει πίσω , τράβηξε κουπί με δυσκολία.* (yougoria.gr)

β. *"Δεν θα κάνουν πίσω , λένε οι εργαζόμενοι της "Coca Cola-3E" της Θεσσαλονίκης, αν δεν ανακληθούν οι απολύσεις των 33 συναδέλφων τους.* (kilkistoday.gr)

(109) *κάνω πολλά γέλια*

Μερικώς διαφανής ιδιωτισμός με σημασία ‘γελώ πάρα πολύ’ (404,1/Γ, 109α).

α. *Αν κάποιος είχε μια αντίστοιχη εκπομπή και έπαιρνε τις επιδόσεις του Λάκη Λαζόπουλου στην υποκριτική ή στο τραγούδι θα κάναμε πολλά γέλια.* (fthis.gr)

(110) *κάνω σαν μωρό*

Μερικώς διαφανής ιδιωτισμός με σημασία ‘συμπεριφέρομαι με τρόπο που δεν αρμόζει στην ηλικία μου’ (110α).

α. *Με το που το είδα στον SQL Server 2005 (εδώ εμφανίστηκε για πρώτη φορά) έκανα σαν μωρό παιδί που του πήρανε καινούργιο παιχνίδι.* (sqlschool.gr)

(111) *κάνω συζήτηση (για κάτι) / (σε κάποιον / α)*

Παρότι πρόκειται για λεξική σύναψη, η οποία φέρει τη σημασία ‘συζητώ / ασχολούμαι σοβαρά (με κάτι)’ (1678,2/Σ, 111α), με την προσθήκη της προσωπικής αντωνυμίας του πριν από το ρήμα, η σημασία μεταβάλλεται ελαφρώς σε ‘ανοίγω θέμα συζήτησης σε κάποιον / α’ (111β).

α. *Είπαμε και άλλα πολλά στο τρέχων θέμα κάνοντας συζητήσεις επί ώρες.* (invisiblelycans.gr)

β. *Όποτε του κάνω συζήτηση για γάμο και τα λοιπά πάντα με αποφεύγει λέγοντας άπειρες δικαιολογίες.*
(e-steki.gr)

(112) *κάνω σεξ*

Λεξική σύναψη η οποία έχει τη σημασία ‘συνουσιάζομαι’ (112α).

α. *Συγκεκριμένα η έρευνα έδειξε ότι 1 στους 3 δρομείς έκαναν σεξ μία φορά το μήνα ή και λιγότερο.*
(ygeianews.gr)

(113) *κάνω σεφτέ*

Ο *σεφτέ* αποτελεί άμεσο δάνειο από την τουρκική λέξη *siftah* και αφορά την ‘πρώτη πώληση της ημέρας’. Η φράση *κάνω σεφτέ* απαντά κυρίως σε περιβάλλοντα που σχετίζονται με το εμπόριο, αποτελεί λεξική σύναψη και φέρει τη σημασία ‘κάνω την πρώτη πώληση της ημέρας ή είμαι ο πρώτος πελάτης (κάπου)’ (1584,1/Σ, 113α). Όταν εμφανίζεται σε άλλα περιβάλλοντα, που δεν σχετίζονται με το εμπόριο, έχει τη μεταφορική σημασία ‘κάνω κάτι για πρώτη φορά’. Εντοπίζεται με μεγάλη συχνότητα σε περιβάλλοντα που αφορούν τον αθλητισμό, έχοντας τη σημασία ‘πετυχαίνω την πρώτη νίκη’ (113β). Με μικρότερη συχνότητα συναντάται σε περιβάλλοντα σχετικά με τον κινηματογράφο και σχετικά με το κυνήγι, έχοντας αντίστοιχα τις σημασίες ‘παρουσιάζομαι σε πρώτη προβολή’ (113γ) και ‘πετυχαίνω το πρώτο ζώο της χρονιάς’ (113δ).

α. εμπόριο: *Οι καταστηματάρχες στου Ψυρρή, στην Χασιά, στους Θρακομακεδόνες και στην Βάρη, όπως και στο Μικρολίμανο, Πειραιϊκή και Ραφήνα δηλώνουν ότι τυχαίνουν μέρες που κλείνουν δίχως να έχουν κάνει σεφτέ.* (pontosnews.gr)

β. αθλητισμός (με τη μεγαλύτερη συχνότητα): *Τα πρώτα χαμόγελα έσκασαν στον Απόλλωνα Πόντου, που την Κυριακή (24/11) επικράτησε εντός έδρας της Κέρκυρας με 1-0 κι έκανε σεφτέ στις νίκες στο νεοσύστατο πρωτάθλημα της Σούπερ Λίγκας 2.* (a-sports.gr)

γ. σινεμά: *Το "Capital" του Κόστα Γαβρά κάνει σεφτέ στην Αγορά του Τορόντο.* (flix.gr)

δ. κυνήγι: *άντε να κάνουμε σεφτέ και στα τριχωτά φέτος! Bills4 άμα βαρέσουμε κανένα γρούν θα στο αφιερώσω!!* (e-artemis.gr)

(114) *κάνω σήμα (σε κάποιον / α)*

Λεξική σύναψη με σημασία ‘δείχνω (σε κάποιον / α) τι να κάνει’ (1584,2/Σ), ‘ειδοποιώ κάποιον / α με μη λεκτικό τρόπο’ (114α). Η φράση απαντά συχνά και με συμπλήρωμα, για παράδειγμα

κάνω το σήμα της νίκης, έχει τη σημασία ‘σηκώνω τον δείκτη και τον μέσο σχηματίζοντας το γράμμα ν (<victory) της αγγλικής αλφαβήτου’ και αποτελεί έναν μερικώς διαφανή ιδιωτισμό (114β).

α. *Ο οδηγός είχε κάνει σήμα στο προπορευόμενο ταξί να σταματήσει, για να επιβιβαστεί σε αυτό ο συνεπιβάτης του.* (paraschis.gr)

β. *Δυνατή και ευτυχισμένη, κόνοντας το σήμα της νίκης από το νοσοκομείο όπου υπεβλήθη με επιτυχία σε επέμβαση διπλής μαστεκτομής, βλέπουμε την Calliope σε φωτογραφία που η ίδια ανέβασε στο facebook.* (vipnews.gr)

(115) *κάνω σκασιαρχείο*

Η σημασία του σκασιαρχείου είναι συνδεδεμένη με τη λεγόμενη ‘κοπάνα από το σχολείο’ (115α). Εντούτοις, χρησιμοποιείται και μεταφορικά, έχοντας ακόμα περισσότερους χώρους χρήσης και φέροντας τη σημασία ‘απουσιάζω χωρίς λόγο ή φεύγω κρυφά και αδικαιολόγητα από κάπου, ενώ πρέπει να παρευρίσκομαι’ (1602,2/Σ, 115β).

α. *Η μεγάλη οθόνη έχει γράψει ιστορία για τη Λίζα, που προσποιείται ότι είναι άρρωστη για να κάνει σκασιαρχείο από το σχολείο και στη συνέχεια... να κάνει σκασιαρχείο από το γάμο για να επιστρέψει στα θρανία [...].* (emporosnet.gr)

β. *Την προηγούμενη Δευτέρα και οι έξι συναρμόδιοι Υπουργοί και Υφυπουργοί έκαναν σκασιαρχείο!* (apolarisa.gr).

(116) *κάνω σκηνή (σε κάποιον / α)*

Πρόκειται για λεξική σύναψη με σημασία ‘συμμετέχω σε γύρισμα ταινίας’ (116α). Συναντάται όμως και σε χώρους χρήσης που δεν συνδέονται με τον κινηματογράφο και ενώ τα επιμέρους στοιχεία της φράσης δεν συμβάλλουν στην εξαγωγή της συνολικής σημασίας της, αντίθετα χαρακτηρίζονται από σημασιολογική αδιαφάνεια. Στο 116β, η σημασία του αδιαφανούς ιδιωτισμού είναι ‘λογομαχώ ή συγκρούομαι (με κάποιον / α) με έντονο τρόπο’ (1606,1/Σ), ενώ στο 116γ με την προσθήκη του άρθρου τον, ο ιδιωτισμός φέρει τη σημασία ‘φαντάζομαι / φέρνω στο μυαλό μου’.

α. *Οι μεγαλύτερες δυσκολίες αφορούσαν όπως δήλωσε: "στις μετακινήσεις στο κρύο, κατά τους χειμερινούς μήνες και το γεγονός ότι τον Ιούλιο και τον Αύγουστο έκανα σκηνές με χειμερινά ρούχα και πολύ βαρύ μακιγιάζ εξαιτίας γήρατος, αρρώστιας και τύφλωσης".* (epikaira.gr)

β. *Ο Σκορπιός θέλει να ξέρει κάθε ώρα και στιγμή που βρίσκεται το ταίρι του, αν του είναι πιστό, κάνει σκηνές και λειτουργεί υπερβολικά.* (oroskopos.gr)

γ. *Κάνω σκηνή τον ΘΩΡ να βαράει τον άμοιρο περιπτερά και να ζητάει μεμέλες τα ρέστα, και λύνωμαι στα γέλια.* (greekcomics.gr)

(117) *κάνω σόου*

Πρόκειται για λεξική σύναψη, η οποία φέρει τη σημασία ‘παρουσιάζομαι σε σκηνή ή σε πίστα, κάνοντας επίδειξη κυρίως των καλλιτεχνικών ή και σωματικών μου προσόντων’ (1623,1/Σ, 117α). Συχνά συναντάται και μεταφορικά, φέροντας αρνητική σημασία, όταν ‘ένα άτομο συμπεριφέρεται με υπερβολικό τρόπο, ώστε να κάνει αισθητή την παρουσία του’ (117β).

α. *Δεν ανέβηκες να χορέψεις πάνω στο τραπέζι, δεν έβγαλες λόγο σε κοινό, δεν έκανες σόου τραγουδώντας караόκε.* (healingeffect.gr)

β. *Η κυρία Λουκά εμφανίστηκε πάλι και με τον δικό της μοναδικό τρόπο 'έκανε σόου' - όπως λένε εφημερίδες, σάιτ και κανάλια.* (taxydromos.gr)

(118) *κάνω στράτα*

Λεξική σύναψη, με σημασία ‘ασκούμεαι στα πρώτα μου βήματα’ (1663,1/Σ, 118α).

α. *Από συρσίματα επίπλων· η μικρή μόλις είχε περπατήσει, άρπαζε λοιπόν καρέκλες κάνοντας στράτα και τις έσπρωχνε σ' όλο το σπίτι.* (mikrosapoplous.gr)

(119) *κάνω στροφή*

Πρόκειται για λεξική σύναψη με σημασία ‘στρίβω’ (119α). Εξίσου συχνά συναντάται και με τη μεταφορική σημασία ‘αλλάζω προτίμηση, αποκτώ νέες συνήθειες’ (119β), ενώ όταν φέρει συμπλήρωμα (*κάνω στροφή 180 μοιρών*) σημαίνει ‘αλλάζω εξ ολοκλήρου τις ιδέες και τη συμπεριφορά μου’ (1111,2/Μ, 119γ).

α. *Με μερικές γρήγορες απλωτές στο νερό, άρπαξε τη σακούλα, έκανε στροφή, κι άρχισε να κολυμπάει προς τα πίσω.* (i-teen.gr)

β. *Στο δεύτερο έτος σπουδών κάνει στροφή προς το θέατρο.* (pragmatikotita.gr)

γ. *Ξαφνικά άλλαξε άποψη, κάνοντας στροφή 180 μοιρών σε σχέση μ' αυτά που πρωτότερα υποστήριζε.* (foundalis.gr)

(120) *κάνω συλλογή*

Λεξική σύναψη με σημασία ‘συλλέγω (1681,2/Σ), συγκεντρώνω συστηματικά ομοειδή αντικείμενα για λόγους προσωπικού ενδιαφέροντος τα οποία έχουν καλλιτεχνική ή επιστημονική αξία ή αποκτούν αξία λόγω της σπανιότητάς τους’ (120α). Με το συμπλήρωμα *γύρης* το 120β αποκτά τη σημασία ‘συγκεντρώνω καρπούς από δέντρο ή φυτό’. Συχνά απαντούν και συμπληρώματα τα οποία δεν είναι αντικείμενα, αλλά αφηρημένες έννοιες, δίνοντας στη φράση μια πιο μεταφορική διάσταση (120γ, δ).

α. Πολλοί κάνουν συλλογή από παπούτσια, άλλοι από νομίσματα, άλλοι από χαρτόσημα, εγώ κάνω από *cardpostal*. (kallisblog.gr)

β. Όταν οι μέλισσες κάνουν συλλογή *γύρης* από παπαρούνες, μαυρίζουν τα κελιά από τις κηρήθρες των κυψελών. (melissomania.gr)

γ. Και συνήθως οι άντρες που κάνουν συλλογή *ερωτικών εμπειριών*, δεν αφήνουν τον εαυτό τους να νοιώσει μη τυχόν και πληγωθούν. (e-steki.gr)

δ. Ήδη έχουν εγκατασταθεί εκεί τα μη επανδρωμένα αεροσκάφη *MQ-9 Reaper* (Θεριστής), τα οποία μπορούν να επιχειρούν κάνοντας συλλογή *πληροφοριών* από τη Βόρεια Αφρική και το Σουέζ μέχρι τη Λευκορωσία και τη Μαύρη Θάλασσα. (ellinofreianet.gr)

(121) *κάνω τα αδύνατα δυνατά*

Μερικώς διαφανής ιδιωτισμός με σημασία ‘καταβάλλω κάθε δυνατή προσπάθεια’ (834,1/Κ, 531,2/Δ, 74/Α, 121α).

α. Οι εθελοντές με ξεχωριστές κίτρινες φανέλες έκαναν τα αδύνατα δυνατά για να εξυπηρετηθούν όλοι οι ορειβάτες. (pezoporota.gr)

(122) *κάνω τα γλυκά μάτια (σε κάποιον / α)*

Ιδιωτισμός ο οποίος προκύπτει από τον μηχανισμό της μετωνυμίας και φέρει σημασίες όπως: ‘φλερτάρω (κάποιον / α)’ (1056,1/Μ, 122α), ‘καλοπιάνω (κάποιον / α)’, ‘το παίζω καλός / η’ (122β), ‘δείχνω προτίμηση’ (122γ).

α. Και αν ο “γλυκός” σου κάνει τα γλυκά μάτια δεξιά και αριστερά για να σε κάνει να κολλήσεις κι άλλο στείλ’ τον από εκεί που ήρθε και βρες κάποιον που να σου αξίζει. (thinkdrops.gr)

β. Ο κ. Βενιζέλος από την μία πρέπει να κάνει τα γλυκά μάτια στην εσωκομματική αντιπολίτευση του Σκανδαλίδη και από την άλλη μασάζ στους 58. (newpost.gr)

γ. *Κι επειδή η επανάληψη είναι μήτηρ μαθήσεως, σου δηλώνω για άλλη μια φορά πόσο πολύ αγαπώ το μαύρο χρώμα, το υπέροχο γκρι, ενώ στο τσακίρ κέφι μου άντε να κάνω τα γλυκά μάτια και στο λαδί.*
(queen.gr)

(123) *κάνω τα δικά μου*

Πρόκειται για αδιαφανή ιδιωτισμό με σημασία ‘ενεργώ όπως μου αρέσει’ (833,2/Κ, 123α), ενώ σε κάποιες περιπτώσεις συνδέεται με ‘μη αποδεκτή συμπεριφορά’ (123β).

α. *Αφήνω τη μπάντα να κάνει τα δικά της.* (propaganda.gr)

β. *Το σκοτάδι προσφέρει το τέλειο περιβάλλον σε διάφορες ομάδες με παραβατικές συμπεριφορές να συγκεντρώνονται και να κάνουν τα δικά τους.* (pitsounicity.gr)

(124) *κάνω τα μούτρα (κάποιου / ας) κρέας*

Ιδιωτισμός, βασισμένος στον μηχανισμό της μεταφοράς, ο οποίος εμφανίζεται πάντα με τον αδύνατο τύπο της προσωπικής αντωνυμίας σε γενική, να προηγείται του ρήματος. Έχει τη σημασία ‘χτυπώ (κάποιον / α) πολύ άγρια’ (956,2/Κ, 124α), ενώ λέγεται και όταν ‘δεν θεωρείται σοβαρή μια απειλή ή κατηγορία’ (124β).

α. *Ο Τζόε, όπως πάντα, δηλώνει καθ' όλη τη διάρκεια του ταξιδιού το μίσος του προς τον Λούκυ Λουκ [...]: "Θα τον σκοτώσω", "Θα του κάνω τα μούτρα κρέας", "Θα του σπάσω τον σβέρκο".*
(greekcomics.gr)

β. *Ναι μου έκανες τα μούτρα κρέας τώρα, σκασίλα μου για τις κατηγορίες σου :P , είμαι συνηθισμένη.* (e-alitheia.gr)

(125) *κάνω τα μούτρα (κάποιου / ας) κιμά*

Μεταφορικός ιδιωτισμός με σημασία ‘χτυπάω (κάποιον / α) πολύ’ (1126,2/Μ, 125α). Χρησιμοποιείται επίσης, κατά την περιγραφή αγώνα, φέροντας τη σημασία ‘κερδίζω με μεγάλη διαφορά στο σκορ’ (125β).

α. *Άμα τον πετύχω τον κερατά, θα του κάνω τα μούτρα κιμά !!!* (blogspot.com)

β. *Υστερα από το στραπάτσο της Κυριακής, που οι αφηνιασμένοι Σέρβοι μας έκαναν τα μούτρα κιμά και προτού να πεις κύμινο είχαν επενδύσει σε μία διαφορά της τάξεως των 20 πόντων [...]*
(passports.gr)

(126) *κάνω τα νεύρα (κάποιου / ας) ρετάλια*

Μεταφορικός ιδιωτισμός με σημασία ‘οδηγώ κάποιον / α σε ψυχολογική κατάρρευση’
(1177,2/N, 126α).

α. *Είναι μέρος του σχεδίου του Γαλαζιακού Φαρσέρ για να μας κάνει τα νεύρα τσατάλια, ρετάλια και μανουάλια.* (thestranger.wordpress.com)

(127) *κάνω τα νεύρα (κάποιου / ας) κουρέλια*

Μεταφορικός ιδιωτισμός με σημασία ‘οδηγώ κάποιον / α σε ψυχολογική κατάρρευση’
(1177,2/N, 127α).

α. *"Μπορεί να είναι εκπληκτικό το συναίσθημα αλλά δεν παύει να είναι δύσκολα στην αρχή" λέει η 31χρονη Erin. Οι ελάχιστες ώρες ύπνου και οι πολλές υποχρεώσεις κάνουν τα νεύρα κουρέλια.* (radio1d.gr)

(128) *κάνω τα νεύρα (κάποιου / ας) κρόσσια*

Μεταφορικός ιδιωτισμός με σημασία ‘οδηγώ κάποιον / α σε ψυχολογική κατάρρευση’
(1177,2/N, 128α).

α. *Αν η Παρθένος σε τσακίζει με τον σαρκασμό της και την υπερανάλυση των πάντων και ο Αιγόκερως σου κάνει τα νεύρα κρόσσια με την ψυχρότητα και την αδιαλλαξία του [...]* (tanea.gr)

(129) *κάνω τα νεύρα (κάποιου / ας) σμπαράλια*

Μεταφορικός ιδιωτισμός με σημασία ‘οδηγώ κάποιον / α σε ψυχολογική κατάρρευση’
(1177,2/N, 129α).

α. *Και δεδομένου ότι οι γάμοι γίνονται Σάββατο ή Κυριακή ή διαδρομή Εκκλησιά – Κτήμα, είναι μια μικρή (μπορεί και μεγάλη) "Οδύσσεια", που απαιτεί ένα σκασμό βενζίνη και κάνει τα νεύρα σμπαράλια.* (dimokratianews.gr)

(130) *κάνω τα νεύρα (κάποιου / ας) τσατάλια*

Μεταφορικός ιδιωτισμός με σημασία ‘οδηγώ κάποιον / α σε ψυχολογική κατάρρευση’
(1177,2/N, 130α).

α. *Για να επανέλθω στην πραγματικότητα όμως, αγαπημένε μου αναγνώστη, η αλήθεια είναι ότι μια βόλτα σε μια παραλία ή θα σε κάνει να χαλαρώσεις ή θα σου κάνει τα νεύρα τσατάλια.* (magnesianews.gr)

(131) *κάνω τα πρώτα βήματα*

Πρόκειται για μεταφορικό ιδιωτισμό, ο οποίος απαντά με υποκείμενο είτε +ανθρ. (131α), είτε -ανθρ. (131β) και αφορά την ‘πρώτη προσπάθεια ή εμπειρία’ (360,2/B). Δύναται να απαντά και με αντικείμενο σε ενικό αριθμό (*κάνω το πρώτο βήμα*), χωρίς να υπάρχει μεταβολή στη σημασία (131γ).

α. *Σε κάποιον που κάνει τα πρώτα βήματα στο χώρο, η συμβουλή μου θα ήταν η εξής: Πάρε μια κάμερα και πειραματίσου.* (grandmagazine.gr)

β. *Ωστόσο, είναι προφανές ότι γίνεται αντιληπτή η σημασία που έχει η έλευση ενός ξένου επενδυτή σε μια αγορά που κάνει τα πρώτα βήματα ανάπτυξής της.* (energypress.gr)

γ. *Με όχημα τους διαγωνισμούς, κάνουμε το πρώτο βήμα προς την εισαγωγή της μεθοδολογίας STEM στην εκπαίδευση.* (wrohellas.gr)

(132) *κάνω τα στραβά μάτια*

Πρόκειται για μετωνυμία, αφού αφορά ένα μέρος του σώματος το οποίο παραπέμπει σε μια γενικότερη κατάσταση και λέγεται όταν ‘προσποιούμαι πως δεν βλέπω, δεν καταλαβαίνω ή δεν υποπίπτει στην αντίληψη μου κάτι επιλήψιμο’ (1662,1/Σ - 1056,1/M, 132α).

α. *[...] κάνουν τα στραβά μάτια σε απαράδεκτες αστυνομικές αυθαιρεσίες και στην "αναγκαστικότητα του ξύλου".* (avg1.gr)

(133) *κάνω τα χαρτιά μου*

Λεξική σύνναψη με σημασία ‘ετοιμάζω τα απαραίτητα δικαιολογητικά για να τα υποβάλω στην αρμόδια αρχή’ (1939,1/X, 133α).

α. *Έκανε τα χαρτιά του για να μετατεθεί στο Δήμο Αλεξανδρούπολης και τα κατάφερε!* (ski.gr)

(134) *κάνω ταμείο*

Λεξική σύνναψη, η οποία αφορά υπάλληλο και σημαίνει ‘μετρώ εισπράξεις και έξοδα’ (834,2/K - 1737,1/Τ, 134α). Χρησιμοποιείται και μεταφορικά φέροντας σημασίες όπως ‘κάνω απολογισμό’ (134β) και ‘λογοδοτώ’ (134γ).

α. *Η Γκέτεμ; Η προσωποποίηση της μαρτυροκαπνισμένης προεδρογραμματέως που κάνει ταμείο και βρίσκει πάντοτε έλλειμμα.* (booksinfo.gr)

β. Σίγουρα, κάνοντας ταμείο με τη λήξη της κανονικής περιόδου, διαπιστώνουμε ότι θα μπορούσαμε να είχαμε πάει ακόμη καλύτερα στην τελική μας κατάταξη, να έχουμε τερματίσει σε υψηλότερη θέση. (kolossosbc.gr)

γ. Η Νέα Ελλάδα προειδοποιεί την κυβέρνηση Παπανδρέου, αλλά και τους βουλευτές και τα υπόλοιπα στελέχη του κυβερνητικού μηχανισμού, πως πλησιάζει η ώρα που θα "κάνουν ταμείο" απέναντι στον Ελληνικό λαό. (neaellada.org.gr)

(135) *κάνω τέχνη*

Το παράδειγμα 135α, αποτελεί λεξική σύναψη με σημασία ‘ασχολούμαι με την παραγωγή καλλιτεχνικών έργων’ (1759,1/Τ). Στο 135β, ο όρος *τέχνη* δεν αφορά τα έργα, αλλά απλώς τα θετικά χαρακτηριστικά της τέχνης. Πρόκειται για μερικώς διαφανή ιδιωτισμό, με σημασία ‘κάνω κάτι σε πολύ καλό επίπεδο’.

α. "Μπορώ να κάνω τέχνη από το οτιδήποτε..." δηλώνει η Κατερίνα, που θα τη συναντήσετε στην γκαλερί της στη Χώρα μόνο και μόνο για να πάρετε λίγη από την ενέργειά της. (epathlo.gr)

β. [...] θα ξεκινήσετε με ένα τσιπουράκι, θα φάτε υπέροχα ψημένα κρέατα, αφού οι ταβερνιάρηδες, έχουν κάνει τέχνη το ψήσιμο [...]. (gotempi.gr)

(136) *κάνω τη ζωή (κάποιου / ας) Χ (όπου Χ ένα οποιοδήποτε συμπλήρωμα με αρνητική σημασία)*

Ιδιωτισμός ο οποίος στηρίζεται στον μηχανισμό της μεταφοράς, φέρει τη σημασία ‘καταταλαιπωρώ (κάποιον / α)’ (716,2/Ζ), ενώ συνηθίζεται να λαμβάνει τα παρακάτω συμπληρώματα (136α-στ).

α. *κάνω τη ζωή (κάποιου / ας) δύσκολη*

Γιατί έχει αυτή τη μανία η Microsoft να κάνει τη ζωή μας δύσκολη στις τελευταίες εκδόσεις; (tempo.gr)

β. *κάνω τη ζωή (κάποιου / ας) μαύρη*

Ο κόσμος διαμαρτύρεται ενάντια σ' αυτά που του έχουν κάνει τη ζωή μαύρη και στα χειρότερα που έρχονται. (eksegersi.gr)

γ. *κάνω τη ζωή (κάποιου / ας) πατίνι*

Το ζήτημα είναι ότι ενώ στις υπολοιπες διακοπές μας στο χωριό και στο καμπινγκ που πήγαμε δεν λέρωνε πουθενά τώρα που γυρίσαμε Γιάννενα μου έχει κάνει τη ζωή πατίνι. (lovemypet.gr)

δ. *κάνω τη ζωή (κάποιου / ας) ποδήλατο*

Η αεροβική άσκηση *sprinting* είναι ευεργετική κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης, αποφάσισαν οι γιατροί και παροτρύνουν τις εγκύους να κάνουν τη ζωή τους ...ποδήλατο. (bncycling.gr)

ε. *κάνω τη ζωή (κάποιου / ας) κόλαση*

Χωρίς δουλειά, χωρίς επίδομα ανεργίας, χωρίς εισόδημα, κάνουν τη ζωή μας κόλαση. (vdella.gr)

στ. *κάνω τη ζωή (κάποιου / ας) μαρτύριο*

Πονόλαιμος, μπούκωμα και υψηλός πυρετός κάνουν τη ζωή μαρτύριο σε όσους αρρωστήσουν με ίωση. (iatronet.gr)

(137) *κάνω τη ζωή μου*

Αδιαφανής ιδιωτισμός με σημασία ‘ζω με βάση τις προσωπικές μου επιλογές, χωρίς να δεσμεύομαι από γνώμες ή κανόνες άλλων’ (716,2/Z, 137α).

α. *"Θα χωρίσω", λες, "και θα ελευθερωθώ... Θα κάνω τη ζωή μου ". Δεν είναι όμως τα πράγματα έτσι ακριβώς.* (e-psychologos.gr)

(138) *κάνω τη νύχτα μέρα*

Στο 138α γίνεται κατανοητή η ‘μετατροπή της νύχτας σε μέρα λόγω τον βεγγαλικών που φωτίζουν τον ουρανό’, κατά συνέπεια ο ιδιωτισμός είναι μερικώς διαφανής. Όμως στα 138β και 138γ, η έννοια ‘φωτίζω έναν χώρο’ χάνεται, οπότε ο ιδιωτισμός είναι αδιαφανής και φέρει τις σημασίες ‘διασκεδάζω συστηματικά τις νυχτερινές ώρες με αποτέλεσμα να κοιμάμαι τις πρωινές’ (138β) και ‘δουλεύω νυχθημερόν’ (1206,1/N, 138γ).

α. [...] με το "Χριστός Ανέστη", εκατοντάδες βεγγαλικά εκτοξεύονται στον ουρανό, κάνοντας τη νύχτα μέρα, κάτω από τον ήχο των φιλαρμονικών της πόλης που στέλνουν το μήνυμα της Ανάστασης σε όλο το Ιόνιο Πέλαγος. (avatonpress.gr)

β. *Πριν αποκτήσω παιδιά, είχα έναν τεράστιο κοινωνικό κύκλο. Τα πάρτι; Ξέφρενα. Τα ξενύχτια; Είχαμε κάνει τη νύχτα μέρα.* (singleparent.gr)

γ. *Ο ίδιος πάντα με σεμνότητα εργάζεται όλα αυτά τα χρόνια κατά αυτών των επιθέσεων και μάλιστα έχει κάνει τη νύχτα μέρα προκειμένου να αντιμετωπίσει κακόβουλες ενέργειες επιτήδειων.* (vimatisko.gr)

(139) *κάνω τηλεόραση*

Ιδωτισμός ο οποίος βασίζεται στον μηχανισμό της μετωνυμίας, αφού χρησιμοποιείται η γενική έννοια της *τηλεόρασης* αντί συγκεκριμένων *τηλεοπτικών εκπομπών* και φέρει τη σημασία ‘παράγω υλικό για τηλεοπτική προβολή’ (1765,1/T, 139α).

α. Η Μαίρη κάνει ραδιόφωνο, έχει κάνει τηλεόραση, γράφει κειμενάρες όταν θέλει, έχει άποψη, έχει και σιλ. (yuriii.gr)

(140) κάνω την ανάγκη μου

Μερικώς διαφανής ιδιωτισμός, αφού η ανάγκη συνδέεται με την ‘ανάγκη για ούρηση ή αφόδευση’ (148,2/A, 140α).

α. Του μαθαίνουμε να κάνει την ανάγκη του στην πάνα η να κρατιέται για να την κάνει στην βόλτα εκτός του σπιτιού. (alphadogs.gr)

(141) κάνω την ανάγκη φιλότιμο / φιλοτιμία

Αδιαφανής ιδιωτισμός, αφού οι σημασίες των συστατικών του ‘ανάγκη’ και ‘φιλότιμο’, δεν συμβάλουν στην εξαγωγή της συνολικής σημασία της φράσης, η οποία είναι ‘προθυμοποιούμαι να κάνω κάτι (148,1/A) γιατί έχω προσωπικό όφελος, παρουσιάζω σαν εθελοντική ενέργεια κάτι που πρέπει υποχρεωτικά να κάνω’ (141α, β).

α. Κάνατε την ανάγκη σας φιλότιμο.... Το ψέμα έγινε δεύτερος εαυτός σας. (seleo.gr)

β. Βρίζαμε άλλους Ευρωπαίους (μόνο Δυτικούς), οι οποίοι δεν έκαναν την ανάγκη μας φιλοτιμία ώστε να καταδικάσουν με κάποιον έμπρακτο τρόπο το καθεστώς των συνταγματαρχών που έκατσε στο σβέρκο του ελληνικού λαού επί επτά χρόνια. (medium.gr)

(142) κάνω την αρχή

Λεξική σύναψη με σημασία ‘ξεκινώ κάτι’ (289,1/A, 142α).

α. Ο χορός μετά από λίγο ξεκίνησε με το ζευγάρι να κάνει την αρχή και να ακολουθούν και άλλα ζευγάρια στην πίστα για να χορέψουν κι εκείνα αγκαλιασμένα. (teleiosgamos.gr)

(143) κάνω την καρδιά μου πέτρα

Εμφανίζεται ως αδιαφανής ιδιωτισμός, αφού τα επιμέρους συστατικά του δεν συνεισφέρουν στη σημασία ‘αναγκάζομαι να κάνω κάτι που δεν θέλω’.

α. Πολλοί έκαναν την καρδιά τους πέτρα κι άφηναν πίσω τον τόπο τους και τ'αγαπημένα τους πρόσωπα. (siatistanews.gr)

(144) κάνω την μπάνκα

Στο παράδειγμα 144α, ο ιδιωτισμός είναι μερικώς διαφανής, καθώς είναι κατανοητό πως ο όρος *μπάνκα*, λαμβάνοντας υπόψη και τη σημασία του αγγλικού *bank*, σχετίζεται με την ‘τράπεζα’ και τη ‘διαχείριση χρημάτων’. Συνεισφέρει έτσι, στη συνολική σημασία του ιδιωτισμού ‘μοιράζω τα χαρτιά της τράπουλας, πληρώνοντας με δικά μου χρήματα όσους κερδίζουν και εισπράττοντας τα χρήματα που χάνουν’ (1135,1/M). Το παράδειγμα 144β, αποτελεί αδιαφανή ιδιωτισμό, αφού η σημασία ‘προνοώ’, δεν προκύπτει από τις σημασίες των επιμέρους στοιχείων.

α. Επίσης στο *ίντερνετ* οι *παίκτες* *παίζουν* μόνο ενάντια στον *dealer*, αφού μόνο αυτός μπορεί να κάνει την *μπάνκα* με τους *παίκτες* να μην μπορούν να κάνουν το *Δράκο*. (onlinekazino.gr)

β. Αν δεν *θες* να *πληρώσεις* για *wifi*, *φρόντισε* να *χεις* κάνει την *μπάνκα* σου. (oneman.gr)

(145) *κάνω* (*κάποιον / α*) *στη μπάντα*

Η λέξη *μπάντα* είναι σημασιολογικά αδιαφανής, αφού δεν γίνεται αντιληπτό από τους / τις ομιλητές / τριες ότι πρόκειται για το ‘πλάι / πλευρό’. Ο ιδιωτισμός φέρει τη σημασία ‘υποχωρώ δίνοντας σε άλλον / η τη θέση μου’ (145α), όταν το ρήμα είναι αμετάβατο και ‘*παραμερίζω*’ (1135,1/M, 145β), όταν το ρήμα είναι μεταβατικό.

α. Τα *φώτα* *αναβοσβήνουν* από πίσω μας για να μας *πούνε* " *κάνε* στην *μπάντα* , *περνάω*", είτε από *μπροστά* μας για να μας *προειδοποιήσουν* για το επικείμενο *μπλόκο* της *Τροχαίας*. (enet.gr)

β. *Κάλεσε* την *νεολαία* να κάνει στην *μπάντα* όσους *τώρα* *κλαίγονται* και *το παίζουν* *επαναστάτες* ενώ *μέχρι* πριν λίγο ήταν *υπουργοί* της προηγούμενης *συγκυβέρνησης* [...]. (kounoupi.gr)

(146) *κάνω* την *οσία* (*Μαρία*)

Παρωχημένος, με ελάχιστα παραδείγματα στο σώμα κείμενων, ιδιωτισμός, ο οποίος αντλείται από τη συμβατική γνώση των ομιλητών / τριών της ελληνικής με σημασίες ‘*υποκρίνομαι τον / την ευσεβή, τον / την σεμνό / η*’ (1281,1/O - 1049,1/M, 146α) και ‘*υποκρίνομαι ότι δεν γνωρίζω αυτά που κουβεντιάζονται μπροστά μου ή ότι δεν ευθύνομαι εγώ για κάτι που έχει συμβεί*’, έχοντας μεταφορική χροιά (146β).

α. *Μόλις* *αντιλήφθηκε* πως *υπήρχε* *περίπτωση* να *καταλάβουν* τι *κουμάσι* είναι, *άρχισε* να κάνει την *οσία* *Μαρία*. (georgakas.lit.auth.gr)

β. *Επειδή* έχει *λερωμένη* τη *φωλιά* του, *κάθε* *φορά* που γίνεται *κουβέντα* γι’ *αυτή* την *υπόθεση*, *κάνει* την *οσία*. (georgakas.lit.auth.gr)

(147) *κάνω την παλαβή*

Αδιαφανής ιδιωτισμός με σημασία ‘παριστάνω τον / την ανήξερο / η (1305,1/Π) ώστε να μην μπλέξω’ (147α).

α. *Πολλές φορές, όταν την ρωτούσαν να πη τη γνώμη της, έκανε την παλαβή.* (istologio.org)

(148) *κάνω την πάπια*

Το 148α φέρει τη σημασία ‘υποκρίνομαι ότι δεν καταλαβαίνω ή ότι δεν ξέρω τίποτα (για μια υπόθεση), ώστε να μη μπλεχτώ σε αυτήν (834,1/Κ)’. Αφού η *πάπια* και τα χαρακτηριστικά αυτής, δεν σχετίζονται με τη σημασία της φράσης, πρόκειται για έναν αδιαφανή ιδιωτισμό.

α. *Αυτά για όσους προσπαθούν να ... χρησιμοποιήσουν μία βαθιά ανθρώπινη ιστορία για επικοινωνιακούς λόγους αλλά όταν έπρεπε να μιλήσουν και να πράξουν για να μην γίνει ο ίδιος άνθρωπος "βορά" έκαναν την πάπια.* (onsports.gr)

(149) *κάνω την πρώτη κίνηση*

Λεξική σύναψη με σημασία ‘παίρνω την πρωτοβουλία’ (892,2/Κ, 149α).

α. *Πολλές φορές τα ζευγάρια διαφωνούν ποιος έκανε την πρώτη κίνηση όταν άρχισαν να βγαίνουν έξω στα πρώτα τους ραντεβού.* (eenikaias.gr)

(150) *κάνω την τρίχα τριχιά*

Αδιαφανής ιδιωτισμός, αφού τα επιμέρους συστατικά του δεν συνεισφέρουν στη συνολική σημασία της φράσης ‘υπερβάλλω, μεγαλοποιώ ένα πρόβλημα’ (150α).

α. *Τα διάφορα "παπαγαλάκια" των ΜΜΕ, αντί να φροντίσουν να κάνουν αντικειμενικό ρεπορτάζ με εξακριβωμένα στοιχεία κάνουν την τρίχα τριχιά, δίνοντας και πάλι ένα άθλιο σόου παραπληροφόρησης.* (webnode.gr)

(151) *κάνω την τύχη μου*

Μερικώς διαφανής ιδιωτισμός, αφού η *τύχη* είναι σημασιολογικά συνδεδεμένη με κάτι θετικό. Λέγεται όταν ‘μου συμβαίνει κάτι αναπάντεχο και εξασφαλίζω καλή ζωή’ (1820,1/Τ, 151α) ή όταν ‘πετυχαίνω κάτι προς όφελός μου’ (151β).

α. *Ενας υπερτυχερός βρέθηκε στην χθεσινή κλήρωση του τζακ ποτ του Τζόκερ, ο οποίος έκανε την τύχη του, βάζοντας στον ταμειακό του λογαριασμό ένα ποσό άνω των 3 εκατομμυρίων ευρώ!* (epilogesmazines.gr)

β. *Ο καθένας που καταφέρνει να αποχαρακτηρίσει μια δασική έκταση κάνει την τύχη του.*
(anamorfosis.net)

(152) *κάνω το κομμάτι μου*

Αδιαφανής ιδιωτισμός αφού το *κομμάτι* δεν σχετίζεται σημασιολογικά με τη συνολική έννοια της φράσης ‘*κάνω φιγούρα* (921,2/Κ, 152α)/ *επίδειξη*’.

α. *Πάντως όλοι κάνουν το κομμάτι τους στα ΜΜΕ, εξασφαλίζοντας δημοσιότητα αλλά μόνο οι εργαζόμενοι στο λιμενικό δίνουν καθημερινά τη μάχη..* (proinoslogos.gr)

(153) *κάνω το κορόιδο*

Κορόιδο χαρακτηρίζεται ‘ο ευκολόπιστος άνθρωπος, ο οποίος γίνεται συχνά θύμα εκμετάλλευσης ή εμπαιγμού’ (greek-language.gr). Πρόκειται για λεξική σύναψη, η οποία λέγεται ‘για άτομο που υποκρίνεται ότι δεν καταλαβαίνει ή ότι δεν ξέρει τίποτα (για μια υπόθεση), ώστε να μη μπλεχτεί σε αυτήν’ (834,1/Κ, 153α).

α. *Όλοι τα ξέρουμε, αλλά κάνουμε το κορόιδο, ότι δεν καταλαβαίνουμε.* (olympiobima.gr)

(154) *κάνω το σπίτι*

Μερικώς διαφανής ιδιωτισμός που φέρει σημασίες όπως ‘*κατασκευάζω*’ (154α) και ‘*καθαρίζω και τακτοποιώ τον χώρο μέσα στον οποίο ζω*’ (1637,1/Σ, 154β). Δύναται να πάρει και συμπληρώματα αλλάζοντας, όπως είναι αναμενόμενο, σημασίες. Μπορεί να έχει ως συμπλήρωμα ένα ουσιαστικό (*κάνω το σπίτι μοναστήρι / εργοτάξιο / λαμπόγυαλο / φύλλο και φτερό*), επίθετο (*κάνω το σπίτι αγνώριστο / «έξυπνο»*), ή και δευτερεύουσα πρόταση (*κάνω το σπίτι να λάμπει / να μοσχοβολάει / να ξεχωρίζει*).

α. *Ο μηχανικός (τεχνολόγος μηχανικός είναι) που έκανε το σπίτι μου είπε όχι αλλά και να γίνεται δεν θα την δεχτεί ο δήμος να μου δώσει άδεια για πινακίδες.* (engi.gr)

β. *Επειδή αύριο έχω κάποιους φίλους καλεσμένους, δε θα 'ρθω μαζί σας στην εκδρομή, γιατί πρέπει με την κυρά μου να κάνω το σπίτι.* (georgakas.lit.auth.gr)

(155) *κάνω το τόσο τόσο*

Αφού το *τόσο*, δηλώνει κάποιο μέγεθος ο ιδιωτισμός είναι μερικώς διαφανής και φέρει τη σημασία ‘*μεγαλοποιώ τα πράγματα*’ (1779,1/Τ, 155α).

α. Βασικά κάποτε λέγαμε ότι οι εφημερίδες κάνουν το τόσο, ΤΟΣΟ. Τα social networks, το κάνουν ακόμη καλύτερα... (errog.gr)

(156) κάνω το τραπέζι (σε κάποιον / α)

Πρόκειται για μετωνυμία, αφού χρησιμοποιείται το περιέχον αντί του περιεχομένου και φέρει σημασίες όπως ‘παραθέτω γεύμα’ (156α) και ‘κερνάω όλο το γεύμα σε εστιατόριο / ταβέρνα’ (1786,2/Τ, 156β).

α. Αυτές τις γιορτινές μέρες ανοίγουμε τα σπίτια μας σε συγγενείς και φίλους για να τους κάνουμε το τραπέζι. (foodtrail.gr)

β. Στην Αλεξανδρούπολη μου κάνανε το τραπέζι σε τσιπουράδικο. (eliasmamalakis.gr)

(157) κάνω το ψώνιο μου

Αδιαφανής ιδιωτισμός, αφού η συνολική του σημασία ‘κάνω αυτό που μου αρέσει πολύ χωρίς να λαμβάνω υπόψη το κόστος ή τις συνέπειες’ (1997,1/Ψ, 157α), δεν σχετίζεται με ‘κάποιο είδος αγοράς’.

α. Πήρε τρία χρόνια για να ολοκληρωθεί αυτή η δουλειά και μου κόστισε 161.000 ευρώ, επειδή ήθελα να κάνω το ψώνιο μου. (mic.gr)

(158) κάνω τον δικηγόρο / συνήγορο του διαβόλου

Ιδιωτισμός με πλήρη σημασιολογική αδιαφάνεια που λέγεται όταν ‘εκφράζω επιχειρήματα ή σκέψεις της αντίθετης ή αντίπαλης πλευράς’ (477,1/Δ, 158α, 158β). Αξιοσημείωτο είναι, ότι χρησιμοποιείται αποκλειστικά το αρσενικό γένος.

α. Επειδή κάποιος πρέπει να διαφωνήσει, αναλαμβάνω εγώ να κάνω τον Δικηγόρο του Διαβόλου. (greekcitroenclub.gr)

β. Και για να κάνω τον συνήγορο του διαβόλου : εσείς, αν είχατε τη δυνατότητα, θα δανείζατε σήμερα το ελληνικό Δημόσιο; (ideotopos.gr)

(159) κάνω τον / την X (επάγγελμα ή δουλειά)

Στη θέση του X μπορεί να βρεθεί οποιοδήποτε επάγγελμα ή οποιαδήποτε δουλειά. Πρόκειται για λεξική σύναψη με σημασία εξασκώ (περιστασιακά) το X επάγγελμα / κάνω τη X δουλειά.

α. Ο Ιησούς έμαθε να κάνει τον μαραγκό με τον πατέρα του, έτσι ο Ιωσήφ βοήθησε τον Ιησού να ωριμάσει και επαγγελματικά. (kantam.gr)

(160) *κάνω τον δάσκαλο*

Στο παράδειγμα 160α, ο συνδυασμός αποτελεί λεξική σύναψη με σημασία ‘εξασκώ το επάγγελμα του δασκάλου’. Στο 160β, φέρει τη σημασία ‘κάνω υποδείξεις’ και προκύπτει από τη συλλογική γνώση των ομιλητών / τριών του ‘παραδοσιακού και αυστηρού δασκάλου’. Αξίζει να σημειωθεί ότι, ενώ πρόκειται για επάγγελμα που παραδοσιακά ακολουθείται από τον γυναικείο πληθυσμό, παρατηρείται ότι και σε αυτή την περίπτωση, χρησιμοποιείται αποκλειστικά το αρσενικό γένος.

α. *Ήταν δημότης μιας κοντινής κοινότητας , μα ζούσε μέσα στην πόλη και τούτο γιατί εκεί πέρα μπορούσε κάπως να βγάξει το ψωμί του κάνοντας τον δάσκαλο.* (govostis.gr)

β. *Σε αρκετές τοποθετήσεις αναφορικά με το μέλλον του νοσοκομείου, υπογραμμίστηκε ότι ο Υπουργός "κουνάει το δάχτυλο και κάνει τον δάσκαλο στην τοπική κοινωνία", κατά τρόπο εκβιαστικό [...].* (koinignomi.gr)

(161) *κάνω τον / την δύσκολο / η*

Μερικώς διαφανής ιδιωτισμός, με σημασία ‘εκδηλώνω επιφυλακτικότητα, απροθυμία’ (834,1/Κ, 161α).

α. *Κάποια στιγμή έκανε τον δύσκολο γιατί του φαίνονταν λίγα τα λεφτά, μετά παρακαλούσε αλλά το...πουλάκι είχε πετάξει.* (enosi.gr)

(162) *κάνω τον / την έξυπνο / η*

Λεξική σύναψη με σημασία ‘προσποιούμαι, παριστάνω τον / την έξυπνο / έξυπνη’ (634,1/Ε), προσπαθώντας να εντυπωσιάσω με τα λόγια ή με τις πράξεις μου’ (162α).

α. *Είναι ρυθμίσεις, άδειες κλπ. Ηρθες εσυ να κάνεις τον έξυπνο και να δώσεις τη λύση?* (blogspot.com)

(163) *κάνω τον κλόουν*

Το παράδειγμα 163α, φέρει τη σημασία ‘εργάζομαι ως κλόουν’ και αποτελεί λεξική σύναψη. Το 163β, από την άλλη, έχει τη σημασία ‘γελοιοποιούμαι, για να κάνω τους / τις άλλους / άλλες να γελάσουν’ (906,2/Κ) και χαρακτηρίζεται από μερική σημασιολογική διαφάνεια, αν ληφθεί υπόψη ότι η δουλειά του κλόουν, είναι να διασκεδάζει το κοινό.

α. *Υπήρξαν χρόνια που έκανα τον κλόουν σε παιδικά πάρτι.* (rejected.gr)

β. Στις παρέες διακόπτεις, μακρηγορείς, κάνεις τον κλόουν ή βρίσκεις άλλους τρόπους να κυριαρχείς στην κουβέντα και να κρύβεις την κοινωνική σου αδεξιότητα. (psixologikosfaros.gr)

(164) *κάνω τον κόκορα*

Μερικώς διαφανής ιδιωτισμός, αφού ο *κόκορας* συνδέεται με ζώο περήφανο, το οποίο ηγείται μιας ομάδας, με σημασία ‘*παριστάνω τον γενναίο, τον παλληκαρά*’ (915,2/Κ, 164α).

α. *Δεν κάνω τον «κόκορα» κατόπιν εορτής και εκ του ασφαλούς και δεν λειτούργησα στο παρασκήνιο και με μυστικές διαβουλεύσεις ερήμην των ενδιαφερομένων.* (epiruspost.gr)

(165) *κάνω τον μάγκα*

Ιδιωτισμός που αντλείται από τη συμβατική / συλλογική γνώση των ομιλητών / τριών για τους *μάγκες* και τους *ρεμπέτες*, με σημασία ‘*συμπεριφέρομαι με προκλητική επιθετικότητα*’ (1032,1/Μ, 165α). Στο παράδειγμα 165β, με σημασία ‘*κάνω επίδειξη*’, χάνονται τα χαρακτηριστικά του *μάγκα*, ‘*του λαϊκού ανθρώπου που χαρακτηρίζεται από υπερβολική αυτοπεποίθηση*’ και ο ιδιωτισμός είναι διαφανής.

α. *Κυρία, μου έβαλε τρικλοποδιά για να κάνει τον μάγκα!* (ipaidia.gr)

β. *Με το AX-1, εάν κάνεις τον μάγκα, τρως το καπάκι σου άνετα, και γελάει και ο κόσμος, με λίγα λόγια, η μοτοσυκλέτα έχει νεύρο.* (motosikleta.gr)

(166) *κάνω τον / την σπουδαίο / α*

Μερικώς διαφανής ιδιωτισμός με σημασία ‘*παριστάνω ότι είμαι κάποιο σημαντικό πρόσωπο και φέρομαι αλαζονικά*’ (1640,1/Σ, 166α).

α. *Μερικοί μισθωτοί εργάτες του βορρά έχουν μάλιστα ακόμα και τα λεφτά για ταξίδια στις περιοχές της γραφικής φτώχειας και κάνουν τον σπουδαίο με το επίδομα αδείας τους.* (elsito.gr)

(167) *κάνω τον σταυρό μου*

Πρόκειται για ιδιωτισμό ο οποίος αντλείται από τη συλλογική / συμβατική γνώση των ομιλητών / τριών της ελληνικής, με σημασία ‘*κάνω το σημείο του σταυρού*’ (167α). Συναντάται και μεταφορικά, όπως στο 167β με σημασία ‘*εύχομαι, ελπίζω βαθιά μέσα μου*’, και στο 167γ με σημασία ‘*εκπλήσσομαι αρνητικά*’.

α. *Παλιά και οι χωρικοί που ήταν έξω στα χωράφια, μόλις άκουγαν την καμπάνα του Εσπερινού, έκαναν τον σταυρό τους και σταματούσαν την δουλειά.* (gov.insight.iit.demokritos.gr.)

β. *Κι έπειτα, θα πρέπει κανείς να κάνει τον σταυρό του να μην τον συμπαρασύρει η οργή των καταθετών, όταν οι τελευταίοι θα έχουν διαπιστώσει ότι η ΕΕ των λαών θα τους έχει κλέψει τις αποταμιεύσεις τους.* (kozaninet.gr)

γ. *Είναι να κάνει το σταυρό του κανείς μ' αυτά που γίνονται στη σημερινή εποχή.* (greeklanguage.gr)

(168) *κάνω τον χωροφύλακα (σε κάποιον / α)*

Ιδιωτισμός ο οποίος αντλείται από τη συλλογική / συμβατική γνώση των ομιλητών / τριών για την ιδιότητα του χωροφύλακα που φέρει τα χαρακτηριστικά της αυστηρότητας, και έχει τη σημασία 'επιτηρώ'.

α. *Αυτό σημαίνει ότι δεν υπάρχει αδικοπραξία ή πρέπει να συνηθίσουμε να ζούμε με μαφίες που κάνουν τον χωροφύλακα σε κάποιες περιοχές;* (medium.gr)

(169) *κάνω τον ψόφιο κοριό*

Μερικώς διαφανής ιδιωτισμός, αφού τα συστατικά του παραπέμπουν σε 'κάποιον / α που προσποιείται ότι είναι κοιμισμένος / η ή νεκρός / η' (169α). Δεν συμβαίνει όμως το ίδιο και στο 169β, αφού η σημασία 'υποκρίνομαι ότι δεν καταλαβαίνω ή ότι δεν ξέρω τίποτα (για μια υπόθεση), ώστε να μη μπλεχτώ σε αυτήν' (834,1/Κ - 933,2/Κ), δεν προκύπτει από τα επιμέρους συστατικά του ιδιωτισμού.

α. *Στην περίπτωση ληστείας, ο μέσος άνθρωπος, ή θα κουκουλωνόταν με τα σκεπάσματα σπαρταρώντας και κάνοντας τον ψόφιο κοριό ή θα έπαιρνε τους δρόμους ουρλιάζοντας για βοήθεια.* (cine.gr)

β. *Το μικρό μας έχει αναποδογυρίσει τα κουτιά με τα παιχνίδια, έχει κατεβάσει όλα τα βιβλία και τώρα που είναι η ώρα για συγκύρισμα κάνει τον ψόφιο κοριό κι αρνείται να μαζέψει τα πράγματά του!* (fthis.gr)

(170) *κάνω τον τάχα / τάχατε*

Αδιαφανής ιδιωτισμός με σημασία 'κάνω τον / την σπουδαίο / α' (1744,2/Τ), ο οποίος όμως φαίνεται να είναι ξεπερασμένος, αφού δεν εντοπίστηκε ούτε στο σώμα κειμένων, ούτε και κατά την ελεύθερη αναζήτηση στο διαδίκτυο.

(171) *κάνω τόπο*

Μερικώς διαφανής ιδιωτισμός, αφού ο *τόπος* είναι σημασιολογικά συνδεδεμένος με τον ‘χώρο που προκύπτει όταν μετακινούμαι (833,2/K) ώστε να τοποθετηθεί κάποιος / α άλλος / η / κάτι άλλο στη θέση μου’ (171α). Ο ιδιωτισμός δύναται να πάρει και συμπληρώματα και να φέρει σημασίες όπως ‘διαμένω’ (171β), ‘μετακομίζω’ (171γ) και ‘μετατρέπω σε τόπο προσκυνήματος’ (171δ). Το 171ε, με το συμπλήρωμα *στην οργή*, λέγεται ‘για άτομο το οποίο υποχωρεί, ξεπερνώντας τον θυμό του’ και αφού δεν σχετίζεται σημασιολογικά με τον *χώρο*, η φράση αποτελεί αδιαφανή ιδιωτισμό.

α. *Του κάνανε τόπο κι εκείνος στάθηκε μπρος στην πόρτα της ζύλινης παράγκας.* (sarantakos.com)

β. *Μετά από ένα διάστημα δουλειάς στο νησί, έκανε τόπο διαμονής του το Ντιτρόιτ.* (wikipedia.org)

γ. *Ο Αμπεργκαβεννί υπηρέτησε ως καταγραφέας για το Χάργουιτς, έκτισε ξανά γύρω στο 1790 το οικογενειακό του σπίτι στο Ερίτζ και το έκανε τόπο κατοικίας του.* (wikipedia.org)

δ. *Η ίδρυσή του σε ανάμνηση της νίκης του Καρλομάγνου κατά των Μαυριτανών το 778, το έκανε τόπο προσκυνήματος με πολυάριθμους προσκυνητές.* (wikipedia.org)

ε. *Ο Βαγγέλης προσπαθεί να κάνει τόπο στην οργή και να δώσει μια ευκαιρία στη συμφιλίωση [...].* (wikipedia.org)

(172) *κάνω του κεφαλιού μου*

Ιδωτισμός, ο οποίος προκύπτει από τον μηχανισμό της μετωνυμίας, καθώς χρησιμοποιείται ένα μέρος, το κεφάλι, αντί ολόκληρου του σώματος. Ερμηνεύεται ως ‘δεν δίνω σημασία στους άλλους (886,1/K), ενεργώ όπως νομίζω, χωρίς να λαμβάνω υπόψη μου τη γνώμη των άλλων’ (172α).

α. *Ήρθαν για να κάνουν του κεφαλιού τους, να παίζουν με τους δικούς τους όρους και κατά τη δική μου άποψη, βγήκαν κερδισμένοι.* (mic.gr)

(173) *το κάνω τούμπανο / κάνω (κάποιον / α / κάτι) τούμπανο*

Εφόσον το *τούμπανο* παραπέμπει σε ‘κάτι που έχει πρηστεί και έχει μεγαλώσει σε μέγεθος’, ο ιδωτισμός μπορεί να χαρακτηριστεί μερικώς διαφανής. Πριν το ρήμα, φέρει τον αδύνατο τύπο της προσωπικής αντωνυμίας και έχει σημασίες όπως ‘φτιάχνω κάτι σε μεγάλο μέγεθος / πολύ ενισχυμένο’ (173α), ‘πρίζω / φουσκώνω’ (173β), ‘ενισχύω σπίτι (173γ) / ηλεκτρονική συσκευή (173δ) / όχημα’ (173ε). Επίσης, απαντά με το συμπλήρωμα *στο ζύλο*, το οποίο έχει σημασιολογική διαφάνεια, συνεισφέροντας έτσι στη σημασία ‘χτυπά πολύ κάποιον / α’ (173στ). Στα παραδείγματα 173ζ και η, οι ιδιωτισμικές φράσεις χαρακτηρίζονται από

σημασιολογική αδιαφάνεια, φέροντας τελικά σημασίες όπως ‘γίνομαι ενοχλητικός’ (173ζ) και ‘γνωστοποιώ σε όλους / ες’ (1780,2/Τ, 173η).

α. *Μπορεί τα σάντουιτς να τα κάνουνε τούμπανο και νόστιμα αλλά στις σουβλές δεν παίζονται!* (tavernochoros.gr)

β. *Εννοείται πως το νιτρικό εξείδιο δεν θα σε κάνει τούμπανο, λίγο πρήξιμο παραπάνω θα σου δώσει και μία ώθηση στην προπόνηση λόγω των διεγερτικών συστατικών που έχει μέσα το σκεύασμα!* (bodybuilding.gr)

γ. *Πρώτα μονώνεις το σπίτι, δηλαδή... το κάνεις τούμπανο στη μόνωση, και μετά δε χρειάζεσαι θέρμανση.* (energ.gr)

δ. *Ελπίζω να έχεις δυνατό μηχάνημα, διότι το παιχνίδι προβλέπεται να γονατίσει ακόμα και τον πιο εξελιγμένο Υπολογιστή, όταν διατεθεί σε PC. Γι' αυτόν ακριβώς τον λόγο τον έκανα τούμπανο επειδή θα θέλει μεγάλες επιδόσεις!!!* (techmaniacs.gr)

ε. *"Πάρε τη μοτοσυκλέτα μου Νίκο. Θέλω να μου την κάνεις τούμπανο".* (powerhouse.gr)

στ. *Όποιος είναι άνεργος, πάει στο γυμναστήριο για να κάνει τούμπανο στο ξύλο τους μετανάστες;* (alterthes.gr)

ζ. *Όμως το δικό σου βιολί παραπάει και μάς τα χεις κάνει τούμπανο, φίλε, με την τάση σου να ξεφουτρώνεις σε κάθε θέμα, τρολάροντας ακατάπαυστα.* (panepistimio.gr)

η. *Μετά από διάφορες στιχομυθίες του στιλ: "εγώ πρώτος δέχθηκα να μην τα φυλάω" κι "εσύ το έκανες τούμπανο στη γειτονιά", τελικά η συνεννόηση απέτυχε.* (ndimou.gr)

(174) *κάνω τουμπεκί*

Το *τουμπεκί*, το οποίο προέρχεται από το τουρκικό *tümbeki*, είναι ‘μια ποικιλία ψιλοκομμένου καπνού που χρησιμοποιείται στον ναργιλέ’ (greek-language.gr). Ο ιδιωτισμός είναι αδιαφανής αφού η σημασία του ‘δεν μιλάω (1780,2/Τ) / δεν φέρνω αντίρρηση’ (174α), δεν σχετίζεται με τον ‘ψιλοκομμένο καπνό’.

α. *Λες απλά τι να κάνουμε και κάνεις τουμπεκί ψιλοκομμένο για να μην χαλάσεις τις σχέσεις σου μαζί τους και συνεχίζεις και τα πληρώνεις ή τους τα λες και ότι βρέξει ας κατεβάσει;* (singleparent.gr)

(175) *κάνω τούμπες*

Λεξική σύναψη που φέρει τη σημασία ‘κάνω ακροβατικές ασκήσεις με τα χέρια στο έδαφος, το κεφάλι κάτω και τα πόδια ψηλά’ (175α). Συχνότερα όμως, απαντά ως αδιαφανής ιδιωτισμός, του οποίου η σημασία δεν προκύπτει ως αποτέλεσμα των επιμέρους σημασιών του, όπως προκύπτει και από τα παραδείγματα 175β έως ε. Δύναται να σημαίνει ‘επιθυμώ κάτι πάρα

πολύ' (1780,1/T, 175β), 'χαίρομαι πάρα πολύ' (175γ), 'αλλάζω άποψη / στάση πάνω σε κάποιο θέμα' (175δ), 'εκπληρώνω και τις πιο ακραίες ερωτικές επιθυμίες κάποιου / ας' (175ε) και τέλος, λέγεται για να εκφράσει ότι 'δεν συμφωνώ με κάποιον / α ή για να τον / την απαξιώσω' (175στ).

α. Είναι γεμάτος ενέργεια και πάντα θα τρέχει και θα χοροπηδάει τριγύρω, κάνοντας τούμπες και ακροβατικά. (greekcomics.gr)

β. Και η αγκαλιά μεγαλώνει για να χωρέσει και το ...παράρτημα των ΑΝΕΛ που για μια θέση σε υπουργείο κάνουν τούμπες! (proinoslogos.gr)

γ. Πήγα στην πλατεία στο χωριό και έκανα τούμπες από τη χαρά μου. (ogdoo.gr)

δ. Τι συνέβη κι άρχισαν όλοι να αλλάζουν θέσεις κάνοντας τούμπες πολιτικές. (enikos.gr)

ε. Ποιος σου ειπε οτι γκρινιάζουμε επειδη δεν βρισκουμε σέξ; δινω ενα 100αρι αμα λάχει και κλεινω μια ώρα με ενα τοπ μοντελ της αρεσκειας μου το οποιο μου κάνει τούμπες και οτι θελησω. (e-steki.gr)

στ. Το σέρβις βέβαια έλεγε η αλλαγή μάντα κτλ στα 45000αλλά δεν παν να κάνουν τούμπες λέω εγώ. (off-road.gr)

(176) *κάνω τράκα*

Λεξική σύναψη με σημασία 'αποσπώ τσιγάρο, χρήματα ή άλλα υλικά οφέλη από κάποιον / α' (180α). Φέρει επίσης και τις σημασίες 'κάνω θόρυβο' (180β) και 'εντυπωσιάζω' (1785,2/T, 180γ), όπου ο ιδιωτισμός είναι αδιαφανής.

α. Παρά το γεγονός πως μ' αρέσει απίστευτα η γεύση του, δεν το ξεκίνησα ποτέ κανονικά, μπορεί να κάνω τράκα μια φορά στις τόσες. (e-steki.gr)

β. Μιλώντας, τραβούσε τα ίδια του τα δάχτυλα, έτσι, του ενός χειρού με τ' άλλο, για να κάνει τράκες με τις κλείδωσες. (snhell.gr)

γ. Έκανες τράκες χθες το βράδυ στο χορό του συλλόγου μας. (georgakas.lit.auth.gr)

(177) *κάνω τράπεζα*

Πρόκειται για αδιαφανή ιδιωτισμό, αφού καμία από τις ερμηνείες του δεν σχετίζεται με 'ίδρυμα το οποίο δέχεται καταθέσεις αποταμιευτών και δανείζει κεφάλαια με τόκο' (greek-language.gr). Εντοπίστηκε με τη σημασία 'λογαριάζω' (177α), ενώ με την προσθήκη των ανάλογων συμπληρωμάτων φέρει τη σημασία 'δημιουργώ έναν τόπο όπου κατατίθενται προς φύλαξη υλικά ή άυλα αγαθά προκειμένου να είναι προσιτά σε μελλοντική ζήτηση' (el.wiktionary.org - 177β, γ). Στο υπό εξέταση σώμα κειμένων δεν εντοπίστηκε παράδειγμα με τη σημασία 'γευματίζω' (1786,1/T), η οποία καταγράφεται στα λεξικά.

α. Εάν το ταμείο των εργαζομένων κάνει τράπεζα και κερδίσει 3δισ, έχουμε και λέμε: 3δισ ευρώ? με πόσο μπήκανε μέσα οι δημοσιογράφοι?ας υποθέσουμε με 3,4%, άρα ελάτε να πάρετε 120εκ και μοιράστε τα στα μέλη σας όπως θέλει το δικό σας όργανο. (karatzaferis.gr)

β. Εμείς κάναμε ένα από τα πιο αποτελεσματικά κοινωνικά παντοπωλεία, κάναμε τράπεζα ένδυσης και υπόδησης για τους πάσχοντες οικονομικά συμπολίτες μας. (apolarisa.gr)

γ. Η εφαρμογή αυτή παρουσιάζει τα θέματα της Τράπεζας Θεμάτων του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής σε εύχρηστη μορφή παρέχοντας σε μαθητές και εκπαιδευτικούς τη δυνατότητα να πλοηγούνται εύκολα [...]. (trapeza-thematon.gr)

(178) κάνω (κάποιον / α) τρεις παράδες

Αδιαφανής ιδιωτισμός, ο οποίος στο σώμα κειμένων που εξετάστηκε, εντοπίστηκε μόνο μία φορά, με τη σημασία ‘κατεξευτελίζω’ (834,1/Κ, 178α).

α. Κι έπεσαν οι αριστεροί, οι συριζαίοι, οι διάφοροι επαγγελματίες της κριτικής και ερασιτέχνες της πολεμικής να τον κάνουν τρεις παράδες. (avgi.gr)

(179) κάνω φαλάκρα

Λεξική σύναψη με σημασία ‘αρχίζω να έχω τριχόπτωση και σημεία στο κεφάλι χωρίς μαλλιά’ (1866,2/Φ, 179α). Εντοπίστηκε και σε μεταφορική χρήση με σημασία ‘μηδενίζω χρέος’ (179β).

α. Δε σημαίνει ότι θα κάνεις φαλάκρα σαν του Βέγγου από αυτό, όμως σίγουρα μια αγχωτική καθημερινότητα αδυνατίζει την τρίχα με ταχύτατους ρυθμούς. (ratpack.gr)

β. Δυστυχώς,δέν βλέπω να αλλάζη τίποτε,ακόμα κι'άν κουρέψουν όλο το χρέος και το κάνουνε φαλάκρα. (musicheaven.gr)

(180) κάνω φιγούρα

Λεξική σύναψη με σημασίες ‘κάνω ιδιαίτερες χορευτικές παραλλαγές’ (180α) και ‘επιδεικνύομαι για να εντυπωσιάζω’ (1880,2/Φ, 180β), όταν απαντά αποκλειστικά στον ενικό αριθμό.

α. Αφού ξεσηκώσαμε όλη την πόλη και κάναμε φιγούρες στην προκυμαία, πήραμε και το βραβείο καλύτερη εμφάνισης!!!! (lesvosmtb.gr)

β. Μεγάλα και κακόγουστα κέντρα διασκέδασης για να ξεχαρμανιάζουν και να κάνουν φιγούρα επιδοτούμενοι αγρότες και άλλοι φαντασμένοι νεόπλουτοι. (ikariamag.gr)

(181) κάνω φτερά

Ιδιωτισμός ο οποίος βασίζεται στον μηχανισμό της μεταφοράς και φέρει σημασία ‘χάνομαι’ (1907,1/Φ), εξαφανίζομαι’ (181α).

α. *Επιλέξτε όσπρια, ψωμί ολικής άλεσης: χοληστερίνη και τριγλυκερίδια θα κάνουν φτερά.* (sterea.gr)

(182) *κάνω φυλακή*

Στο παράδειγμα 182α, αποτελεί λεξική σύναψη με σημασία ‘κλείνομαι σε φυλακή και εκτίω την ποινή μου’. Στο 182β, το ρήμα λαμβάνει αντικείμενο και έτσι η έκφραση λειτουργεί μεταφορικά, έχοντας τη σημασία ‘απομονώνομαι’.

α. *Ποια διάσημα ονόματα έχουν... κάνει φυλακή και γιατί;* (queen.gr)

β. *Όταν έφηβος πια συνειδητοποίησα τον κίνδυνο, έκανα φυλακή το δωμάτιό μου, αρνούμενος να κοιτάζω την πραγματικότητα κατάματα.* (lamprakides.gr)

(183) *κάνω φύλλα*

Αφού τα φύλλα παραπέμπουν σε τραπουλόχαρτα, ο ιδιωτισμός μπορεί να χαρακτηριστεί μερικώς διαφανής, φέροντας τη σημασία ‘μοιράζω τραπουλόχαρτα στους συμπαίκτες μου’ (1911,1/Φ, 183α).

α. *Οχι ότι δεν μπορεί να στρωθεί νέα πασιέντζα και να καθίσουν στο τραπέζι οι νέοι παίκτες "για να κάνουν φύλλα.* (ictplus.gr)

(184) *κάνω χαλάστρα (σε κάποιον / α)*

Λεξική σύναψη με σημασίες όπως ‘υπονομεύω (κάποιον / α)’ (1927,1/X, 184α) και ‘καταστρέφω’ (184β).

α. *Πολλές φορές στα πάρτι τσατιζόμουν γιατί μου έκανε χαλάστρα , γιατί ήταν ο μεγάλος αδελφός και το θεωρούσε υποχρέωσή του να με προσέχει [...] (protothema.gr)*

β. *Οι ντόπιοι λένε ότι ο Βοριάς στις άγριες του μέρες σφυρίζει μανιασμένα νύχτα μέρα, ταλαιπωρεί τους τσοπάνους στα βουνά και τους αγρότες στα χωράφια, και κάνει χαλάστρα στους κήπους μέσα στο χωριό.* (tripod.com)

(185) *κάνω χαρά / χαρές (σε κάποιον / α)*

Πρόκειται για λεξική σύναψη με σημασία ‘εκδηλώνω (σε κάποιον / α)’ την ευχαρίστησή μου για την παρουσία του’ (1934,2/X), ειδικά όταν πριν από το ρήμα απαντά ο αδύνατος τύπος της προσωπικής αντωνυμίας (185α). Μπορεί επίσης να σημαίνει ‘εκφράζω πόσο χαρούμενος είμαι

(για κάτι)' (1934,2/X, 185β), ενώ συχνά εμφανίζεται και με το συμπλήρωμα *και πανηγύρια*, το οποίο δίνει μεγαλύτερη έμφαση (185γ).

- α. *Εχει αλλάξει από τις πρώτες μέρες, παίζει πια, μας κάνει χαρές, γαβγίζει όταν η μαμά μου της λέει "πάμε βόλτα", είναι άλλο ζώακι.* (love4pets.gr)
- β. *Οι Ιταλοί όταν είδανε πως τα έξη βουτσιά ήταν γεμάτα με ένα εξαιρετο κρασί και αφού το δοκιμάσανε κάνανε χαρές.* (kostaspak.gr)
- γ. *Θεωρήσαμε ως δεδομένο ότι η πλειοψηφία του χώρου θα έκανε χαρές και πανηγύρια με την επένδυσή μας [...].* (rallyschool.gr)

(186) *κάνω χερικό*

Ιδιωτισμός, ο οποίος στα λεξικά έχει το ερμήνευμα 'ξεκινώ εργασία, συναλλαγή ή γενικότερα μια δραστηριότητα' (1948,2/X) και στηρίζεται στον μηχανισμό της μετωνυμίας. Δεν εντοπίστηκε ούτε στο υπό εξέταση σώμα κειμένων, ούτε κατά την ελεύθερη αναζήτηση στο διαδίκτυο, κατά συνέπεια πρόκειται για μία, μάλλον, παρωχημένη φράση.

(187) *κάνω χρήση*

Λεξική σύναψη, η οποία μπορεί να αντικατασταθεί με το ομόρριζο ρήμα 'χρησιμοποιώ' (1963,2/X, 187α). Επίσης απαντά συχνά και με συμπληρώματα όπως για παράδειγμα *κάνω χρήση υπουργικής απόφασης, κάνω χρήση των υπηρεσιών κ.ά.* Το 187β χαρακτηρίζεται από σημασιολογική αδιαφάνεια και φέρει τη σημασία 'παίρνω ναρκωτικά'.

- α. *Εφόσον έχετε δημιουργήσει λογαριασμό στην Πύλη αποφοίτων του ΑΠΘ μπορείτε να συνδεθείτε κάνοντας χρήση του αντίστοιχου `username & password`.* (auth.gr)
- β. *Παιδιά ναρκομανών που έκαναν χρήση κατά την εγκυμοσύνη, παιδιά αρρώστων από AIDS ή άλλες σοβαρές ασθένειες, ανεπιθύμητα παιδιά από lowlife περιβάλλον.* (e-rooster.gr)

(188) *κάνω χρώμα*

Μερικώς διαφανής ιδιωτισμός, ο οποίος όταν παίρνει άψυχο αντικείμενο έχει σημασία 'αρχίζω να ψήνομαι και να ροδίζω' (834,2/K - 1971,1/X, 188α), ενώ όταν έχει έμψυχο αντικείμενο έχει τη σημασία 'αποκτώ ροδαλό χρώμα' (188β). Το *χρώμα* συνδέεται επίσης με τη βαφή των μαλλιών, όπως και με τις τέσσερις κατηγορίες χαρτιών της τράπουλας. Κατά συνέπεια, ο ιδιωτισμός μπορεί επιπλέον να φέρει τις σημασίες 'βάφω τα μαλλιά μου στο κομμωτήριο' (188γ) και 'συμπληρώνω τα κατάλληλα φύλλα της τράπουλας ώστε να κερδίσω' (188δ).

- α. από πάνω ένα κομματάκι βούτυρο και τα ψήνετε σε ζεστό φούρνο τόσο όσο να κάνει χρώμα από κάτω η πιτούλα και να ψηθεί ο κιμάς. (greekmasa.gr)
- β. Να φάνε κρέας τα παιδιά να δυναμώσουν. Να φάνε φρούτα τα παιδιά να κάνουν χρώμα. (sarantakos.com)
- γ. Προτιμήστε να κάνετε χρώμα στο κομμωτήριο εκεί δηλαδή όπου σίγουρα θα βρείτε έμπειρους επαγγελματίες που έχουν ειδική άδεια και εμπειρία στην χρήση του. (4hair.gr)
- δ. *Flush Draw*: όταν ο παίχτης έχει τέσσερα ίδια φύλλα και περιμένει το πέμπτο για να κάνει Χρώμα. (pokerlobbygr.com)

(189) *κάνω χωριό* (με κάποιον / α)

Ιδιωτισμός, ο οποίος αντλείται από τη συμβατική / συλλογική γνώση την οποία έχουν οι ομιλητές / τριες της ελληνικής, για το χωριό και για ό,τι αυτό πρεσβεύει. Το 189α φέρει τη σημασία ‘μπορώ να συνεννοηθώ ή να συμβιώσω (με κάποιον / α)’ (1977,2/X), και το 189β έχει τη σημασία ‘ανέχομαι’.

- α. *Με μερικούς γονείς δεν θα μπορούσαμε ποτέ να κάνουμε χωριό, για διάφορους λόγους.* (10percent.gr)
- β. *Όσο κι αν διατείνεται πως δεν μπορεί να κάνει χωρίς εσένα, άλλο τόσο δεν μπορεί να κάνει χωριό με το ροχαλητό σου.* (ourlife.gr)

(190) *κάνω χώρο*

Λεξική σύναψη με σημασία ‘δημιουργώ ελεύθερο ένα διάστημα τοπικό, ώστε να χωρέσει (κάποιος / α / κάτι)’ (1978,2/X, 190α). Εμφανίζεται και με μεταφορική χρήση, με τη μορφή *κάνω χώρο στο(ν) / στη(ν) / στο X*, όπου στη θέση του X, μπορεί να απαντά κάποιο ουσιαστικό και τελικά η φράση να σημαίνει ‘βρίσκω ελεύθερο χρόνο για να ασχοληθώ κάτι’ (190β, γ).

- α. *Εκείνος με δυσκολία τράβηξε το σώμα του στην άκρη για να κάνει χώρο.* (mikrosapoplous.gr)
- β. *Πολλοί γονείς κάνουν χώρο μέσα στην ημέρα τους ώστε να διαβάσουν τα παιδιά τους για το σχολείο.* (zougla.gr)
- γ. *Ο φετινός Ποδηλατικός Γύρος με κεντρικό μήνυμα «Κάνω χώρο στο ποδήλατο».* (triathlonworld.gr)

(191) *κάνω ψιλά*

Αφού τα ψιλά παραπέμπουν σε ‘κέρματα’, πρόκειται για μερικώς διαφανή ιδιωτισμό, με σημασία ‘ανταλλάσσω νομίσματα μεγαλύτερης αξίας, με άλλα μικρότερης’ (1989,2/Ψ, 191α). Χρησιμοποιείται και μεταφορικά, με σημασία ‘επεξηγώ’ (191β).

α. Πιο συγκεκριμένα, ένας άντρας ευγενικός και καλοντυμένος, σύμφωνα με τα στοιχεία, προσέγγισε την υπάλληλο καταστήματος λιανικής ρωτώντας αν ενδιαφέρετε να κάνει ψιλά σε 10ευρα και μέχρι του ποσού των 3.000 ευρώ. (spekamila.gr)

β. Άντε να σας τα κάνω ψιλά για να καταλάβετε... (spearfishingforum.gr)

(192) *κάνω τον νταή*

Ιδιωτισμική φράση, με σημασία ‘συμπεριφέρομαι με επιθετικό και θρασύ τρόπο’ (1197,1/N, 192α), η οποία αντλείται από τη συμβατική / συλλογική γνώση που έχουν οι ομιλητές / τριες για τους νταήδες και την άσχημη συμπεριφορά τους.

α. Δεν είναι τόσο απλά τα πράγματα, δεν μπορεί κάποιος να κάνει τον νταή στην Ανατολική Μεσόγειο και να νομίζει ότι μπορεί να το κάνει χωρίς να ενοχλείται. (skai.gr)

(193) *κάνω τόπι στο ξύλο (κάποιον / α)*

Επειδή το ξύλο παραπέμπει σε ξυλοδαρμό ο ιδιωτισμός είναι μερικώς διαφανής και φέρει τη σημασία ‘δέρνω ανελέητα’.

α. Εμένα πάντοτε με σόκαραν σκηνές του τύπου "ο Ντόναλντ παραπατάει και πέφτει πάνω σε κάποιον καταλάθος και αυτός τον κάνει τόπι στο ξύλο". (greekcomics.gr)

(194) *κάνω τον γκιουλέκα*

Ετυμολογικά ο γκιουλέκας αποτελεί παρεφθαρμένο τύπο του ονόματος του Γκιόνη Λέκκα, ο οποίος ήταν Αλβανός οπλαρχηγός (lexigram.gr). Συνεπώς, πρόκειται για ιδιωτισμό που προκύπτει από τη συμβατική / συλλογική γνώση των ομιλητών / τριών και λέγεται ‘για ανθρώπους οι οποίοι ενεργούν αυθαίρετα και αυταρχικά’. Στο παράδειγμα 194α φέρει σημασία ‘παριστάνω τον γενναίο, τον παλληκαρά’ (420,2/Γ), και στο 194β τη σημασία ‘εκφοβίζω’.

α. Αν διανοηθεί κάποιος να μπει στο μαγαζί μου και προσπαθήσει να μου κάνει το γκιουλέκα, θα πάει η φάπα σύννεφο. (e-alitheia.gr)

β. Κάθε λύση στην Ε.Ε., όταν έχεις κάνει τον γκιουλέκα και έχεις απομονωθεί, θα είναι χειρότερη από την προηγούμενη. (taxydromos.gr)

(195) *κάνω κουβέντα*

Λεξική σύναψη με σημασία ‘κουβεντιάζω’ (195α). Συχνά το ρήμα συναντάται και με το αρνητικό μόριο *μη(ν)*, δηλώνοντας ‘απαγόρευση’, όπως στο 195β, που έχει σημασία ‘μην αναφέρεις (κάτι) (σε κάποιον / α)’ (941,1/Κ).

α. *Απάντηση Μουτσινά σε Μικρούτσικο: «Δεν κάνω συνεντεύξεις, κάνω κουβέντα».* (cyprustimes.com)

β. *Τα προβλήματα στα σχολεία είναι σοβαρά και ας μην κάνουν κουβέντα οι σχολικές επιτροπές και η Ένωση Γονέων.* (e-alitheia.gr)

(196) *κάνω το δράμα μελόδραμα*

Αδιαφανής ιδιωτισμός, ο οποίος εντοπίζεται στα λεξικά με το αρνητικό μόριο *μη(ν)* και με το ερμήνευμα ‘μην μεγαλοποιείς τα πράγματα γελοιοποιώντας τα’ (1070,2/Μ). Εντούτοις, δεν εντοπίστηκε στο σώμα κειμένων, αλλά ούτε και κατά την ελεύθερη αναζήτηση στο διαδίκτυο.

(197) *μου κάνουν την καρδιά περιβόλι / κάνω την καρδιά περιβόλι (κάποιου / ας)*

Απαντά με τον αδύνατο τύπο της προσωπικής αντωνυμίας να προηγείται του ρήματος και αποτελεί έναν αδιαφανή ιδιωτισμό, αφού κανένα από τα συστατικά του δεν παραπέμπει στη συνολική του σημασία ‘με στεναχωρούν πολύ’ (840,2/Κ, 197α), ή ‘με απογοητεύουν με αποτέλεσμα να αλλάζω γνώμη για κάτι που προγραμματίζα να κάνω’ (197β).

α. *-Μπήκε στο νοσοκομείο. Δεν της βρίσκουνε τίποτα ...μου λέει και ποτάμι το δάκρυ. Μου έκανε την καρδιά περιβόλι.* (t-short.gr)

β. *Ημουν έτοιμος για αγορά μετ/νου (2011)I.8tsi DSG7, ώσπου μηχανικός που δουλεύει σε επίσημο συνεργείο VW, μου έκανε την καρδιά περιβόλι.* (vwclub.gr)

(198) *μου κάνει (κάποιος / α / κάτι)*

Μερικώς διαφανής ιδιωτισμός ο οποίος, όταν αφορά κάτι άψυχο, φέρει τη σημασία ‘μου ταιριάζει’ (198α), ενώ όταν αφορά κάτι έμψυχο, έχει σημασία ‘(κάποιος / α) είναι κατάλληλος / η για να εκπληρώσει τον δικό μου στόχο’ (834,2/Κ, 198β).

α. *Έβαλα τρία κιά και το καφέ παντελόني δεν μου κάνει πια.* (el.wiktionary.org)

β. *Κάποιοι μπορεί να τον θεωρούν βαρετό, αλλά εμένα μου κάνει.* (el.wiktionary.org)

(199) *πόσο κάνει*

Μερικώς διαφανής ιδιωτισμός, αφού η ερωτηματική λέξη *πόσο* παραπέμπει σε τιμή και τελικά στη σημασία ‘πόσο κοστίζει’.

α. *Μαγεμένος από το άκουσμα της μελωδίας, μπαίνει γρήγορα στο μαγαζί και ρωτάει πόσο κάνει το καναρίνι, για να το αγοράσει.* (atsida.gr)

(200) *τα κάνω τάτσι-μίτσι-κότσι (με κάποιον / α)*

Αδιαφανής ιδιωτισμός, ο οποίος προέρχεται από τα αρβανίτικα υποκοριστικών ονομάτων *Τάτσης* (Τάκης), *Μήτσης* (Μήτσος) και *Κώτσης* (Κώτσος) (el.wiktionary.org), και λέγεται ‘για να δηλωθεί ότι κάποιος / α έχει στενές σχέσεις (με κάποιον / α), προκειμένου να εξυπηρετηθούν κοινά συμφέροντα ή παράνομες ενέργειες’ (1743,1/T, 200α).

α. *Τα κάνατε τάτσι-μίτσι-κότσι για να φάτε την κληρονομιά.* (el.wiktionary.org)

(201) *τα κάνω μασούρι*

Το *μασούρι* είναι κλωστή μαζεμένη σε σχήμα κυλίνδρου. Η φράση αποτελεί λεξική σύναψη και έχει σημασία ‘μαζεύω πολλά όμοια αντικείμενα και τα κάνω δεμάτι’ (201α). Λέγεται και μεταφορικά ‘για τσιγκούνη ο οποίος αποταμιεύει πολλά χρήματα (1053,1/M) χωρίς συγκεκριμένο σκοπό’ (201β).

α. *Και αν πιάσεις τα 33 κεριά και τα κάνεις μασούρι και ανάψεις φωτιά, η φλόγα δεν ξεπερνάει τα είκοσι εκατοστά σε ύψος.* (orthodoxia-ellhnismos.gr)

β. *Η μήπως είστε από εκείνους που τα κάνουνε μασούρι (όπως λέει και η μαμά μου) και τα φυλάνε για κάποιο πιθανό μελλοντικό έξοδο;* (astropedia.gr)

(202) *τα κάνω (πάνω μου)*

Μερικώς διαφανής ιδιωτισμός με σημασία ‘ουρώ ή αφοδεύω πάνω μου’ (202α). Λέγεται και μεταφορικά εκφράζοντας είτε πως ‘ένα άτομο φοβάται υπερβολικά’ (202β), είτε πως ‘χαίρεται πάρα πολύ’ (202γ).

α. *Όπως καταλαβαίνετε, ο μπόμπιρας τα έκανε πάνω του.* (tuned.gr)

β. *Οι Αθηναίοι το λοιπόν τα κάνανε πάνω τους, στέλνουνε κόσμο στο μαντείο, τους λέει η Πυθία: "Μη μασάτε αγόρια, θα σας σώσουν τα ζύλινα τείχη"* (provocateur.gr)

γ. *Με φωνάζουν "γιαγιά" και τα κάνω πάνω μου που λένε!* (katsekala.gr)

(203) τα κάνω άνω-κάτω

Πρόκειται για μερικώς διαφανή ιδιωτισμό με σημασία ‘προκαλώ αναστάτωση (834,1/Κ - 845,2/Κ - 4441,1/Γ) ή και υλικές ζημιές’ (203α).

α. *Μα η μαγεία δεν θα κρατήσει για πολύ αφού οι μικροί καλικάτζαροι, θέλουν να μπουνε στη σοφίτα και να τα κάνουν άνω κάτω!* (pamebolta.gr)

(204) τα κάνω γης Μαδιάμ

Αδιαφανής ιδιωτισμός με σημασία ‘προκαλώ αναστάτωση (834,1/Κ - 845,2/Κ - 4441,1/Γ, 204α) ή και υλικές ζημιές’ (204β). Επίσης λέγεται και ‘για άτομο το οποίο προκαλεί αίσθηση με την εξαιρετική του απόδοση’ (204γ).

α. *Η ιδεολογία του καταναλωτισμού εισβάλλει στο τελευταίο καταφύγιο ενός αρχαίου πολιτισμού και τα κάνει γης μαδιάμ!* (politeianet.gr)

β. *Τζιπ μπουκαρε σε κατάσταση και τα έκανε γης Μαδιάμ (βίντεο).* (ekriti.gr)

γ. *Ο Μπουρούσης ήταν πολύ μέτριος στο α' μέρος, αλλά στο β' τα έκανε Γης Μαδιάμ κυρίως κερδίζοντας φάουλ (13!) και ευστοχώντας σε βολές (14).* (basketballguru.gr)

(205) τα κάνω γυαλιά-καρφιά

Με σημασία ‘προκαλώ υλικές ζημιές’ (834,1/Κ - 845,2/Κ - 4441,1/Γ, 205α) αποτελεί έναν μερικώς διαφανή ιδιωτισμό, αφού τα γυαλιά παραπέμπουν σε ‘κάτι που έχει σπάσει ή έχει καταστραφεί’.

α. *Αποκλειστικό: Παίκτης του Power of Love μέθυσε και τα έκανε γυαλιά καρφιά σε γνωστό μαγαζί!* (youweekly.gr)

(206) τα κάνω θάλασσα

Αδιαφανής ιδιωτισμός, ο οποίος φέρει τη σημασία ‘έχω παταγώδη αποτυχία’ (834,1/Κ - 738,2/Θ, 206α).

α. *Η ζωή σου δίνει πολλές ευκαιρίες να τα κάνεις θάλασσα που σημαίνει ότι σου δίνει άλλες τόσες να κάνεις το σωστό.* (oichalianews.gr)

(207) τα κάνω λίμπα

Ο όρος *λίμπα* αποτελεί αντιδάνειο από τον ιταλικό *limba* και φέρει τη σημασία ‘λεκάνη, κοιλότητα εδάφους’ (greek-language.gr). Καθώς όμως, τίποτα από τα παραπάνω δεν είναι

αντιληπτό από τους ομιλητές / τριες, ο ιδιωτισμός χαρακτηρίζεται αδιαφανής, φέροντας τις εξής σημασίες: ‘λερώνω πολύ έναν χώρο’ (207α), ‘μουσκεύω εντελώς έναν χώρο’ (1013,2/Λ, 207β) ‘προκαλώ μεγάλες υλικές καταστροφές’ (207γ), ‘προκαλώ αναστάτωση’ (207δ), ‘καταρρακώνω’ (207ε).

α. *Ρίχνουμε τα καβουρδισμένα αμύγδαλα μες στην κουβερτούρα, ανακατεύουμε και με ένα κουτάλι σούπας παίρνουμε σοκολάτα και αμύγδαλα μαζί και το ρίχνουμε σε καθαρή επιφάνεια (για να μην τα κάνετε λίμπα, στρώστε ένα κομμάτι αλουμινόχαρτο...)* (netrino.gr)

β. *Δεν ξέρω, βλέπω την κυρία απέναντι να ποτίζει τα γεράνια της με το ποτιστήρι, όμορφα και καθαρά, όχι με λάστιχο να τα κάνει λίμπα, και να είναι η πληρότητα προσωποποιημένη.* (ndimou.gr)

γ. *Ξέρεις πόσοι αρχαίοι στρατηλάτες τα έκαναν λίμπα όλα στο πέρασμά τους, ναούς ξεναούς, δεν άφησαν τίποτα όρθιο;* (esoterica.gr)

δ. *Τώρα έχει εφευρεθεί ό ιπποτισμός - θεός να τον κάνει ! - όπου μπαίνεις στο "σπίτι" του αλλουνού, τα κάνεις λίμπα με τις κοτσάνες σου, τρως στη μούρη μια στοιχειοθετημένη απάντηση, ξεροκαταπίνεις, πετάς ένα συγγνώμη γενικώς, δηλώνεις ότι είχες δίκιο σε αυτά που έλεγες κ.λ.π.* (capitalblogs.gr)

ε. *"Γιατί είπες πως δεν αφήνεις κανέναν να μπει μέσα σου; " τη ρώτησα, μήπως επαναφέρω το κλίμα που είχε δημιουργηθεί ανάμεσά μας στην παραλία. "Γιατί οι άντρες μπαίνουν μέσα σου για να τα κάνουν λίμπα".* (oldbooks.gr)

(208) *τα κάνω μαντάρα*

Πρόκειται για αδιαφανή ιδιωτισμό ο οποίος μπορεί να φέρει είτε τη σημασία ‘έχω παταγώδη αποτυχία’ (834,1/Κ, 208α), είτε τη σημασία ‘προκαλώ υλικές ζημιές’ (208β).

α. *Απ'τη μέρα που ανέλαβε τη διεύθυνση του εργοστασίου, τα 'κανε μαντάρα.* (georgakas.lit.auth.gr)

β. *Το να "χαρτζιλικώνει" επαγγελματίες οπαδούς, η μπράβους για να τα κάνουν μαντάρα, δεν μας λέει κάτι.* (dailytripes.gr)

(209) *τα κάνω μουνί*

Αδιαφανής ιδιωτισμός με σημασίες ‘λερώνω ή κάνω (κάτι / κάποιον / α) μούσκεμα’ (1126,1/Μ, 209α) και ‘αποτυγχάνω / κάνω λάθος επιλογές’ (209β).

α. *Έναν φραπέ πήγε να κάνει, του άνοιξε το σέικερ και τα έκανε μουνί.*

β. *Ο Δημήτρης Ψαριανός μου είπε "εγώ άκουγα Τζόαν Μπαέζ, Μπομπ Ντίλαν κ.λπ. αλλά από όλες αυτές τις επιρροές τα έκανα μουνί καπέλο".* (e-steki.gr)

(210) *τα κάνω ρόιδο*

Πρόκειται για ιδιωτισμό ο οποίος αντλείται από τη συμβατική / συλλογική γνώση των ομιλητών / τριών της ελληνικής, αφού *ρόιδο* είναι το ρόδι, το οποίο συνδέεται με το έθιμο κατά το οποίο πετάμε το ρόδι την Πρωτοχρονιά, ώστε να σκορπιστούν οι κόκκοι και όσοι είναι αυτοί, τόσες να είναι και οι ευτυχισμένες στιγμές της χρονιάς (el.wiktionary.org). Τίποτα όμως από τα παραπάνω δεν είναι αντιληπτό από τους / τις ομιλητές / τριες και τελικά η φράση καταλήγει να έχει την ακριβώς αντίθετη σημασία ‘οδηγώ τα πράγματα σε άσχημο σημείο (1550,2/P) / έχω παταγώδη αποτυχία’ (210α).

α. *Στον προηγούμενο αγώνα τα έκαναν ρόιδο στην Ferrari και ο Alonso κατέληξε να κάνει Hokey επί αεροτομής, χάνοντας πολλούς βαθμούς και πιθανότατα μια νίκη.* (yourgear.gr)

(211) *τα κάνω σαλάτα*

Το παράδειγμα 211α αποτελεί λεξική σύναψη με σημασία ‘φτιάχνω σαλάτα τεμαχίζοντας λαχανικά’. Το 211β χρησιμοποιείται μεταφορικά έχοντας σημασία ‘μπερδεύω πράγματα και καταστάσεις μεταξύ τους’. Στο 211γ η *σαλάτα* δεν σχετίζεται σημασιολογικά με τη συνολική σημασία του ιδιωτισμού ‘έχω παταγώδη αποτυχία’ (834,1/K - 1563,2/Σ), κατά συνέπεια ο ιδιωτισμός είναι αδιαφανής.

α. *Όταν μαλακώσει, αφαιρούμε το κοτόπουλο και κρατάμε τον ζωμό του (με τα λαχανικά μπορούμε να τα κάνουμε σαλάτα ή σούπα).* (homefood.gr)

β. *Δες σαν άνθρωπος τον άνθρωπο και σαν θρησκεία την θρησκεία, μην τα κάνεις σαλάτα.* (esoterica.gr)

γ. *Οι προηγούμενοι κυβερνώντες τα έκαναν σαλάτα και τώρα την πληρώνει ΑΣΕΠ και επιτυχόντες του Ιουνίου...* (diorismos.gr)

(212) *τα κάνω σκατά*

Αφού τα *σκατά* είναι σημασιολογικά συνδεδεμένα με κάτι άσχημο και βρωμερό, ο ιδιωτισμός είναι μερικώς διαφανής και λέγεται ‘για περιπτώσεις στις οποίες κάποιος / α με τις ενέργειες ή τις προσπάθειές του / της φέρνει ακριβώς αντίθετο από το επιθυμητό αποτέλεσμα’ (1602,2/Σ. 212α).

α. *Λεφτά έβαλαν καλές προθέσεις είχαν αλλά τα κάνανε σκατά.* (planetaris.gr)

(213) *την κάνω*

Αδιαφανής ιδιωτισμός με σημασία ‘φεύγω’ (834,2/Κ, 213α), ο οποίος δύναται να πάρει και το συμπλήρωμα με ελαφρά πηδηματάκια, φέροντας τη σημασία ‘αποχωρώ από κάπου, συνήθως επειδή η κατάσταση δε με παίρνει να κάτσω’ (213β).

α. *Τα λέμε ρε σεις, την κάνω τώρα...* (slang.gr/lemma/13987-tin-kano)

β. *Επτά λόγιοι για να την κάνετε με ελαφρά πηδηματάκια στο πρώτο ραντεβού.* (greek.idion.athenarc.gr)

(214) *την κάνω από κούπες*

Αδιαφανής ιδιωτισμός με σημασία ‘βρίσκομαι σε δυσάρεστη θέση’ (945,1/Κ, 214α).

α. *Στο κάτω κάτω ο Νικοπολίδης μάς έφερε και την κούπα, ενώ με τον Σαμαρά την κάναμε από κούπες!* (enet.gr)

(215) *την κάνω γυριστή (σε κάποιον / α)*

Πρόκειται για αδιαφανή ιδιωτισμό ο οποίος, παρότι εντοπίζεται στα λεξικά με ερμηνευμα ‘πληρώνω με το ίδιο νόμισμα’ (447,2/Γ), δεν βρέθηκε στο σώμα κειμένων με τη σημασία αυτή. Οι σημασίες με τις οποίες απαντά είναι οι εξής: ‘ξεφεύγω, ξεγλιστράω με υπεκφυγές από μία κατάσταση που μάλλον δε με βολεύει και πολύ, ξαφνιάζοντας την άλλη πλευρά’ (www.slang.gr/lemma/4714-tin-kano-gyristi, 215α), ‘αλλάζω συμπεριφορά εκπλήσσοντας αρνητικά (215β) ή θετικά’ (215γ), ‘επιστρέφω στο πόστο μου και συνεχίζω σαν να μη συμβαίνει τίποτα’ (215δ).

α. *Ο Σταύρος Θεοδωράκης προβάλλεται σαν ο αυθεντικότερος αυτή την περίοδο εκφραστής των ευρωπαϊκών θέσεων, σε αντίθεση με τον Σαμαρά, που είναι έτοιμος να την κάνει γυριστή, αρνούμενος να ψηφίσει ένα νέο μνημόνιο.* (apodytiriakias.gr)

β. *Τα προβλήματα προέκυψαν όταν ερωτεύτηκε μια από αυτές και εκείνη κατέληξε να του την κάνει γυριστή με τον πατέρα του.* (oneman.gr)

γ. *Και οι Έλληνες διεθνείς στο β΄ ημιχρόνιο την έκαναν γυριστή. Προσπαθούσαν οργανωμένα να φτάσουν στο γκολ.* (apodytiriakias.gr)

δ. *Ένα παιδί, που θα μπορούσε να΄ναι πρώην γκομενός μου ή φίλος μου ή εχθρός μου ή συμμαθητής του ξαδέρφου του κολλητού μου ή να πήγαιναμε στο ίδιο φροντιστήριο, δολοφονήθηκε. Επειδή τόλμησε να πάει για καφέ με την παρέα του παρασκευιάτικα. Τον πυροβόλησαν και την έκαναν γυριστή (Εντολές κέντρου).* (e-steki.gr)

(216) *κάνω λαμογιά*

Μερικώς διαφανής ιδιωτισμός, αφού είναι ξεκάθαρο στους / στις ομιλητές / τριες ότι λαμογιά είναι η ‘απατεωνιά’, η οποία σχετίζεται σημασιολογικά με τις συνολικές σημασίες του ιδιωτισμού, ‘εξαπατώ (συχνά και εξαφανίζομαι ή δεν εμφανίζομαι)’ (989,1/Λ – 216α) και ‘αντιγράφω’ (216β).

α. *Δυστυχώς από την προσωπική μου εμπειρία είδα ότι στην Ελλάδα είναι δύσκολο να βρεις συνεργάτες που δεν θα σου κάνουν λαμογιά [...].* (ekpaideyo.gr)

β. *Βέβαια μεταξύ μας τώρα αν θες να κάνεις λαμογιά την κάνεις και στις πανελλήνιες, αλλά σίγουρα πολύ πιο δύσκολα και πολύ σπάνια.* (ischool.gr)

(217) *την κάνω ταρατάσα*

Αποτελεί αδιαφανή ιδιωτισμό, αφού η *ταράτσα* δεν φέρει καμία σημασιολογική ομοιότητα με τις σημασίες του ιδιωτισμού ‘τρώω καλά, μέχρι σκασμού’ (1741,2/Τα – 217α) και ‘περνάω καλά’ (217β).

α. *Η δίαιτα τελειώνει το ίδιο βράδυ κατόπιν ωρίμου αποφάσεώς σας ότι δεν αντέχετε άλλο, οπότε την κάνετε ταρατάσα σε γνωστή χασαποταβέρνα.* (greekmasa.gr)

β. *Αν θες να την κάνεις ταρατάσα, το "Bios" διοργανώνει το σταθερό του Full Moon party και βάζει στην εξίσωση αναπαυτικές σεζλόνγκ και θέα στον Παρθενώνα.* (forwoman.gr)

(218) *το ίδιο μου κάνει*

Ιδιωτισμική φράση, η οποία χαρακτηρίζεται από σημασιολογική αδιαφάνεια και εκφράζει ότι ‘δεν έχει για μένα διαφορά’ (770,2/Ι - 218α).

α. *Η Κωνσταντινούπολη (ή Istanbul, το ίδιο μου κάνει) είναι πραγματικά μια υπέροχη πόλη.* (blogspot.gr)

(219) *το κάνω*

Αδιαφανής ιδιωτισμός με σημασία ‘συνουσιάζομαι’ (834,2/Κ – 219α).

α. *Η Γκόλφο και ο Τάσος ως νιόπαντροι το έκαναν παντού, στον αχυρώνα, στην φιμονία, στα πουρνάρια, ώσπου μία μέρα η Γκόλφο λέει στον Τάσο: [...]* (1news.gr)

(220) *κάνω δουλειά*

Πρόκειται για λεξική σύναψη, η οποία φέρει σημασίες όπως ‘εργάζομαι / εξασκώ επάγγελμα’ (220α) και ‘ασχολούμαι με τις δουλειές του σπιτιού’ (220β). Στα παραδείγματα 220δ έως στ,

η δουλειά παύει να έχει τη σημασία της ‘εργασίας’, ο ιδιωτισμός είναι μερικώς διαφανής και φέρει σημασίες όπως: ‘(δεν) είμαι αποτελεσματικός’ (220γ), ‘εξασκούμει ώστε να βελτιωθώ’ (220δ), ‘εξυπηρετούμαι / ικανοποιώ κάποια ανάγκη μου’ (220ε), ‘προσφέρω’ (220στ). Η ιδιωτισμική φράση μπορεί να συνοδεύεται και από κάποιον προσδιορισμό όπως *κάνω δουλειά στο(ν) / στη(ν) / στο Χ* και να έχει τη σημασία ‘απασχολούμαι με κάτι’ (220ζ). Μπορεί επίσης να συνοδεύεται και από τροπικό επίρρημα, όπως για παράδειγμα το *μαζί* στο 220η, φέροντας τη σημασία ‘συνεργάζομαι’.

α. *Το 30% των νέων κάνουν δουλειές άσχετες με το αντικείμενο στο οποίο έχουν καταρτιστεί.* (nikaiarenti-ls.gr)

β. *Όταν πήγε σπίτι του ρωτάει τη μαμά του που έκανε δουλειές:* (docplayer.gr)

γ. *Μην πάρεις χάπια φάρμακα και αηδίες για να χάσεις κιλά. Εκτός του ότι δεν κάνουν δουλειά και είναι τζάμπα λεφτά, προσωπική μου άποψη είναι ότι θα σου δημιουργήσουν πολλά προβλήματα υγείας στο μέλλον.* (rotise.gr)

δ. *Θέλω να κάνω δουλειά σε κάποια τεχνικά σημεία, όπως την εκκίνηση, τη στροφή και τον τερματισμό, ώστε να έρθει ένας καλύτερος χρόνος".* (koe.org.gr)

ε. *Οι εποχές άλλωστε που με κάποιο CD / DVD έκανες δουλειά και μπορούσες να αποθηκεύσεις σε αυτό εκατοντάδες αρχεία έχουν περάσει ανεπιστρεπτά.* (digitallife.gr)

στ. *Για τον Ρασούλη ναι, πιστεύω ότι έκανε δουλειά στο ελληνικό τραγούδι.* (musicpaper.gr)

ζ. *Κάνω δουλειά στο κομπιούτερ και η Εβίτα κάθεται δίπλα μου και ζωγραφίζει.* (aspaonline.gr)

η. *Η Daimler, κυρίως μέσω των θυγατρικών της, έκανε δουλειές μαζί και με την Siemens στην Ελλάδα.* (nikosnikolopoulos.gr)

(221) *κάνω (τη) δουλειά μου*

Μερικώς διαφανής ιδιωτισμός με σημασίες ‘εξυπηρετούμαι / ικανοποιώ κάποια ανάγκη μου’ (221α) και ‘ικανοποιώ τις γενετήσιες ανάγκες μου’ (221β). Συχνά απαντά σε προστακτική, φέροντας της σημασία ‘δεν ανακατεύομαι σε ξένες υποθέσεις’ (833,2/Κ, 221γ).

α. *Εν ολίγοις ο κόσμος κοιτά να πάρει απλά ένα ζευγάρι να κάνει τη δουλειά του ή το ψάχνει περισσότερο;* (agiaparaskevi-guide.gr)

β. *Εγώ γι' αυτό σ' αγόρασα κι έδωσα τον παρά μου, για να σε βάζ' ανάσκελα, να κάνω τη δουλειά μου.* (androsinfo.gr)

γ. *Κάντε δουλειά σας!* (tripod.gr)

(222) *κάνω δουλειές του ποδαριού*

Πρόκειται για αδιαφανή ιδιωτισμό με σημασία ‘απασχολούμαι σε ευκαιριακές εργασίες’ (222α).

α. [...] *παράλληλα κάνει δουλειές του ποδαριού και κάποιες διαφημίσεις για το ραδιόφωνο.* (artminds.gr)

(223) *κάνω δουλειές με φούντες*

Αδιαφανής ιδιωτισμός που λέγεται για να εκφράσει ‘έχω μεγάλη πελατεία’ (223α).

α. *Τα υπόλοιπα μαγαζιά, που είναι και τα περισσότερα, κάνουν δουλειές με φούντες.* (levga.gr)

(224) *κάνω μισές δουλειές*

Τα συστατικά του ιδιωτισμού οδηγούν στη συνολική του σημασία ‘δεν ολοκληρώνω κάτι που έχω αναλάβει ή που έχω αρχίσει να κάνω’ (833,2/Κ), οπότε πρόκειται για μερικώς διαφανή ιδιωτισμό.

α. *Και είναι αλήθεια ότι όταν ένας σκύλος κυνηγιού δεν επαναφέρει, τότε αφήνει την αίσθηση ότι κάνει μισές δουλειές.* (ksartas.gr)

(225) *την κάνω την δουλειά*

Αδιαφανής ιδιωτισμός με σημασία ‘προκαλώ σκόπιμα (σε κάποιον / α) πρόβλημα’ (524,2/Δ , 225α)

α. *Ναι ναι ναι λες ο γιαπωνέζος να την έκανε την δουλειά?* (capitalblogs.gr)

(226) *δεν μου κάνει ούτε κρύο, ούτε ζέστη*

Αδιαφανής ιδιωτισμός, ο οποίος δεν εντοπίστηκε καθόλου στο σώμα κειμένων και φέρει τη σημασία ‘μου είναι αδιάφορο’ (963,2/Κ - 708,1/Ζ, 226α).

α. *Άλλοι νόμισαν ότι υποστηρίζω τον Χάρι, άλλοι το αντίθετο. Στην πραγματικότητα, δεν μου κάνει ούτε κρύο ούτε ζέστη...* (protothema.gr)

(227) *(κάνω κάτι) για τα μάτια του κόσμου*

Ιδιωτισμός ο οποίος στηρίζεται στον μηχανισμό της μετωνυμίας με σημασία ‘(κάνω κάτι) για να το δουν οι άλλοι, επιφανειακά, όχι επειδή το θέλω εγώ, για λόγους κοινωνικής συμβατικότητας’ (938,1/Κ, 227α).

α. Ο άντρας, αν η γυναίκα δεν προτείνει να κεράσει, αρχίζει να νιώθει σαν χορηγός, αν προτείνει αναρωτιέται αν το κάνει για τα μάτια του κόσμου ή μήπως δεν τον βλέπει ερωτικά, αν επιμένει πολύ προσβάλλεται, αν δεν επιμένει θεωρεί ότι τον δουλεύει. (e-steki.gr)

(228) (κάποιοι / ες) κάνουν ουρά

Αδιαφανής ιδιωτισμός, ο οποίος λέγεται είτε ‘για πολλούς ανθρώπους που συνωστίζονται περιμένοντας κάτι / κάποιον / α, ο ένας πίσω από τον άλλον’ (834,1/Κ, 228α), είτε ‘για πολλούς ανθρώπους οι οποίοι εκδηλώνουν ενδιαφέρον για το ίδιο πράγμα’ (228β).

α. Στο Μόναχο είδε τους Γερμανούς να κάνουν ουρά στα καταστήματα της Disney για να αγοράσουν κουκλάκια Pocahontas. (medium.gr)

β. Είναι πασίγνωστο εξάλλου ότι ηθοποιοί κάνουν ουρά για ένα ρόλο σε ταινία του! (grandmagazine.gr)

(229) κάνω πόρτα

Μερικώς διαφανής ιδιωτισμός που φέρει τη σημασία ‘δουλεύω στην είσοδο νυχτερινού μαγαζιού’ (229α). Αφορά επίσης ‘κίνηση στο τάβλι, κατά την οποία πιάνω αντίπαλο πούλι ή τοποθετώ δύο τουλάχιστον δικά μου πούλια σε ένα από τα σχεδιασμένα τρίγωνα του ταβλιού’ και σε αυτή την περίπτωση αποτελεί αδιαφανή ιδιωτισμό. (georgakas.lit.auth.gr/, 229β).

α. Αν υπολογίσουμε μάλιστα σκειουριτάδες, μπράβους, φουσκωτούς και τους φερέλπιδες μποντιμπλιντεράδες που κάνουν πόρτα στην παραλιακή, έχουμε λύσει ήδη το πρόβλημα της απασχόλησης των νέων μας. (blogspot.com)

β. Και τέλος, στο πλακωτό, θα πρέπει να κάνετε πόρτες κατά τη διάρκεια που προσπαθείτε να μαζέψετε τα πούλια σας στην περιοχή του (στις πόρτες, καλύπτονται τα μονά πούλια, απο άλλο ή άλλα πούλια), για να μην μπορεί να περάσει. (dimiwise.gr)

2.3 Ελληνικές ΡΠΕ που προέκυψαν από την μελέτη των αντίστοιχων τουρκικών

Στην παρακάτω ενότητα γίνεται καταγραφή και μελέτη των ΡΠΕ οι οποίες δεν προέρχονται από τα λεξικά, αλλά προέκυψαν από την μελέτη των αντίστοιχων τουρκικών, πολυλεξικών συνδυασμών. Όλα τα ερμηνεύματα αυτής της ενότητας έχουν προκύψει μέσα από τα παραδείγματα των σωμάτων κειμένων. Τα παραδείγματα φέρουν τη μορφή (35α), όπου 35 είναι ο αύξον αριθμός του συνδυασμού και α είναι το πρώτο παράδειγμα. Αποτελούν

αυθεντικές προτάσεις στις οποίες δεν έχει γίνει καμία απολύτως παρέμβαση, ως εκ τούτου, είναι πιθανό να φέρουν λάθη και παραλήψεις.

(1) *κάνω τσιμπούσι - cümbüş yarmak*

Η λέξη *τσιμπούσι* είτε αποτελεί άμεσο δάνειο από την τουρκική *cümbüş*, είτε είναι παραφθορά δια μέσου των αιώνων, της αρχαιοελληνικής λέξης *συμπόσιο* (*el.wiktionary.org*). Ο ιδιοτισμός είναι μερικώς διαφανής και αφορά ‘πλούσιο γεύμα με ποτά και φίλους’ (1α).

α. *Υ.Γ. Τον θυμάσαι εκείνον τον τύπο στο βουνό που κάναμε τσιμπούσι και τον είχαμε βρει ήδη λιόμα χαχαχα.* (e-artemis.gr)

(2) *κάνω τσαλίμια - çalim yarmak*

Η λέξη *τσαλίμι* αποτελεί άμεσο δάνειο από την τουρκική *çalım* και αναφέρεται σε *δεξιοτεχνική κίνηση*. Ο πολυλεξικός συνδυασμός συνιστά έναν μερικώς διαφανή ιδιοτισμό που σχετίζεται με ‘δεξιοτεχνικές κινήσεις και φιγούρες είτε ενός / μίας χορευτή / ριας (2α), είτε ενός / μίας ποδοσφαιριστή / στριας (2β). Το παράδειγμα 2γ αποτελεί μεταφορά και σημασιολογικά σχετίζεται με τον ‘άστατο καιρό’.

α. *Ο πρώτος και ο τελευταίος χορευτής κάνουν τσαλίμια και συνηθίζεται να πηγαίνει ο πρώτος δίπλα στη ντάμα του, κάνοντας μια στροφή από δεξιά και να "την χορεύει".* (wikipedia.org)

β. *Γιατί δεν κάνεις μια προβολή πάνω στη μπάλα στη φάση του γκολ και τον αφήνεις να σου κάνει τσαλίμια μια ώρα δείχνοντας για πολλοστή φορά ότι φοβάσαι;* (paokmania.gr)

γ. *Η άνοιξη μας κάνει τσαλίμια συνεχώς!* (theveggiesisters.gr)

(3) *κάνω γκάφα - gaf yarmak*

Πρόκειται για λεξική σύναψη, αφού η *γκάφα* είναι συνδεδεμένη με ‘άστοχη, αδέξια, άκαιρη πράξη ή ενέργεια που γίνεται από άγνοια ή από επιπολαιότητα και έχει συνήθως δυσάρεστες συνέπειες’ (3α). (greek-language.gr).

α. *Είναι θνητός, έχει αδυναμίες, έχει στραβά στον χαρακτήρα του, βαριέται, συναντάει συνέχεια αναποδιές, κάνει γκάφες.* (greekcomics.gr)

(4) *κάνω φασαρία - güriültü etmek / yarmak*

Απαντά είτε ως λεξική σύναψη, με το ουσιαστικό σε ενικό αριθμό και σημασία ‘παράγω ενοχλητικό θόρυβο’ (4α), είτε ως μερικώς διαφανής ιδιωτισμός, με το ουσιαστικό είτε σε ενικό, είτε σε πληθυντικό αριθμό και σημασία ‘μαλώνω, καβγαδίζω’ (4β).

α. Δεν μπορεί να σταθεί στην τάξη, κάνει φασαρία και μιλάει. (peopleandideas.gr)

β. Δυστυχώς, πρωταγωνιστές στην Ελλάδα είναι οι πρόεδροι και τα τσογλάνια που κάνουν φασαρίες στα γήπεδα. (nygma.gr)

(5) *κάνω το χατίρι - hatır göniül yapmak*

Η λέξη *χατίρι* αποτελεί άμεσο δάνειο από το τουρκικό *hatır*, το οποίο φέρει τη σημασία της ‘χάρης’. Σε συνδυασμό με το ρήμα *κάνω* αποτελεί έναν μερικώς διαφανή ιδιωτισμό, που σημαίνει ‘ικανοποιώ την επιθυμία κάποιου /ας’ (5α).

α. Δεν του κάνεις το χατίρι και αρχίζει και κλαίει ψεύτικα, απαιτώντας με αυτόν τον τρόπο να του ικανοποιήσεις την επιθυμία του. (dearmom.gr)

(6) *το κάνω Πέραμα Παλούκια - (bir yeri) komşu karısı yapmak*

Επειδή το *Πέραμα* και τα *Παλούκια* βρίσκονται σε πολύ κοντινή απόσταση μεταξύ τους και αποτελούν και δρομολόγιο πλοίου της γραμμής που διαρκεί 15 λεπτά, ο αδιαφανής αυτός ιδιωτισμός χρησιμοποιείται για να περιγράψει τη ‘μεγάλη συχνότητα, αλλά και την ευκολία, με την οποία πηγαίνει κάποιο άτομο σε ένα απομακρυσμένο μέρος’ (6α).

α. Το Λονδίνο-Αθήνα το έκανες Πέραμα-Παλούκια! (της συγγράφουσας)

(7) *κάνω υπερωρία - mesai yapmak*

Λεξική σύναψη που αφορά την ‘εργασία που γίνεται εκτός του κανονικού ωραρίου’ (7α). Απαντά όμως και μεταφορικά και λέγεται για ‘κάτι που γίνεται σε υπερβολικό βαθμό ή με μεγαλύτερη από το κανονικό συχνότητα’ (7β).

α. Εργαζόταν σκληρά, κάνοντας υπερωρίες για να συγκεντρώσει χρήματα και μετά απο κάποιο χρονικό διάστημα φέρνει και τον αδελφό του στο εργαστάσιο. (ellinismos.gr)

β. στέλνω μήνυμα (και δεν είναι έντρι στο διαγωνισμό) παρ' όλο που δε χωράω σ' αυτό το φόρεμα ακόμα κι αν κάνω υπερωρίες στο Power Plate. (fashionism.gr)

(8) *κάνω (κάτι) ζήτημα ζωής και θανάτου - ölüm kalım meselesi yapmak*

Μερικώς διαφανής ιδιωτισμός που λέγεται για να εκφράσει ότι ‘δίνεται υπερβολικά μεγάλη σημασία, σε ένα όχι ιδιαίτερα σημαντικό γεγονός’ (8α).

α. *Τη στιγμή που άλλες κοπέλες δεν κάνουν την παρθενία ζήτημα ζωής και θανάτου, εμείς αφήνουμε τις ενοχές να μας δηλητηριάζουν την ψυχή, με το παραμικρό φιλί -εντός θεσμών- ή κλεφτό.* (biblionet.gr)

(9) *κάνω κοπάνα - kaşamak yarmak*

Λεξική σύναψη με σημασία ‘απουσιάζω χωρίς λόγο ή φεύγω κρυφά, το σκάω’ (9α).

α. *Θέλεις να μη χτυπήσει το πρωί αυτό το καταραμένο ξυπνητήρι και να κοιμηθείς μέχρι το μεσημέρι, θέλεις να κάνεις κοπάνα από τη δουλειά ή το σχολείο ή από σχέσεις που λιμνάζουν [...].* (vlaxerna.gr)

(10) *κάνω ρόλο - rol yarmak* (ΔΑΦ-ΣΑΝ)

Λεξική σύναψη που φέρει τη σημασία ‘υποδύομαι’ και που συχνά συναντάται με το συμπλήρωμα *καριέρας*, έχοντας τη σημασία ότι ‘πρόκειται για τον καλύτερο ρόλο που έχει ποτέ υποδυθεί ένας / μία συγκεκριμένος / η ηθοποιός στην καριέρα του / της’ (10α). Απαντά και μεταφορικά, με συμπλήρωμα κάποιο ουσιαστικό, φέροντας τη σημασία ‘αναλαμβάνω χρέη του εκάστοτε ουσιαστικού’ (10β).

α. *[...] κάπι που συνέβη βέβαια και για την πάλαι ποτέ wanabee Sharon Stone, Virginia Madsen που κάνει ρόλο καριέρας υποδύομενη την σερβιτόρα Μάγια, το αποκούμπι του προβληματικού Μάιλς.* (cine.gr)

β. *Τον ελεύθερο του χρόνο βολτάρει με το Smart και κάνει ρόλο dj.* (burnout.gr)

(11) *κάνω σουζέ - sükse yarmak*

Λεξική σύναψη με σημασία ‘σημειώνω μεγάλη επιτυχία’ (11α).

α. *Αμέσως κάναμε σουζέ με το Έχω κάμερες στην Columbia που το έγγραφα χωρίς να ξέρει τίποτα ο Λαμπρόπουλος.* (ogdoo.gr)

(12) *κάνω σώμα - vücut yarmak*

Μερικώς διαφανής ιδιωτισμός, με σημασίες ‘αποκτώ δυνατό και μυώδες κορμί’ (12α) και ‘ομογενοποιούμαι’ (12β).

α. *Το πρώτο που μου είπε ο γυμναστής όταν με ανέλαβε ήταν: <<ΠΟΤΕ μα ποτέ μην πάρεις συμπληρώματα διατροφής για να κάνεις σώμα.* (e-steki.gr)

β. Παγώνουμε το ζελέ στο ψυγείο μέχρι ν' αρχίσει να πήζει και να κάνει σώμα. (thesspress.gr)

(13) τα ράσα δεν κάνουν τον παπά - *ezēge altın semer vursalar, yine ezektir.* (ΔΑΦ-ΣΑΝ)
Παροιμία η οποία λέγεται για να τονίσει ότι 'τα πράγματα δεν είναι όπως φαίνονται και ότι μια συγκεκριμένη εξωτερική εμφάνιση ή ένα συγκεκριμένο στυλ, μπορεί να είναι παραπλανητικά' (13α).

α. Θυμηθείτε ότι μια ιστοσελίδα, μια επαγγελματική κάρτα, ένα άρθρο, και τα λόγια (από μόνα τους) και διάφορα διακριτικά μετά το όνομα του δεν κάνουν κάποιο σωστό επαγγελματία (τα ράσα δεν κάνουν τον παπά). (i-pet.gr)

(14) κάνω μια τρέλα - *bir zilginlik yapmak* (ΜΗΛ)
Μερικώς διαφανής ιδιωτισμός με σημασία 'κάνω κάτι ανόητο, ή υπερβολικό με σκοπό να διασκεδάσω' (14α).

α. Αν ήταν να κάνουμε μια τρέλα τύπου Λας Βέγκας, αυτό θα γινόταν σαν πάρτι! (fthis.gr)

(15) κάνω μαύρα μάτια για να δω κάποιον / α - *gözü yollarda kalmak* (ΚΑΡ-TUN)
Πρόκειται για μετωνυμικό ιδιωτισμό ο οποίος δηλώνει 'νοσταλγία για άτομο το οποίο έχουμε πολύ καιρό να δούμε' (15α).

α. Οι φίλοι μας στην Αθήνα κάνουν μαύρα μάτια να μας δούνε και όταν επιστρέφουμε κάνουμε τις μεγαλύτερες αγκαλιές! (mamasnrapas.gr)

(16) κάνω ό,τι μου κατέβει - *aklına ne gelirse yapmak* (ΚΑΡ-TUN)
Αδιαφανής ιδιωτισμός που χρησιμοποιείται για 'άτομο το οποίο ενεργεί εντελώς αυθόρμητα, και πολλές φορές επιπόλαια ή απερίσκεπτα' (16α).

α. Δε σκέφτηκα ποτέ τι περιμένει ο κόσμος από μένα! Γι αυτό και δεν προέβαρα ποτέ ένα συγκεκριμένο στυλ, ένα ντύσιμο, γενικότερα το lifestyle. Θέλω να αισθάνομαι ελεύθερος, να κάνω ό,τι μου κατέβει... (portokaloglou.gr)

(17) κάνω τον καμπόσο - *büyük adam olarak geçinmek* (ΚΑΡ-TUN)
Αδιαφανής ιδιωτισμός ο οποίος αναλόγως του περιβάλλοντος στο οποίο απαντά, έχει τις σημασίες 'παριστάνω τον / την σπουδαίο / α' (17α) ή 'παριστάνω τον νταή' (17β).

α. Όταν μάλιστα οι κυνηγοί διηγούνται τα κατορθώματά τους τα παραφουσκώνουν κιόλας για να κάνουν τον καμπόσο. (ihunt.gr)

β. Θαρρείς πως θα κάτσει κανείς απέναντί σου να τον βρίζεις και να κάνεις τον καμπόσο; (ribandsea.gr)

(18) *κάνω τον κουφό* - *duymazlıktan gelmek* (KAP-TUN)

Μερικώς διαφανής ιδιωτισμός με σημασία ‘προσποιούμαι ότι δεν ακούω, αγνοώ’ (18α).

α. Πάντα να κάνετε τον κουφό απέναντί σε όσους σας λένε ότι δεν μπορείς να πετύχεις τους στόχους σου ή να πραγματοποιήσεις τα όνειρά σου. (futurebs.gr)

(19) *δεν κάνω χωρίς κάποιον / α / κάτι* - *onsuz yaratacak / edememek* (KAP-TUN)

Αδιαφανής ιδιωτισμός με σημασία ‘δεν μπορώ να ανταπεξέλθω / να ζήσω χωρίς να έχω κοντά μου ένα συγκεκριμένο άτομο ή αντικείμενο’ (19α).

α. Είναι γεγονός πως κανένα σπίτι και καμία επιχείρηση πλέον δεν κάνει χωρίς το Διαδίκτυο. (singleparent.gr)

(20) *δεν κάνουμε μαζί* - *geçinememek* (KAP-TUN)

Αδιαφανής ιδιωτισμός που φέρει τη σημασία ‘δεν ταιριάζουμε, δεν τα βρίσκουμε’ (20α).

α. Άλλωστε οι δυο μας δεν κάνουμε μαζί, ένα μήνα και κοντέψαμε να φαγωθούμε. (xstream.gr)

(21) *τα κάνω πλακάκια* - *biriyle gizlice anlaşmak* (KAP-TUN)

Αδιαφανής ιδιωτισμός με σημασία ‘κάνω κρυφή συμφωνία με κάποιον / α, συνήθως για να βλάψουμε κάποιον / α τρίτο / η’ (21α).

α. Έμποροι και σούπερ μάρκετ τα κάνουν πλακάκια και τα κοινομάνε γερά γδέρνοντας παραγωγούς και καταναλωτές. (squat.gr)

(22) *την κάνω λαχείο* - *çattık belaya* (KAP-TUN)

Αφού το *λαχείο* φέρει τις σημασίες της ‘τύχης’ και του ‘κέρδους’, ο ιδιωτισμός μπορεί να χαρακτηριστεί μερικώς διαφανής. Στο παράδειγμα 22α, έχει την έννοια ‘έχω απροσδόκητο όφελος από τυχαίο γεγονός’ και στο 22β, ‘περνάω απροσδόκητα καλά’. Επίσης απαντά και με ειρωνική χροιά, όταν αφορά ‘απρόσμενη συμφορά’ (22γ).

α. Δοκίμασε την τύχη σου και μπορεί να την κάνεις λαχείο ή απλώς να ανακαλύψεις εκείνο το σετ σκουλαρικών της προγιαγιάς που χρόνια αγνοούσες. (queen.gr)

β. Αν είστε απ' αυτούς που δεν θέλουν καθόλου να βγουν έξω τα βράδια, αυτές τις γιορτινές μέρες και θέλουν να τις περάσουν σπιτικά, με φίλους, επιτραπέζια, μαγείρεμα και dvd, έχω να σας συστήσω μερικές all time classic ασπρόμαυρες ταινίες με θέμα τα Χριστούγεννα, που θα την κάνετε λαχείο. (apodytiriakias.gr)

γ. Ο Γιώργος Χρονάς, εκδότης, ποιητής και συγγραφέας, θυμάται την τελευταία τους συνάντηση στο νοσοκομείο και τη φράση " την έκανα λαχείο " που έμεινε χαραγμένη στο μυαλό του. (digitaltvinfo.gr)

(23) κάνω ρεζίλι - rezil etmek (ΚΑΡ-TUN)

Λεξική σύναψη με σημασία 'ρεζιλεύω, ντροπιάζω με τη συμπεριφορά μου κάποιον / α' (23α). Κάποιες φορές απαντά και με το συμπλήρωμα των σκυλιών (23β), φέροντας πάλι την ίδια σημασία.

α. Αλήθεια αυτή την κοινωνία θέλουν οι κάτοικοι της Σπερχογείας; Οι βασανιστές των ζώων να μένουν ατιμώρητοι και με τις πράξεις τους να κάνουν ρεζίλι το χωριό τους, τη Μεσσηνία και τη χώρα μας διεθνώς που χαρακτηρίζεται ως ένα κράτος που αυτοί οι εγκληματίες δεν διώκονται; (zoosos.gr)

β. "Θα τους κάνω ρεζίλι των σκυλιών", δήλωσε αναφερθείς στην Εξεταστική για την Υγεία. (ependisinews.gr)

(24) κάνω (κάτι) στη ζούλα - zuladan is becermek (ΜΗΛ)

Η λαϊκότροπη ζούλα, φέρει την έννοια της 'μυστικότητας' και εν τέλει, ο αδιαφανής αυτός ιδιωτισμός, λέγεται για να εκφράσει ότι 'κάτι γίνεται στα κρυφά'.

α. Απαγορεύεται να τραβάς φωτογραφίες ή βίντεο μέσα εκεί, με αποτέλεσμα να το κάνω στη ζούλα και να βγαίνουν κουνημένες. (techblog.gr)

(25) ένα και ένα κάνουν δύο - iki kere iki dört eder (ΜΗΛ)

Πρόκειται για γνωμικό που λέγεται 'για καταστάσεις που είναι πολύ συγκεκριμένες και που δεν αλλάζουν' (25α), ή για 'κάτι το οποίο είναι πολύ απλό ή οφθαλμοφανές' (25β).

α. Δεν καταλαβαίνει ότι μέσα στο σημερινό ευρωπαϊκό περιβάλλον ένα κι ένα κάνουν δύο. Κανένας δεν χαρίζει σε όποιον χρωστάει χωρίς ανταλλάγματα [...]. (efsyn.gr)

β. Επαγωγικά έβγαλα το συμπέρασμα ότι προτιμάς να βλέπεις τα ζώα σκοτωμένα ή νεκρά από φόλες... Βλέπεις ένα κι ένα κάνουν δυο ... Αφού δε προτιμάς στείρωση που είναι ο μόνος τρόπος για τη μείωση των αδέσποτων τότε τι?? (esoterica.gr)

(26) κάνω μπάνιο - *banıyo yarmak* (ΜΗΛ)

Λεξική σύνναψη με σημασία ‘πλένομαι’ (26α) ή ‘κολυμπώ στη θάλασσα’ (26β).

α. Κάνε μπάνιο καθημερινά με σαπούνι και άφθονο νερό. (iatronet.gr)

β. Στη Σκόπελο, μπορείτε να κάνετε μπάνιο στις καταπληκτικές καταπράσινες παραλίες και δίπλα σας να έχετε τη κορυφή του βουνού! (984fm.gr)

(27) κάνω πόζες - *roz yarmak* (ΜΗΛ)

Λεξική σύνναψη που φέρει τη σημασία ‘ποζάρω’, συνήθως ‘απέναντι από τον φωτογραφικό φακό’.

α. Οι κριτές σχολίαζαν ότι δεν τα πάει καλά, όμως στο τέλος απέδειξε τις δυνατότητές της και κατάφερε να κάνει πόζες που εντυπωσίασαν τους κριτές. (youweekly.gr)

(28) κάνω Αγγλικά (ή άλλη ξένη γλώσσα) - *İngilizce öğrenmek* (ΚΑΡ-TUN)

Μερικώς διαφανής ιδιωτισμός με σημασίες μαθαίνω μια ξένη γλώσσα (28α) και διδάσκω μια ξένη γλώσσα (28β).

α. Κάνω τουρκικά πάνω από τρία χρόνια, ιδιαίτερα, και εκτός από αυτό έχω ακούσματα της τουρκικής γλώσσας από τότε που θυμάμαι τον εαυτό μου. (ischool.gr)

β. Γνωριστήκαμε τότε και του πρότεινα να έρχεται μια φορά τη βδομάδα στο γραφείο μου (Πελinnaίο), να του κάνω μάθημα ελληνικά και να μου κάνει τουρκικά. (yiannismakridakis.gr)

(29) κάνω λόγο για - *söz etmek* (ΚΑΡ-TUN)

Πρόκειται για μερικώς διαφανή ιδιωτισμό, ο οποίος φέρει τη σημασία ‘αναφέρομαι σε κάτι’ (29α).

α. Ένας εργαζόμενος παραπέμφθηκε στο αυτόφωρο, ενώ η διοίκηση του σταθμού κάνει λόγο για νομικές παρατυπίες κι αντισυνταγματικές ενέργειες. (radiofono.gr)

(30) *μαζί δεν κάνουμε και χώρια δεν μπορούμε – varlıđı bir dert yokluđu başka dert*

Πρόκειται για λαϊκή ρήση, η οποία λέγεται για να εκφράσει ‘μια οποιαδήποτε προβληματική σχέση, κατά την οποία, οι δύο πλευρές όσο δυσκολεύονται να είναι μαζί, άλλο τόσο δυσκολεύονται να είναι χωριστά’ (30α).

α. *Όπως δήλωσε ο εκπρόσωπος της εταιρείας κ. Ντάιον Σμιθ, "έχει πραγματικά πολύ ενδιαφέρον να βλέπει κανείς πως οι εργαζόμενοι γραφείου έχουν απέναντι στην τεχνολογία μια στάση τύπου "μαζί δεν κάνουμε και χώρια δεν μπορούμε". (healthyliving.gr)*

(31) *κάνει χειμώνα - kış yarmak*

Μερικώς διαφανής ιδιωτισμός, ο οποίος απαντά πάντα στο τρίτο ενικό πρόσωπο, αφού εννοείται ως υποκείμενο ο καιρός. Λέγεται για ‘καιρικές συνθήκες οι οποίες είναι ανάλογες της εποχής του χειμώνα’ (31α).

α. *Έλλειψη εντοπίστηκε στα πουλιά, ειδικά τα μεταναστευτικά (φάσσες, μπεκάτσες, κοτσύφια), τα οποία δεν κατεβαίνουν στη χώρα μας, πιθανότατα λόγω του γεγονότος ότι δεν κάνει χειμώνα τα τελευταία χρόνια. (greppas.gr)*

(32) *κάνω μανούβρα / μανούβρες - manevra yarmak*

Στο παράδειγμα 32α αποτελεί λεξική σύναψη με σημασία ‘κάνω ελιγμούς ενώ οδηγώ κάποιο όχημα’. Στο 32β συνιστά έναν μεταφορικό ιδιωτισμό, που αφορά ‘ελιγμό στη συμπεριφορά ώστε να αποφευχθεί ή να αναβληθεί κάτι ανεπιθύμητο’.

α. *Σε ανηφόρες, κατηφόρες, όταν είχε κίνηση στο δρόμο και οδηγούσε στο αντίθετο ρεύμα κάνοντας μανούβρες για να ξεπεράσει εμπόδια ο Πωλ Ευμορφίδης "το είχε" με το πηδάλι. (propaganda.gr)*

β. *Πρόσθεσε επίσης ότι το στάτους της Ελλάδας ως παλιό μέλος του Συμβουλίου της Ευρώπης, η οποία δεν υποβαλλόταν σε παρακολούθηση, της έδινε τη δυνατότητα να „ κάνει μανούβρες „ σε ότι αφορά τα ανθρώπινα δικαιώματα και χωρίς πιέσεις να μην αναγνωρίζει καμιά εθνική μειονότητα. (novazora.gr)*

(33) *κάνω δεξιά - sağ yarmak*

Λεξική σύναψη με σημασία ‘στρίβω προς τα δεξιά’ (33α).

α. *Από το Ταρσό κατευθυνόμαστε προς Δερβένι και μετά από 10 χιλιόμετρα, στους πρόποδες του Μαύρου όρους κάνουμε δεξιά και ανηφορίζουμε για τη Καρυά. (e-ziria.gr)*

(34) *κάνω αριστερά - sol yarmak*

Λεξική σύνναψη με σημασία ‘στρίβω προς τα αριστερά’ (34α).

α. Στο Παλαιομονάστηρο κάνουμε αριστερά για την Λίμνη Ταυρωπού ή Πλαστήρα. (off-road.gr)

(35) *κάνω κεφάλαιο sermaye yarmak / etmek*

Λεξική σύνναψη με σημασία ‘εξασφαλίζω το απαραίτητο χρηματικό ποσό’.

α. Έπενδυτής στην αγορά των κρατικών ομολόγων, τον οποίο επικαλείται το δημοσίευμα, ανέφερε ότι η ανάκαμψη στις τιμές των ομολόγων του ελληνικού Δημοσίου προκλήθηκε κυρίως από το "κερδοσκοπικό" στοίχημα που έκαναν κεφάλαια αντιστάθμισης κινδύνου (hedge funds) για την Ελλάδα. (elethos.gr)

(36) *κάνω σέρβις / σερβίς - servis yarmak*

Λεξική σύνναψη με σημασία ‘κάνω έλεγχο σε τακτά χρονικά διαστήματα για την καλή λειτουργία ενός μηχανήματος, αντικαθιστώντας τα φθαρμένα εξαρτήματα και αποκαθιστώντας τις τυχόν βλάβες’ (36α). Λέγεται επίσης για τη ‘ρίψη της μπάλας από παίκτη σε παίκτη της ίδιας αθλητικής ομάδας’ όταν ο τόνος είναι στη λήγουσα. (36β).

α. Γιατί χρειάζεται να κάνετε σέρβις στο αυτοκίνητό σας, ακόμα κι αν λειτουργεί καλά; (chiropracticpatras.gr)

β. Το κινητό τηλέφωνο της τενίστριας Αλίζ Κορνέ άρχισε να χτυπά μέσα στον αγώνα, την στιγμή που η αντίπαλός της ετοιμαζόταν να κάνει σέρβις, με συνέπεια όλοι να ξεσπάσουν σε γέλια! (humor.gr)

(37) *κάνω σόλο - solo yarmak*

Η λέξη *σόλο* προέρχεται από την ιταλική *solo* ‘μόνος’. Ο συνδυασμός αποτελεί λεξική σύνναψη με σημασία ‘παίζω ή τραγουδώ μόνος / η μουσικό κομμάτι (37α). Συνήθως απαντά με το συμπλήρωμα *καριέρα*, φέροντας τη σημασία ‘ασχολούμαι επαγγελματικά με τη μουσική ως μονάδα’ (37β).

α. Αντίθετα με την πλειονότητα των jazz ντράμερ, δεν σου αρέσει και τόσο το να κάνεις σόλο ή απατώμαι; (avgι.gr)

β. Η οικογένειά του ανέφερε ότι ο πρώην τραγουδιστής των Wham!, ο οποίος αργότερα έκανε σόλο καριέρα, αγαπούσε την περίοδο των Χριστουγέννων. (magnesianews.gr)

(38) *κάνω πλάκα - şaka yapmak*

Λεξική σύνναψη με σημασία ‘αστειεύομαι’ (38α). Στο 38β, έχει αρνητική χροιά και φέροντας τη σημασία ‘χλευάζω’ αποτελεί έναν μερικώς διαφανή ιδιωτισμό.

α. *Συνήθως μαζί σου δεν ξέρω αν σοβαρολογείς ή αν κάνεις πλάκα !!!* (hotstation.gr)

β. *Η τραγουδίστρια μέσω Twitter θέλησε να απαντήσει σε όλους όσοι κάνουν πλάκα εις βάρος της, κάνοντας λόγο για κακόγουστα αστεία.* (xanthipress.gr)

(39) *κάνω καθαριότητα - temizlik yapmak*

Λεξική σύνναψη με σημασία ‘καθαρίζω έναν χώρο’ (39α).

α. *Στο σπίτι σας, κάντε καθαριότητα μια φορά την εβδομάδα, συμμαζέψτε το γκαράζ, τη σοφίτα και τις ντουλάπες σας.* (anti-cancer.gr)

(40) *κάνω επένδυση - yatırım yapmak*

Λεξική σύνναψη, η οποία φέρει τη σημασία ‘διαθέτω ένα χρηματικό ποσό για την ίδρυση, την επέκταση ή τη λειτουργία μιας οικονομικής επιχείρησης’ (www.greek-language.gr – 40α).

α. *Στη συνάντηση αυτή, που αρχικά ήταν μυστική αλλά διέρρευσε στα μίντια, ανακοινώθηκε ότι η Deutsche Telekom θα κάνει επενδύσεις για τα επόμενα 4 χρόνια 2 δις ευρώ.* (ase-ote.gr)

(41) *κάνω αύξηση - zam yapmak*

Λεξική σύνναψη με σημασία ‘αυξάνω, προκαλώ άνοδο στην ποσότητα ή στην αριθμητική τιμή’ (41α).

α. *Φημολογείται πως παραιτήθηκε από τη Victoria's Secret γιατί αρνήθηκαν να της κάνουν αύξηση στον ετήσιο μισθό της, που άγγιζε τα 5 εκατομμύρια δολάρια.* (oneman.gr)

(42) *κάνω ζικ ζακ - zikzak yapmak*

Πρόκειται για λεξική σύνναψη η οποία φέρει τη σημασία ‘διαγράφω πορεία με γεωμετρικό μοτίβο και διαδοχικές γωνίες’ (42α).

α. *Εφαρμόστε το βουρτσάκι όσο πιο κοντά στη βάση τους και κάντε ζικ ζακ κινήσεις για να αποφύγετε το να κολλήσουν μεταξύ τους οι βλεφαρίδες.* (govastileto.gr)

(43) *κάνω ψυχρολουσία - soğuk duş etkisi yapmak*

Μερικώς διαφανής ιδιωτισμός ο οποίος λέγεται για ‘αρνητικό γεγονός που συμβαίνει αναπάντεχα’ (43α).

α. *Και μόλις τελικά δεις τον πρώην έρωτα με καινούριο είναι λες και σου κάνουν ψυχρολουσία κι εσύ ο προοδευτικός κι άνετος τύπος χάνεις τη γη κάτω απ' τα πόδια σου και βασανίζεσαι μερόνυχτα με τα ερωτήματα και τις σκέψεις σου.* (singleparent.gr)

(44) *κάνε το καλό και ρίχτο στο γιαλό - iyilik yap denize at*

Παροιμία η οποία εκφράζει ότι ‘δεν χρειάζεται να ζητάμε ανταμοιβή και αναγνώριση για το καλό που κάνουμε’ (44α).

α. *"Ου γνώτο η δεξιά σου, τι ποιεί η αριστερά σου" λέει η εκκλησία και " κάνε το καλό και ρίχτο στο γιαλό " λέει ο θυμόσοφος λαός.* (ekriti.gr)

(45) *κάνω οικονομία - ekonomî yapmak*

Λεξική σύναψη με σημασία ‘αποταμιεύω’ (45α), ‘διαχειρίζομαι με φειδώ τους πόρους’ (45β).

α. *Να ζήσεις δηλαδή τις διακοπές σαν πραγματικός ταξιδιώτης, χωρίς να περάσεις ατελείωτες ώρες στο πλοίο και κάνοντας οικονομία.* (yuriii.gr)

β. *Με αυτήν την τεχνική κάνουμε οικονομία σε βύσματα, πλακέτες και στην μπαταρία του τρυπανιού.* (grcavingmanual.org)

(46) *κάνω διαφορά - fark yapmak*

Μερικώς διαφανής ιδιωτισμός που λέγεται για να εκφράσει ‘το σύνολο των χαρακτηριστικών που κάνουν ένα πρόσωπο ή πράγμα ανόμοιο από ένα άλλο’ (46α). Φέρει επίσης τη σημασία ‘αποκτώ διαφορά στο σκορ ή στην βαθμολογική κατάταξη’ (46β).

α. *Έβαζε μια μικρή ποσότητα ψιλό σιμιγδάλι στο αλεύρι και αυτό κάνει διαφορά.* (tastefull.gr)

β. *Ήταν το σημείο που οι συριανοί έκαναν σερί 4-0 χάρις το εντυπωσιακό μπλοκ από Πελεκούδα και ο Φοίνικας έκανε διαφορά +6 (17-11).* (volleyleague.gr)

(47) *κάνω θυσία - fedakarlık yapmak*

Λεξική σύναψη με σημασία ‘κάνω προσφορά σε θεό ή θεούς’ (47α). Λειτουργεί και μεταφορικά, φέροντας τη σημασία ‘χάνω κάτι προκειμένου να πετύχω κάποιον στόχο’ (47β).

α. Και το βραδύ ο καλός βοσκός στον Οδυσσέα ξανάρθε, που με το γιό του τοίμαζε το δείπνο, και θρεφτάρι κάναν θυσία χρονιάρικο. (mikrosapoplous.gr)

β. Διατηρήστε το βάρος σας χωρίς να κάνετε θυσίες . (diet4me.gr)

(48) *κάνω προετοιμασία - hazirlık yapmak*

Λεξική σύναψη με σημασία ‘κάνω τις απαραίτητες ενέργειες ώστε να προετοιμαστώ για κάτι’ (48α).

α. Αμέσως μετά, συνέχισα στη Σχολή του Γιώργου Κουπλάκα, απέναντι από το Πολυτεχνείο, όπου έκαναν προετοιμασία για την Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών. (emprosnet.gr)

(49) *κάνω μόκο - aǧzini aǧmatamak (KAP-TUN)*

Αδιαφανής ιδιωτισμός με σημασία ‘δεν μιλάω για κάτι ή δεν φέρνω αντιρρήσεις’ (49α).

α. Η καταπάτηση δικαιωμάτων είναι θέμα και μάλιστα τεράστιο. Η διαφορά είναι οτι στην Κούβα μιλάνε γι αυτό, συζητούν, απολογούνται σε αρκετές περιπτώσεις -ενώ στον δυτικό κόσμο κάνουν μόκο. (blogspot.com)

(50) *κάνω ό,τι μου έρθει (στο μυαλό) - aklına ne gelirse yapmak (KAP-TUN)*

Μερικώς διαφανής ιδιωτισμός με σημασία ‘αποφασίζω να κάνω αυτό που σκέφτομαι τη δεδομένη χρονική στιγμή’ (50α). Εμφανίζεται και με το συμπλήρωμα *στο μυαλό*, φέροντας την ίδια σημασία (50β).

α. Βάζω χρόνο για να σκεφτώ πάντα στο πρόγραμμα μου, νωρίς το πρωί, και χρόνο για να παίζω, να μην κάνω τίποτα... να κάνω ό,τι μου έρθει να κάνω. (zenhabits.gr)

β. Εμένα η μαμά μου μου είπε ότι μπορώ να κάνω ό,τι μου έρθει στο μυαλό. (oneman.gr)

2.4 Συμπεράσματα

Η μελέτη 279 συνολικά ελληνικών ΡΠΕ ανέδειξε ότι η ίδια ΡΠΕ είναι πιθανό να εντοπιστεί σε δύο ή και τρία διαφορετικά σημεία εντός του Συνεχούς Ελευθερίας / Δέσμευσης του Λεξιλογίου της ΚΝΕ (Γαλαντόμος, 2008), αναλόγως του περιβάλλοντος στο οποίο εμφανίζεται.

Για παράδειγμα, η έκφραση *κάνω αέρα*, όταν φέρει τη σημασία ‘παράγω αέρα με τεχνητό τρόπο’ αποτελεί λεξική σύναψη, ενώ όταν σημαίνει ‘καλοπιάνω κάποιον / α’, αποτελεί μεταφορικό ιδιωτισμό. Ο συνδυασμός *κάνω τούμπες*, συνιστά λεξική σύναψη όταν σημαίνει ‘κάνω ακροβατικές ασκήσεις με τα χέρια στο έδαφος, το κεφάλι κάτω και τα πόδια ψηλά’, αλλά αποτελεί αδιαφανή ιδιωτισμό όταν φέρει τις σημασίες ‘χαίρομαι πάρα πολύ’ και ‘αλλάζω άποψη πάνω σε κάποιο θέμα’. Ο συνδυασμός *κάνω κόσκινο*, όταν φέρει τη σημασία ‘κάνω διάτρητο / η από σφαίρες (πυροβολώντας)’ αποτελεί μερικώς διαφανή ιδιωτισμό, αφού παραπέμπει σε κάτι που έχει τρύπες, όπως άλλωστε και το κόσκινο. Από την άλλη, όταν φέρει σημασίες όπως ‘παραβλέπω’, ‘καταταλαιπωρώ’, και ‘ξεγυμνώνω από κάθε επιχείρημα,’ συνιστά έναν αδιαφανή ιδιωτισμό, επειδή δεν προκύπτει από κάπου η έννοια της τρύπας.

Κεφάλαιο 3: Τουρκικοί πολυλεξικοί συνδυασμοί

3.1 Μεθοδολογία

Στο κεφάλαιο αυτό εξετάζονται πολυλεξικοί συνδυασμοί της τουρκικής, των οποίων το ένα στοιχείο είναι υποχρεωτικά ρήμα και συγκεκριμένα το *yarimak*, το οποίο έχει μια σταθερή, κυριολεκτική σημασία ‘κάνω, κατασκευάζω, δημιουργώ, πραγματοποιώ, επιδιωρώνω, μετατρέπω, παράγω’ (*Türk Dil Kurumu Sözlükleri*). Εξαιτίας της περιορισμένης έκτασης της εργασίας, δεν έχει συμπεριληφθεί το συνώνυμο ρήμα *etmek* ‘κάνω’, παρά μόνο στις περιπτώσεις κατά τις οποίες παρουσιάζεται στα λεξικά ως δεύτερος, ισότιμος τύπος π.χ *madara yarmak / etmek* ‘τα κάνω μαντάρα’. Το μεγαλύτερο μέρος των λημμάτων έχει αποδελτιωθεί από το ηλεκτρονικό λεξικό *Türk Dil Kurumu Sözlükleri*, ενώ στη μελέτη έχουν συνεισφέρει επίσης το Τουρκοελληνικό Λεξικό των Faruk Tuncay και Λεωνίδα Καρατζά (2000), το Ελληνοτουρκικό Λεξικό των Λεωνίδα Καρατζά και Faruk Tuncay (1994), η Τουρκική Γραμματική των Δαφνοπατίδη και Σανλίογλου (2011) και ο Κατάλογος Κοινών Ελληνικών και Τουρκικών Λέξεων, Εκφράσεων και Παροιμιών του Ηρακλή Μήλλα (2008).

Στο παρόν κεφάλαιο θα διερευνηθεί κατά πόσο το λεξιλόγιο της τουρκικής μπορεί να τοποθετηθεί και αυτό σε ένα Συνεχές Ελευθερίας / Δέσμευσης, και αν ναι, κατά πόσο μπορεί μία ΡΠΕ, να εντοπιστεί σε δύο ή και τρία διαφορετικά σημεία αυτού του συνεχούς, αναλόγως του περιβάλλοντος στο οποίο εμφανίζεται.

3.2 Τουρκικές ΡΠΕ από το ηλεκτρονικό λεξικό *Türk Dil Kurumu Sözlükleri*

Στην ενότητα που ακολουθεί μελετιούνται οι ΡΠΕ της τουρκικής οι οποίες έχουν αποδελτιωθεί από το ηλεκτρονικό λεξικό *Türk Dil Kurumu Sözlükleri* (εφεξής ΤΔΚΣ), κατά συνέπεια δεν ακολουθούνται από κάποιο διακριτικό. Όλες οι εκφράσεις συνοδεύονται από glossings.

Τα παραδείγματα έχουν αντληθεί από το σώμα κειμένου του Sketch Engine (Turkish Web 2020 - trTenTen20), εντός παρενθέσεως αναφέρεται ο ιστότοπος, ενώ συνοδεύονται και από την απόδοσή τους στην ελληνική. Φέρουν τη μορφή (35α), όπου 35 είναι ο αύξον αριθμός

του συνδυασμού και α είναι το πρώτο παράδειγμα. Επειδή τα παραδείγματα αποτελούν αυθεντικές προτάσεις και δεν έχει γίνει καμία παρέμβαση, είναι πιθανό να φέρουν λάθη και παραλήψεις.

(1) *ad yapmak*

όνομα κάνω-ΑΠΑΡ

Πρόκειται για λεξική σύναψη με σημασία ‘κάνω όνομα, αποκτώ φήμη’ (1α).

α. *Kısa bir müddet sonra Makedonya'da ad yapmış müzisyenlerden Goran Miloşeski ile tanışıp birlikte çalışmaya başlarlar.* / ‘Μετά από λίγο καιρό γνώρισαν τον Γκόραν Μιλοσέσκι, έναν από τους μουσικούς ο οποίος είχε κάνει όνομα στη Μακεδονία και άρχισαν να συνεργάζονται’. (esenshop.com)

(2) *ağız yapmak*

στόμα κάνω-ΑΠΑΡ

Κανένα από τα συστατικά της φράσης δεν παραπέμπει στη συνολική σημασία ‘προσποιούμαι’, κατά συνέπεια πρόκειται για αδιαφανή ιδιωτισμό (2α).

α. *Valdemar ashında iyi adamdır biraz ağız yaparsanız huyuna giderseniz size yardımcı olacaktır.* / ‘Ο Valdemar είναι στην πραγματικότητα ένας ωραίος τύπος, θα σας βοηθήσει αν προσποιηθείτε ότι πάτε με τα νερά του.’ (turkishwat.net)

(3) *ağzi laf (lakırtı) yapmak*

στόμα-ΚΤΗΣ λόγια (λόγια) κάνω-ΑΠΑΡ

Αδιαφανής ιδιωτισμός ο οποίος φέρει τη σημασία ‘έχω την ικανότητα να πείθω με τα λόγια, είμαι καταφερτζής’ (3α).

α. *Odysseus'un en büyük silahı aklıdır. Kendisi aşırı zekidir ve bir o kadar da ağzi laf yapar. Hayatı boyunca birçok efsanevi yaratık ile karşılaşmış fakat hepsini zekası sayesinde alt etmiştir.* / ‘Το μεγαλύτερο όπλο του Οδυσσέα είναι το μυαλό του. Είναι εξαιρετικά έξυπνος και τόσο καταφερτζής. Σε όλη του τη ζωή, ήρθε αντιμέτωπος με πολλά μυθικά πλάσματα, αλλά τα νίκησε όλα χάρη στην εξυπνάδα του.’ (goodreads.com)

(4) *akıl olmayınca ne yapsın sakal?*

μυαλό είμαι-APN-P.ΕΠΙΡ τι κάνω-ΠΡΟΣΤ μούσι

Πρόκειται για παροιμία η οποία λέγεται ‘για κάποιον που παρότι μεγάλωσε συμπεριφέρεται με τρόπο που δεν αρμόζει στην ηλικία του’ (4α).

α. *İnsanların çoğunda ise akıl başa çoook sonraları geliyor. Kimilerini ise yaşlılık da akıllandırıyor "Akıl olmayınca ne yapysin sakal" durumları...* / ‘Πολλοί άνθρωποι ωριμάζουν πολύ μετέπειτα. Ενώ μερικούς δεν τους συμμορφώνουν ούτε τα γηρατειά. Περιπτώσεις του τύπου «Όταν λείπει το μυαλό τι να σου κάνει το μούσι;»’ (torlakon.com)

(5) *amma da yaptın ha!*

πώς και κάνω-ΠΡΛΘ χα (επιφ.)

Αδιαφανής ιδιωτισμός που λέγεται για κάτι που φαίνεται ως υπερβολή και έχει τη σημασία ‘σιγά, τι μας λες!’ (5α).

α. *"Gelecek günün namazı olmaz Allah kabul etmez ki!.." deyince. Alevi imam yapıştirir cevabi; - "Amma da yaptın ha! Senin veresiye namazlarını kabul eden Allah, benim peşin peşin kaldığım namazlarımı niçin etmesin?"* / ‘Ο Αλεβίτης Ιμάμης του ρίχνει την απάντηση: «Τι μας λες! Ο Αλλάχ που δέχεται τις δικές σου προσευχές με πίστωση, γιατί να μη δεχτεί τις δικές μου προκαταβολικά;»’. (turandursun.com)

(6) *arayı yapmak*

ανάμεσα-ΑΙΤ κάνω-ΑΠΑΡ

Μερικώς διαφανής ιδιωτισμός που φέρει τη σημασία ‘φτιάχνω τις σχέσεις μου με κάποιον’ (TUN-KAP – 6α).

α. *Ya da kadın "Babanızı çağırın, bizi alışverişe götürsün; ama sakın benim çağırduğımı söylemeyin." diyerek birlikte dışarı çıkmak, gezmek, yeniden eski kocayla arayı yapmak için çocuklarını kullanır.* / ‘Η γυναίκα χρησιμοποιεί τα παιδιά της για να βγει μαζί έξω, να κάνει βόλτα, να τα ξαναβρεί με τον πρώην σύζυγο, λέγοντας «Καλέστε τον μπαμπά σας, να μας πάει για ψώνια, αλλά μην τυχόν και πείτε ότι σας το είπα εγώ.»’ (dogrulus.com)

(7) *aralık yapmak*

ρουσφέτι κάνω-ΑΠΑΡ

Αποτελεί αδιαφανή ιδιωτισμό, αφού το στοιχείο *arpalik* που συνοδεύει το ρήμα, στην κυριολεξία σημαίνει ‘χωράφι κριθαριού’, συνεπώς δεν έχει καμία σχέση με τη συνολική σημασία του ιδιωτισμού ‘εξασφαλίζω διαρκές όφελος από μία πηγή ή χρησιμοποιώ την υπηρεσία για ρουσφέτια’ (TUN-KAP – 7α).

α. *Bizi kim soyacak, kimin hismi akrabası yolunu bulacak, kim hangi kurumu arpalik yaracak buna oy atıyoruz.* / ‘Ρίχνουμε την ψήφο μας σε αυτόν που θα μας κλέψει, σε αυτόν που θα βολέψει τον συγγενή του, σε αυτόν που θα εκμεταλλευτεί την όποια υπηρεσία.’ (motosiklet.net)

(8) *aşı yaptırmak*

εμβόλιο κάνω-ΑΠΑΡ

Λεξική σύνναψη με σημασία ‘κάνω εμβόλιο’ (8α).

α. *ABD'de dini nedenlerle veya aşının otizme yol açacağına dair yanlış bilgilere dayanarak çocuklarına aşı yaptırmayı reddedenlerin sayısı giderek artıyor.* / Στην Αμερική ολοένα και αυξάνεται ο αριθμός εκείνων που απορρίπτουν να κάνουν εμβόλιο στα παιδιά τους για λόγους θρησκευτικούς ή με βάση ψευδείς πληροφορίες, ότι το εμβόλιο θα προκαλέσει αυτισμό. (bbc.com)

(9) *atlama taşı yaptırmak*

άλμα πέτρα-ΚΤΗΣ κάνω-ΑΠΑΡ

Ιδιωτισμός ο οποίος βασίζεται σε μεταφορικό σχήμα και φέρει τη σημασία ‘χρησιμοποιώ κάποιον άνθρωπο ή κάποια κατάσταση ώστε να εξελιχθώ / τον κάνω σκαλί’ (9α).

α. [...] *ama bunu atlama taşı yapıp, buradan başka hedeflere varmak istiyorsanız, bu biraz da düşünilmesi gereken bir konu.* / ‘[...] αλλά αν το κάνετε εφαλτήριο και θέλετε να φτάσετε σε άλλους στόχους από εδώ, αυτό είναι κάτι το οποίο πρέπει να σκεφτείτε.’ (sonsayfa.com)

(10) *avrat var, arpa unundan aş yapar; avrat var, buğday unundan keş yapar*

γυναίκα υπάρχω κριθάρι αλεύρι-ΑΦΑΙΡ φαγητό φτιάχνω-ΠΡΝ σιτάρι αλεύρι-ΑΦΑΙΡ
τυρί φτιάχνω-ΠΡΝ

Παροιμία που λέγεται για να εκφράσει πως ‘υπάρχουν γυναίκες που φέρνουν τάξη και ευτυχία σε μια οικογένεια, αλλά υπάρχουν και γυναίκες που διαταράσσουν την τάξη και την ευτυχία της οικογένειας’ (10α).

α. *Babam bu resme baktiğında "Avrada bak! Bir de yanında tertemiz giyinmiş uşaklarına bak! Avrat var, arpa unundan aş yapar; avrat var buğday unundan keş yapar "derdi. / Όταν έβλεπε αυτή τη φωτογραφία ο μπαμπάς μου, έλεγε: «Κοίτα τη γυναίκα! Και δες και τις υπηρέτριες δίπλα της που φοράνε πεντακάθαρα ρούχα. Υπάρχουν γυναίκες που σε ανεβάζουν και γυναίκες που σε κατεβάζουν. (islamvehayat.com)*

(11) *ayak yarmak*

πόδι κάνω-ΑΠΑΡ

Αδιαφανής ιδιωτισμός με σημασία ‘κάνω μηχανορραφίες για να εξαπατήσω κάποιον / α, μπλοφάρω’ (11α).

α. *"Ya bu aralar ben de sıkıştım, inanmazsan cüzdani göstereyim bak, sadece kartlar var" diye ayak yaracak. / Θα μπλοφάρει λέγοντας «Μωρέ αυτήν την περίοδο είμαι πολύ πιεσμένος, αν δεν το πιστεύεις να σου δείξω το πορτοφόλι μου κοίτα, μόνο κάρτες έχω». (zaytung.com)*

(12) *ayrı seçi yarmak*

ξεχωριστός επιλογή κάνω-ΑΠΑΡ

Μερικώς διαφανής ιδιωτισμός με σημασία ‘κάνω διάκριση’ (12α).

α. *Bizim dedelerimiz ve geçmişiz ne yaptı la ayrı seçi yapmayın arkadaşlar tekil konusupta millet birbirine düşürmeyin ha önce askerlik kardeş./ Τι έκαναν ρε οι παππούδες μας και οι πρόγονοί μας. Φίλοι μου μην κάνετε διακρίσεις. Μη μιλάτε μεμονωμένα και μη βάζετε τους ανθρώπους να μαλώνουν. Πρώτα απ’ όλα η στρατιωτική θητεία αδερφέ.’ (haber46.com.tr)*

(13) *balık demiş ki 'etimi yiyeceğini doymasın, avımı yaran gülmesin (onmasın)'*

ψάρι λέω-ΠΡΛΘ ότι κρέας-ΚΤΗΣ-ΑΙΤ τρώω-ΑΝΑΦ χορταίνω-ΑΡΝ-ΠΡΟΣΤ κυνήγι-
ΚΤΗΣ-ΑΙΤ κάνω-ΑΝΑΦ γελώ-ΑΡΝ-ΠΡΟΣΤ

Η κατά λέξη μετάφραση είναι ‘το ψάρι είπε αυτός που με τρώει να μη χορτάσει, αυτός που με ψαρεύει να μη γελάσει’. Πρόκειται για παροιμία που λέγεται για να εκφράσει τις δυσκολίες του επαγγέλματος του ψαρά και έχει την έννοια ‘Που να τους κάτσει στο λαιμό!’. Δεν εντοπίστηκε κατά την αναζήτηση στο σώμα κειμένων.

(14) *balon yapmak*

μπαλόνι κάνω-ΑΠΑΡ

Στο παράδειγμα 14α ο συνδυασμός αποτελεί μερικώς διαφανή ιδιωτισμό και λέγεται για ‘φούσκωμα που δημιουργείται στην επιφάνεια λάστιχου ποδηλάτου / αυτοκινήτου κτλ.’. Στο 14β λειτουργεί ως λεξική σύναψη και η σημασία του ‘κάνω φούσκες με την τσίχλα’ προέκυψε από την έρευνα των σωμάτων κειμένων.

α. *Sanırım 215/40/17 Golf 7’de de kullanılıyor, balon yapıyor muyuz o lastiklerin hepsi.* / ‘Νομίζω ότι τα 215/40/17 χρησιμοποιούνται και στο Golf 7, λένε ότι όλα αυτά τα λάστιχα κάνουν φουσκώματα.’ (skodam.com)

β. *En azından sakız çiğnemeyi deneyin (balon yapır patlatmayı unutmayın).* / ‘Τουλάχιστον δοκιμάστε να μασήσετε τσίχλα (μην ξεχάσετε να κάνετε φούσκες).’ (karakan.com)

(15) *balya yapmak*

δεμάτι κάνω-ΑΠΑΡ

Λεξική σύναψη με σημασία ‘κάνω δέμα’ (15α).

α. *Biçilen otlar kurutup açık ya da balya yapılarak, kışın yaşadıkları köyelerine götürülür.* / ‘Τα κουρεμένα χόρτα ξεραίνονται και μεταφέρονται στα χωριά τους, όπου ζουν το χειμώνα, είτε ανοιχτά, είτε δεματωμένα.’ (savsat.com)

(16) *basamak yapmak*

σκαλοπάτι κάνω-ΑΠΑΡ

Ιδωτισμός που βασίζεται σε μεταφορικό σχήμα και φέρει τη σημασία ‘χρησιμοποιώ κάποιον / α ή μία κατάσταση ώστε να εξελιχθώ / κάνω κάποιον / α σκαλί’ (16α).

α. *Kimi yönetici siyasi geleceği için Demirspor’umuzu basamak yapmak istiyor, kimi reklam için kullanıyor.* / ‘Κάποιοι μάνατζερ θέλουν να κάνουν την Ντεμίρσπορ ένα σκαλοπάτι για το πολιτικό τους μέλλον, κάποιοι τη χρησιμοποιούν για διαφήμιση.’ (spor33.com)

(17) *baskı yapmak*

πίεση/εκτύπωση κάνω-ΑΠΑΡ

Στο παράδειγμα 17α φέρει τη σημασία ‘ασκώ πίεση’ και στο 17β τη σημασία ‘τυπώνω, εκδίδω’ (TUN-KAP) αποτελώντας λεξική σύναψη. Στο 17γ σημαίνει ‘μαρκάρω’, αποτελώντας έναν μερικώς διαφανή ιδιωτισμό.

α. *Çin'in Myanmar'daki askerlere baskı yapacağı ve böylece bir politika değişikliğine gidileceğini umuyorum.* / ‘Ελπίζω ότι η Κίνα θα ασκήσει πίεση στους στρατιώτες στη Μιανμάρ και έτσι θα γίνει αλλαγή πολιτικής.’ (dw.com)

β. *Tam renkli baskı yapılabildiği durumlarda siyah beyaz logomuz kullanılmalıdır.* / ‘Ειδικά όπου μπορεί να γίνει έγχρωμη εκτύπωση, θα πρέπει να χρησιμοποιείται το ασπρόμαυρο λογότυπό μας.’ (hp.com)

γ. *Konuk ekip, orta sahada rakibine baskı yaparak topu kazanmaya çalıştı.* / ‘Η φιλοξενούμενη ομάδα προσπάθησε να κερδίσει την μπάλα πιέζοντας (μαρκάρωντας) τον αντίπαλό της στη μεσαία γραμμή.’ (tff.org)

(18) *baskın yapmak*

επιδρομή κάνω-ΑΠΑΡ

Πρόκειται για μεταφορικό ιδιωτισμό με σημασίες ‘μπουκάρω / κάνω ντου’ (18α), ‘κάνω ξαφνική επίθεση’ (18β) και ‘κάνω ξαφνική έφοδο χωρίς να έχω ειδοποιήσει’ (18γ).

α. *Maliye ve polis ekipleri, Batman'da yayın yapan Denge TV ve Van'da yayın yapan Van TV'ye baskın yaparak televizyonlara el koyup kapıları mühürlemişler.* / ‘Ομάδες της εφορίας και της αστυνομίας, κάνοντας επιδρομή στο κανάλι Denge TV που εκπέμπει στο Μπατμάν και στο κανάλι Van TV που εκπέμπει στο Βαν, κατάσχισαν τις τηλεοράσεις και σφράγισαν τις πόρτες.’ (bbc.com)

β. *Dikili'de tarım ve turizm faaliyetleri fazlası ile gelişmiş olduğu için bu alanlarda hem tarım haşerelerine yönelik hem de sıcaklarda baskın yapan sineklere yönelik olarak ilaçlama yapılmalıdır.* / ‘Αφού η γεωργία και οι τουριστικές δραστηριότητες είναι ιδιαίτερα ανεπτυγμένες στο Ντικιλί, τα φυτοφάρμακα θα πρέπει να εφαρμόζονται και για τα γεωργικά παράσιτα και για τις μύγες που επιτίθενται σε αυτές τις περιοχές, όταν έχει ζέστη.’ (atin.org)

γ. *Çalışanlara ani baskın yapar mısınız?* / ‘Κάνετε ξαφνικές εφόδους στους εργαζομένους;’ (kigem.com)

(19) *bayram etmek / yapmak*

γιορτή κάνω-ΑΠΑΡ (κάνω-ΑΠΑΡ)

Στο παράδειγμα 19α ο συνδυασμός φέρει τη σημασία ‘χαίρομαι πολύ’ και αποτελεί έναν ιδιωτισμό ο οποίος βασίζεται σε μεταφορικό σχήμα. Από την μελέτη των σωμάτων κειμένων προέκυψε και η κυριολεκτική σημασία ‘οργανώνω κάποιο γλέντι με την ευκαιρία ενός χαρμόσυνου γεγονότος’, όπως άλλωστε φαίνεται στο παράδειγμα 19β, και στην περίπτωση αυτή ο συνδυασμός αποτελεί λεξική σύναψη.

α. - *Zam zam! Birgün de bir şeyin düştüğünü görsem bayram yapacam* / ‘- Αύξηση αύξηση! Και αν μια μέρα δω κάτι να πέφτει θα κάνω μεγάλη χαρά.’ (erenet.net)

β. *Onun için her yıl bu ulusal günü bayram yaparak kutluyoruz.* / ‘Γι’ αυτό γιορτάζουμε αυτή την εθνική εορτή κάθε χρόνο γλεντώντας.’ (2kr2.com)

(20) *bildiğini yapmak*

ξέρω-ΑΝΑΦ κάνω-ΑΠΑΡ

Συνήθως συνδυάζεται με το *kendi*, αντωνυμία που προηγείται και προσδίδει έμφαση, ενώ συνολικά φέρουν τη σημασία ‘κάνω αυτό που ξέρω / κρατώ συγκεκριμένη στάση χωρίς να λαμβάνω υπόψη τις συμβουλές των άλλων’, συνιστώντας έναν μερικώς διαφανή ιδιωτισμό (20α).

α. *Yetkililer sürekli sesleniyor ama vatandaş kendi bildiğini yapıyor.* / ‘Οι υπεύθυνοι φωνάζουν συνεχώς αλλά ο πολίτης κάνει τα δικά του.’ (ntv.com.tr)

(21) *(bir işin) hamallığını etmek / yapmak*

(ένα δουλειά-ΓΕΝ) χαμαλίκι-ΚΤΗΣ-ΑΙΤ κάνω-ΑΠΑΡ / κάνω-ΑΠΑΡ

Ιδιωτισμός ο οποίος προκύπτει από τους γνωστικούς μηχανισμούς της μεταφοράς με σημασία ‘κάνω τη χαμαλοδουλειά’, δηλαδή ‘αναλαμβάνω κάτι δύσκολο ή κοπιαστικό’ (21α).

α. *Buradaki fark ise, birileri bazı durumlardan çıkar sağlarken, bazıları da işin hamallığını yapar.* / ‘Η διαφορά εδώ είναι ότι ενώ κάποιοι εκμεταλλεύονται κάποιες καταστάσεις, κάποιοι άλλοι κάνουν τη χαμαλοδουλειά.’ (nadidem.net)

(22) *(bir işin) yolunu yapmak*

(ένα δουλειά-ΓΕΝ) δρόμος-ΚΤΗΣ-ΑΙΤ κάνω-ΑΠΑΡ

Μεταφορικός ιδιωτισμός με σημασία ‘βάζω τις βάσεις / ανοίγω το δρόμο για να προετοιμάσω μια δουλειά’ (22α).

α. *Berlin konferansı, Libya'nın askeri işgalinin yolunu yapıyor.* / 'Η διάσκεψη του Βερολίνου ανοίγει τον δρόμο για στρατιωτική εισβολή στη Λιβύη.' (wsws.org)

(23) *bir selam bin hatır yapar*

ένα γεια χίλια χατίρι κάνω-ΑΠΑΡ

Παροιμία η οποία λέγεται για να τονίσει τη επίδραση του χαιρετισμού και έχει τη σημασία 'ένας χαιρετισμός ανοίγει χίλιες πόρτες'.

(24) *(bir şeyi) mesele yapmak*

(ένα πράγμα-ΑΙΤ) θέμα κάνω-ΑΠΑΡ

Μερικώς διαφανής ιδιωτισμός με σημασία 'δίνω σε κάτι που προέκυψε μεγάλες διαστάσεις' (24α).

α. *Hayatım boyunca en çok seni kırdım anne, sen hep affettin. En çok seni üzdim ben, mesele yapmadın.* / 'Σε όλη μου τη ζωή περισσότερο εσένα έχω στεναχωρήσει μαμά, εσύ όλο με συγχωρούσες. Εσένα στεναχώρησα πιο πολύ, δεν το έκανες θέμα.' (blogspot.com)

(25) *(bir şeyin) muhasebesini yapmak*

(ένα πράγμα-ΓΕΝ) λογιστική-ΚΤΗΣ-ΑΙΤ κάνω-ΑΠΑΡ

Πρόκειται για αμιγή, αδιαφανή ιδιωτισμό, ο οποίος φέρει τη σημασία 'κάνω απολογισμό' (25α).

α. *Törende 50 yıllık tiyatro hayatının kısa bir muhasebesini yapacaktı.* / 'Στην τελετή θα έκανε έναν σύντομο απολογισμό της πενταετούς θεατρικής του ζωής.' (kigem.com)

(26) *(bir yeri) komşu kapısı yapmak*

(ένα μέρος-ΑΙΤ) γείτονας πόρτα-ΚΤΗΣ κάνω-ΑΠΑΡ

Μεταφορικός ιδιωτισμός που λέγεται 'για μέρος που πηγαίνω πολύ συχνά, είτε για μέρος που είναι πολύ κοντά' (26α).

α. *İstanbul'u komşu kapısı yapacak, İstanbul İzmir otoyolu ve Osman Gazi Köprüsü, dünyanın dördüncü büyük köprüsü.* / 'Ο αυτοκινητόδρομος Κωνσταντινούπολης Σμύρνης και η γέφυρα

Οσμάν Γκαζί, η τέταρτη μεγαλύτερη γέφυρα του κόσμου, θα κάνουν την Κωνσταντινούπολη γειτονική πόρτα.’ (3dkonut.com)

(27) *(birine) kıyak yapmak*

κάποιος-ΔΟΤ εξαιρετικός κάνω-ΑΠΑΡ

Μερικώς διαφανής ιδιοτισμός ο οποίος φέρει τη σημασία ‘κάνω μεγάλη χάρη σε κάποιον / α’ (27α).

α. *Zebaniler "sen dünyanın en büyük lideriydin sana bir kıyak yaracağız kendi cezanı kendin seçeceksin" demişler.* / ‘Οι δαίμονες είπαν « Ήσουν ο μεγαλύτερος αρχηγός του κόσμου, θα σου κάνουμε μια χάρη, θα διαλέξεις μόνος σου την ποινή σου»’. (fikra.net)

(28) *(birini) paravan yapmak*

(ένας-ΑΙΤ) παραβάν κάνω-ΑΠΑΡ

Μεταφορικός ιδιοτισμός με σημασία χρησιμοποιώ ‘κάποιον / α / κάτι ως πρόσχημα’ (28α).

α. *Gazeteciliği paravan yapıp suç işleyenlere şimdi de siyaseti paravan yapıp suç işleyenler eklendi.* / ‘Στους εγκληματίες οι οποίοι έχουν ως πρόσχημα τη δημοσιογραφία, τώρα προστέθηκαν και αυτοί οι οποίοι έχουν ως πρόσχημα την πολιτική.’ (sehirmedya.com)

(29) *(birinin) gönlinü etmek / yapmak*

(ένας-ΓΕΝ) καρδιά-ΚΤΗΣ-ΑΙΤ κάνω-ΑΠΑΡ / κάνω-ΑΠΑΡ

Αποτελεί αδιαφανή ιδιοτισμό που έχει τη σημασία ‘κρατώ κάποιον ευχαριστημένο / η / ικανοποιημένο / η (29α).

α. *Ben de onların gönlinü yapmak için 78 numaralı formayı giymeyi sürdüreceğim.* / ‘Και εγώ, θα συνεχίσω να φοράω την εμφάνιση με το νούμερο 78, για να τους ευχαριστήσω.’ (tff.org)

(30) *(birinin) keyfini yapmak*

(ένας-ΓΕΝ) κέφι-ΚΤΗΣ-ΑΙΤ κάνω-ΑΠΑΡ

Μερικώς διαφανής ιδιοτισμός με σημασία ‘εκπληρώνω κάθε είδους επιθυμία ή ευχή μου’ (30α), καθώς και ‘κάνω το κέφι κάποιου / ας’ (30β), αν και με τη δεύτερη σημασία εντοπίστηκαν σαφώς λιγότερα παραδείγματα στο σώμα κειμένων.

α. *Kendinize ödül verin; önce işinizi bitirin, sonrasında rahat rahat keyfinizi yapın!* / ‘Επιβραβεύστε τον εαυτό σας, τελειώστε πρώτα τη δουλειά σας και μετά κάντε άνετα το κέφι σας!’ (kigem.com)
β. *Bundan sonra bitti. Karşında senin keyfini yapacak, eğlendirecek kimse yok. Git karınla eğlen. /* ‘Μετά από αυτό τελείωσε. Δεν υπάρχει κανείς για να σου κάνει τα κέφια και να σε διασκεδάσει. Πήγαινε να γλεντήσεις με τη γυναίκα σου.’ (ateistforum.org)

(31) *(birinin) yuvasını yapmak*

(ένας-ΓΕΝ) φωλιά-ΚΤΗΣ-ΑΙΤ κάνω-ΑΠΑΡ

Αδιαφανής ιδιοτισμός αφού δεν υπάρχει σημασιολογική διαφάνεια των επιμέρους στοιχείων του. Έχει τη σημασία ‘δίνω την απάντηση / την τιμωρία που αξίζει σε κάποιον / α, τον / την κανονίζω’(31α).

α. *İstanbul'a dönen genç sultan merasimlerle karşılanırsa da yüzü gülmez, disiplinsiz askerlerin yuvasını yapmak için fırsat kollar. /* ‘Ακόμα και αν υποδεχτούν με τελετές τον νεαρό Σουλτάνο ο οποίος γύρισε από την Κωνσταντινούπολη, αυτός είναι αγέλαστος, ψάχνει ευκαιρία να κανονίσει τους απείθαρχους στρατιώτες.’ (zehirli.org)

(32) *bis yapmak*

δεύτερη φορά κάνω-ΑΠΑΡ

Λεξική σύναψη με σημασία ‘βγαίνω ξανά στη σκηνή έπειτα από ρυθμικά χειροκροτήματα του κοινού, κάνω ανκόρ’ (32α).

α. *Seyircinin isteği üzerine Aksu, bis yaparak Tanrı'nın Gözyaşları'nı seslendirdi. /* ‘Κατόπιν αιτήματος του κοινού, η Ακσού κάνοντας ανκόρ τραγούδησε τα «Δάκρυα του Θεού».’ (webcanavari.net)

(33) *borç etmek / yapmak*

χρέος κάνω-ΑΠΑΡ (κάνω-ΑΠΑΡ)

Μερικώς διαφανής ιδιοτισμός που φέρει τη σημασία ‘δανείζομαι’ (33α).

α. *Bu hükümet son 3 yılda borcu %50 artırdı. 80 yılda oluşan dış borcun yarısı kadar borç yaptılar dedi. /* ‘Αυτή η κυβέρνηση αύξησε το χρέος κατά 50% τα τελευταία 3 χρόνια. Είπε ότι δανείστηκαν το μισό από το εξωτερικό χρέος που προέκυψε σε 80 χρόνια.’ (hopam.com)

(34) *bostan gök iken pazar(lik) yapılmaz*

μποστάνι ουρανός-Ρ.ΕΠΙΡ παζάρι κάνω-ΠΑΘ-ΑΡΝ-ΠΡΝ

Πρόκειται για παροιμία που λέγεται για να εκφραστεί ότι ‘δεν πρέπει να γίνεται συμφωνία για μια δουλειά της οποίας δεν έχουν καθοριστεί οι λεπτομέρειες / οι όροι’.

(35) *burun yarmak*

μύτη κάνω-ΑΠΑΡ

Παρότι στο λεξικό αναφέρεται η σημασία ‘συμπεριφέρομαι λες και υπερέχω’, στο υπό εξέταση σώμα κειμένων δεν εντοπίστηκε παράδειγμα με αυτή τη σημασία. Η αναζήτηση στο σώμα κειμένων ανέδειξε την σημασία ‘κάνω αισθητική επέμβαση στη μύτη’, όπου ο συνδυασμός αποτελεί λεξική σύναψη (35α). Επίσης προέκυψε και η σημασία ‘προεξέχω, κάνω μύτη / βουναλάκι’ και πρόκειται για μεταφορικό ιδιωτισμό (35β).

α. *"DÜNYANIN EN İYİ BURUN YAPAN ÜLKESİ, TÜRKİYE"* / ‘«Η Τουρκία είναι η χώρα του κόσμου που φτιάχνει τι πιο ωραίες μύτες.»’ (ntv.com.tr)

β. *Gre Şavo, Batman ilinin Beşiri ilçesine bağlı Tepecik köyünün 500m doğusunda Garzan Çayı'nın hemen güneyinde burun yapan bir kayalık üzerinde bulunmaktadır.* / ‘Το Γκρε Σαβό βρίσκεται σε μια βραχώδη περιοχή, που κάνει μια μύτη ακριβώς νότια του παραπόταμου Γκαρζάν, 500 μέτρα ανατολικά του χωριού Τεπετζίκ που συνδέεται με την περιοχή Μπεσιρί της επαρχίας Μπατμάν.’ (batmankulturenvanteri.org)

(36) *caka yarmak*

φιγούρα κάνω-ΑΠΑΡ

Λεξική σύναψη με σημασία ‘κάνω φιγούρα, επιδεικνύομαι’ (36α).

α. *Siz herhangi bir makamı işgal eden bir yöneticiyseniz, siz maaşınızı vatandaşın verdiği vergilerden alıyorsunuz. O yüzden vatandaş size geldiği zaman caka yapmanıza gerek yok.* / ‘Εάν είστε διευθυντής που καταλαμβάνει οποιοδήποτε γραφείο, λαμβάνετε τον μισθό σας από τους φόρους που πληρώνουν οι πολίτες. Γι' αυτό δεν χρειάζεται να επιδεικνύεστε όταν έρχεται σε εσάς ο πολίτης.’ (memurlar.net)

(37) *caz yarmak*

τζαζ κάνω-ΑΠΑΡ

Στο υπό εξέταση σώμα κειμένων ο πολυλεξικός αυτός συνδυασμός εντοπίστηκε σε πολλά παραδείγματα με τη σημασία ‘ασχολούμαι με την τζαζ μουσική’, αποτελώντας λεξική σύναψη (37α). Πολύ πιο σπάνια εντοπίστηκε ως αδιαφανής ιδιοτισμός, με την έννοια με την οποία εμφανίζεται στο λεξικό, ‘πετάω άσχετα, πολυλογώ’ (37β).

α. *İstiklal Caddesi'nde caz yapan sokak müzisyenlerine eşlik eden teyzelerin dansları renkli görüntüler oluşturdu.* / ‘Οι χοροί των θειάδων οι οποίες συνόδευαν τους μουσικούς του δρόμου που έπαιζαν τζαζ στη Λεωφόρο Ιστικλάλ δημιούργησαν πολύχρωμες εικόνες.’ (ntv.com.tr)

β. *Hala caz yapıyorsun, kim bırakıp kaçmış? Tribünün asıl karesi geldiğinde sakaryasporlu falan yoktu ortada jandarma yol vermiş gitmişlerdi.* / ‘Ακόμα πετάς άσχετα, ποιος τα παράτησε και έφυγε; Όταν ήρθες στην κερκίδα, δεν υπήρχε κανένας φίλαθλος της Σακάριασπορ, τους είχε ανοίξει τον δρόμο η αστυνομία και είχαν φύγει.’ (tribundergi.com)

(38) *cümbüş yapmak*

τσιμούσι κάνω-ΑΠΑΡ

Λεξική σύναψη με σημασία ‘κάνω τσιμούσι / φαγοπότι’ (38α).

α. *Geceleri birbirlerinin evinde toplanıp cümbüş yapan kızlarla da birleşemezdi, çünkü ne tef çalmak, ne de parmaklarının arasına tahta kaşıklar alarak oynamak elinden gelirdi.* / ‘Τα βράδια δεν μπορούσε να συμμετέχει ούτε στα τσιμούσια που έκανα τα κορίτσια που μαζεύονταν η μία στο σπίτι της άλλης, επειδή δεν μπορούσε να παίξει ούτε ντέφι, ούτε τα ξύλινα κουτάλια ανάμεσα στα δάχτυλά της.’ (gnoxis.com)

(39) *çalım atmak / yapmak*

τσαλίμι πετώ-ΑΠΑΡ / κάνω-ΑΠΑΡ

Λειτουργεί ως λεξική σύναψη (υφίσταται και το μονολεκτικό *çalımlamak*) και χρησιμοποιείται στον αθλητισμό με τη σημασία ‘ντριπλάρω / κάνω προσποίηση’ (39α). Απαντά επίσης και ως μεταφορικός ιδιοτισμός που φέρει τη σημασία ‘κάνω τσαλίμια / κόλπα’ και λέγεται ‘για κάποιον / α που αλλάζει ξαφνικά συμπεριφορά’ (39β).

α. *Hiç çalım yapmadan tek pasla oynuyor.* / ‘Παίζει με μία πάσα χωρίς να ντριπλάρει καθόλου.’ (tff.org)

β. *Rivayete bakılırsa, ailenin ilk kız çocuğu olarak dünyaya geldiğim için bana babaannemin adı verilecekti, ama babam son anda bir çalım yaparak doğumun çok zor olduğunu söylemiş ve bana doktorun adını verdirtilmiş.* / Σύμφωνα με τη φήμη, επρόκειτο να πάρω το όνομα της γιαγιάς μου

επειδή ήμουν η πρώτη κόρη της οικογένειας, αλλά την τελευταία στιγμή ο πατέρας μου κάνοντας ένα τσαλίμι, είπε ότι η γέννα ήταν πολύ δύσκολη και μου έδωσε το όνομα της γιατρού.
(blogspot.com)

(40) *çikis yapmak*

έξοδος κάνω-ΑΠΑΡ

Αδιαφανής ιδιωτισμός με σημασίες ‘παρεμβαίνω σε συζήτηση’ (40α) και ‘απογειώνομαι’ (40β). Στο παράδειγμα 40γ φέρει τη σημασία ‘κάνω έξοδο / αποσυνδέομαι’, συνιστώντας έναν μερικώς διαφανή ιδιωτισμό, αφού ο υπάρχει σημασιολογική συνάφεια με τον όρος *çikis* ‘έξοδος’.

α. *Fenerbahçe Başkanı Aziz Yıldırım kongrede yaptığı konuşmada, sürpriz bir çikis yapmış ve "Sayın Ali Koç ikimiz de aynı parayı koyalım [...]" / ‘Στην ομιλία που έκανε στο συνέδριο, ο Πρόεδρος της Φενερμπαχτσέ Αζίζ Γιλντιρίμ, έκανε μια αιφνιδιαστική παρέμβαση και είπε: «Αξιότιμε Αλί Κότς, ας βάλουμε και οι δύο τα ίδια χρήματα [...]»’.* (bbc.com)

β. *Belgede ayrıca İngiliz havayollarının AB'ye giriş ve çikis yapan uçuşlarına devam edebileceği [...] belirtiliyor. / ‘Στο έγγραφο αναφέρεται επίσης ότι οι βρετανικές αεροπορικές εταιρείες μπορούν να συνεχίσουν τις πτήσεις από και προς την ΕΕ [...]’* (bbc.com)

γ. *Bunu önlemek istiyorsanız, lütfen web sitemizi ziyaret etmeden önce sosyal medya hesaplarınızdan çikis yapın. / ‘Αν αυτό θέλετε να το αποφύγετε, παρακαλώ πριν επισκεφτείτε τον ιστότοπό μας, κάντε έξοδο/αποσύνδεση από τους λογαριασμούς των κοινωνικών δικτύων σας.’* (ey.com)

(41) *daniskasını yapmak*

καλύτερος-ΚΤΗΣ-ΑΙΤ κάνω-ΑΠΑΡ

Λεξική σύναψη με σημασία ‘κάνω ό,τι καλύτερο γίνεται’ (41α).

α. *Sayın Başkanım, değerli arkadaşlar; biraz önceki değerli konuşmacı "Sizin Hükümetiniz hırsızlığın daniskasını yapmıştır ." diye bir hüküm ifade etti. / ‘Αγαπητέ Πρόεδρε, αγαπητοί φίλοι. Ο προηγούμενος αξιότιμος ομιλητής εξέφρασε μία κρίση λέγοντας: «Η κυβέρνησή σας πρέπει να έχει κάνει την καλύτερη κλοπή».’* (tbmm.gov.tr)

(42) *denizdeki balığın karada komisyonculuğunu yapmak*

θάλασσα-ΤΟΠ.ΠΡ ψάρι-ΓΕΝ στεριά-ΤΟΠ μεσιτεία-ΚΤΗ.-ΑΙΤ κάνω-ΑΠΑΡ
Αδιαφανής ιδιωτισμός με σημασία ‘υποστηρίζω κάποιον / α πάνω σε ένα θέμα το οποίο στην
πραγματικότητα δεν υπάρχει / λέω άχρηστα πράγματα για υποθετικά θέματα’ (42α).

α. *Bugünkü CHP yönetimi, denizdeki balığın karada komisyonculuğünü yaracak kadar fütursuzdur.*
/ ‘Η σημερινή διοίκηση του CHP είναι τόσο αδιάφορη που μπορεί να πουλήσει πάγο σε Εσκιμώο.’
(belediyeler.net)

(43) *ders başı etmek / yapmak*

μάθημα αρχή κάνω-ΑΠΑΡ / κάνω-ΑΠΑΡ

Μερικώς διαφανής ιδιωτισμός που αφορά την ‘έναρξη των μαθημάτων μετά από διακοπές ή
αργία’ (45α).

α. *Tüm yurttta Yeni eğitim öğretim yılı başladı. Yaklaşık 15 milyon öğrenci ve 600 bin öğretmen,*
bugün ders başı yaptı. / ‘Η νέα σχολική χρονιά ξεκίνησε σε όλη τη χώρα. Περίπου 15 εκατομμύρια
μαθητές/τριες και 600 χιλιάδες δάσκαλοι/ες ξεκίνησαν σήμερα το μάθημα.’ (horam.com)

(44) *ders yapmak*

μάθημα κάνω-ΑΠΑΡ

Λεξική σύναψη με σημασία ‘παραδίδω μάθημα’ (44α).

α. *Resmi tatillerde normal olarak ders yapılmaz ve okul tesislerinin çoğu kapalı olur.* / ‘Όπως είναι
φυσικό, δεν γίνεται μάθημα κατά τις επίσημες αργίες και οι περισσότερες σχολικές εγκαταστάσεις
είναι κλειστές.’ (lsi.edu)

(45) *dolmuş yapmak*

μίνι λεωφορείο κάνω-ΑΠΑΡ

Μερικώς διαφανής ιδιωτισμός που έχει την έννοια ‘μεταφέρω επιβάτες’ (45α).

α. *Hafız Osman Efendi (1642 – 1698) bir gün, Beşiktaş'tan Üsküdar'a dolmuş yapan bir kayığa*
biner. / ‘Μια μέρα, ο Χαφίζ Οσμάν Εφέντη επιβιβάστηκε σε μια βάρκα που έκανε τη μεταφορά
επιβατών από το Μπεσίκτας στο Ουσκουντάρ.’ (cayirkent.net)

(46) *donuna etmek / yapmak*

βρακί-ΚΤΗΣ-ΔΟΤ κάνω-ΑΠΑΡ / κάνω-ΑΠΑΡ

Στο παράδειγμα 46α αποτελεί μερικώς διαφανή ιδιωτισμό που έχει τη σημασία ‘τα κάνω πάνω μου’. Στο 46β έχει μεταφορική χρήση και σημαίνει ‘φοβάμαι πολύ’.

α. *kakayi anliyorum ya o kadar takmyorum çiz daha sıkıntılı bizde söyleiyoruz ama donuna yarınca koşa koşa yanına geliyooso* / ‘Για τα κακά το καταλαβαίνω, δεν δίνω τόση σημασία, τα τσίσα είναι το πρόβλημα, και εμείς δε λέμε τίποτα αλλά όταν τα κάνει πάνω της έρχεται τρέχοντας κοντά μου’. (nurturia.com.tr)

β. *Sahada karşısına çikan korkudan donuna yarar.* / ‘Στο γήπεδο όποιος βρεθεί απέναντί του, τα κάνει πάνω του από το φόβο.’ (blogspot.com)

(47) *doping yapmak*

ντόπινγκ κάνω-ΑΠΑΡ

Λεξική σύναψη με σημασία ‘παίρνω χημικές ουσίες με σκοπό την βελτίωση των αθλητικών μου επιδόσεων’ (47α).

α. *Almanya Doping Mücadele Ajansı sorumlusu Roland Augustin bu olimpiyatlarda doping yapan sporcuların acı bir sürprizle karşılaşacağını söylüyor.* / ‘Ο επικεφαλής της Γερμανικής Υπηρεσίας Αντιντόπινγκ Roland Augustin, λέει ότι οι αθλητές που κάνουν ντόπινγκ, σε αυτούς τους Ολυμπιακούς Αγώνες θα βρεθούν αντιμέτωποι με μια πικρή έκπληξη.’ (dw.com)

(48) *duvar yapmak*

τοιχος κάνω-ΑΠΑΡ

Μερικώς διαφανής ιδιωτισμός ο οποίος φέρει τη σημασία ‘δημιουργώ φράγμα / φτιάχνω διαχωριστικό’ (48α).

α. *Demokratlar ise keskin bir dille Meksika ile sınıra duvar yapılmasını öngören herhangi bir tasarımı reddeceklerini söylüyor.* / ‘Ενώ οι Δημοκρατικοί, δηλώνουν ευθαρσώς ότι θα απορρίψουν οποιοδήποτε νομοσχέδιο προβλέπει την κατασκευή τείχους στα σύνορα με το Μεξικό.’ (bbc.com)

(49) *edebiyat yapmak*

λογοτεχνία κάνω-ΑΠΑΡ

Μερικώς διαφανής ιδιωτισμός με σημασία ‘μιλώ εκλεπτυσμένα χωρίς να χρειάζεται, φιλολογώ’ (49α).

α. *Biz edebiyat yapmıyor politik mücadele veriyoruz, dil ve üslup sorunlarında bunu özenle akılda tutmalıyız.* / ‘Δεν φιλολογούμε, δίνουμε πολιτικό αγώνα, αυτό πρέπει να το έχουμε προσεκτικά υπόψη μας σε προβλήματα γλώσσας και ύφους.’ (tkip.org)

(50) *ekonomi yapmak*

οικονομία κάνω-ΑΠΑΡ

Λεξική σύνταξη με σημασία ‘κάνω οικονομία’ (50α).

α. *Eskiden aylık hesapladığımız bütçemizi, şimdi haftalık hatta günlük hesaplayıp ekonomi yapmaya çalışıyoruz.* / ‘Παλιά κάναμε τον μηνιαίο προϋπολογισμό μας, τώρα κάνουμε τον εβδομαδιαίο και μάλιστα τον ημερήσιο, προσπαθώντας να κάνουμε οικονομία.’ (uidder.org)

(51) *elinden geleni yapmak*

χέρι-ΚΤΗΣ-ΑΦΑΙΡ έρχομαι-ΑΝΑΦ-ΑΙΤ κάνω-ΑΠΑΡ

Ιδιωτισμός που βασίζεται σε μετωνυμικό σχήμα και φέρει τη σημασία ‘κάνω ό,τι περνά από το χέρι μου’ (51α).

α. *Biz oyuncu olarak sahaya çikip elimizden geleni yapmaya çalışıyoruz.* / ‘Εμείς ως παίκτες βγαίνουμε στο γήπεδο και κάνουμε ό,τι περνά από το χέρι μας.’ (tff.org)

(52) *emrivaki yapmak*

επιβολή κάνω-ΑΠΑΡ

Λεξική σύνταξη με σημασία ‘επιβάλλω, φέρνω κάποιον / α προ τετελεσμένου’ (52α).

α. *Cuma Hoca da emrivaki yapıp, Çatlı'yi getirdiği ve tatsızlığa neden olduğu için çok üzüldü.* / ‘Ο κύριος Τζουμά στεναχωρήθηκε πολύ που μας έφερε προ τετελεσμένου, φέρνοντας τον Τσατλί και προκαλώντας όλη αυτή τη δυσαρέσκεια.’ (atin.org)

(53) *ense yapmak*

χασμουρητό κάνω-ΑΠΑΡ

Αδιαφανής ιδιωτισμός που αποτελεί αργκό και φέρει τη σημασία ‘τεμπελιάζω’. Παρότι δεν εντοπίστηκε κατά την αναζήτηση στο σώμα κειμένων του Sketch Engine, εντοπίστηκε σε

ελεύθερη αναζήτηση στο διαδίκτυο (53α). Ίσως αυτό να οφείλεται στην ιδιαιτερότητα που παρουσιάζει ως έκφραση της αργκό γλώσσας.

α. *Ense yapmayı bırak da işle ilgilen.* / ‘Σταμάτα να τεμπελιάζεις και ασχολήσου με τη δουλειά.’ (haberturk.com)

(54) *erketelik yapmak*

τσίλιες κάνω-ΑΠΑΡ

Πρόκειται για λεξική σύναψη με σημασία ‘κρατάω τσίλιες’ (54α). Αξίζει δε να σημειωθεί, ότι η λέξη *erketelik* προέρχεται από την ελληνική *έρχεται*, που χρησιμοποιούταν από τον τσιλιαδόρο όταν ερχόταν κάποιος.

α. *Soygunlara, hırsızlıklara, bakan veletlerine erketelik yapan bu kişileri Bağımsız Türk Adaletine teslim edip, cezalandırmak boynumuzun borcudur.* / ‘Είναι χρέος μας να παραδώσουμε στην Ανεξάρτητη Τουρκική Δικαιοσύνη και να τιμωρήσουμε αυτά τα άτομα που εμπλέκονται σε ληστείες, κλοπές και κρατάνε τσίλιες σε υπουργικά τομάρια.’ (canakkaleninsesi.com)

(55) *ezberden yapmak*

απομνημόνευση-ΑΦΑΙΡ κανω-ΑΠΑΡ

Αποτελεί λεξική σύναψη που φέρει τη σημασία ‘απαντώ / λειτουργώ με ό,τι θυμάμαι / με αποστήθιση’ (55α).

α. *Onun dışında ezberden yapılan klişe yorumlarda ki gibi "İtalyan yeaa defansif oynadır" önermeleri tamamen komedi.* / ‘Εκτός αυτού, εξ αποστηθίσεως κλισέ σχολιασμοί όπως «ο Ιταλός γιέα παίζει αμυντικά» είναι απολύτως αστείοι.’ (turksportal.net)

(56) *ezbere yapmak*

απομνημόνευση κανω-ΑΠΑΡ

Λεξική σύναψη με σημασία ‘λειτουργώ από μνήμης / με ό,τι θυμάμαι’ (56α) ή ‘ζωγραφίζω όπως θυμάμαι κάποιον / α’ (56β).

α. *Ema Aydın Yurtdışında aldığı eğitimlerle yıllarca ezbere yapılan kalıcı makyaj işlemlerini değiştirip kişiye özel çalışarak fark yaratmayı başardı.* / ‘Η Έμα Αϊντίν με την εκπαίδευση που έλαβε στο εξωτερικό, κατάφερε να αλλάξει τις από μνήμης διαδικασίες του μόνιμου μακιγιάζ και να κάνει τη διαφορά δουλεύοντας ειδικά για το κάθε άτομο.’ (byturco.com)

β. *Fatih'in sakal şekli, bıyıkları ve yüzün sinirli hali, eserin gerçekten modele bakmadan ezbere yapıldığını ortaya koymaktadır.* / ‘Το σχήμα της γενειάδας, το μουστάκι και το θυμωμένο πρόσωπο του Φατίχ, αποκαλύπτουν ότι το έργο έγινε από μνήμης, χωρίς να κοιτάζουν πραγματικά το μοντέλο.’ (altayli.net)

(57) *falso yapmak*

παραφονία κάνω-ΑΠΑΡ

Μεταφορικός ιδιοτισμός με σημασία ‘κάνω λάθος’ (57α).

α. *Beklentimizi karşılayan ortalama bir yemek olabilirdi ama birkaç falso yaptılar: Ayran getirmeyi unuttular, hesaba dahil etmeyi unutmadılar.* / ‘Μπορεί να ήταν ένα μέσο γεύμα που ανταποκρίθηκε στις προσδοκίες μας, όμως έκαναν μερικά σφάλματα: ξέχασαν να φέρουν το αριάνι αλλά δεν ξέχασαν να το συμπεριλάβουν στον λογαριασμό.’ (yesek.com)

(58) *fark yapmak*

διαφορά κάνω-ΑΠΑΡ

Λεξική σύναψη με σημασία ‘αποκτώ διαφορά’ (58α).

α. *Buradan aldığımız 3 puanla, Giresunspor'a karşı 10 puan fark yaptık.* / ‘Με τους 3 βαθμούς που πήραμε από εδώ, αποκτήσαμε διαφορά 10 πόντων απέναντι στην Γκιρεσουνσπορ.’ (spor33.com)

(59) *fedakârlık yapmak*

θυσία κάνω-ΑΠΑΡ

Λεξική σύναψη με σημασία ‘κάνω θυσία’ (59α).

α. *Sorunsuz ilişkiler sadece filmlerde var. Ortaya çıkan sorunları birlikte başarmaya hazır olmak, bunun için fedakârlık yapmak gerek.* / ‘Μόνο στις ταινίες υπάρχουν σχέσεις χωρίς προβλήματα. Πρέπει να είμαστε έτοιμοι να ξεπεράσουμε μαζί τα προβλήματα που προκύπτουν, να κάνουμε θυσίες για αυτό.’ (kigem.com)

(60) *felsefe yapmak*

φιλοσοφία κάνω-ΑΠΑΡ

Στο παράδειγμα 60α ο πολυλεξικός συνδυασμός αποτελεί λεξική σύναψη, με σημασία ‘φιλοσοφώ’. Στα 60β και 60γ αποτελεί μερικώς διαφανή ιδιωτισμό με σημασίες ‘αερολογώ / κάνω αμπελοφιλοσοφίες’ και ‘πουλάω πνεύμα’ αντίστοιχα.

α. *Nietzsche, Hellenistik ve diğer Yunan felsefesi hakkında şu yorumu yapar: "Yunanlılar, gerçekten sağlam bir millet olarak, felsefe yapmakla, bütiin başka milletlerden çok daha büyük ölçüde felsefeyi meşru kıldılar. / ‘Ο Νίτσε σχολιάζει την ελληνιστική αλλά και γενικότερα την ελληνική φιλοσοφία: «Οι Έλληνες, ως ένα αληθινά υγιές έθνος, νομιμοποίησαν τη φιλοσοφία φιλοσοφώντας σε μεγαλύτερο βαθμό από οποιοδήποτε άλλο έθνος.»* (nedir.org)

β. *Aslında bir barış şiiri yazmak isterdim. Barışın olmadığı bir dünyayı anlatmak isterdim felsefe yapmadan. / ‘Στην πραγματικότητα, θα ήθελα να γράψω ένα ποίημα για την ειρήνη. Θα ήθελα να περιγράψω πώς θα ήταν ένας κόσμος δίχως ειρήνη, χωρίς κάνω αμπελοφιλοσοφίες.’* (ayorum.com)

γ. *Harun burda felsefe yapma arkadaşım bizde biliyoruz engelli kardeşlerimizin yürüyemediğini kapalıının önüne nasıl gelecekler o zaman uçarakmı? / ‘Χαρούν, φίλε μου, μη μας πουλάς πνεύμα, και εμείς ξέρουμε ότι τα ανάπηρα αδέρφια μας δεν μπορούν να περπατήσουν, πώς θα έρθουν μπροστά στον κλειστό χώρο, πετώντας;’* (teksas.org)

(61) *fena yapmak*

κακό κάνω-ΑΠΑΡ

Λεξική σύναψη η οποία έχει τη σημασία ‘βλάπτω’ (61α).

α. *Ben elimi αγαğımı nereye koyacağımı bilemiyorum, neden "Kızı vermezsensiz ben adamı fena yaparım!" dediğimi kendime bile izah edemiyorum. / ‘Δεν ξέρω πού να σταθώ, δεν μπορώ ούτε στον εαυτό μου να εξηγήσω γιατί είπα «Αν δεν δώσεις την κοπέλα, θα κάνω κακό στον άντρα!»’* (turklider.org)

(62) *fondip yapmak*

μέχρι τέλους κάνω-ΑΠΑΡ

Μερικώς διαφανής ιδιωτισμός με σημασία ‘πίνω μια και έξω / χωρίς ανάσα / άσπρο πάτο’.

α. *2 tane bira aldık oturduk sahilde içtik hatta sonunu fondip yaptık ben leyla oldum 1 taneyle / ‘Πήραμε δύο μπύρες, κάτσαμε και τις ήπιαμε στην παραλία. Μάλιστα την τελευταία την ήπιαμε μια κ’ έξω. Εγώ με την μία έγινα ντίρλα.’* (beydeba.com)

(63) *fren yapmak*

φρένο κάνω-ΑΠΑΡ

Λεξική σύναψη με σημασία ‘πατάω φρένο’ (63α).

α. *Sivas'tan Erzinçan istikametine gitmekte olan araçlar takip mesafesine dikkat etmeyince bir otomobilin ani fren yapması ile araçla birlikte arkadan gelen 6 araç birbirine girdi. / ‘Όταν οχήματα που πήγαιναν από την Σίβας προς το Ερζιντζάν δεν τήρησαν τις αποστάσεις ασφαλείας, με ένα απότομο φρενάρισμα του ενός αυτοκινήτου, προκλήθηκε καραμπόλα έξι οχημάτων.’* (ege.net)

(64) *gaf yapmak*

γκάφα κάνω-ΑΠΑΡ

Λεξική σύναψη με σημασία κάνω γκάφα (64α).

α. *Beyaz Show'a konuk olan şovmen Ata Demirer, canlı yayına telefonla bağlanan bir genç kızın "Kız arkadaşınız var mı" sorusunu yanıtarken gaf yaptı. / ‘Ο σόουμαν Ατά Ντεμιρέρ που ήταν καλεσμένος στο Beyaz Show, έκανε γκάφα απαντώντας στην ερώτηση μιας νεαρής κοπέλας που συνδέθηκε σε ζωντανή μετάδοση μέσω τηλεφώνου «Έχεις φίλη;»’* (mynet.com)

(65) *gam yapmak*

κλίμακα κάνω-ΑΠΑΡ

Λεξική σύναψη με σημασία ‘κάνω εξάσκηση σε μορφή κλίμακας / οκτάβας με μουσικό όργανο ή φωνή’ (65α).

α. *'A' sesi ile piyano ya da başka bir çalgı eşliğinde gam yapın. Bu gam do' dan si' ye kadar, si' den do' ya dek sürmelidir. / ‘Κάντε εξάσκηση κλίμακας με συνοδεία πιάνου ή άλλου μουσικού οργάνου το «Α». Αυτή η κλίμακα πρέπει να έχει διάρκεια από το «ντο» μέχρι το «σι» και από το «σι» μέχρι το «ντο».’* (gnoxis.com)

(66) *geyik yapmak*

ελάφι κάνω-ΑΠΑΡ

Αδιαφανής ιδιοτισμός που φέρει τη σημασία ‘φλυαρώ’ (66α).

α. *-Sen yüzünü göstermeyecek misin? O zaman ben de kapatayım bir erkekle geyik yapacak zamanım yok. / ‘-Εσύ δεν θα μου δείξεις το πρόσωπό σου; Τότε και εγώ να το κλείσω, δεν έχω χρόνο να φλυαρώ με ένα αγόρι.’* (hece.net)

(67) *gönderme yapmak*

αναφορά κάνω-ΑΠΑΡ

Λεξική σύναψη με σημασία ‘κάνω αναφορά / παραπομπή’ (67α).

α. *"90'lara çok gönderme yapıyorsunuz ancak siz de o Tansu Çiller hükümeti döneminde bakandınız" diye soruyorum.* / ‘Πρώτα, «Κάνετε πολλές αναφορές στη δεκαετία του '90, αλλά ήσασταν και εσείς υπουργός κατά τη διάρκεια εκείνης της κυβέρνησης Τανσού Τσιλέρ».’ (bbc.com)

(68) *görümcelik yapmak / etmek*

κουνιαδίστικα κάνω-ΑΠΑΡ (κάνω-ΑΠΑΡ)

Ιδιωτισμός ο οποίος λέγεται για να εκφράσει την ‘άσχημη συμπεριφορά της αδερφής του γαμπρού απέναντι στη νύφη’ και μπορεί να αποδοθεί ως ‘κάνω κουνιαδίστικα’. Αντλείται από τα ευρύτερα κοινωνικοπολιτισμικά συμφραζόμενα, δηλαδή από τη συμβατική / συλλογική γνώση των ομιλητών / τριών της τουρκικής (68α).

α. *Geline de "ayyy canım giderek çok şeker oluyorsun" numarası çekmedim. [...] neyse ki gelin hanım halihazırda ince yapılı idi de aldığı 3-5 kilo lafa söze varmadı. yani görümcelik yapmadım. niye yapayım?* / ‘Και δεν είπα στη νύφη σάχλες του τύπου «Αχού μωρέ, όσο πας και γίνεσαι μια γλύκα». [...] Καλά που η νύφη ως τότε ήταν λεπτοκαμωμένη και τα 3-5 κιλά που πήρε δεν σχολιάστηκαν. Εν ολίγης δεν έκανα καμιά κατινιά. Γιατί να κάνω;’ (sozlock.com)

(69) *habbeyi kubbe yapmak*

φουσκάλα-ΑΙΤ θόλος κάνω-ΑΠΑΡ

Αδιαφανής ιδιωτισμός με σημασία ‘υπερβάλω για κάτι ασήμαντο / μεγαλοποιώ’ (69α).

α. *Türkiye'de " habbeyi kubbe yapan " bir medya var. Bu yüzden ülke magazin, şov, dedikodu ve safsata çöplüğü haline getirilmiş durumdadır.* / ‘Υπάρχει ένα μέσο στην Τουρκία που «κάνει τη φουσαλίδα τρούλο». Γι' αυτό η χώρα έχει μετατραπεί σε σκουπιδότοπο περιοδικών, εκπομπών, κουτσομπολιού και μπαρούφας.’ (biroybil.com)

(70) *hacetini yapmak*

ανάγκη-ΚΤΗΣ-ΑΙΤ κάνω-ΑΠΑΡ.

Μερικώς διαφανής ιδιωτισμός με σημασία ‘κάνω την ανάγκη μου’.

α. *Laleli Baba*; - *En güzel şey, iyiyi içmek ve rahatça def-i hacetini yapabilmektir, buyurdu.* / ‘Ο Λαλελί Μπαμπά είπε: Το πιο ωραίο πράγμα είναι να μπορείς να τρως, να πίνεις και να κάνεις άνετα την ανάγκη σου.’ (gonulsultanlari.com)

(71) *hamle etmek / yapmak*

έφοδος κάνω-ΑΠΑΡ / κάνω-ΑΠΑΡ

Μερικώς διαφανής ιδιωτισμός με σημασία ‘ορμάω / επιτίθεμαι’ (71α).

α. *Güçlü bir fiziği sahip olduğunu belirten Kazım, "Genellikle defans oyuncuları beni durdurmaya çalışıyor ve bana doğru hamle yapıyorlar."* / ‘Δηλώνοντας ότι έχει δυνατή σωματική διάπλαση, ο Καζίμ είπε: «Οι αμυντικοί συνήθως προσπαθούν να με σταματήσουν και ορμάνε κατά πάνω μου.»’ (antu.com)

(72) *harman etmek / yapmak*

χαρμάνι/μείγμα κάνω-ΑΠΑΡ / κάνω-ΑΠΑΡ

Λεξική σύναψη με σημασία ‘φτιάχνω χαρμάνι / αναμιγνύω’ (72α).

α. *Bu nedenle bu yıl, stoklarımız yetmediği için Mayıs ayında eski çayla yeni çayı harman yaparak piyasaya sürüyoruz."* dedi. / ‘Είπε «Για αυτόν τον λόγο, φέτος, επειδή τα αποθέματά μας δεν επαρκούν, αναμιγνύουμε τον Μάιο, το παλιό τσάι με το νέο και το κυκλοφορούμε στην αγορά.»’ (pazar53.com)

(73) *hatır gönül yapmak*

χάρη καρδιά κάνω-ΑΠΑΡ

Μερικώς διαφανής ιδιωτισμός που φέρει τη σημασία ‘κάνω το χατίρι σε κάποιον / α’ (73α).

α. *Ancak yanlış gördüğüm şeyleri de hiç hatır gönül yapmam. Bana oy veren insanlara, benim yanımda duran insanlara kimseye aşağılatmak, kimseye hakaret etme hakkını vermem.* / ‘Ωστόσο δεν κάνω χάρες για πράγματα που θεωρώ λάθος. Δεν δίνω δικαίωμα σε κανένα να ταπεινώσει, να προσβάλλει τον κόσμο που με ψήφισε, τον κόσμο που στέκεται δίπλα μου.’ (boluekspres.com)

(74) *hava yapmak*

αέρας κάνω-ΑΠΑΡ

Ιδιωτισμός που προκύπτει από τον γνωστικό μηχανισμό της μεταφοράς, ο οποίος φέρει τη σημασία ‘καυχίμαι’(74α). Παρότι στο λεξικό εμφανίζεται και η σημασία ‘παίρνω αέρα (για καλοριφέρ)’, στο σώμα κειμένων που εξετάστηκε ο ιδιωτισμός δεν εντοπίστηκε με τη σημασία αυτή.

α. *Çok klasik bir hikaye oldu ama gerçekten öyle. Hani yeteneğim çok küçük yaşlarda fark edildi diye hava yapıyorum sanmasın okuyucular.* / ‘Είναι μια πολύ κλασική ιστορία, αλλά πραγματικά έτσι είναι. Επειδή το ταλέντο μου έγινε αντιληπτό σε πολύ μικρή ηλικία δεν θα ήθελα οι αναγνώστες να νομίζουν ότι καυχίμαι.’ (gq.com.tr)

(75) *hayat memmat meselesi yapmak*

ζωή AMET θέμα-ΚΤΗΣ κανω-ΑΠΑΡ

Αδιαφανής ιδιωτισμός με σημασία ‘κάνω κάτι θέμα ζωής και θανάτου’ (75α).

α. *Hani gençlerin ve ailelerin yıllarca daralıp, hayat memmat meselesi yaptıkları girilemeyince büyük acılar yaşanan üniversitelerimizin durumu bu.* / ‘Ξέρετε, αυτή είναι η πικρή κατάσταση των πανεπιστημίων μας, όπου νέοι και οικογένειες υποφέρουν για χρόνια και το κάνουν θέμα ζωής και θανάτου όταν δεν πετύχουν.’ (blogspot.com)

(76) *hazırlık yapmak*

προετοιμασία κανω-ΑΠΑΡ

Λεξική σύναψη με σημασία ‘κάνω προετοιμασία’ (76α).

α. *Çocuğunuzu okula göndermeden önce hazırlık yaparak hem kendiniz hem de çocuğunuz için bu süreci daha kolay bir hale getirebilirsiniz.* / ‘Μπορείτε να κάνετε αυτή τη διαδικασία πιο εύκολη, τόσο για εσάς όσο και για το παιδί σας, κάνοντας προετοιμασία πριν στείλετε το παιδί σας στο σχολείο.’ (omo.com)

(77) *hesap kitap yapmak / etmek*

λογαριασμός βιβλίο κανω-ΑΠΑΡ / κανω-ΑΠΑΡ

Αδιαφανής ιδιωτισμός ο οποίος σημαίνει ‘συλλογίζομαι / λογαριάζω / υπολογίζω’ (77α).

α. *Gerçi o yaşlardaki heyecanımdı diyorum ama halen değişen bişi yok :)Hala her gece ne alıp satsam diye düşünüyüp hesap kitap yapıyorum.* / ‘Αν και λέω ότι οφειλόταν στον νεανικό μου

ενθουσιασμό, ακόμα τίποτα δεν έχει αλλάξει. Ακόμα σκέφτομαι και υπολογίζω κάθε βράδυ τι να αγοράσω και τι να πουλήσω. (koniks.com)

(78) *hile yapmak*

απάτη κάνω-ΑΠΑΡ

Λεξική σύναψη με σημασίες όπως ‘νοθεύω’ (TUN-KAP, 78α) και ‘κάνω κομπίνα’ (78β).

α. *Timoşenko ayrıca Başbakan Yanukoviç ve taraftarlarını seçimlerde hile yapmış olmakla suçladı [...].* / ‘Η Τιμοσένκο κατηγορήσε επίσης τον Πρωθυπουργό Γιανουκόβιτς και τους υποστηρικτές του ότι έκαναν νοθεία στις εκλογές [...]’. (dw.com)

β. *Kitabın New York Times gazetesinde yayımlanan bölümlerine göre, " hile yapmanın amcası için bir yaşam stili" olduğunu belirten Mary Trump [...].* / ‘Η Μαίρη Τραμπ, σύμφωνα με μέρη του βιβλίου της που δημοσιεύθηκαν στους New York Times, η οποία δήλωσε ότι «το να κάνει κομπίνες είναι τρόπος ζωής για τον θείο της» [...]’. (dw.com)

(79) *hülle yapmak*

κάλυμμα κάνω-ΑΠΑΡ

Αδιαφανής ιδιωτισμός με σημασία ‘κάνω κόλπα για να βρω μια λύση σε κάποιο πρόβλημα’ (79α).

α. *Sayın Başbakan endişe etmesin, Cumhuriyet Halk Partisi iktidarında, her yurttaşımız gibi kendileri de özgür İnternet'e kavuşacaklar ve diledikleri İnternet sitelerine hülle yapmak zorunda kalmadan girebilecekler.* / ‘Να μην ανησυχεί ο αξιότιμος Πρωθυπουργός, υπό την εξουσία του Δημοκρατικού Λαϊκού Κόμματος, όπως όλοι οι συμπολίτες έτσι και οι ίδιοι θα μπορούν να έχουν ελεύθερη πρόσβαση στο διαδίκτυο και στις ιστοσελίδες που επιθυμούν χωρίς να είναι αναγκασμένοι να κάνουν κόλπα.’ (tbmm.gov.tr)

(80) *idman yapmak*

άσκηση/προπόνηση κάνω-ΑΠΑΡ

Λεξική σύναψη με σημασία ‘κάνω προπόνηση’ (80α).

α. *Spor salonuna idman yapmak için her gidişinde Cemal Can'ın "Survivor 2020 şampiyonu Cemal Can" olarak imza attığı ortaya çıktı.* / ‘Αποδείχθηκε ότι ο Τζεμάλ Τζαν, κάθε φορά που πήγαινε στο γυμναστήριο για να κάνει προπόνηση, υπέγραφε ως «Πρωταθλητής του Survivor 2020 Τζεμάλ Τζαν».’ (mynet.com)

(81) *iğne yapmak*

ένεση κάνω-ΑΠΑΡ

Λεξική σύναψη που φέρει τη σημασία ‘κάνω ένεση’ (81α).

α. *Benim kayınvalide de şeker hastalığına yakalandı, 3 senedir kendisine insülin yapıyor, gerçekten zor iş, ben kendime asla iğne yapmam.* / ‘Η πεθερά μου έπαθε και διαβήτη, εδώ και 3 χρόνια κάνει ινσουλίνη, είναι πραγματικά δύσκολη δουλειά, εγώ δεν μπορούσα ποτέ να κάνω ένεση στον εαυτό μου.’ (nizip.com)

(82) *ihhlas yapmak*

ειδικότητα κάνω-ΑΠΑΡ

Λεξική σύναψη με σημασία ‘κάνω ειδικότητα’ (82α).

α. *Babamın Almanya'da ihhlas yapmak istemesiyle, daha 9 aylık iken Almanya'ya göç ettik.* / ‘Όταν ήμουν μόλις 9 μηνών, μετακομίσαμε στη Γερμανία, επειδή ο μπαμπάς μου ήθελε να κάνει ειδικότητα.’ (gq.com.tr)

(83) *isim yapmak*

όνομα κάνω-ΑΠΑΡ

Μερικώς διαφανής ιδιωτισμός με σημασία ‘κάνω όνομα / αποκτώ φήμη’ (83α).

α. *Ankaragücü takımı çok sayıda isim yapmış yabancıya ve kaliteli yerli oyunculara sahip.* / ‘Η ομάδα της Άνκαραγκουτζού διαθέτει πολλούς ξένους και ποιοτικούς εγχώριους παίκτες που έχουν κάνει όνομα.’ (tff.org)

(84) *iş yapmak*

δουλειά κάνω-ΑΠΑΡ

Στο παράδειγμα 84α αποτελεί λεξική σύναψη με σημασία ‘δουλεύω’. Στα 84β,γ και δ οι συνδυασμοί είναι μερικώς διαφανείς ιδιωτισμοί, οι οποίοι φέρουν αντίστοιχα τις σημασίες ‘συνεργάζομαι’, ‘ασχολούμαι (επιχειρηματικά) με κάτι’ και ‘είμαι αποτελεσματικός / η’, οι οποίες προέκυψαν από την αναζήτηση στο σώμα κειμένων.

α. *Baban ne iş yapıyor?* / ‘Τι δουλειά κάνει ο μπαμπάς σου;’ (tff.org)

β. *İran ile iş yapanlara da tehdit.* / ‘Είναι απειλή και για αυτούς που συνεργάζονται με το Ιράν.’ (dw.com)

γ. *Rusya'da iş yapan Amerikalılar'ın sayısı da artıyor.* / ‘Αυξάνεται και ο αριθμός των Αμερικάνων/ίδων που κάνουν δουλειές στη Ρωσία.’ (dw.com)

δ. *Bayan Böhmer ve hükümet, genellikle iş yapmayı, yapıyor gibi gözükmeyi çok seviyorlar.* / ‘Της κυρίας Μπόμερ και της κυβέρνησης συνήθως τους αρέσει να φαίνονται ότι κάνουν δουλειά, από το να κάνουν.’ (dw.com)

(85) *işbaşı yapmak*

έναρξη εργασίας κάνω-ΑΠΑΡ

Λεξική σύναψη με σημασία ‘ξεκινάω τη δουλειά’ (85α).

α. *14 gün karantina döneminden sonra tekrar işbaşı yaptılar.* / ‘Μετά από την περίοδο καραντίνας δεκατεσσάρων ημερών, ξεκίνησαν πάλι τη δουλειά.’ (dw.com)

(86) *kaçamak yapmak*

κοπάνα κάνω-ΑΠΑΡ

Στο παράδειγμα 86α ο συνδυασμός απαντά ως λεξική σύναψη και σημαίνει ‘κάνω κοπάνα’. Στο 86β αποτελεί αδιαφανή ιδιωτισμό φέροντας τη σημασία ‘απατώ σύζυγο’ (TUN-KAP). Στο 86γ η σημασία ‘κάνω παρασπονδία’ προέκυψε από την αναζήτηση στο σώμα κειμένων, αποτελώντας επίσης έναν αδιαφανή ιδιωτισμό.

α. *Belize. Ünlülerin kaçamak yaptığı yerde mi yapmak istersiniz balayınız?* / ‘Στην Μπελίζ. Θέλετε να πάτε γαμήλιο ταξίδι εκεί που κάνουν κοπάνα οι διάσημοι;’ (bilet.com)

β. *Evlilikte kaçamak yapanlar çok seyelerini kaybedebilirler: En basta esini çocuklarını kendine saygısını saygınlığını belki isini ve kariyerini hatta hayatlarını...* / ‘Όσοι απατούν στο γάμο μπορούν να χάσουν πολλά πράγματα: Πρώτα απ'όλα την / τον σύζυγό τους, τα παιδιά τους, τον αυτοσεβασμό τους, την αξιοπρέπειά τους, ίσως τη δουλειά και την καριέρα τους, ακόμα και τη ζωή τους...’ (ravda.net)

γ) *Hiç kaçamak yapmadım 2 öğün yedim meyve hele hiç yemedim kayısı yemedim sabahları tek ceviz arada birde badem yedim [...].* / ‘Δεν έκανα καμία παρασπονδία. Έτρωγα δύο γεύματα, δεν έφαγα καθόλου φρούτα, καθόλου βερίκοκα, τα πρωινά έτρωγα ένα καρύδι και ένα αμύδαλο [...].’ (woto.com)

(87) *kafa yapmak*

κεφάλι κάνω-ΑΠΑΡ

Πρόκειται για μετωνυμικό ιδιωτισμό, ο οποίος φέρει τη σημασία ‘μαστουρώνω’ (87α).

α. *Uyuzturucu madde o anda onlara çok kolay bir çikiş yolu gibi geliyor, sorunları onların yerine çözecek, düşünmekten kurtaracak, haz verecek, sıkıntıyı giderecek, kafa yapacak diye umarak bu yolu seçiyorlar ama asıl bilmeleri gereken bu yolun bir kere girdin mi çikişi yok" açıklamasında bulundu.* / ‘Εκείνη τη στιγμή, τα ναρκωτικά φαίνονται σαν μια εύκολη διέξοδος γι 'αυτούς, επιλέγουν αυτόν τον τρόπο ελπίζοντας ότι θα τους λύσει τα προβλήματα, θα τους σώσει από τη σκέψη, θα τους δώσει ευχαρίστηση, θα διώξει την πλήξη, θα μαστουρώσουν, αλλά αυτό που πραγματικά πρέπει να ξέρουν είναι ότι μόλις μπουν, δεν υπάρχει διέξοδος», είτε.’ (mynet.com)

(88) *kalbi yıkmak kolay, yarmak zordur*

καρδιά-ΑΙΤ πλένω-ΑΠΑΡ εύκολος, κάνω-ΑΠΑΡ δύσκολος-είναι

Παροιμία η οποία φέρει τη σημασία ‘είναι πιο εύκολο να στεναχωρήσεις κάποιον / α από το να τον κάνεις ευτυχισμένο/ η.

(89) *kamp yarmak*

κατασκήνωση κάνω-ΑΠΑΡ

Στο 89α ο πολυλεξικός συνδυασμός φέρει τη σημασία ‘κατασκηνώνω / κάνω κάμπινγκ’ και αποτελεί λεξική σύναψη. Στο 89β είναι αδιαφανής ιδιωτισμός αφού «χάνεται» η σημασία της *κατασκήνωσης*, αφορά τον αθλητισμό και φέρει τη σημασία ‘κάνω προετοιμασία’ (TUN-KAP).

α. *Kalabalık bir arkadaş grubuyla kamp yapılacağı zaman aynı anda iki ürün pişirilebilen kamp ocakları büyük rahatlık sağlıyor.* / ‘Όταν πρόκειται να κάνετε κάμπινγκ με μια μεγάλη παρέα φίλων, οι εστίες κάμπινγκ που μπορούν να μαγειρέψουν δύο προϊόντα ταυτόχρονα παρέχουν μεγάλη άνεση.’ (mynet.com)

β. *Milli Takımımız, Almanya'da kamp yaptığı süre boyunca üs hazırlık maçı oynayacak.* / ‘Η Εθνική μας ομάδα, καθ’ όλη τη διάρκεια της προετοιμασίας της στη Γερμανία, θα παίξει δύο φιλικούς αγώνες.’ (tff.org)

(90) *kapı komşusu yarmak / etmek*

πόρτα γείτονας-ΚΤΗΣ κάνω-ΑΠΑΡ

Αδιαφανής ιδιωτισμός ο οποίος λέγεται για ‘μέρος που πηγαίνω πολύ συχνά’(90α).

α. *Çok değil bundan 10 yıl öncesine kadar ülkemizin haritada yerini bile gösteremeyen dünyaca ünlü yıldızlar, artık ülkemizi karpı komşusu yaptı!* / ‘Οι παγκοσμίου φήμης αστέρες, που μέχρι πριν από 10 χρόνια δεν μπορούσαν καν να δείξουν την τοποθεσία της χώρας μας στον χάρτη, έκαναν πλέον τη χώρα μας γειτονική τους πόρτα!’ (turktime.com)

(91) *karpı karpı yapmak*

αρπαγή αρπαγή κάνω-ΑΠΑΡ

Λεξική σύναψη η οποία λέγεται συνήθως για ‘προϊόν που γίνεται ανάρπαστο’ και φέρει τη σημασία ‘παίρνω (βουτάω) με βιασύνη’ (91α).

α. *Bir çok ülke aşı rıyasaya cikmadan ödeme yapip aşıları rezerve ediyor. Aşı çiktığında ülkeler karpı karpı yapacak.* / ‘Πολλές χώρες πληρώνουν και κρατούν εμβόλια πριν βγουν στην αγορά. Όταν βγει το εμβόλιο οι χώρες θα τρέξουν να το βουτήξουν.’ (donanimhaber.com)

(92) *kaş göz işareti yapmak*

φρύδι μάτι σήμα-ΚΤΗΣ κάνω-ΑΠΑΡ

Μερικώς διαφανής ιδιωτισμός με σημασία ‘κάνω νόημα’ (92α).

α. *Hoşbeş sohbetten sonra teyzem kaş göz işareti yaptı bana bende tabi anladım ve bugün çok yorgunum hemen odama geçip uyucam hadi iyi geceler dedim ve odama geçtim.* / ‘Μετά από μια ωραία κουβέντα, η θεία μου μού έκανε νόημα, φυσικά και εγώ κατάλαβα και είπα είμαι πολύ κουρασμένη σήμερα, θα πάω στο δωμάτιο μου και να κοιμηθώ, καληνύχτισα και πήγα.’ (7ty.club)

(93) *kaynak yapmak*

συγκόλληση κάνω-ΑΠΑΡ

Λεξική σύναψη με σημασία ‘συγκολλώ’ (93α), ενώ επίσης απαντά φέροντας την έννοια ‘παίρνω τη σειρά κάποιου / ας’, αποτελώντας αδιαφανή ιδιωτισμό (93β). Στο υπό εξέταση σώμα κειμένων, εντοπίστηκαν και ερμηνείες-χρήσεις οι οποίες δεν υπάρχουν στο λεξικό, όπως ‘κουτσομπολεύω’ (93γ) και ‘βάζω τρέσα στα μαλλιά’ (93δ). Και αυτές οι περιπτώσεις αποτελούν αδιαφανείς ιδιωτισμούς, αφού το σύνολο των σημασιών των στοιχείων δεν σχετίζεται με την *συγκόλληση*.

α. *Şafak da o hırsla projesini kafasında oluşturmuş, kaynak yapmayı öğrenmiş, metal kesmeyi öğrenmiş, her akşam ders çalışmış, iç içe iki kazan kullanıp aralarından sıcak hava geçirmiş.* / ‘Με αυτή τη φιλοδοξία, η Şafak δημιούργησε το στο μυαλό της το έργο της, έμαθε να συγκολλά, έμαθε

να κόβει μέταλλο, μελετούσε κάθε βράδυ, χρησιμοποίησε δύο λέβητες ο ένας μέσα στον άλλο και περνούσε ζεστό αέρα ανάμεσά τους.’ (xbnq.com)

β. *Emniyet şeridine girmek, servis saklamak, sırada kaynak yapmak , torpil istemek vs vs bizim kültürümüze olmuş.* / ‘Έχει γίνει κουλτούρα μας να μπαίνουμε στη λωρίδα έκτακτης ανάγκης, να κρύβουμε την μπάλα, να κλέβουμε σειρά στην ουρά, να ζητάμε ρουσφέτια κ.λπ.’ (masatenisi.org)

γ. *Hakkımızdaki istihbaratı eserlerine kaynak yapanların bazıları özel hayatımızın gizliliğini ihlal etmiş sayılır.* / ‘Θεωρείται ότι έχουν παραβιάσει το απόρρητο της ιδιωτικής μας ζωής μερικοί από αυτούς που αντλούν πληροφορίες για εμάς.’ (atin.org)

δ. *Üst üste röfle yaptırma, fön çektirmek ve kaynak yaptırmak gibi işlemler sonucunda geçen yıl saçlarım tamamen yandı ve döküldü.* / ‘Ως αποτέλεσμα εργασιών όπως το ρεφλέ, το πιστολάκι και η τοποθέτηση τρέσας, τα μαλλιά μου πέρυσι κήκαν εντελώς και έπεσαν.’ (hc.com.tr)

(94) kelek yapmak

ώριμο πεπόνι κάνω-ΑΠΑΡ

Αδιαφανής ιδιωτισμός με σημασία ‘κάνω βλακεία’ (94α) και ‘δημιουργώ προβλήματα / κάνω νερά’ (94β).

α. *Beni Diyarbakır'a götürecek polis memuru, "Eefendi bir adama benziyorsun, kelepçeni çözeceğim, ama sakın bir kelek yapayım deme, aynı uçakta genel müdürüm de var, beni mahcup etme!* / ‘Ο αστυνομικός που θα με πάει στο Ντιγιαρμπακίρ είπε, «Μοιάζετε με κύριο, θα σας λύσω τις χειροπέδες, αλλά μη σκεφτείτε να κάνετε καμία βλακεία, στο ίδιο αεροπλάνο είναι ο γενικός διευθυντής μου, μη με κάνετε ρεζίλι!’ (haksozhaber.net)

β. *samsung kullanıyorum... bugüne kadar bana bi kere kelek yapmadı.* / ‘Χρησιμοποιώ Σάμσουνγκ... μέχρι σήμερα δεν μου έχει κάνει ούτε μια φορά νούμερα.’ (batug.org)

(95) kısıntı yapmak

οικονομία/περιορισμός κάνω-ΑΠΑΡ

Λεξική σύναψη με σημασίες όπως ‘μειώνω’ (95α) και ‘περικόπτω’ (95β).

α. *Devletler bu garantileri sürdüremeyeceklerini söyleyip her bir harcama kaleminde kısıntı yapmaya uğraşıyor.* / ‘Τα κράτη λένε ότι δεν μπορούν να διατηρήσουν αυτές τις εγγυήσεις και προσπαθούν να περικόψουν κάθε είδους δαπάνη.’ (isguc.org)

β. *Daha tatlı çay içilmesi durumunda ya diğer karbonhidrat kaynaklarından kısıntı yapmalı veya şekere ilave olarak tadlandırıcı kullanılmalıdır.* / ‘Σε περίπτωση που πίνετε πιο γλυκό τσάι, θα πρέπει

είτε να μειώσετε τις άλλες πηγές υδατανθράκων, είτε να χρησιμοποιήσετε γλυκαντικά εκτός από τη ζάχαρη.’ (dializ.net)

(96) *kış yapmak*

χειμώνας κάνω-ΑΠΑΡ

Μερικώς διαφανής ιδιωτισμός που λέγεται για να εκφράσει ότι ‘ο καιρός είναι χειμερινός / έχει τα χαρακτηριστικά του χειμερινού καιρού’ (96α).

α. *Ben olsam dışarıya ilkbaharda koyardım. İstanbul sert kış yapıyor.* / ‘Εγώ θα έβγαίνα έξω την άνοιξη. Η Κωνσταντινούπολη κάνει βαρύ χειμώνα.’ (agalar.net)

(97) *kızak yapmak*

έλκηθρο κάνω-ΑΠΑΡ

Λεξική σύναψη με σημασία ‘κάνω έλκηθρο’ (97α).

α. *Burada dileyen Misafirlerimiz kayak Snowboard veya Kızak yapabilir.* / ‘Οι επισκέπτες μας μπορούν να κάνουν σκι, σνόουμπορντ ή έλκυθρο.’ (gidello.com)

(98) *rezil etmek*

ρεζίλι κάνω-ΑΠΑΡ

Λεξική σύναψη με σημασία ‘κάνω ρεζίλι’ (98α).

α. *O da salak gibi beni rezil etmek için bütün mahalleye anlatmış ona mektup yazdığımı [...].* / ‘Και εκείνος σαν βλάκας που είναι, για να με κάνει ρεζίλι, είπε σε όλη τη γειτονιά ότι του έγραψα γράμμα [...].’ (gulum.net)

(99) *kilometre yapmak*

χιλιόμετρα κάνω-ΑΠΑΡ

Λεξική σύναψη με σημασία ‘διανύω αποστάσεις’ (99α).

α. *Günde 15 kilometre çekilseler ayda 450 kilometre yapar.* / ‘Όσοι κάνουν 15 χιλιόμετρα την ημέρα, τον μήνα διανύουν απόσταση 450 χιλιομέτρων.’ (dyp.com.tr)

(100) *korkusundan altına etmek / yapmak*

φόβος-ΚΤΗΣ-ΑΦΑΙΡ κάτω-ΚΤΗΣ-ΔΟΤ κάνω-ΑΠΑΡ / κάνω-ΑΠΑΡ

Μερικώς διαφανής ιδιωτισμός ‘τα κάνω πάνω μου από το φόβο’ (100α).

α. *Bu filmi küçük çocuklara tavsiye etmem ama büyük insanların yanlarına iç çamaşır almasını isterim çünkü korkudan altına yapabilirler.* / ‘Δεν προτείνω αυτή τη ταινία σε παιδιά, αλλά οι μεγάλοι θέλω να πάρουν μαζί τους εσώρουχα, επειδή μπορεί να τα κάνουν πάνω τους από το φόβο.’ (intersinema.com)

(101) *kötülük etmek / yapmak*

κακό κάνω-ΑΠΑΡ / κάνω-ΑΠΑΡ

Λεξική σύνναψη με σημασία ‘βλάπτω’ (101α).

α. *Pek çok anne-baba, çocuğunu kendileri beslemeye devam ediyor, okulda sorun yaşamamış diye çantasını hazırlıyor ya da her dediğini yapıyor. Oysa aslında çocuğuna iyilik değil kötülük yapmış oluyor.* / ‘Αρκετοί γονείς εξακολουθούν να ταΐζουν οι ίδιοι τα παιδιά τους, ετοιμάζουν την τσάντα τους για το σχολείο για να μην έχουν πρόβλημα ή κάνουν ότι τους πουν τα παιδιά τους. Κι όμως έτσι αντί να τους κάνουν καλό τα βλάπτουν.’ (kigem.com)

(102) *kulis yapmak*

παρασκήνιο κάνω-ΑΠΑΡ

Μερικώς διαφανής ιδιωτισμός ο οποίος φέρει τη σημασία ‘κινούμαι παρασκηνακά’ (102α).

α. *Birçoğunun "gizli" olarak nitelendirilen belgelerde, Arap liderler özel olarak İran'a bir hava saldırısı düzenlenmesi için kulis yapılıyor.* / ‘Σε έγγραφα τα οποία χαρακτηρίζονται από αρκετούς «μυστικά», οι Άραβες ηγέτες κάνουν παρασκηνακές διεργασίες για να οργανώσουν μια αεροπορική επιδρομή στο Ιράν.’ (mynet.com)

(103) *kur yapmak*

φλερτ κάνω-ΑΠΑΡ

Στο παράδειγμα 103α έχει τη σημασία ‘φλερτάρω’ και αποτελεί μια λεξική σύνναψη. Στο 103β φέρει τη σημασία ‘καλοπιάνω’ και συνιστά ιδιωτισμό ο οποίος στηρίζεται στον μηχανισμό της μεταφοράς.

α. *Etrafımda bir anda 3 tane erkek oldu ve dans ediyorlardı benimle birlikte, tabi çeşitli sözlerle kur yapıyorlardı.* / ‘Ξαφνικά υπήρχαν γύρω μου 3 άντρες που χόρευαν μαζί μου, φυσικά με φλέρταραν με διάφορα λόγια.’ (turac.org)

β. *Daha düne kadar Erdoğan'ın arkasından kur yapan Putin Suriye hava sahasına girecek olan her Türk uçağını düşüreceğini beyan etmiş ve Türkiye'yi bu konuda uyarmıştır.* / ‘Ο Πούτιν, ο οποίος

μέχρι χθες καλόπιανε τον Ερντοάν, δήλωσε ότι θα καταρρίψει όποιο τουρκικό αεροπλάνο μπει στον εναέριο χώρο της Συρίας και ότι έχει προειδοποιήσει την Τουρκία για αυτό.’ (odatv4.com)

(104) *kurşun manyağzi yapmak*

σφαίρα τρελός-ΚΤΗΣ κάνω-ΑΠΑΡ

Αδιαφανής ιδιωτισμός ο οποίος λέγεται όταν ‘κάποιος / α απειλεί ότι θα σκοτώσει με όπλο’ (104α).

α. *Lumpen mafyacıların iğrenç bir sözü vardır: "Seni kurşun manyağzi yaparım " diye tehdit ederler.* / ‘Οι μαφιόζοι του Λούμπεν έχουν μία απαίσια έκφραση, απειλούν λέγοντας : «Θα σε κάνω σουρωτήρι».’ (demokrathaber.org)

(105) *kuyruk yapmak*

ουρά κάνω-ΑΠΑΡ

Αδιαφανής ιδιωτισμός με σημασία ‘στέκομαι και περιμένω τη σειρά μου’ (105α).

α. *Öyle epik bir hikaye filan yok. Fanlarını kuyruk yapır kitarcı kapılarında bekletecek malzeme de.* / ‘Δεν υφίσταται μια τέτοια επική ιστορία κ.τ.λ. Ούτε θαυμαστές που κάνουν ουρές και περιμένουν στις πόρτες του βιβλιοπωλείου.’ (gg.com.tr)

(106) *laf yapmak*

λόγια κάνω-ΑΠΑΡ

Μερικώς διαφανής ιδιωτισμός με σημασία ‘μιλάω’ (106α). Στο λεξικό συναντάται και με τη σημασία ‘κουτσομπολεύω’, εντούτοις στο σώμα κειμένων που εξετάστηκε δεν εντοπίστηκε με αυτή τη σημασία.

α. *Bu figür, ağzı iyi laf yapan ve güzel konuşması sayesinde karşısındaki kişiyi etkilemeyi başaran birisine işaret eder.* / ‘Αυτό το στιλ παραπέμπει σε ένα άτομο που μπορεί να μιλήσει καλά και που καταφέρνει να εντυπωσιάσει τον/την άλλο/η με την ωραία ομιλία του.’ (mynet.com)

(107) *laga luga etmek / yapmak*

ανοησίες κάνω-ΑΠΑΡ /κάνω-ΑΠΑΡ

Αδιαφανής ιδιωτισμός με σημασία ‘φλυαρώ / μιλάω χωρίς να έχει νόημα αυτό που λέω’ (107α).

α. *Hiz laga luga yapmaya gerek yok Antalya da % 90 kask takan insan yok o kadar net söylüyorum abarti yok.* / ‘Δεν χρειάζονται φλυαρίες. Δεν φοράει το 90% στην Αττάλεια κράνος, το λέω τόσο ξεκάθαρα χωρίς υπερβολές.’ (motosiklet.net)

(108) *mal yapmak*

προϊόν/περιουσία κάνω-ΑΠΑΡ

Λεξική σύναψη με σημασίες ‘δημιουργώ προϊόν’ (108α) και ‘αποκτώ περιουσία’ (108β).

α. *Büyük firmalar büyük marketlere özel mal yapıyor.* / ‘Οι μεγάλες εταιρείες φτιάχνουν προϊόντα ειδικά για μεγάλες αγορές.’ (senozderesi.com)

β. *Dede Durmuş, "Dedeler mal yapar çocuklar korur, torunlar ise yer diye büyüklerimizin bir sözü vardır.* / ‘Ο Ντεντέ Ντουρμούς είπε, «Υπάρχει μια φράση που έλεγαν οι πρόγονοί μας. Οι παππούδες κάνουν περιουσία, τα παιδιά την προστατεύουν και τα εγγόνια την τρώνε.»’ (sakaryayenigun.com.tr)

(109) *manevra yapmak*

ελιγμός κάνω-ΑΠΑΡ

Στο λεξικό εντοπίστηκε με τη σημασία ‘κάνω μανούβρες με το αυτοκίνητο’ και αποτελεί λεξική σύναψη (109α). Αναφέρεται επίσης και η σημασία ‘συμμετέχω σε στρατιωτική άσκηση’ για την οποία όμως δεν βρέθηκε σχετικό παράδειγμα στο σώμα κειμένων που εξετάστηκε. Από το παράδειγμα 109β προέκυψε η σημασία ‘ελίσσομαι’ και πρόκειται για ιδιωτισμό, ο οποίος στηρίζεται στον μηχανισμό της μεταφοράς.

α. *Park ederken veya manevra yaparken yolunuzun üzerinde bir şey varsa sistem görsel ve sesli bir alarmla uyarı yapar.* / ‘Αν υπάρχει κάτι μπροστά στην πορεία σας ενώ παρκάρετε ή κάνετε μανούβρες, το σύστημα σας προειδοποιεί με οπτικό ή ηχητικό συναγερμό.’ (van.man)

β. *Ancak Kürt hareketinin "ateşkes/silahlı çatışma" kısır döngüsünü aşamayan politik çizgisi, AKP'nin bir kez daha yeni bir manevra yapmasını kolaylaştırmış.* / ‘Ωστόσο, η πολιτική γραμμή του κουρδικού κινήματος, που δεν μπόρεσε να ξεπεράσει τον φαύλο κύκλο της «κατάπαυσης του πυρός/ένοπλης σύγκρουσης», διευκόλυνε για άλλη μια φορά το AKP να κάνει νέο ελιγμό.’ (tkip.org)

(110) *meme yapmak*

βυζί κάνω-ΑΠΑΡ

Μερικώς διαφανής ιδιωτισμός ο οποίος λέγεται για ‘μηχανοκίνητο όχημα που οξειδώνεται και παύει να λειτουργεί’ (110α), ενώ από το σώμα κειμένων προέκυψε και η σημασία ‘υποβάλλομαι σε αισθητική επέμβαση στήθους’ (110β).

α. *Platin meme yarımış ise meksefe (kondansatör) yanabilir.* / ‘Η πλατίνα έκανε βυζί (εξόγκωμα) και μπορεί να καεί ο συμπυκνωτής.’ (clioiii.com)

β. *Dr Uçkunkaya meme yarım operasyonu öncesinde yapılması gerekenleri şöyle özetliyor [...].* / ‘Ο Δρ Ουτσκούγκαγια συνοψίζει τι πρέπει να γίνει πριν από την επέμβαση στήθους, ως εξής [...].’ (pudra.com)

(111) *mesai yapmak*

υπερωρία κάνω-ΑΠΑΡ

Λεξική σύναψη με σημασία ‘κάνω υπερωρία’ (111α).

α. *Peki neden kötüdür fazla mesai? 1) Fazla mesai yaparak, aslında dışarda iş arayan çoğu kişinin "hakını yersiniz"* / ‘Γιατί λοιπόν οι υπερωρίες είναι κακές; 1) Κάνοντας υπερωρίες, στην πραγματικότητα «τρώτε το δικαίωμα» πολλών ατόμων που ψάχνουν δουλειά εκεί έξω.’ (yuxel.net)

(112) *mil yapmak*

μίλι κάνω-ΑΠΑΡ

Λεξική σύναψη η οποία φέρει τη σημασία ‘διανύω μεγάλες αποστάσεις’ (112α).

α. *benim kız arkadaşım bisikletçi o en fazla 214 mil yaptı bir günde 12 saatte.* / ‘Η φίλη μου είναι ποδηλάτισσα, το μέγιστο που μπορεί να διανύσει είναι 214 μίλια, εντός 12 ωρών, σε μία μέρα.’ (tahrifat.com)

(113) *nağme yapmak*

μελωδία κάνω-ΑΠΑΡ

Το παράδειγμα 113α σχετίζεται με τα ‘ψεύτικα λόγια που λέει κάποιος / α για να κολακέψει κάποιον / α’ και αποτελεί αδιαφανή ιδιωτισμό. Για τη σημασία ‘λέω δικαιολογίες’ που εντοπίστηκε στο λεξικό, δεν βρέθηκαν παραδείγματα στο σώμα κειμένων. Η σημασία ‘παράγω μελωδία / σκοπό’ αναδείχθηκε από την αναζήτηση στο σώμα κειμένων και στο παράδειγμα 113β η φράση συνιστά λεξική σύναψη.

α. *Sayın tilki ise aç, kokuyu alıp gelmiş, nağme yapmaya başlamış ona: "Ooo! Karga cenapları, merhaba! Ne kadar güzelsiniz, ne kadar şirinsiniz!"* / ‘Η κυρία αλεπού από την άλλη, ήταν

πεινασμένη, το μύρισε, ήρθε και άρχισε να λέει κολακίες: "Ωωω! Αγαπητά κοράκια, γεια σας! Τι όμορφα που είστε, τι χαριτωμένα!" (altayli.net)

β. *İlk aldığımda 6 nağme yapıyordu. Şimdi nağme armayı bırakın ses dahi çıkarmıyor.* / 'Όταν το πρωτοπήρα έκανε 6 μελωδίες. Τώρα αφήστε τις μελωδίες, δεν κάνει κιχ.' (agaclar.net)

(114) *nanik yapmak*

χειρονομία με αντίχειρα κάνω-ΑΠΑΡ

Σύμφωνα με το λεξικό, φέρει τη σημασία 'ξεγελώ' και στο παράδειγμα 122α συνιστά έναν μεταφορικό ιδιοτισμό. Κατά την αναζήτηση στο σώμα κειμένων αναδείχθηκε και η σημασία 'κοροϊδεύω κάνοντας χειρονομία, βάζοντας τον αντίχειρα στη μύτη' και στο παράδειγμα 122β συνιστά λεξική σύναψη.

α. *Hafızam bana nanik yapıyorsa şayet, bu konu ya fransada ya rusyada geçiyordu (rus olsa gerek).* / 'Αν δε με ξεγελά η μνήμη μου, αυτό το θέμα ή στη Γαλλία ή στη Ρωσία συνέβαινε (πρέπει να ήταν στη Ρωσία)' (neokur.com)

β. *Hayvanat bahçesinde Temel,yılanların karşısına geçmiş nanik yaparak dilini çıkarıp duruyor.* / 'Ο Τεμέλ, στον ζωολογικό κήπο, πάει απέναντι από το φίδι και κοροϊδεύοντάς το του βγάζει συνεχώς γλώσσα.' (biriz.biz)

(115) *nispet yapmak*

κακοβουλία κάνω-ΑΠΑΡ

Αδιαφανής ιδιοτισμός με σημασία 'κάνω μέσω επίδειξης κάποιον / α να ζηλεύει' (115α).

α. *Kısa bir süre önce Burak Dayı ile aşk yaşamaya başlayan oyuncu Merve Boluğur, sosyal medya hesabından sevgiliyle yeni bir fotoğrafını paylaşarak adeta nispet yaptı.* / 'Η ηθοποιός Μερβέ Μπολουούρ, που πριν από λίγο καιρό άρχισε να ερωτεύεται τον θείο Μπουράκ, ανεβάζοντας μια νέα φωτογραφία με τον αγαπημένο της, στον λογαριασμό της στα social media μας τον μόστραρε.' (tv100.com)

(116) *numara yapmak*

νούμερο κάνω-ΑΠΑΡ

Λεξική σύναψη με σημασία 'προσποιούμαι / κάνω καπρίτσια' (116α). Η έρευνα στο σώμα κειμένων ανέδειξε και την σημασία 'κάνω πρόγραμμα με σκοπό να διασκεδάσω το κοινό' (116β).

α. *Çocuğun okulda kendisini yalnız hissetmesine yol açacak davranışlardan kaçınılmalı. Davranışları anlayışla karşılanmalı "Naz yapıyorsun, numara yapıyorsun " gibi şeyler söylenmemeli.* / ‘Πρέπει να αποφεύγονται συμπεριφορές που κάνουν το παιδί να νιώθει μοναξιά στο σχολείο. Η συμπεριφορά του, πρέπει να αντιμετωπίζεται με κατανόηση και δεν πρέπει να λέγονται πράγματα όπως «κάνεις νάζια, προσποιείσαι».’ (kigem.com)

β. *Eğer adam yetenekliyse bir iki numara yapıp çocukların aklını alır.* / ‘Αν ο τύπος είναι ταλαντούχος, θα κάνει ένα δυο νούμερα και θα ξετρελάνει τα παιδιά.’ (mynet.com)

(117) *bir numara yapmak*

ένα νούμερο κάνω-ΑΠΑΡ

Μερικώς διαφανής ιδιωτισμός με σημασία ‘καθιστώ κάτι άριστο / το καλύτερο που υπάρχει’

(117α)

α. *Hedefimiz şu küçük mantarını önce Türkiye'de daha sonra dünyada bir numara yapmaktır.* / ‘Σκοπός μας είναι να κάνουμε αυτό το μανιτάρι νούμερο ένα, πρώτα στην Τουρκία και μετά σε όλο τον κόσμο.’ (hopam.com)

(118) *on numara yapmak*

δέκα νούμερο κάνω-ΑΠΑΡ

Μερικώς διαφανής ιδιωτισμός με σημασία ‘καθιστώ κάτι άριστο / το καλύτερο που υπάρχει’

(118α)

α. *Bu hizmetten çok memnun kaldığımı söyleyebilirim 10 numara yaptılar mutfağımı teşekkürler.* / ‘Μπορώ να πω ότι έμεινα πολύ ικανοποιημένη από αυτή την υπηρεσία, έκαναν την κουζίνα μου τέλεια, ευχαριστώ.’ (ehil.com)

(119) *nükte yapmak*

αστείο κάνω-ΑΠΑΡ

Λεξική σύναψη με σημασία ‘κάνω αστείο’ (119α).

α. *İyice anladım ki insanlara saatlerce teorik ve teknik terimlerle konuşmak yerine bir öykü anlatmak, bir temsil getirmek, bir nükte yapmak yeterli olabilmektedir.* / ‘Κατάλαβα καλά ότι αντί να μιλάς για ώρες στον κόσμο με θεωρητικούς και τεχνικούς όρους, μπορεί να είναι αρκετό το να πεις μια ιστορία, να κάνεις μια αναπαράσταση, να κάνεις ένα αστείο.’ (eganba.com)

(120) *olay yapmak*

γεγονός κάνω-ΑΠΑΡ

Στο παράδειγμα 120α φέρει τη σημασία ‘δημιουργώ θέμα / πρόβλημα’ και αποτελεί έναν μερικώς διαφανή ιδιωτισμό. Στο 128β έχει τη σημασία ‘κάνω ζήτημα κάτι ανούσιο’, συνιστώντας έναν αδιαφανή ιδιωτισμό.

α. *Ya futbolcular olay yaptiyor, ya hakemler veya taraftarlar sahaya attıkları yabancı maddeler ile gündemden düşmüyorlar.* / ‘Είτε οι παίκτες δημιουργούν θέμα, είτε οι διαιτητές ή οι φίλαθλοι με τα αντικείμενα που πετούν στο γήπεδο δεν λείπουν από την ατζέντα.’ (spor33.com)

β. *hele bi başlasın merak ettim ben de bu kadar olay yaptığınız dizi neymiş.* / ‘Αντε να ξεκινήσει, έχω και εγώ απορία τι είναι αυτή η σειρά που την κάνατε τόσο ζήτημα...’ (yildizz.com)

(121) *ölüm kalım meselesi yapmak*

θάνατος AMET ζήτημα-ΓΕΝ κάνω-ΑΠΑΡ

Αδιαφανής ιδιωτισμός με σημασία ‘κάνω κάτι ζήτημα ζωής και θανάτου’, που λέγεται για να εκφράσει ότι ‘δίνεται υπερβολικά μεγάλη σημασία, σε ένα όχι ιδιαίτερα σημαντικό γεγονός’ (121α).

α. *Sınanı ölüm kalım meselesi yapıp kaygılarını artırmayın.* / ‘Μην κάνετε την εξέταση θέμα ζωής και θανάτου και αυξάνετε το άγχος τους.’ (memurlar.net)

(122) *para yapmak*

λεφτά κάνω-ΑΠΑΡ

Στο παράδειγμα 122α ο συνδυασμός φέρει τη σημασία ‘βγάζω χρήματα’, συνιστώντας έναν μερικώς διαφανή ιδιωτισμό. Στο 122β, αποτελεί επίσης έναν μερικώς διαφανή ιδιωτισμό και φέρει τη σημασία ‘αποφέρω κέρδος’, η οποία δεν εντοπίστηκε στο λεξικό αλλά προέκυψε από την έρευνα στο σώμα κειμένων.

α. *Fransız yönetmen Jean Luc Godard, bir filminin galasına katılan Steven Spielberg'e herkesin içinde "Sinemayı ne hale getirdin? Sanat olmaktan çıkardın, sırf para yaptın !" demişti.* / ‘Ο Γάλλος σκηνοθέτης Ζαν Λουκ Γκοντάρ, είχε πει δημόσια στον Στίβεν Σπίλμπεργκ, που παρακολούθησε την πρεμιέρα μιας ταινίας: «Πώς τον κατάντησες τον κινηματογράφο; Δεν είσαι πια καλλιτέχνης, απλά έκανες λεφτά!».’ (kigem.com)

β. *Benim yaptığım ilk 3 oyun para getirmedim, 4. oyun para yarmaya başlamıştı, şimdi oyun sektörünü daha iyi görüyorum.* / ‘Τα πρώτα 3 παιχνίδια που έκανα δεν έφεραν χρήματα, το 4ο παιχνίδι άρχισε να βγάζει χρήματα, τώρα βλέπω καλύτερα τη βιομηχανία των παιχνιδιών.’ (tr3d.com)

(123) *patinaj yapmak*

πατινάζ κάνω-ΑΠΑΡ

Στο παράδειγμα 123α φέρει τη σημασία ‘κάνω πατινάζ’ και αποτελεί λεξική σύναψη. Στο 123β αποτελεί μεταφορικό ιδιωματισμό με σημασία ‘αποτυγχάνω να προοδεύσω, βρίσκομαι διαρκώς στο ίδιο σημείο’. Από το 123γ, προέκυψε και η σημασία ‘γλιστρώ’, η οποία δεν εντοπίζεται στο λεξικό, ενώ και σε αυτή τη περίπτωση ο ιδιωματισμός προκύπτει από τον γνωστικό μηχανισμό της μεταφοράς.

α. *Frontside Ski: patinaj yapmak veya kavisli dönüşleri almak için dar belleri vardır. Acemiden usta seviyesine kadar tüm ihtiyacı karşılayacak birçok çeşidi bulunur.* / ‘Φροντίζουν Σκι: Έχουν στενές πίστες για να κάνεις πατινάζ ή στροφές. Υπάρχει μεγάλη ποικιλία για να καλυφθούν όλες τις ανάγκες, από το επίπεδο του αρχάριου μέχρι και του προχωρημένου/επαγγελματία.’ (ilgincix.biz)

β. *Tekerlerin spin atmasını, patinaj yapmasını engelleyen ASC hareket kontrol sisteminden emin olmasak da, standart olan ABA sistemi de son derece iyi çalışmaktadır.* / ‘Ακόμα και αν δεν είμαστε βέβαιοι για το σύστημα κίνησης ASC, το οποίο αποτρέπει το σπινάρισμα και την ολίσθηση των τροχών, το στάνταρ σύστημα ABA λειτουργεί εξαιρετικά καλά.’ (nizip.com)

γ. *Hep aynı sorunlar etrafında patinaj yapıyoruz. Keşke bu ülke artık başka problemler yaşasa" diye ekliyor.* / ‘Προσθέτει «Γλιστράμε συνεχώς πάνω στα ίδια προβλήματα. Μακάρι πια αυτή η χώρα να αποκτήσει άλλου είδους προβλήματα».’ (bbc.com)

(124) *patinaz yaptırmak*

πατινάζ κάνω-METAB-ΑΠΑΡ

Μεταφορικός ιδιωματισμός με σημασία ‘συμβάλλω στην αποτυχία κάποιου / ας στήνοντάς παγίδες’, ο οποίος δεν εντοπίστηκε στο λεξικό αλλά προέκυψε από το σώμα κειμένων (124α).

α. *"Bunlar bize hep patinaj yaptırdılar , artık Allah'ın izniyle patinaj olmayacak" diyen Erdoğan, sözlerini şöyle sürdürdü: [...]* / ‘Ο Ερντοάν, ο οποίος είπε «Αυτοί διαρκώς μας βάζουν τρικλοποδιές, πλέον με τη βοήθεια του Θεού δεν θα ξαναγίνει» συνέχισε λέγοντας: [...]

(125) *perhiz yapmak / etmek*

δίαιτα κάνω-ΑΠΑΡ / κάνω-ΑΠΑΡ

Λεξική σύνναψη με σημασία ‘ακολουθώ συγκεκριμένη διατροφή’ (125α).

α. *Damar sertligi teshisi konan kimse, perhiz yapmali , alkol ve sigara gibi keyif verici maddeleri birakmali, yumurta, tereyagi ve benzeri yiyecekleri terk etmeli, tuzu da azaltmalidir.* / ‘Τα άτομα που έχουν αρτηριοσκλήρωση πρέπει να κάνουν διατροφή, να αποφεύγουν ευχάριστες ουσίες όπως το αλκοόλ και το τσιγάρο, να εγκαταλείψουν τα αυγά, το βούτυρο και παρόμοια τρόφιμα και να μειώσουν το αλάτι.’ (odevsel.com)

(126) *pik yapmak*

πικ κάνω-ΑΠΑΡ

Λεξική σύνναψη με σημασία ‘φτάνω στο πικ / κορυφώνομαι’ (126α).

α. *Bu sıcak hava dalgasi cumartesi ve pazar pik yaptiktan sonra onümüzdeki hafta basından itibaren etkisini kaybetmesi bekleniyor.* / ‘Αυτό το κύμα ζέστης αναμένεται να υποχωρήσει από τις αρχές της επόμενης εβδομάδας, αφού κορυφωθεί το Σάββατο και την Κυριακή.’ (umke.org)

(127) *pike yapmak*

κάθετη προσγείωση κάνω-ΑΠΑΡ

Στο παράδειγμα 127α αποτελεί λεξική σύνναψη σημαίνοντας ‘πραγματοποιώ κάθετη προσγείωση’. Στο 127β έχει τη σημασία ‘κάνω κατάδυση / βουτάω στο νερό’ και αποτελεί έναν μερικώς διαφανή ιδιωτισμό. Στο λεξικό αναφέρεται και η σημασία που σχετίζεται με το μπιλιάρδο, ‘πραγματοποιώ κάθετο χτύπημα στη μπάλα’, που όμως στο υπό εξέταση σώμα κειμένων δεν εντοπίστηκε.

α. *Karganın nereye ve niçin pike yaptığını anladım. Birkaç saniye sonra ağzında büyük bir ekmek parçası ile uçur gitti.* / ‘Κατάλαβα πού και γιατί έκανε κάθετη προσγείωση η καρακάξα. Λίγα δευτερόλεπτα αργότερα πέταξε μακριά με ένα μεγάλο κομμάτι ψωμί στο στόμα.’ (kigem.com)

β. *Romanı okumaya başlarken derin, mavi bir denize pike yapacak gibi 'genişşşş' bir soluk alın.* / ‘Ενώ ξεκινάτε να διαβάσετε το βιβλίο, πάρτε μια βαθιάάάά ανάσα λες και θα βουτήξετε στη γαλάζια θάλασσα.’ (vikipar.com)

(128) *piknik yapmak*

πικ νικ κάνω-ΑΠΑΡ

Λεξική σύνναψη με σημασία ‘κάνω πικ νικ’ (128α).

α. *Piknik yapmak isteyenler için de Uludağ Milli Parkı çevresinde pek çok müsait alan var.* / 'Γύρω από το Εθνικό Πάρκο Ουλούντα, υπάρχουν πολλές κατάλληλες περιοχές, για όσους θέλουν να κάνουν πικνίκ.' (ege.net)

(129) *pireyi deve yapmak*

ψείρα-ΑΙΤ καμήλα κάνω-ΑΠΑΡ

Αδιαφανής ιδιοτισμός με σημασία 'μεγαλοποιώ ασήμαντο γεγονός' (129α).

α. *Partnerinizle aranızda meydana gelecek duygusal krizleri çözmeye çalışmalı, pireyi deve yapmaktan kaçınmalısınız.* / 'Θα πρέπει να προσπαθήσετε να λύσετε τις συναισθηματικές κρίσεις που θα προκύψουν ανάμεσα σε εσάς και τον σύντροφό σας και να αποφύγετε να μεγαλοποιείται τα γεγονότα.' (ntv.com.tr)

(130) *politika yapmak*

πολιτική κάνω-ΑΠΑΡ

Φέρει τη σημασία 'κάνω πολιτική' και συνιστά μία λεξική σύναψη (130α).

α. *Türk hükümeti, Almanyanın içinde, iç politika yapmaya çalışmamalıdır," dedi.* / 'Είπε «Η τουρκική κυβέρνηση δεν πρέπει να προσπαθεί να κάνει εσωτερική πολιτική μέσα στη Γερμανία.»' (wsws.org)

(131) *poz yapmak*

πόζα κόβω-ΑΠΑΡ (κάνω-ΑΠΑΡ)

Στο παράδειγμα 131α φέρει τη σημασία 'ποζάρω', αποτελώντας λεξική σύναψη, ενώ στο 132β είναι αδιαφανής ιδιοτισμός με σημασία 'υποκρίνομαι'.

α. *Manken ya da model, sanat, moda veya reklam için poz yapan veya kendini sergileyen kişidir.* / 'Μανεκέν ή μοντέλο είναι το άτομο που ποζάρει ή εκθέτει τον εαυτό του για τέχνη, μόδα ή διαφήμιση.' (ajansu.com)

β. *Müthiş içten, esprili, tutkulu ve enerjik. Asla poz yapmayan içi dışı aynı olan bir adam.* / 'Εξαιρετικά ειλικρινής, πνευματώδης, παθιασμένος και ενεργητικός. Είναι άνθρωπος που δεν υποκρίνεται ποτέ, είναι αυτό που φαίνεται.' (gunes.com)

(132) *reklam yapmak*

διαφήμιση κάνω-ΑΠΑΡ

Λεξική σύναψη με σημασία ‘κάνω διαφήμιση’ (132α).

α. *Türk otellerine İtalya'da reklam yapma olanağı sunuyoruz.* / ‘Προσφέρουμε στα τούρκικα ξενοδοχεία, τη δυνατότητα να κάνουν διαφήμιση στην Ιταλία.’ (dw.com)

(133) *robot resmini yapmak*

ρομπότ εικόνα-ΚΤΗΣ-ΑΙΤ κάνω-ΑΠΑΡ

Αδιαφανής ιδιωτισμός με σημασία ‘φτιάχνω το σκίτσο του υπόπτου’ (133α).

α. *Bununla birlikte katilin kimliğini saptamak için henüz çok erken: iki bacak ve bir kol robot resmini yapmak için yeterli değil [...].* / ‘Ωστόσο, είναι ακόμα πολύ νωρίς για να τακτοποιηθεί ο δολοφόνος: δύο πόδια και ένα χέρι δεν αρκούν για να γίνει το σκίτσο του υπόπτου’. (arguney.com)

(134) *rol yapmak*

ρόλος κάνω-ΑΠΑΡ

Στο 134α, αποτελεί ιδιωτισμό ο οποίος βασίζεται στον μηχανισμό της μεταφοράς και φέρει τη σημασία ‘έχω προσποιητή συμπεριφορά / υποκρίνομαι’. Από το σώμα κειμένων προέκυψε και η κυριολεκτική σημασία ‘υποδύομαι ρόλο’ και πρόκειται για μία λεξική σύναψη (134β).

α. *İki çocuğumuz hatırına evlilik hayatımızı iki yabancı gibi çocuklarımıza karşı rol yaparak sürdürmeye çalışıyorduk.* / ‘Για χάρη των δύο παιδιών μας, προσπαθούσαμε να συνεχίσουμε τη συζυγική μας ζωή σαν δύο ξένοι οι οποίοι υποκρίνονται.’ (buyu.net)

β. *Şarki söylemek, dans etmek, rol yapmak vb gibi becerilerden birine az çok sahipseniz veya sahip olduğunuza inanıyorsanız, bir anda milyonlarca kişinin karşısına çıkıveriyorsunuz.* / ‘Εάν κατέχετε λίγο πολύ μία από τις δεξιότητες όπως όπως το τραγούδι, τον χορό, την υποκριτική κ.λπ., εμφανίζεστε ξαφνικά μπροστά σε εκατομμύρια ανθρώπους.’ (kigem.com)

(135) *sağ yapmak*

δεξιά κάνω-ΑΠΑΡ

Λεξική σύναψη που φέρει τη σημασία ‘στρίβω δεξιά’ (135α).

α. *Maalesef kadın sürücüysen: [...] Park ederken sanki sen hiç anlamazsın "gel gel, sağ yap , sol yap "lafları yükselir.* / ‘Δυστυχώς αν είσαι γυναίκα οδηγός: [...] Ενώ παρκάρεις ακούγονται φωνές «έλα, έλα, κάνε δεξιά, κάνε αριστερά» λες και εσύ είσαι άσχετη.’ (yesimmutlu.com)

(136) *sermaye yapmak / etmek*

κεφάλαιο κάνω-ΑΠΑΡ / κάνω-ΑΠΑΡ

Λεξική σύναψη με σημασία ‘εξασφαλίζω το απαραίτητο χρηματικό ποσό / κάνω κεφάλαιο’ (136α).

α. *Eline geçen parayı sermaye yaparak zor günlerde Domino isimli bir elektronik şirketi kurdu. /* ‘Στις δύσκολες στιγμές, δημιούργησε μια εταιρεία ηλεκτρονικών με το όνομα Domino, βάζοντας κεφάλαιο από τα χρήματα που πήρε.’ (kigem.com)

(137) *servis yapmak*

σέρβις κάνω-ΑΠΑΡ

Λεξική σύναψη με σημασία ‘σερβίρω φαγητό στο τραπέζι’ (137α) και ‘προσφέρω υπηρεσία παράδοσης πακέτου φαγητού στο σπίτι’ με την προθήκη του συμπληρώματος *paket* (137β). Από την έρευνα στο σώμα κειμένων προέκυψαν και οι σημασίες ‘προσφέρω γενικότερα υπηρεσίες/ εξυπηρετώ’ (137γ), καθώς και ‘προσφέρω υπηρεσίες μεταφοράς επιβατών’ (137δ).

α. *Ayrıca köftelerinizi mangalda veya önceden 200 C derece ısıtılmış fırında 15-10 dakika pişir, servis yapabilirsiniz.. /* ‘Επίσης μπορείτε να ψήσετε τους κεφτέδες σας στα κάρβουνα ή σε προθερμασμένο φούρνο στους 200 βαθμούς, για 15-20 λεπτά και να σερβίρετε.’ (y1t.net)

β. *Yeni güncellemeyle birlikte salgın döneminde paket servis yapan restoranlara öncelik verilecek. /* ‘Με τη νέα ενημέρωση, κατά την περίοδο της πανδημίας θα δοθεί προτεραιότητα στα εστιατόρια που κάνουν παράδοση σε πακέτο.’ (indir.com)

γ. *Başvuranlar arasında Türkiye'de yayın yapan basın kuruluşlarının yanı sıra; çok sayıda ülkeye servis yapan BBC, Reuters, El Cezire, AP gibi ajans ve televizyonlar da yer alıyor. /* ‘Μεταξύ των αιτούντων, εκτός από τους οργανισμούς τύπου που εκπέμπουν στην Τουρκία· υπάρχουν επίσης πρακτορεία και τηλεοπτικά κανάλια όπως το BBC, το Reuters, το Al Jazeera και το AP που εξυπηρετούν πολλές χώρες.’ (2kr2.com)

δ. *8 adet otobüs seferi dışında kendisine ait servis araçları ile yolculuk edilen il ve ilçelere varıldığında, merkezi yerlere servis yapan son model servis araçları vardır. /* ‘Εκτός από 8 δρομολόγια λεωφορείων, όταν φτάσετε στις επαρχίες με τα δικά τους οχήματα μεταφοράς, υπάρχουν υπερσύγχρονα οχήματα που εξυπηρετούν τα κεντρικά σημεία.’ (bilet.com)

(138) *soğuk dış etkisi yapmak*

κρύος ντουζ επίδραση-ΓΕΝ κάνω-ΑΠΑΡ

Μεταφορικός ιδιωτισμός που λέγεται για ένα αρνητικό γεγονός που συμβαίνει ξαφνικά και φέρει τη σημασία ‘κάνω ψυχρολουσία’ (138α).

α. *Mustafa fikrini söylemek ihtiyacını hissetmişti: " Dayıciğim, çiftliğe hırsız girmiş olamaz mı? "* *Mustafa'nın sorusu odada bulunanların üzerinde soğuk duş etkisi yaptı.* / ‘Ο Μουσταφά είχε νιώσει την ανάγκη να πει τη γνώμη του: «Θειούλη μου, αποκλείεται να μπήκε κλέφτης στο κτήμα;». Η ερώτηση του Μουσταφά έκανε ψυχρολουσία σε όσους βρίσκονταν στο δωμάτιο.’ (canim.net)

(139) *sol yapmak*

αριστερά κάνω-ΑΠΑΡ

Αποτελεί λεξική σύναψη που όταν το ρήμα είναι αμετάβατο, φέρει τη σημασία ‘στρίβω αριστερά’ (139α). Εντοπίστηκε αρκετές φορές και με αντικείμενο, αφορώντας ηλεκτρονικά παιχνίδια και φέροντας τη σημασία ‘κάνω αριστερά το joystick’ (139β).

α. *Yolu kontrol ediniz, direksiyonu tam sol yapınız ve birinci vitesle kalkınız.* / ‘Ελέγξτε το δρόμο, στρίψτε όλο αριστερά το τιμόνι και φύγετε με την πρώτη ταχύτητα.’ (msxllabs.org)

β. *Bu oyunda, uzay roketi ile ilerliyor ve engellere çarpmamaya çalışıyoruz. Bunu, sadece sağ sol yaparak yapabiliriz.* / ‘Σε αυτό το παιχνίδι, κινούμαστε με τον διαστημικό πύραυλο και προσπαθούμε να μην χτυπήσουμε τα εμπόδια. Αυτό μπορούμε να το κάνουμε, απλά κάνοντας δεξιά και αριστερά.’ (keriz.net)

(140) *solo yapmak*

σόλο κάνω-ΑΠΑΡ

Στο παράδειγμα 140α αποτελεί λεξική σύναψη και φέρει την έννοια ‘σολάρω / εκτελώ μόνος / η ολόκληρο ή μέρος μουσικού κομματιού’. Στο σώμα κειμένων ο συνδυασμός εντοπίστηκε και με τη σημασία ‘ροχαλίζω’, αποτελώντας έναν μεταφορικό ιδιωτισμό (140β).

α. *Devamında trompet sadece bir davulun eşliğinde solo yapıyor..* / ‘Στη συνέχεια, έκανε σόλο η τρομπέτα μόνο με τη συνοδεία τυμπάνου.’ (odatv4.com)

β. *Off sorma bir arkadaş uyurken solo yapıyordun resmen bende aynı odada onla uyuyordum uyuyamayınca arkadaşını öldürüp hapse düşme seçeneğinde makul gelmediğinden gittim.* / ‘Ωχου, μην τα ρωτάς. Ένας φίλος ροχαλίζε ενώ κοιμόταν και κοιμόμουν και εγώ μαζί του στο ίδιο δωμάτιο, και όταν πια δεν μπορούσα να κοιμηθώ, σηκώθηκα και έφυγα γιατί δεν μου φαινόταν λογικό να τον σκοτώσω και να πάω στη φυλακή.’ (pollemik.com)

(141) *sondaj yapmak*

γεώτρηση κάρω-ΑΠΑΡ

Λεξική σύναψη με σημασία ‘κάρω γεώτρηση’ (141α).

α. *Fok balıkları ve balinaların doğal yaşam alanı olan Kuzey Kutbu denizlerinde güvenli bir biçimde sondaj yapabilecek teknolojilere acaba gerçekten sahip miyiz? / ‘Αραγε διαθέτουμε όντως τις τεχνολογίες για να μπορέσουμε να κάνουμε ασφαλή γεώτρηση στις θάλασσες της Αρκτικής, τον φυσικό βιότοπο των φωκιών και των φαλαινών;’* (dw.com)

(142) *sorti yapmak*

αεροπορική επιδρομή κάρω-ΑΠΑΡ

Λεξική σύναψη που φέρει τη σημασία ‘κάρω αεροπορική επιδρομή / επεμβαίνω με αεροπλάνο’ (142α).

α. *Bölgede sorti yapan 2 yangın söndürme uçağı ve 6 yangın söndürme helikopteri, alevlerin ilerlemesini durdurmaya çalışıyor. / ‘Στην περιοχή, τα 2 πυροσβεστικά αεροσκάφη και τα 6 πυροσβεστικά ελικόπτερα που επεμβαίνουν, προσπαθούν να ανακόψουν την εξέλιξη της φωτιάς.’* (karar.com)

(143) *su yapmak*

νερό κάρω-ΑΠΑΡ

Μερικώς διαφανής ιδιωτισμός που λέγεται για ‘πλοίο το οποίο πλημμυρίζει / μπάζει νερά’ (143α). Στο 143β αποτελεί αδιαφανή ιδιωτισμό με σημασία ‘έχω ασταθή συμπεριφορά’.

α. *Double bottom'da su yapan yerler varsa mutlaka tespit edilerek denize çıkılmadan onarılmalıdır. / ‘Εάν υπάρχουν σημεία στον διπλό πυθμένα που μπάζουν νερά, πρέπει να επισημανθούν και να επισκευαστούν πριν βγουν στη θάλασσα.’* (turksail.com)

β. *baştada bahsettiğim gibi mazot durduğu yerde su yapar mevcut mazot fitrelerinin ne zaman sorun çıkaracağını bilemezsiniz. / Όπως ανέφερα και στην αρχή, το ντίζελ κάνει ξαφνικά νερά. Δεν ξέρετε ποτέ θα δημιουργήσουν προβλήματα τα υπάρχοντα φίλτρα ντίζελ.* (skodam.com)

(144) *süükse yapmak*

σουξέ κάρω-ΑΠΑΡ

Στο παράδειγμα 144α αποτελεί λεξική σύναψη με σημασία ‘κάνω σουξέ / σημειώνω επιτυχία’. Στο 144β έχει τη σημασία ‘τραβάω την προσοχή’ και αποτελεί έναν μερικώς διαφανή ιδιωτισμό.

α. *İlk şarkısı "Zalim"le büyük sükse yapan Yalın, önceki gün Bakırköy Town Center'da bir konser verdi.* / ‘Ο Γιαλίν, ο οποίος έκανε μεγάλο σουξέ με το πρώτο του τραγούδι το «Σκληρός/ή», έδωσε χθες συναυλία στο Μπακίρκιοϊ Τάουν Σέντερ.’ (afacancocuk.com)

β. *Konu yine o maç öncesi sükse yapan büyük bayrağa geliyor.* / ‘Το θέμα έρχεται πάλι στη μεγάλη σημαία που τράβηξε τα βλέμματα, πριν από εκείνο το ματς.’ (antu.com)

(145) *sürpriz yapmak*

έκπληξη κάνω-ΑΠΑΡ

Λεξική σύναψη με σημασία ‘κάνω έκπληξη’ (145α).

α. *Yeşen bugün gittiği için diinden bana sürpriz yapmış, sabahdan gitmiş pasta almış, hediye almış, mahallenin çocuklarını toplamış, parti yaptılar.* / ‘Η ανιψιά μου, επειδή σήμερα θα έφευγε, μου έκανε έκπληξη από χθες. Πήγε από το πρωί και πήρε τούρτα, πήρε δώρο, μάζεψε τα παιδιά της γειτονιάς και μου έκαναν πάρτι.’ (blogspot.com)

(146) *şaka yapmak*

πλάκα κάνω-ΑΠΑΡ

Λεξική σύναψη με σημασίες ‘κάνω πλάκα / αστειεύομαι’ (146α) και ‘κάνω φάρσα’ (146β).

α. *Ne kadar yolumuz kaldığımızı sorduğumda Ali "Beş saat!" dedi. Bir anda çöktüm. Çölde ilerlemeye başlayınca Ali şaka yaptığını, yarım saatte kampa ulaşacağımızı söyledi.* / ‘Όταν ρώτησα πόσο δρόμο είχαμε ακόμα ο Άλι είπε «Πέντε ώρες!» Ξαφνικά κατέρρευσα. Όταν αρχίσαμε να προχωράμε στην έρημο, ο Άλι είπε ότι αστειεύοταν και ότι σε μισή ώρα θα φτάναμε στο στρατόπεδο.’ (takoz.org)

β. *Peki neden 1 nisanda birbirimize şaka yaparız hiç merak ettiniz mi?* / ‘Αναρωτηθήκατε ποτέ γιατί κάνουμε φάρσες την 1η Απριλίου;’ (iyzi.net)

(147) *şantaj yapmak*

εκβιασμός κάνω-ΑΠΑΡ

Λεξική σύναψη με σημασία ‘εκβιάζω’ (147α).

α. *İddiasına göre ilişkiyi bitirmek istemeyen H.G., genç kıza, gizlice çektiği görüntüler ile şantaj yapmaya başladı.* / ‘Ο Χ.Γ. ο οποίος, σύμφωνα με τους ισχυρισμούς του, δεν ήθελε να διακόψει τη σχέση, άρχισε να εκβιάζει τη νεαρή κοπέλα με τις εικόνες που είχε τραβήξει κρυφά.’ (mynet.com)

(148) *şeamet tellalliği yapmak*

δυσοίωνος επάγγελμα του τελάλη-ΓΕΝ κάνω-ΑΠΑΡ

Αδιαφανής ιδιωτισμός με σημασία ‘κάνω την Κασσάνδρα / κυκλοφορώ δυσοίωνες φήμες’ (148α).

α. *Ben umut ışığ görmüyorum. Şeamet tellalliği yapmak istemem ama asıl bundan sonra Türkiye'yi karanlık günler bekliyor...* / ‘Εγώ πάντως έχω πάψει να ελπίζω. Δεν θέλω να κάνω την Κασσάνδρα, αλλά η αλήθεια είναι ότι την Τουρκία την περιμένουν μαύρες μέρες από δω και στο εξής...’ (hukuki.net)

(149) *şekerleme yapmak*

ζαχαρωτό κάνω-ΑΠΑΡ

Αδιαφανής ιδιωτισμός με σημασία ‘παίρνω έναν υπνάκο’ (149α).

α. *Dinçleşmek için her gün 20 dakikalık bir "mini tatil" yapın. Mahallenizde yürüyüşe çıkın; şekerleme yapın ; bir video oyunu oynayın.* / ‘Κάντε καθημερινά 20λεπτες «μίνι διακοπές» για να αναζωογονηθείτε. Βγείτε για περίπατο στη γειτονιά σας, πάρτε έναν υπνάκο, παίξτε ένα βιντεοπαιχνίδι.’ (kigem.com)

(150) *şırınga yapmak*

ένεση κάνω-ΑΠΑΡ

Λεξική σύναψη με σημασία ‘κάνω ένεση’ (150α).

α. *Bir kimsenin rüyasında bir hastalığından dolayı kendisine şırınga yapıldığını görmesi; o kimsenin küçük bir kaza veya basit bir hastalık geçireceğine, ya da bir taraftan kötü bir haber alacağına delaletle tabir olunur.* / ‘Εάν κάποιος δει στον ύπνο του ότι του κάνουν ένεση εξαιτίας ασθένειας, σημαίνει ότι αυτό το άτομο θα έχει ένα μικρό ατύχημα ή μια απλή ασθένεια ή ότι θα λάβει άσχημα νέα από κάπου.’ (ruyadaruya.com)

(151) *şike yapmak*

στημένος κάνω-ΑΠΑΡ

Λεξική σύναψη με σημασία ‘στήνω αθλητικό αγώνα’ (151α).

α. *Ülkede geçtiğimiz yıl oynanan en az 8 maçta şike yapıldığı şüphesi var.* / ‘Υπάρχει υπόνοια ότι τουλάχιστον 8 αγώνες από αυτούς που διεξήχθησαν τον περασμένο χρόνο στη χώρα μας «ήταν στημένου».’ (dw.com)

(152) *taban yapmak*

πυθμένας κάνω-ΑΠΑΡ

Μερικώς διαφανής ιδιωτισμός ο οποίος φέρει τη σημασία ‘μειώνομαι κατακόρυφα’ (152α).

α. *Ekomileri taban yapan AB ülkeleri vatandaşları daha iyi bir yaşam seviyesi yakalamak için oradan oraya göç ediyor.* / ‘Οι πολίτες των χωρών της ΕΕ, των οποίων οι οικονομίες έχουν πιάσει πάτο, μεταναστεύουν από δω κι από κει, προκειμένου να επιτύχουν καλύτερο βιοτικό επίπεδο.’ (turktime.com)

(153) *taklidini yapmak*

μίμηση-ΓΕΝ-ΑΙΤ κάνω-ΑΠΑΡ

Μερικώς διαφανής ιδιωτισμός με σημασία ‘μιμούμαι διακωμωδώντας την ομιλία ή τη συμπεριφορά κάποιου / ας’ (153α).

α. *Komedi yeteneği, çocuk yaşta Yeşilköy'deki evlerinde Ermeni komşularının taklidini yaparken ailesi tarafından keşfedildi.* / ‘Το ταλέντο του στην κωμωδία ανακαλύφθηκε από την οικογένειά του, όταν σε παιδική ηλικία μιμούταν τους Αρμένιους γείτονές τους, στο σπίτι τους, στο Γεσίλκιοϊ».’ (ntv.com.tr)

(154) *tantana yapmak / etmek*

ενοχλητικός ήχος κάνω-ΑΠΑΡ

Μερικώς διαφανής ιδιωτισμός με σημασία ‘παράγω ενοχλητικό θόρυβο’ (154α). Στο παράδειγμα 154β, χρησιμοποιείται μεταφορικά φέροντας τη σημασία ‘φλυαρώ’.

α. *Bir Zippo çakmağın orjinal olup olmadığını anlamak için bu kadar tantana yapmaya gerek yok!* / ‘Δεν χρειάζεται να κάνετε τσάκα τσούκα για να καταλάβετε αν είναι αυθεντικός ένας αναπτήρας Ζίππο!’ (inploid.com)

β. *Demek ki eşit haklar, siyasette daha çok yer almak, kadının saygınlığı için tüm yollar düşünülmelerinde bugün hiçbir eyleme katılmadım [...].* / ‘Αυτό σημαίνει ότι για ίσα δικαιώματα, για μεγαλύτερη συμμετοχή στην πολιτική, για την αξιοπρέπεια της γυναίκας, χρειάζεται καλή

οργάνωση. Αλλιώς, φλυαρώντας έτσι μια μέρα τον χρόνο δεν γίνεται τίποτα. Με αυτή τη σκέψη δεν συμμετείχα σήμερα σε καμία δράση [...].’ (kemalistler.org)

(155) *tatil yapmak*

διακοπές κάνω-ΑΠΑΡ

Λεξική σύναψη με σημασίες ‘κάνω διακοπές’ (155α) και ‘κάνω διάλειμμα για ξεκούραση’ (155β).

α. *Tatil için tercih edilebilecek yerlerin en başında gelen Ayvalık'ta ailenizle keyifli bir tatil yapmanızı şiddetle öneririm.* / ‘Σας συνιστώ ανεπιφύλακτα να περάσετε ευχάριστες διακοπές με την οικογένειά σας στο Αϊβαλί, ένα από τα πιο δημοφιλή μέρη για διακοπές.’ (ege.net)

β. *Geçtiğimiz sezonun bitiminde 35 gün tatil yapan Galatasaray takımında tatilden idmansız dönen bir tek futbolcu bile yok.* / ‘Στο τέλος της περασμένης σεζόν, στην ομάδα της Γκαλατασαράι που έκανε διάλειμμα 35 ημερών, δεν γύρισε από τις διακοπές ούτε ένας ποδοσφαιριστής αγύμναστος.’ (sporx.com)

(156) *tavan yapmak*

ταβάνι κάνω-ΑΠΑΡ

Αδιαφανής ιδιωτισμός ο οποίος αφορά ‘μετοχή της οποίας η αξία φτάνει στο ανώτατο σημείο’ (156α). Στο 156β χρησιμοποιείται μεταφορικά ‘για νεύρα, αγωνία ή γενικότερα για κάτι το οποίο φτάνει στο ανώτατο σημείο / στο αποκορύφωμά του’.

α. *22 ocak 2020 tarihi itibariye Tesla ABD borsasındaki hisse değerli tavan yaptı.* / ‘Από τις 22 Ιανουαρίου 2020, η μετοχή της Tesla στο χρηματιστήριο των ΗΠΑ έχει κορυφωθεί.’ (tehad.org)

β. *Times'taki haber şu satırlarla noktalanıyor: "Göçmen krizinin tavan yaptığı 2015'te Yunan adalarına her gün 10 bin kişi geliyordu".* / ‘Η είδηση στους Times τελειώνει με τις εξής γραμμές: «Το 2015, όταν η μεταναστευτική κρίση ήταν στο αποκορύφωμά της, 10 χιλιάδες άνθρωποι έρχονταν κάθε μέρα στα ελληνικά νησιά.’ (bbc.com)

(157) *temizlik yapmak*

καθαριότητα κάνω-ΑΠΑΡ

Στο παράδειγμα 157α, ο πολυλεξικός συνδυασμός αποτελεί λεξική σύναψη και φέρει τη σημασία ‘καθαρίζω’. Στο 157β, είναι ιδιωτισμός ο οποίος προκύπτει από τον γνωστικό μηχανισμό της μεταφοράς, φέροντας τη σημασία ‘κάνω εκκαθάριση / εξαφανίζω οτιδήποτε

βλαβερό'. Το παράδειγμα 157γ αποτελεί επίσης έναν μεταφορικό ιδιοτισμό με σημασία 'σκοτώνω'. Έχει αντληθεί από το (TDKS), διότι δεν μπόρεσε να εντοπιστεί παράδειγμα με αυτή τη σημασία στο σώμα κειμένων.

α. *Artık temizlik yaparken süpürgeyi taşımak, çekmek gibi dertleriniz olmayacak; çünkü Follow Me otomatik olarak arkanızdan gelecek.* / 'Πλέον δεν θα προβληματίζεστε με το να μεταφέρετε και να τραβάτε την ηλεκτρική σκούπα ενώ καθαρίζετε, επειδή η Follow Me θα σας ακολουθεί αυτόματα.' (lg.com)

β. *Yani, emniyette bir temizlik yapmadan, emniyete güvendiğimiz insanları getirmeden mafyanın bu bağlantısının hiçbir zaman kesilemeyeceğini düşündüm ve maalesef bu düşüncelerim doğru çıktı, haklı çıktım.* / 'Με άλλα λόγια, νόμιζα ότι αυτή η σύνδεση της μαφίας δεν θα μπορούσε ποτέ να κοπεί χωρίς να κάνουμε εκκαθάριση στην ασφάλεια και χωρίς να φέρουμε τους ανθρώπους που εμπιστευόμαστε και δυστυχώς αυτές οι σκέψεις μου αποδείχθηκαν σωστές, είχα δίκιο.' (atin.org)

γ. *'Ovadaki İslam köylerinde nasıl temizlik yapılacağını müzakereye koyuldular.'* / 'Συζήτησαν πώς να καθαρίσουν τα ισλαμικά χωριά στον κάμπο.' (Ö. Seyfettin-TDKS)

(158) *top yapmak*

μπάλα κάνω-ΑΠΑΡ

Μερικώς αδιαφανής ιδιοτισμός με σημασία έχω την κατοχή της μπάλας / κρατάω την μπάλα (158α).

α. *Galatasaray, Kayserispor'un orta sahada top yapmasına izin vermiyor.* / 'Η Γκαλατασαράι δεν επιτρέπει στην Κάισερισπορ να κρατήσει τη μπάλα στη μεσαία γραμμή.' (sporx.com)

(159) *tumturak yapmak*

στόμφος κάνω-ΑΠΑΡ

Μερικώς διαφανής ιδιοτισμός με σημασία 'τονίζω / δίνω έμφαση', ο οποίος όμως στο σώμα κειμένων μπόρεσε να εντοπιστεί σε ένα μόνο παράδειγμα (159α).

α. *Hecelerimiz de telaffuzda tumturak yapmak için lastik gibi çekilir.* / 'Και οι συλλαβές μας τραβιόνται σαν λάστιχα ώστε να δώσουμε έμφαση στην προφορά.' (kelimeler.gen.tr)

(160) *turşu yapmak*

τουρσί κάνω-ΑΠΑΡ

Λεξική σύνναψη με σημασία 'φτιάχνω τουρσί' (160α).

α. *Probiyotik oranı yüksek turşu yapmak için bu tarifi uygulamalısınız. / 'Πρέπει να κάνετε αυτή τη συνταγή, για να φτιάξετε τουρσί με υψηλή περιεκτικότητα σε προβιοτικά.'* (mynet.com)

(161) *tuvalet (tuvaletini) yapmak*

τουαλέτα (τουαλέτα-ΚΤΗΣ-ΑΙΤ) κάνω-ΑΠΑΡ

Μερικώς διαφανής ιδιωτισμός με σημασία 'πάω τουαλέτα' (161α).

α. *Ama her halükarda malesef tuvaletlerini yaparken dışarı kum sıçratabiliyorlar. / 'Αλλά σε κάθε περίπτωση, δυστυχώς, μπορούν να εκτοξεύσουν άμμο ενώ πάνε τουαλέτα.'* (koruz.biz)

(162) *U dönüşü yapmak*

ου στροφή-ΚΤΗΣ κάνω-ΑΠΑΡ

Μερικώς διαφανής ιδιωτισμός με σημασία 'στρίβω 180 μοίρες / κάνω αναστροφή' (162α). Στο παράδειγμα 162β, αποτελεί μεταφορικό ιδιωτισμό, φέροντας τη σημασία 'αλλάζω άποψη για κάτι'.

α. *Saraçlı Mahallesi Akkuş Niksar Caddesi'nde U dönüşü yapmak isteyen Sibel Esen yönetimindeki 52 KB 408 plakalı otomobil, aynı istikametteki Mehmet Çaloğlu idaresindeki 55 AED 46 plakalı otomobile çarpıştı. / 'Η Σμπέλ Εσέν, η οποία οδηγούσε αυτοκίνητο με αριθμό κυκλοφορίας 52 KB 408 και ήθελε να κάνει αναστροφή στη Λεωφόρο Ακούς Νικσάρ, στην περιοχή Σαρατσλί, συγκρούστηκε με αυτοκίνητο με αριθμό κυκλοφορίας 55 AED 46 το οποίο οδηγούσε ο Μεμέτ Τσάλολου που βρισκόταν στην ίδια κατεύθυνση.'* (mynet.com)

β. *Financial Times gazetesi haberi "Erdoğan U dönüşü yaptı ve erken seçim dedi" başlığıyla duyurdu. / 'Η εφημερίδα Financial Times ανακοίνωσε την είδηση με τίτλο «Ο Ερντοάν έκανε στροφή 180 μοιρών και είπε πρόωρες εκλογές».'* (bbc.com)

(163) *uvertür yapmak*

εισαγωγή κάνω-ΑΠΑΡ

Λεξική σύναψη με σημασία 'κάνω εισαγωγή (σε κάποιο θέμα)', η οποία πιθανότατα να μην χρησιμοποιείται πια, αφού εντοπίστηκαν μόνο τρία παραδείγματα στο σώμα κειμένων (163α).

α. *Hüseyin Çelik, daha sonra Bülent Arınç bu konuda uvertür yaptılar. / 'Έκαναν εισαγωγή σε αυτό το θέμα, ο Χουσεϊν Τσελίκ και αργότερα ο Μπουλέντ Αρίντζ.'* (birikimdergisi.com)

(164) *ün yapmak*

φήμη κάνω-ΑΠΑΡ

Μερικώς διαφανής ιδιωτισμός με σημασία ‘αποκτώ φήμη / όνομα’ (164α).

α. *Karay, tekniği, dilinin güzelliği, taşlamalarının inceliği ve tasvirlerinin kuvveti Modern Türk Edebiyatı'nın ün yapmış yazarlarından biridir.* / ‘Ο Καραί είναι ένας από τους συγγραφείς της Σύγχρονης Τουρκικής Λογοτεχνίας, ο οποίος απέκτησε φήμη με την τεχνική του, την ομορφιά της γλώσσας του, τη λεπτότητα της σάτιράς του και τη δύναμη των περιγραφών του.’ (nedir.org)

(165) *üvey evlat muamelesi yapmak*

θετός τέκνο συμπεριφορά κάνω-ΑΠΑΡ

Αδιαφανής ιδιωτισμός με σημασίες ‘εξαιρώ / έχω διαφορετική αντιμετώπιση απέναντι σε κάποιον / α / κάτι’ (165α), καθώς και ‘συμπεριφέρομαι άσχημα’ (165β).

α. *Meslek liselerine adeta 2. sınıf, üvey evlat muamelesi yapan katsayı sistemine son verdik.* / ‘Βάλαμε τέλος στο σύστημα συντελεστών, που αντιμετώπιζε το επαγγελματικό λύκειο λες και ήταν θετό παιδί δεύτερης κατηγορίας.’ (ntv.com.tr)

β. *Ben bu ülkenin düşüncesi ve bilim üreten insanlarına üvey evlat muamelesi yapılmasını affetmeyeceğim.* / ‘Δεν θα συγχωρέσω την άσχημη συμπεριφορά απέναντι σε ανθρώπους αυτής της χώρας οι οποίοι παράγουν σκέψη και επιστήμη.’ (karar.com)

(166) *vücut yapmak*

σώμα κάνω-ΑΠΑΡ

Λεξική σύναψη με σημασία ‘αποκτώ μυώδες σώμα’ (166α).

α. *Ende yapabileceğiniz en iyi hareketler: şınav, barfiks, dips(iki sandelye arasında)ve mekiktir. Bunlarla çok iyi bir vücut yapabilirsiniz.* / ‘Οι καλύτερες ασκήσεις που μπορείτε να κάνετε στο σπίτι: κάμψεις, μονόζυγο, βυθίσεις (ανάμεσα σε δύο καρέκλες) και κοιλιακούς. Μπορείτε να φτιάξετε ένα πολύ καλό σώμα με αυτά.’ (pazucu.com)

(167) *yamuk yapmak*

στραβός κάνω-ΑΠΑΡ

Αδιαφανής ιδιωτισμός με σημασίες ‘την κάνω γυριστή / κάνω την στραβή’ (167α) και ‘κάνω νερά / έχω ασταθή συμπεριφορά’ (167β).

- α. *Mesela arkadaşını sevmezsin, yani sana dönüp bir yamuk yaparsa hemen sırtını dönüp gidebilirsin. Ama kardeş öyle değil.* / ‘Για παράδειγμα τον φίλο σου δεν τον αγαπάς. Αν σου κάνει τη στραβή, μπορείς να σηκωθείς να φύγεις. Με τον αδερφό όμως δεν γίνεται αυτό.’ (tumgir.com)
- β. *bi süre sonra yine yamuk yapmaya başladı internet.* / ‘Μετά από λίγο, το διαδίκτυο άρχισε πάλι να κάνει νερά.’ (batug.org)

(168) *yasa yapmak*

νόμος κάνω-ΑΠΑΡ

Λεξική σύναψη με σημασία ‘νομοθετώ / θεσμοθετώ’ (168α).

- α. *Bu projenin önerileri AB Parlamentosuna Yapay Zekâ ile ilgili yasa yaparken başvuru kaynağı olması amacıyla sunuldu.* / ‘Οι προτάσεις αυτού του έργου παρουσιάστηκαν στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, με σκοπό να αποτελέσουν σημείο αναφοράς κατά τη θέσπιση, σχετικών με την Τεχνητή Νοημοσύνη, νόμων.’ (kigem.com)

(169) *yataklık yapmak / etmek*

κατάλληλος για χρήση ως κρεβάτι κάνω-ΑΠΑΡ / κάνω-ΑΠΑΡ

Αδιαφανής ιδιωτισμός με σημασία ‘υποθάλω εγκληματία’ (TUN-KAP, 169α).

- α. *Yakalanan zanlılar, terör örgütüne yardım ve yataklık yaptığı gerekçesiyle mahkemeye çikartıldı.* / ‘Οι ύποπτοι οι οποίοι συνελήφθησαν, οδηγήθηκαν στο δικαστήριο με την αιτιολογία της συνέργειας σε τρομοκρατική οργάνωση.’ (mynet.com)

(170) *yatırım yapmak*

επένδυση κάνω-ΑΠΑΡ

Λεξική σύναψη με σημασία ‘επενδύω’ (170α). Στο λεξικό αναφέρεται και η μεταφορική σημασία ‘προετοιμάζω το έδαφος με σκοπό το μελλοντικό όφελος’, με την οποία όμως δεν εντοπίστηκαν παραδείγματα, στο υπό εξέταση σώμα κειμένων.

- α. *Önümüzdeki 2 yıl içinde; yenilikçi teknoloji çözümlerine, müşteri hizmetlerine ve inovasyonlara 1 milyar dolarlık yatırım yapmayı planlıyoruz.* / ‘Σκοπεύουμε να επενδύσουμε 1 δισεκατομμύριο δολάρια, εντός των επόμενων 2 ετών, σε καινοτόμες τεχνολογικές λύσεις, εξυπηρέτηση πελατών και καινοτομίες.’ (ey.com)

(171) *yenilik yapmak*

καινοτομία κάνω-ΑΠΑΡ

Στο παράδειγμα 171α, η έκφραση αποτελεί λεξική σύναψη με σημασία ‘καινοτομώ’. Από την μελέτη των σωμάτων κειμένων αναδείχθηκε και η σημασία ‘ανακαινίζω’, όπου ο συνδυασμός συνιστά έναν μερικώς διαφανή ιδιωτισμό (171β).

α. *Yenilik yapmak*, *yeni bir bakış açısı getirmek, her insan, her şirket, her toplum için ilerlemek demektir.* / ‘Το να καινοτομείς σημαίνει να φέρνεις μια νέα προοπτική, σημαίνει πρόοδο για κάθε άτομο, κάθε εταιρεία, κάθε κοινωνία.’ (kigem.com)

β. *165 m2 dükkanimda komple yenilik yaptırma istiyorum.* / ‘Θέλω να κάνω πλήρη ανακαίνιση στο κατάστημά μου που είναι 165τ.μ.’ (ehil.com)

(172) *yerini yapmak*

μέρος/θέση -ΚΤΗΣ-ΑΙΤ κάνω-ΑΠΑΡ

Μερικώς διαφανής ιδιωτισμός με σημασία ‘ετοιμάζω τη θέση μου’ (TUN-KAP, 172α).

α. *Devleti yönetmek bir sorumluluktur, görevini yapamıyorsan ayrılır yerini yapana bırakırsın.* / ‘Η διαχείριση του κράτους είναι ευθύνη, αν δεν μπορείς να κάνεις το καθήκον σου φεύγεις και αφήνεις αυτόν που ετοιμάζει τη θέση του.’ (bolugundem.com)

(173) *yol yapmak*

δρόμος κάνω-ΑΠΑΡ

Στο παράδειγμα 173α συνιστά ελεύθερη ακολουθία, με σημασία ‘κατασκευάζω δρόμο’. Η δεύτερη ερμηνεία που δίνεται στο λεξικό είναι ‘προσπαθώ να ξεγελάσω’, η οποία δεν εντοπίστηκε στο σώμα κειμένων που εξετάστηκε. Προέκυψε όμως παράδειγμα με σημασία ‘διανύω απόσταση’ (173β), κατά το οποίο η έκφραση *yol yapmak* αποτελεί μερικώς διαφανή ιδιωτισμό.

α. *Köyünüze yol yapacağız, konak yapacağız, cami yapacağız diye Devlet üstü bir güç gibi kendini göstererek halkı kandırmaktadırlar.* / ‘Ξεγελούν τον λαό παριστάνοντας την υπερκρατική δύναμη ότι θα φτιάξουμε δρόμους, αρχοντικά, ή τζαμιά στο χωριό σας’. (hopam.com)

β. *Bir otomobil firması yetkilisi, Japonya'da şehirlerde otomobillerin günde ortalama 30 km yol yaptığını hatırlatarak, elektrikli otomobillerin bir doluyla 160 km gidebileceğini, bunun da yeterli olacağını belirtti.* / ‘Ένας υπεύθυνος της αυτοκινητοβιομηχανίας υπενθύμισε ότι στις πόλεις της Ιαπωνίας, τα αυτοκίνητα διανύουν κατά μέσο όρο 30 χιλιόμετρα την ημέρα και ότι τα ηλεκτρικά

αυτοκίνητα μπορούν να διανύσουν 160 χιλιόμετρα με μία φόρτιση, και ότι αυτό θα ήταν αρκετό.’
(ziza.net)

(174) *yuva yapmak*

φωλιά κάνω-ΑΠΑΡ

Λεξική σύνναψη με σημασία ‘προετοιμάζω / δημιουργώ φωλιά’ (174α), ενώ στο 174β αποτελεί μεταφορικό ιδιωματισμό με σημασία ‘παντρεύομαι/ ανοίγω σπίτι’.

α. *Gediz Deltası Ramsar Alanı sınırına 1500 m mesafede, 20.000 flamingonun yuva yapacağı kuş cennetine ise yaklaşık 10.000 m mesafededir.* / ‘Το Δέλτα Γκεζίζ βρίσκεται σε απόσταση ο 1500 μέτρων από τα σύνορα της τοποθεσίας Ραμσάρ και περίπου 10.000 μέτρα από το καταφύγιο πουλιών όπου φωλιάζουν 20.000 φλαμίνγκο.’ (bbc.com)

β. *Parası olan insan çok pahalı bir ev satın alabilir ama evin içindeki insani ilişkileri, o evi yuva yapacak sevgiyi, bir evi güzelleştirecek zevki satın alamaz.* / ‘Ένας πλούσιος μπορεί να αγοράσει ένα πολύ ακριβό σπίτι, αλλά δεν μπορεί να αγοράσει τις ανθρώπινες σχέσεις που αναπτύσσονται μέσα σε αυτό, την αγάπη που θα κάνει αυτό το σπίτι σπίτι, την αγαλλίαση που θα το ομορφύνει.’ (kigem.com)

(175) *yürüyüş yapmak*

περίπατος/πορεία κάνω-ΑΠΑΡ

Λεξική σύνναψη με σημασίες όπως ‘κάνω βόλτα / περίπατο’ (175α) και ‘κάνω πορεία’ (175β).

α. *Doğada yürüyüş yapmak , stresi azaltıp sağlığa olumlu etki yapmasının yanında sosyalleşmeyi de teşvik ediyor.* / ‘Το περπάτημα στη φύση εκτός του ότι μειώνει το άγχος και έχει θετική επίδραση στην υγεία, ενθαρρύνει και την κοινωνικοποίηση.’ (dw.com)

β. *Hint polisi, daha önce benzeri bir yürüyüş yapan 100'den fazla kişiyi gözaltına almıştı.* / ‘Η ινδική αστυνομία είχε συλλάβει στο παρελθόν περισσότερα από 100 άτομα που είχαν πραγματοποιήσει παρόμοια πορεία.’ (dw.com)

(176) *zam yapmak*

αύξηση κάνω-ΑΠΑΡ

Λεξική σύνναψη με σημασία ‘κάνω αύξηση’ (176α).

α. *Şili'de geçen hafta metro ücretine zam yapılmasının ardından öğrenciler sokaklara çikarak eylemler düzenledi.* / ‘Μετά την αύξηση των ναύλων του μετρό στη Χιλή την περασμένη εβδομάδα, φοιτητές βγήκαν στους δρόμους και συμμετείχαν σε διαδηλώσεις.’ (bbc.com)

(177) *zıkzak yapmak*

ζικ ζακ κάνω-ΑΠΑΡ

Απαντά ως λεξική σύναψη με σημασία ‘κάνω ζικ ζακ’ (177α) αλλά και ως μεταφορικός ιδιοτισμός με σημασία ‘αλλάζω συχνά άποψη’ (177β).

α. *Bir diğer görgü tanığı Volkan Turhan ise, "Şoför alkollüydü. Araba zıkzak yapıyordu.* / ‘Ένας άλλος αυτόπτης μάρτυρας, ο Volkan Turhan, είπε, «Ο οδηγός ήταν μεθυσμένος. Το αυτοκίνητο έκανε ζικ-ζακ».’ (mynet.com)

β. *14 yıl boyunca sayısız siyasi zıkzak yaptı ama bir konuda tutumunu değiştirmede.* / ‘Για 14 χρόνια έκανε αμέτρητα πολιτικά ζικ-ζακ, αλλά δεν άλλαξε τη στάση του σε ένα θέμα.’ (21yyte.org)

3.3 Τουρκικές ΡΠΕ που προέκυψαν από την μελέτη των αντίστοιχων ελληνικών

Στην παρακάτω ενότητα γίνεται καταγραφή και μελέτη πολυλεξικών συνδυασμών της τουρκικής, οι οποίοι δεν προέρχονται από το ηλεκτρονικό λεξικό *Türk Dil Kurumu Sözlükleri*, αλλά προέκυψαν από την μελέτη των αντίστοιχων ελληνικών, πολυλεξικών συνδυασμών. Η πλειοψηφία των συνδυασμών συναντάται επίσης, είτε στο Τουρκοελληνικό Λεξικό (TUN-KAP), είτε στο Ελληνοτουρκικό Λεξικό (KAP-TUN), είτε στην Τουρκική Γραμματική (ΔΑΦ-ΣΑΝ), είτε στον Κατάλογο Κοινών Ελληνικών και Τουρκικών Λέξεων, Εκφράσεων και Παροιμιών (ΜΗΛ). Οι συνδυασμοί που δεν συνοδεύονται από κάποιο διακριτικό, προκύπτουν από το γλωσσικό ένστικτο και τη γνώση της συγγράφουσας.

Τα παραδείγματα έχουν αντληθεί από το σώμα κειμένου του Sketch Engine (Turkish Web 2020 - trTenTen20), εντός παρενθέσεως αναφέρεται ο ιστότοπος, ενώ συνοδεύονται και από την απόδοσή τους στην ελληνική. Φέρουν τη μορφή (35α), όπου 35 είναι ο αύξον αριθμός του συνδυασμού και α είναι το πρώτο παράδειγμα και συνοδεύονται από glossings. Επειδή πρόκειται για αυθεντικές προτάσεις στις οποίες δεν έχει γίνει καμία απολύτως παρέμβαση, είναι πιθανό να φέρουν λάθη και παραλήψεις.

(1) *bir çuval inciri berbat etmek* (ΔΑΦ-ΣΑΝ)

ένας τσουβάλι σύκο-ΑΙΤ απαίσιος κάνω-ΑΠΑΡ

Αδιαφανής ιδιωτισμός με σημασία ‘τα κάνω σκατά / αποτυγχάνω πλήρως’ (1α).

α. *40'ta Stoch'un direkte patlayan şutuyla tribünler tam ayaklanmışken, bir dakika sonra Jorquera, Zeki'ye yaptığı sert faul sonrası kırmızı kartla kendini attırarak bir çuval inciri berbat etti. / ‘Στο 40’, και ενώ όλη η κερκίδα ήταν όρθια από το απευθείας, εκρηκτικό σουτ του Στοκ, στο επόμενο λεπτό ο Τζορκουέρα τα έκανε σκατά, παίρνοντας κόκκινη για το σκληρό μαρκάρισμα στον Ζεκί.’* (olay.com.tr)

(2) *yuvayi yapan dişi kuştur / yuvayi dişi kuş yapar* (ΔΑΦ-ΣΑΝ)

φωλιά-ΑΙΤ κάνω-ΑΝΑΦ θηλυκός πουλί-είναι / φωλιά-ΑΙΤ θηλυκός πουλί κάνω-ΠΡΝ

Πρόκειται για παροιμία η οποία εκφράζει ότι ‘η γυναίκα κρατάει το σπίτι’, με την έννοια ότι ‘είναι συγκαταβατική, μετρημένη και ξέρει να ηγείται μιας οικογένειας’ (2α).

α. *Her zaman doğruluğuna katıldığım ' Yuvayi yapan dişi kuştur ' sözü gerçekten önemlidir. Aile ekonomisini, geliri, gideri genelde kadınlar dengeler. / ‘Είναι πράγματι πολύ σημαντική η φράση «Είναι το θηλυκό πουλί που κάνει τη φωλιά», με της οποίας την ορθότητα συμφωνώ πάντα. είναι πολύ σημαντικό. Σε γενικές γραμμές, οι γυναίκες εξισορροπούν την οικογενειακή οικονομία, τα έσοδα και τις δαπάνες.’* (netgaste.com)

(3) *naz yapmak* (ΚΑΡ-TUN)

νάζι κάνω-ΑΠΑΡ

Λεξική σύναψη με σημασία ‘κάνω κορδελάκια / νάζια’ (3α).

α. *Kız tarafı olduğumuz için babam biraz naz yapmayı daha uygun gördü ve tamam cevabını ancak iki gün sonra verdi. / ‘Επειδή είμαστε από την πλευρά της νύφης, ο μπαμπάς μου θεώρησε πιο σωστό να κάνει νάζια (να μη δεχθεί αμέσως) και τη θετική απάντησε την έδωσε αφού πέρασαν δύο ημέρες.’* (dugun.com)

(4) *aklına ne gelirse yapmak* (ΚΑΡ-TUN)

μυαλό-ΚΤΗΣ-ΔΟΤ τι έρχομαι-ΥΠΟΘ κάνω-ΑΠΑΡ

Ιδιωτισμός ο οποίος φέρει τη σημασία ‘κάνω ό,τι μου κατέβει (στο μυαλό)’ (4α) και ο οποίος στηρίζεται στον μηχανισμό της μετωνυμίας, αφού χρησιμοποιείται το *μυαλό* αντί των *σκέψεων / έργων / λόγων*.

α. *Seher'in lükse, magazine düşkün kızıdır. Medyada gördüğü hayatları yaşamak uğruna aklına ne gelirse yapan birisi.* / 'Είναι η κόρη του Σεχέρ που λατρεύει την πολυτέλεια και τα περιοδικά. Είναι ο τύπος κοπέλας που κάνει ό,τι της κατέβει, ώστε να ζήσει τη ζωή που βλέπει στα ΜΜΕ.' (mynet.com)

(5) *ne yapır yapır (...)*mek (ΚΑΡ-TUN)

τι κάνω-Ρ.ΕΠΙΡ κάνω-Ρ.ΕΠΙΡ (...)ΑΠΑΡ

Αδιαφανής ιδιωτισμός με σημασία 'κάνω τα αδύνατα δυνατά' (5α).

α. *Benim hedefim oyuncu olmak olsaydı hepsiyle ne yapır yapır tanışırdım.* / 'Αν ο στόχος μου ήταν να γίνω ηθοποιός, θα έκανα τα αδύνατα δυνατά για να τους γνωρίσω όλους.' (koniks.com)

(6) *aklına eseni yapmak* (ΚΑΡ-TUN), (ΜΗΛ)

μυαλό-ΚΤΗΣ-ΔΟΤ φυσάω-ΑΝΑΦ-ΑΙΤ κάνω-ΑΠΑΡ

Αδιαφανής ιδιωτισμός με σημασία 'κάνω του κεφαλιού μου' (6α).

α. *Aklına eseni yapmayı seven ve zoğu zaman ekibi zor durumda bırakan Tokyo bazı anlarda sınırlarını bir hayli fazla zorluyor.* / 'Η Τόκιο, που της αρέσει να κάνει του κεφαλιού της και που φέρνει πολλές φορές την ομάδα σε δύσκολη θέση, μερικές φορές ξεπερνάει πολύ τα όρια.' (neoldu.com)

(7) *onsuz yapamamak / edememek* (ΚΑΡ-TUN)

αυτός-ΣΤΕΡ κάνω-μπορώ ΑΡ.-ΑΡΝ-ΑΠΑΡ / κάνω-μπορώ ΑΡΝ-ΑΡΝ-ΑΠΑΡ

Αδιαφανής ιδιωτισμός με σημασία 'δεν κάνω χωρίς αυτόν / η' (7α).

α. *Aşk, aleyhine binlerce şey söylenir ama insanoğlu yine de onsuz yapamaz.* / 'Λέγονται χιλιάδες πράγματα εναντίον του έρωτα, όμως και πάλι, η ανθρωπότητα δεν μπορεί χωρίς αυτόν.' (fikiryolu.net)

(8) *altına etmek / yapmak* (ΚΑΡ-TUN).

κάτω-ΚΤΗΣ-ΔΟΤ κάνω-ΑΠΑΡ / κάνω-ΑΠΑΡ

Μερικώς διαφανής ιδιωτισμός με σημασία 'τα κάνω πάνω μου' (8α).

α. *İlk kez arabaya bindiğinde kendim o kadar çok panikledi ki korkudan altına yaptım.* / 'Η γάτα μου, όταν μπήκε για πρώτη φορά σε αμάξι, πανικοβλήθηκε τόσο που τα έκανε πάνω της από το φόβο.' (inploid.com)

(9) *üstüne yapmak* (ΜΗΛ)

πάνω-ΚΤΗΣ-ΔΟΤ κάνω-ΑΠΑΡ

Μερικώς διαφανής ιδιωτισμός με σημασίες ‘μεταβιβάζω περιουσία σε κάποιον / α’ (9α) και ‘τα κάνω πάνω μου’ (9β).

α. *Şirketi üstüme yaptılar ve beni de müdür yaptılar.* / ‘Έγραψαν την εταιρεία σε εμένα και με έκαναν διευθυντή.’ (hukuki.net)

β. *3.5 yaşında oğlum var kakasını hep üstüne yapıyor [...]* / ‘Έχω έναν γιό 3,5 χρονών, κάνει διαρκώς πάνω του τα κακά του [...]’ (anneysen.com/)

(10) *altüst etmek / yapmak* (ΚΑΡ-TUN)

κάτω πάνω κάνω-ΑΠΑΡ / κάνω-ΑΠΑΡ

Μεταφορικός ιδιωτισμός με σημασία ‘τα κάνω άνω κάτω / προκαλώ αναστάτωση’ (10α).

α. *filistin yerel seçimlerinde kadınlar Arap geleneklerini altüst yaparak kocaman başarı kazandı.* / ‘Στις τοπικές εκλογές της Παλαιστίνης, οι γυναίκες είχαν τεράστια επιτυχία κάνοντας άνω κάτω τις αραβικές παραδόσεις.’ (teknolojik.org)

(11) *sorun yapmak* (ΚΑΡ-TUN)

πρόβλημα κάνω-ΑΠΑΡ

Μερικώς διαφανής ιδιωτισμός, ο οποίος εντοπίστηκε στο σώμα κειμένων με τη σημασία ‘δίνω σε κάτι που προέκυψε μεγάλες διαστάσεις’ (11α).

α. *İşin'in üç gün kafamı dinlemek istiyorum diye telefon kapattığımı bilirim. Ben bunu sorun yapmam, üç gün sonra ararım.* / ‘Ξέρω ότι η Ισίν έκλεισε το τηλέφωνο με σκοπό να ξεκουραστεί ένα τριήμερο. Δεν το κάνω ζήτημα, θα την πάρω σε τρεις μέρες.’ (kigem.com)

(12) *banyo yapmak* (ΜΗΛ)

μπάνιο κάνω-ΑΠΑΡ

Λεξική σύναψη με σημασία ‘κάνω μπάνιο / πλένομαι’ (12α).

α. *Efsaneye göre Kleopatra bu sütle banyo yaparmış.* / ‘Σύμφωνα με τον θρύλο, η Κλεοπάτρα συνήθιζε να κάνει μπάνιο με αυτό το γάλα.’ (bbc.com)

(13) *bir çılgınlık yapmak* (ΜΗΛ)

ένας τρέλα κάνω-ΑΠΑΡ

Λεξική σύναψη με σημασία ‘κάνω μια τρέλα’ (13α).

α. *Düün gece bir çilginlik yapıp kadıköyden saat 19.30 vapuru ile Burgaz ada ya gidelim dedik.* / ‘Χθες το βράδυ είπαμε να κάνουμε μια τρέλα και να πάμε στις 19:30, με το πλοίο, από την Καρχιδόνα στην Αντιγόνη. (sofra.com)

(14) *madara etmek*

μαντάρα κάνω-ΑΠΑΡ

Λεξική σύναψη με σημασία ‘τα κάνω μαντάρα / έχω παταγώδη αποτυχία’ (14α).

α. *her zaman her yerde onunlayız... o takım bizim yüziümüzü ağartmadı, utandırmadı madara etmedi ...* / ‘Πάντα, παντού είμαστε μαζί της... Αυτή η ομάδα δεν μας ρεζίλεψε, δεν μας έκανε να ντραπούμε, δεν τα έκανε μαντάρα...’ (yildizz.com)

(15) *söz etmek* (ΚΑΡ-TUN)

λόγος κάνω-ΑΠΑΡ

Λεξική σύναψη με σημασία ‘συζητώ για κάτι’ (15α).

α. *Şimdi burada daha önce hiçbir yerde söz etmediğim bir olayı anlatayım.* / ‘Και τώρα εδώ θέλω να σας μιλήσω για ένα γεγονός που δεν έχω αναφέρει πουθενά μέχρι στιγμής.’ (tff.org)

(16) *zapt etmek*

κατάκτηση κάνω-ΑΠΑΡ

Μερικώς διαφανής ιδιοτισμός με σημασία ‘συγκρατώ / χαλιναγωγώ’ (16α).

α. *Bir diğer görüntüde polis, ölen kişiyle birlikte olan bir diğer kişiyi zapt etmeye çalışırken görülüyor.* / ‘Σε μία άλλη φωτογραφία φαίνεται η αστυνομία να προσπαθεί να συγκρατήσει ένα άλλο άτομο που ήταν μαζί με τον νεκρό.’ (bbc.com) /

(17) *toz duman yapmak* (ΚΑΡ-TUN)

σκόνη καπνός κάνω-ΑΠΑΡ

Στο παράδειγμα 17α η έκφραση φέρει τη σημασία ‘καταστρέφω’ αποτελώντας έναν αδιαφανή ιδιοτισμό, ενώ το 17β στηρίζεται στο μηχανισμό της μεταφοράς και σημαίνει ‘επικρατώ με διαφορά έναντι κάποιου / ας’.

- α. *Oysa proje, Türkiye'nin mevcut siyasi sistemini toz duman etmeye yöneliktir.* / ‘Ωστόσο, το έργο αποσκοπεί στην καταστροφή του παρόντος πολιτικού συστήματος της Τουρκίας.’ (turkmeclisi.org)
β. *Eskişehirspor, Bülent Yıldırım, Rijkaard... Bu üçlü bugün Galatasaray'ı toz duman etti.* / ‘Εσκίσεχισπόρ, Μπιουλέντ Γιλντιρίμ, Ρίζκααρντ... Αυτή η τριάδα έκανε σκόνη σήμερα τη Γαλατασαράι.’ (cimbom.org)

(18) *iki kere iki dört eder* (ΜΗΛ)

δύο φορά δύο τέσσερα κάνω-ΠΡΝ

Πρόκειται για γνωμικό το οποίο λέγεται για ‘μια κατάσταση που είναι πολύ συγκεκριμένη και που δεν αλλάζει / για κάτι το οποίο είναι πολύ απλό ή οφθαλμοφανές’ (18α).

- α. *Çok doğal çünkü bu " iki kere iki dört eder " gibi net ve bilimsel bir cevabi olan bir soru değil aslında, o yüzden de kişisel yorum farklılıkları olabilir.* / ‘Είναι πολύ φυσικό γιατί δεν πρόκειται για μια ερώτηση με σαφή και επιστημονική απάντηση όπως «δύο και δύο κάνει τέσσερα», και για αυτόν τον λόγο μπορεί να υπάρχουν διαφορές αναλόγως του πώς το ερμηνεύει ο καθένας.’

(19) *beş paralık etmek* (ΚΑΡ-ΤΥΝ)

πέντε κάτι σχετικό με χρήματα κάνω-ΑΠΑΡ

Αμιγής, αδιαφανής ιδιωτισμός που φέρει τη σημασία ‘κατεξυτελίζω’ (19α).

- α. *Siz erkekler neden böylesiniz neden önce aşk sonra tekme neden bizim duygularımızı beş paralık ediyosunuz.* / ‘Γιατί είστε έτσι εσείς οι άντρες, γιατί πρώτα αγαπάτε, μετά κλωτσάτε, γιατί κατεξυτελίζεται τα συναισθήματά μας.’ (gabile.com)

(20) *iyilik yap denize at*

καλό κάνω-ΠΡΣΤ θάλασσα-ΔΟΤ ρίχνω-ΠΡΣΤ

Παροιμία αντίστοιχη της ελληνικής ‘κάνε το καλό και ρίχτο στο γιαλό’, η οποία λέγεται για να εκφράσει ότι ‘δεν χρειάζεται να ζητάμε ανταμοιβή και αναγνώριση για το καλό που κάνουμε’. Πρόκειται για παροιμία η οποία δεν εντοπίστηκε στα λεξικά, παρά προέκυψε κατά την σύγκριση των δύο γλωσσών.

(21) *varlığı bir dert yokluğu yara*

ύπαρξη-ΚΤΗΣ ένας πρόβλημα απουσία-ΚΤΗΣ πληγή

Πρόκειται για παροιμία που λέγεται για να εκφράσει ‘μια οποιαδήποτε προβληματική σχέση, κατά την οποία, οι δύο πλευρές όσο δυσκολεύονται να είναι μαζί, άλλο τόσο δυσκολεύονται να είναι χωριστά’. Δεν εντοπίστηκε στα λεξικά, αλλά προέκυψε κατά την μελέτη της αντίστοιχης ελληνικής παροιμίας ‘μαζί δεν κάνουμε και χώρια δεν μπορούμε’.

(22) *ün yapmak*

φήμη κάνω-ΑΠΑΡ

Μερικώς διαφανής ιδιωτισμός με σημασία ‘αποκτώ καλή φήμη’ (22α), ο οποίος δεν εντοπίστηκε στα λεξικά παρά προέκυψε από τη σύγκριση των δύο γλωσσών.

α. *Otel diünyanın ilk 7 yıldızlı oteli olmakla ün yapmıştır.* / ‘Το ξενοδοχείο φημίζεται ως το πρώτο ξενοδοχείο 7 αστέρων στον κόσμο.’ (2kr2.com)

(23) *X keyfi yapmak*

X κέφι-ΚΤΗΣ κάνω-ΑΠΑΡ

Μερικώς διαφανής ιδιωτισμός ο οποίος εμφανίζεται πολύ συχνά, ενώ στη θέση του X μπορεί να βρίσκεται ένα ουσιαστικό και να φέρει τη σημασία ‘απολαμβάνω το X’ (23α). Πολύ συνηθισμένοι ιδιωτισμοί είναι επίσης οι εξής: *deniz keyfi yapmak* ‘απολαμβάνω τη θάλασσα’, *çay keyfi yapmak* ‘απολαμβάνω το τσάι’, *mangal keyfi yapmak* ‘απολαμβάνω το μπάρμπεκιου’, *nargile keyfi yapmak* (απολαμβάνω τον ναργιλέ’ καθώς και πολλοί άλλοι, που είναι άμεσα συνυφασμένοι με τα κοινωνικοπολιτισμικά χαρακτηριστικά του τουρκικού λαού.

α. *"Yeni müşteriler, odaları sevecek. Jakuzi keyfi yaparken haberlerini izleyecekler" diyor.* / ‘«Οι καινούργιοι πελάτες θα αγαπήσουν τα δωμάτια. Θα βλέπουν τις ειδήσεις ενώ απολαμβάνουν το τζακούζι» λέει.’ (bbc.com)

(24) *gürültü etmek / yapmak*

φασαρία κάνω-ΑΠΑΡ / κάνω-ΑΠΑΡ

Στο σώμα κειμένων το οποίο εξετάστηκε, εντοπίστηκε πολλές φορές η συγκεκριμένη λεξική σύναψη, φέροντας τη σημασία ‘κάνω φασαρία / παράγω ενοχλητικούς θορύβους’ (24α). Σπάνια εντοπίστηκε και με τη σημασία ‘δημιουργώ αναστάτωση / μαλώνω’, όπου σε αυτή την περίπτωση πρόκειται για μερικώς διαφανή ιδιωτισμό (24β).

α. “Eğer komşunuzun bir sürü çocuğu olsa ve sürekli güültü yapsa, bundan hoşlanırmısınız?” diyor. / ‘Λέει «Εάν ο γείτονάς σας είχε ένα σωρό παιδιά που έκανα διαρκώς φασαρία, θα σας άρεσε;».’ (bbc.com)

β. *Maşa gelin adam gibi kavga güültü yapmadan var gücünüzle takımımızı destekleyin.* / ‘Ελάτε στο ματς σαν άνθρωποι, χωρίς να κάνετε καβγάδες και φασαρίες, να υποστηρίξετε με τη ζωντάνια σας την ομάδα μας.’ (teksas.org)

(25) ... *gibi yapmak*

... σαν κάνω-ΑΠΑΡ

Μερικώς διαφανής ιδιωτισμός με σημασία ‘κάνω σαν / λες και... / υποκρίνομαι ότι...’ (25α).

α. *Ben gerçek bir Rivaldo hayranıydım. Onun meşhur bir çalımı vardır. Topa vurur gibi yapar ve çeker.* / ‘Είμαι ένας πραγματικός θαυμαστής του Ριβάλντο. Έχει μια γνωστή ντρίπλα. Κάνει λες και θα χτυπήσει την μπάλα και τραβάει το πόδι του.’ (tff.org)

3.4 Συμπεράσματα

Από την μελέτη των 202 τουρκικών πολυλεξικών συνδυασμών, οι οποίοι αποδελτιώθηκαν και μελετήθηκαν, προέκυψε ότι και το λεξιλόγιο της τουρκικής γλώσσας διακρίνεται από ένα Συνεχές Ελευθερίας / Δέσμευσης, στου οποίου το αριστερό άκρο βρίσκονται στοιχεία που χαρακτηρίζονται από απόλυτη ελευθερία, ενώ στο δεξί βρίσκονται στοιχεία τα οποία δεν επιτρέπουν καμία ελευθερία. Επίσης, και στην περίπτωση της τουρκικής, η ίδια ΡΠΕ δύναται να εντοπιστεί σε δύο ή και τρία διαφορετικά σημεία εντός του συνεχούς, αναλόγως του περιβάλλοντος στο οποίο εμφανίζεται.

Πιο συγκεκριμένα, η ΡΠΕ *baski yapmak* αποτελεί λεξική σύναψη όταν έχει τη σημασία ‘τυπώνω, εκδίδω’. Όταν όμως φέρει σημασίες όπως ‘ασκώ πίεση’ και ‘μαρκάρω’ αποτελεί έναν μερικώς διαφανή ιδιωτισμό, αφού «χάνεται» η σημασία της ‘εκτύπωσης’. Ο συνδυασμός *bayram etmek / yapmak*, συνιστά λεξική σύναψη όταν φέρει τη σημασία ‘κάνω κάποιο γλέντι με την ευκαιρία ενός χαρμόσυνου γεγονότος’, αλλά αποτελεί μεταφορικό ιδιωτισμό όταν σημαίνει ‘χαίρομαι πολύ’. Παρομοίως, ο συνδυασμός *burun yapmak* είναι ένας μερικώς διαφανής ιδιωτισμός όταν φέρει τη σημασία ‘κάνω αισθητική επέμβαση στη μύτη’, αλλά όταν σημαίνει ‘προεξέχω’ λειτουργεί ως μεταφορικός ιδιωτισμός.

Κεφάλαιο 4: Κοινοί ελληνικοί και τουρκικοί πολυλεξικοί συνδυασμοί

4.1 Εισαγωγικές παρατηρήσεις

Έχει παρατηρηθεί, πως σε ορισμένα σημασιολογικά πεδία, πολυλεξικοί συνδυασμοί διαφορετικών γλωσσών παρουσιάζουν ομοιότητες ως προς τα λεξιλογικά τους τεμάχια. Οι ομοιότητες αυτές οφείλονται στην επιρροή της μιας γλώσσας στην άλλη και στον δανεισμό. Η Τηλικίδου (2018) μάλιστα, υποστηρίζει ότι οι ιδιωτισμοί εμφανίζονται σε κοινά σημασιολογικά πεδία διαγλωσσικά και διαχρονικά. Για παράδειγμα, στο σημασιολογικό πεδίο της υπερβολικής προσπάθειας, είναι εμφανής η αλληλεπίδραση ελληνικής – τουρκικής, στην ιδιωτισμική φράση *κάνω ό,τι περνά από το χέρι μου* (ελλ.) και *elimden geleni yapmak* (τουρκ.). Κάτι ανάλογο παρατηρείται και στο πεδίο της καταστροφής, τα *κάνω σκόνη και θρύψαλα* (ελλ.), *toz duman etmek* (τουρκ.).

Όσον αφορά τις παροιμίες, σύμφωνα με τις Γαβριηλίδου & Μαυρομματίδου (2017), βασίζονται κυρίως στη λαϊκή έμπνευση και θυμοσοφία και προέρχονται από μύθους, παραδόσεις, ιστορικά γεγονότα, δημώδη ποιήματα και τραγούδια, ήθη, έθιμα και κοινωνικές αντιλήψεις. Επισημαίνουν δε, ότι μεταξύ των βαλκανικών ή γενικότερα των ευρωπαϊκών λαών, υφίστανται κοινά παροιμακά μοτίβα. Με μικρότερες ή μεγαλύτερες αποκλίσεις παροιμίες όπως *όταν λείπει η γάτα χορεύουν τα ποντίκια, σκύλος που γαβγίζει δεν δαγκώνει και ένα χελιδόνη δεν φέρνει την άνοιξη*, απαντούν σε περισσότερους από έναν λαούς. Αναφορικά με τις υπό εξέταση γλώσσες, φυσικά και υπάρχουν κοινές παροιμίες όπως οι χαρακτηριστικές *χωριό που φαίνεται κολαούζο δε θέλει* (ελλ.) - *görünen köy kilavuz istemez* (τουρκ.) και *κύλισε ο τέντζερης και βρήκε το καπάκι* (ελλ.) – *tencere yunarladı karaği buldu* (τουρκ.), στις οποίες μάλιστα υφίστανται και κοινές, δάνειες λέξεις. Οι ομοιότητες ανάμεσα στις ΡΠΕ των δύο γλωσσών είναι προφανές ότι πηγάζουν από ένα κοινό κοινωνικό-πολιτισμικό πλαίσιο.

4.2 Μοτίβα ταξινόμησης με βάση τον βαθμό αντιστοιχίας

Σύμφωνα με τους Karatzola, Sampanis, Galantomos, Achladi, & Kaili (2019), οι ΡΠΕ μπορούν να ταξινομηθούν με βάση τον βαθμό αντιστοιχίας τους στα παρακάτω πέντε μοτίβα.

Μοτίβο 1: Αφορά ΡΠΕ των δύο γλωσσών στις οποίες υπάρχει αντιστοιχία 1:1, έχουν δηλαδή ίδια μορφή, ίδια λειτουργία και πλήρη βαθμό αντιστοιχίας. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η λεξική σύναψη *κάνω ρεζίλι* (ελλ.), *rezil etmek* (τουρκ.), η οποία φέρει τη σημασία ‘ρεζιλεύω, ντροπιάζω κάποιον / α με τη συμπεριφορά μου’. Επιπλέον, η λέξη *rezil* ‘ρεζίλι’ αποτελεί δάνειο από την τουρκική προς την ελληνική και απαντά και μεμονωμένα.

Μοτίβο 2α: Περιλαμβάνει ΡΠΕ των δύο γλωσσών, οι οποίες έχουν μεν ίδια λειτουργία αλλά έχουν και ελαφρώς διαφορετική μορφή, πιθανόν σε ένα από τα συστατικά τους. Ενώ αυτές οι εκφράσεις είναι εύκολο να διδαχθούν και να κατακτηθούν από έναν / μία διδασκόμενο / η, σύμφωνα πάντα με την Karatzola et al (2019: 233), είναι ταυτόχρονα και περιπτώσεις που μπορεί να προκαλέσουν σύγχυση, αν γίνει προσπάθεια μετάφρασης από τη Γ1 στη Γ2 και ενδεχομένως να προκύψουν μικρά λάθη. Για παράδειγμα, για τον ελληνικό ιδιωτισμό *τα κάνω σκόνη και θρύψαλα* που έχει τη σημασία ‘προκαλώ υλικές ζημιές’, ο αντίστοιχος τουρκικός είναι *toz duman yarmak*. Αν ο / η διδασκόμενος / η μεταφράσει, θα καταλήξει σε μία φράση *κάνω σκόνη και καπνό* και είναι αμφίβολο αν παραπέμπει σε ‘υλικές ζημιές’.

Μοτίβο 2β: Αφορά ΡΠΕ των δύο γλωσσών οι οποίες έχουν την ίδια λειτουργία και αρκετά διαφορετική μορφή. Στην περίπτωση αυτή είναι πιθανό μόνο ένα συστατικό να είναι κοινό, όπως διαπιστώθηκε κατά την έρευνα, το ρήμα. Για παράδειγμα, για τον ελληνικό ιδιωτισμό *κάνω την τρίχα τριχιά* που φέρει τη σημασία ‘υπερβάλλω, μεγαλοποιώ ένα πρόβλημα’, ο αντίστοιχος τουρκικός είναι *pireyi deve yarmak* ‘κάνω την ψείρα καμήλα’, όπου το μόνο κοινό στοιχείο ανάμεσα στις δύο φράσεις είναι το ρήμα, το οποίο αποτελεί και τη σημασιολογική κεφαλή.

Μοτίβο 3α: Περιλαμβάνει ΡΠΕ οι οποίες εξυπηρετούν μεν κοινές πραγματολογικές λειτουργίες, δεν μοιράζονται όμως κοινά στοιχεία. Ωστόσο είναι παρόμοιες σε πιο αφηρημένο επίπεδο, δηλαδή σε αυτό που ονομάζεται *εκφραστικό μοτίβο*. Για παράδειγμα οι φράσεις *κάνω μούτρα σε κάποιον/α* (ελλ.) που σημαίνει ‘εκφράζω με το πρόσωπό μου / την έκφρασή μου τη

δυσaréσκεια μου (για κάποιον / α / κάτι) και η αντίστοιχη τουρκική *surat asmak* ‘κρεμάω πρόσωπο’, μπορεί να μη μοιράζονται κοινά στοιχεία, έχουν όμως κοινή λειτουργία.

Μοτίβο 3β: Αφορά ΡΠΕ των δύο γλωσσών οι οποίες δεν έχουν καμία ομοιότητα ως προς τα στοιχεία τους ή ως προς τη μορφή τους, εξακολουθούν όμως να έχουν την ίδια λειτουργία. Για παράδειγμα η ελληνική *κάνω την πάπια* και η τουρκική *anlamazlıktan gelmek*, διαφέρουν ως προς τη μορφή, δεν προκαλούν παρόμοιες νοητικές εικόνες και επομένως είναι κατασκευασμένες κατά μήκος ξεχωριστών εκφραστικών μοτίβων, έχουν όμως και οι δυο τη σημασία ‘κάνω τον ανήξερο’. Η σημασιολογική αυτή ισοδυναμία καθιστά την εκμάθηση ευκολότερη, αφού ο / η διδασκόμενος / η, μπορεί να «αποθηκεύσει» το ιδιωματικό «πακέτο» της Γ2 και να το συσχετίσει με την αντίστοιχη φράση στη Γ1. Με αυτόν τον τρόπο απαιτείται μικρότερη προσπάθεια για ανάκληση της φράσης στη Γ2, σε σχέση με την απομνημόνευση της, χωρίς καμία αναφορά στη Γ1.

Μοτίβο 4: Περιλαμβάνει ζεύγη από ΡΠΕ που φέρουν έναν ορισμένο βαθμό ισοδυναμίας και μπορεί να κατασκευάζονται γύρω από μια κοινή έννοια, εντούτοις τα νοήματά τους δεν ταιριάζουν μεταξύ τους. Για παράδειγμα, ο ελληνικός ιδιωματισμός *ανοίγω τα φτερά μου* και ο τουρκικός *kanat açmak* ‘φτερό ανοίγω’, παρότι έχουν κοινή μορφή και κοινά συστατικά (ρήμα και αντικείμενο), δεν φέρουν την ίδια σημασία αφού η πρώτη σημαίνει ‘στηρίζομαι στις δυνάμεις μου’ και η δεύτερη φέρει την σημασία ‘προστατεύω’. Τέτοιες περιπτώσεις οι οποίες μπορεί να είναι «δεδεαστικές», με την έννοια ότι ένας / μία διδασκόμενος / η θα τις θεωρούσε εσφαλμένα όμοιες, ονομάζονται *ψευδόφιλες μονάδες*.

Μοτίβο 5: Αφορά ζεύγη ΡΠΕ τα οποία δεν έχουν κανένα κοινό σημείο αναφοράς.

Επειδή σκοπός της εργασίας είναι η ανάδειξη των ομοιοτήτων ανάμεσα στις ΡΠΕ των δύο γλωσσών, εκφράσεις που εμπίπτουν στα Μοτίβα 4 και 5 δεν θα μας απασχολήσουν στη συνέχεια. Θα επικεντρωθούμε στον εντοπισμό πολυλεξικών συνδυασμών οι οποίοι σχηματίζονται με τα ρήματα *κάνω / yapmak*, καθώς και στην κατανομή τους στα μοτίβα αντιστοιχίας.

4.3 Κοινές ΡΠΕ και κατάταξη σε μοτίβα αντιστοιχίας

4.3.1 Μεθοδολογία

Στην παρούσα ενότητα έγινε διάκριση μεταξύ των πολυλεξικών συνδυασμών οι οποίοι μοιράζονται το ίδιο ρήμα (Μοτίβα 1, 2α και 2β) και μεταξύ των πολυλεξικών συνδυασμών οι οποίοι δεν έχουν κοινό ρήμα (Μοτίβα 3α, 3β). Η κατάταξη έχει γίνει με τη μορφή πινάκων, όπου στην πρώτη στήλη αναφέρεται ο ελληνικός πολυλεξικός συνδυασμός, στη δεύτερη στήλη ο αντίστοιχος τουρκικός, στην τρίτη στήλη η κοινή τους σημασία και στην τέταρτη στήλη αναφέρονται πιθανές παρατηρήσεις.

4.3.2 Κοινές ΡΠΕ με κοινό ρήμα, κοινή μορφή και λειτουργία (Μοτίβο 1)

Η έρευνα στα ελληνικά και στα τουρκικά λεξικά ανέδειξε ότι ένα μεγάλο μέρος των πολυλεξικών συνδυασμών αποδίδεται στις δύο γλώσσες με τα ίδια ρήματα: *κάνω* για τα ελληνικά, *yarimak* και *etmek*, για τα τουρκικά. Οι εκφράσεις αυτές μπορούν να καταταχθούν στο Μοτίβο 1, στο οποίο ανήκουν εκφράσεις που έχουν κοινή μορφή, κοινή λειτουργία και πλήρη βαθμό αντιστοιχίας.

	ΠΟΛΥΛΕΞΙΚΟΣ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ	ΠΟΛΥΛΕΞΙΚΟΣ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΡΚΙΚΗΣ	ΚΟΙΝΗ ΣΗΜΑΣΙΑ	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
1.	<i>κάνω (σε κάποιον/α/κάτι) αναφορά</i>	<i>gönderme yarimak</i> αναφορά κάνω-ΑΠΑΡ	‘αναφέρομαι σε κάποιον/α/κάτι’	-

2.	κάνω νάζια	<i>naz yarmak</i> νάζι κάνω-ΑΠΑΡ.	‘κάνω σκέρτσα, τσαχπινιές’	-
3.	κάνω νερά	<i>su yarmak</i> νερό κάνω-ΑΠΑΡ	‘εισρέουν νερά στο εσωτερικό σκάφους από άνοιγμα’	-
4.	κάνω νούμερα	<i>numara yarmak</i> νούμερο κάνω-ΑΠΑΡ	‘κάνω καπρίτσια’	-
5.	κάνω ό,τι περνάει απ' το χέρι μου	<i>elinden geleni</i> <i>yarmak</i> χέρι-ΚΤΗΣ.-ΑΦΑΙΡ έρχομαι-ΑΝΑΦ-ΑΙΤ κάνω-ΑΠΑΡ	‘καταβάλλω κάθε δυνατή προσπάθεια ώστε να πετύχω κάτι’	-
6.	κάνω όνομα	<i>isim yarmak</i> όνομα κάνω-ΑΠΑΡ	‘γίνομαι διάσημος’	-
7.	κάνω όνομα	<i>ad yarmak</i> όνομα κάνω-ΑΠΑΡ	‘γίνομαι διάσημος’	-
8.	κάνω σκασιαρχείο	<i>kasamak yarmak</i> κοπάνα κάνω-ΑΠΑΡ	α. ‘κάνω κοπάνα από το σχολείο’ β. ‘απουσιάζω χωρίς λόγο ή φεύγω κρυφά και αδικαιολόγητα	-

			από κάπου, ενώ πρέπει να παρευρίσκομαι ,	
9.	κάνω κοπάνα	<i>kaşamak yarımak</i> κοπάνα κάνω-ΑΠΑΡ	‘απουσιάζω χωρίς λόγο ή φεύγω κρυφά, το σκάω’	-
10.	κάνω την ανάγκη μου	<i>hacetini yarımak</i> ανάγκη-ΚΤΗΣ-ΑΙΤ κάνω-ΑΠΑΡ	‘ικανοποιώ την ανάγκη για σύρρηση ή αφόδευση’	-
11.	τα κάνω άνω-κάτω	<i>altüst etmek</i> κάτω πάνω κάνω-ΑΠΑΡ / κάνω-ΑΠΑΡ	‘προκαλώ αναστάτωση ή και υλικές ζημίες’	-
12.	τα κάνω μαντάρα	<i>madara etmek</i> μαντάρα κάνω-ΑΠΑΡ	‘έχω παταγώδη αποτυχία’	-
13.	κάνω δουλειά	<i>iş yarımak</i> δουλειά κάνω-ΑΠΑΡ	α. ‘εργάζομαι, εξασκώ επάγγελμα’ β. ‘ασχολούμαι με κάτι’	-
14.	(κάποιοι/ες) κάνουν ουρά	<i>kuşruk yarımak</i> ουρά κάνω-ΑΠΑΡ	‘για πολλούς ανθρώπους που συνωστίζονται	απαντά και με olmak

			περιμένοντας κάτι/κάποιον/α , ο ένας πίσω από τον άλλον'	
15.	κάνω τσιμπούσι	<i>cümbüş yarmak</i> τσιμπούσι κάνω-ΑΠΑΡ	‘κάνω πλούσιο γεύμα με ποτά και φίλους’	η λέξη <i>τσιμπούσι</i> είτε αποτελεί άμεσο δάνειο από την τουρκική <i>cümbüş</i> , είτε είναι παραφθορά, δια μέσου των αιώνων, της αρχαιοελληνικής λέξης <i>συμπόσιο</i> (<i>el.wiktionary.org</i>)
16.	κάνω τσαλίμια	<i>çalım yarmak</i> τσαλίμι κάνω-ΑΠΑΡ	‘κάνω φιγούρες (για χορευτή/τρια ή για ποδοσφαιριστή /τρια)’	απαντά και με <i>atmak</i>
	κάνω γκάφα	<i>gaf yarmak</i> γκάφα κάνω-ΑΠΑΡ	‘κάνω άστοχη, αδέξια, πράξη από άγνοια ή επιπολαιότητα	-

			με δυσάρεστες συνέπειες'	
17.	κάνω φασαρία	<i>gürültü yapmak</i> φασαρία κάνω-ΑΠΑΡ	‘παράγω ενοχλητικό θόρυβο’	α. απαντά και με <i>etmek</i> β. μόνο στα ελληνικά φέρει και τις σημασίες ‘μαλώνω, καβγαδίζω’
18.	κάνω φασαρία	<i>gürültü etmek</i> φασαρία κάνω-ΑΠΑΡ	‘παράγω ενοχλητικό θόρυβο’	α. απαντά και με <i>yapmak</i> β. μόνο στα ελληνικά φέρει και τις σημασίες ‘μαλώνω, καβγαδίζω’
19.	κάνω ρόλο	<i>rol yapmak</i> ρόλος κάνω-ΑΠΑΡ	α. ‘υποδύομαι’ β. ‘προσποιούμαι’	-
20.	κάνω σουζέ	<i>sükse yapmak</i> σουζέ κάνω-ΑΠΑΡ	‘σημειώνω μεγάλη επιτυχία’	-
21.	κάνω σώμα	<i>vücut yapmak</i> σώμα κάνω-ΑΠΑΡ	‘αποκτώ δυνατό και μυώδες κορμί’	-
22.	κάνω μια τρέλα	<i>bir çilginlik yapmak</i> ένας τρέλα κάνω-ΑΠΑΡ	‘κάνω κάτι ανόητο, ή	-

			υπερβολικό με σκοπό να διασκεδάσω'	
23.	<i>κάνω ρεζίλι</i>	<i>rezil etmek</i> ρεζίλι κάνω-ΑΠΑΡ	‘ρεζίλεύω, ντροπιάζω με τη συμπεριφορά μου κάποιον/α’	-
24.	<i>δεν κάνω χωρίς κάποιον/α/κάτι</i>	<i>opsuz yaramamak</i> αυτός-ΣΤΕΡ κάνω-μπορώ APN-APN-ΑΠΑΡ	‘δεν μπορώ να ανταπεξέλθω/να ζήσω χωρίς να έχω κοντά μου ένα συγκεκριμένο άτομο ή αντικείμενο’	-
25.	<i>δεν κάνω χωρίς κάποιον/α/κάτι</i>	<i>opsuz edememek</i> αυτός-ΣΤΕΡ κάνω-μπορώ APN-APN-ΑΠΑΡ	‘δεν μπορώ να ανταπεξέλθω/να ζήσω χωρίς να έχω κοντά μου ένα συγκεκριμένο άτομο ή αντικείμενο’	-
26.	<i>κάνω μπάνιο</i>	<i>banyo yapmak</i> μπάνιο κάνω-ΑΠΑΡ	‘πλένομαι’	μόνο στα ελλ. έχει και τη σημασία ‘κολυμπώ στη θάλασσα’

27.	κάνω πόζες	<i>poz yarmak</i> πόζα κάνω-ΑΠΑΡ	‘ποζάρω, συνήθως απέναντι από τον φωτογραφικό φακό’	-
28.	κάνω υπερωρία	<i>mesai yarmak</i> υπερωρία κάνω-ΑΠΑΡ	‘δουλεύω εκτός του κανονικού ωραρίου’	-
29.	κάνω ζάφτι	<i>zart etmek</i> κατάκτηση κάνω-ΑΠΑΡ	‘συγκρατώ / χαλιναγωγώ’	μόνο στα τουρκ. έχει και τη σημασία ‘κατακτώ’
30.	κάνει χειμώνα	<i>kiz yarmak</i> χειμώνας κάνω-ΑΠΑΡ	‘οι καιρικές συνθήκες είναι ανάλογες της εποχής του χειμώνα’	ενώ στα ελλ. υφίστανται και οι υπόλοιπες εποχές (κάνει καλοκαίρι κτλ.) στα τουρκ. δεν εντοπίστηκαν ανάλογες αντιστοιχίες
31.	κάνω μανούβρα / μανούβρες	<i>manevra yarmak</i> ελιγμός κάνω-ΑΠΑΡ	α. ‘κάνω μανούβρες με το αυτοκίνητο’ β. ‘ελίσσομαι’	-
32.	κάνω δεξιά	<i>sağ yarmak</i> δεξιά κάνω-ΑΠΑΡ	‘στρίβω προς τα δεξιά’	-

33.	κάνω αριστερά	<i>sol yarmak</i> αριστερά κάνω-ΑΠΑΡ	‘στρίβω προς τα αριστερά’	-
34.	κάνω κεφάλαιο	<i>sermaye yarmak</i> κεφάλαιο κάνω-ΑΠΑΡ	‘εξασφαλίζω το απαραίτητο χρηματικό ποσό’	-
35.	κάνω κεφάλαιο	<i>sermaye etmek</i> κεφάλαιο κάνω-ΑΠΑΡ	‘εξασφαλίζω το απαραίτητο χρηματικό ποσό’	-
36.	κάνω σέρβις	<i>servis yarmak</i> σέρβις κάνω-ΑΠΑΡ	‘σερβίρω’	μόνο στα τουρκ. έχει και τη σημασία ‘προσφέρω υπηρεσία μετακίνησης’
37.	κάνω σόλο	<i>solo yarmak</i> σόλο κάνω-ΑΠΑΡ	‘σολάρω’	στα τουρκ. φέρει και τη σημασία ‘ροχαλίζω’
38.	κάνω πλάκα	<i>şaka yarmak</i> πλάκα κάνω-ΑΠΑΡ	‘αστειεύομαι’	-
39.	κάνω καθαριότητα	<i>temizlik yarmak</i> καθαριότητα κάνω-ΑΠΑΡ	‘καθαρίζω’	-
40.	κάνω επένδυση	<i>yatırım yarmak</i> επένδυση κάνω-ΑΠΑΡ	‘επενδύω’	-
41.	κάνω αύξηση	<i>zam yarmak</i> αύξηση κάνω-ΑΠΑΡ	‘αυξάνω το ποσό (συνήθως της αμοιβής)’	-

42.	κάνω ζικ ζακ	<i>zıkzak yapmak</i> ζικ ζακ κάνω-ΑΠΑΡ	‘διαγράφο πορεία με γεωμετρικό μοτίβο και διαδοχικές γωνίες’	-
43.	κάνε το καλό και ρίχτο στο γιαλό	<i>iyilik yap denize at</i> καλό κάνω-ΠΡΟΣΤ θάλασσα-ΔΟΤ ρίχνω-ΠΡΟΣΤ	‘δεν χρειάζεται να ζητάμε ανταμοιβή και αναγνώριση για το καλό που κάνουμε’	-
44.	τα κάνω άνω-κάτω	<i>altüst yapmak</i> κάτω πάνω κάνω-ΑΠΑΡ	‘προκαλώ αναστάτωση ή και υλικές ζημιές’	-
45.	τα κάνω (πάνω μου)	<i>üstüne yapmak</i> πάνω-ΚΤΗΣ-ΔΟΤ κάνω-ΑΠΑΡ	α. ‘ουρώ ή αποδεύω πάνω μου/χωρίς να γδυθώ’ β. ‘φοβάμαι υπερβολικά’	-
46.	κάνω λόγο για	<i>söz etmek</i> λόγος κάνω-ΑΠΑΡ	‘συζητώ για κάτι’	-

Πίνακας 2: Κοινές ΡΠΕ (Μοτίβο 1)

4.3.3 Κοινές ΡΠΕ με κοινό ρήμα, παρόμοια μορφή και ίδια λειτουργία (Μοτίβο 2α)

Σαφώς μικρότερο μέρος των πολυλεξικών εκφράσεων αποδίδεται στις δύο γλώσσες με τα ίδια μεν ρήματα (κάνω για τα ελληνικά, *yarimak* και *etmek* για τα τουρκικά), η μορφή τους όμως είναι λίγο διαφορετική και δεν υπάρχει πλήρης βαθμός αντιστοιχίας. Τέτοιες εκφράσεις μπορούν να καταταχθούν στο Μοτίβο 2α.

	ΠΟΛΥΛΕΞΙΚΟΣ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ	ΠΟΛΥΛΕΞΙΚΟΣ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΡΚΙΚΗΣ	ΚΟΙΝΗ ΣΗΜΑΣΙΑ	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
1.	<i>κάνω χαλάστρα</i>	<i>oyun bozanlik etmek</i> παιχνίδι απάτη κάνω- ΑΠΑΡ	‘υπονομεύω (κάποιον/α) ,	-
2.	<i>κάνω το χατίρι</i>	<i>hatır gönül yarmak</i> χάρη καρδιά κάνω- ΑΠΑΡ	‘ικανοποιώ την επιθυμία κάποιου/κά ποιας’	η λέξη <i>χατίρι</i> αποτελεί άμεσο δάνειο από το τουρκικό <i>hatır</i> , το οποίο φέρει τη σημασία της ‘χάρης’
3.	<i>κάνω (κάτι) ζήτημα ζωής και θανάτου</i>	<i>ölüm kalım meselesi yarmak</i> θάνατος αμετάφραστο ζήτημα-ΓΕΝ κάνω- ΑΠΑΡ	‘δίνω υπερβολικά μεγάλη σημασία, σε ένα όχι ιδιαίτερα σημαντικό γεγονός’	-

4.	κάνω ό,τι μου κατέβει	<i>aklına ne gelirse yapmak</i> μυαλό-ΚΤΗΣ-ΔΟΤ τι έρχομαι-ΥΠΟΘ κάνω- ΑΠΑΡ	‘ενεργώ εντελώς αυθόρμητα, και πολλές φορές επιπόλαια ή απερίσκεπτα’	-
5.	ένα και ένα κάνουν δύο	<i>iki kere iki dört eder</i> δύο φορά δύο τέσσερα κάνω-ΠΡΝ	‘για μια κατάσταση που είναι πολύ συγκεκριμέ νη και που δεν αλλάζει, για κάτι το οποίο είναι πολύ απλό ή οφθαλμοφανές’	στα ελλ. χρησιμοποιείται η πράξη της πρόσθεσης, στα τουρκ. ο πολλαπλασιασμός
6.	κάνω ότι X	<i>X gibi yapmak</i> X σαν κάνω-ΑΠΑΡ	‘υποκρίνομαι, προσποιούμαι ότι X’	στη θέση του X μπορεί να τοποθετηθεί οποιοδήποτε ρήμα
7.	κάνω ψυχρολουσία	<i>soğuk duş etkisi yapmak</i> κρύος ντους επίδραση- ΓΕΝ κάνω-ΑΠΑΡ	‘για αρνητικό γεγονός που συμβαίνει	-

			αναπάντεχα ,	
8.	κάνω (κάτι) ζήτημα ζωής και θανάτου	<i>hayat memet meselesi yarimak</i> ζωή AMET θέμα-ΚΤΗΣ κάνω- ΑΠΑΡ	‘δίνω υπερβολικά μεγάλη σημασία, σε ένα όχι ιδιαίτερα σημαντικό γεγονός’	-
9.	κάνω όνομα	<i>iin yarimak</i> φήμη κάνω-ΑΠΑΡ	‘φημίζομαι’	-
10.	κάνω (κάτι) ζήτημα	<i>olay yarimak</i> γεγονός κάνω-ΑΠΑΡ	‘αποδίδω σε κάτι αυξημένη σπουδαιότη τα και σοβαρότητα ,	-
11.	κάνω (κάτι) θέμα	<i>olay yarimak</i> γεγονός κάνω-ΑΠΑΡ	‘δίνω σε κάτι που προέκυψε μεγάλες διαστάσεις’	-
12.	κάνω (κάτι) θέμα	<i>sorun yarimak</i> πρόβλημα κάνω-ΑΠΑΡ	‘δίνω σε κάτι που προέκυψε	-

			μεγάλες διαστάσεις'	
13.	κάνω ότι X	<i>X gibi yapmak</i> ... σαν κάνω-ΑΠΑΡ	‘υποκρίνομ αι, προσποιούμ αι ότι X’	στη θέση του X μπορεί να τοποθετηθεί οποιοδήποτε ρήμα
14.	τα κάνω (πάνω μου)	<i>altuna etmek</i> κάτω-ΚΤΗΣ-ΔΟΤ κάνω-ΑΠΑΡ	α. ‘ουρώ ή αφοδεύω πάνω μου/χωρίς να γδυθώ’ β. ‘φοβάμαι υπερβολικά ,	-
15.	τα κάνω (πάνω μου)	<i>altuna yapmak</i> κάτω-ΚΤΗΣ-ΔΟΤ κάνω-ΑΠΑΡ	α. ‘ουρώ ή αφοδεύω πάνω μου/χωρίς να γδυθώ’ β. ‘φοβάμαι υπερβολικά ,	-
16.	κάνω (κάποιον/α) τρεις παράδες	<i>bes paralik etmek</i> πέντε κάτι σχετικό με χρήματα κάνω-ΑΠΑΡ	‘κατεξευτελ ίζω’	-

Πίνακας 3: Κοινές ΡΠΕ (Μοτίβο 2α)

4.3.4 Κοινές ΡΙΠΕ με κοινό ρήμα, αρκετά διαφορετική μορφή και ίδια λειτουργία (Μοτίβο 2β)

Υφίστανται επίσης πολυλεξικοί συνδυασμοί οι οποίοι, να μεν αποδίδονται στις δύο γλώσσες με τα ίδια ρήματα (κάνω για τα ελληνικά, *yarimak* και *etmek* για τα τουρκικά), η μορφή τους όμως διαφέρει αρκετά και υπάρχει μερική αντιστοιχία. Τέτοιες εκφράσεις μπορούν να καταταχθούν στο Μοτίβο 2β.

	ΠΟΛΥΛΕΞΙΚΟΣ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ	ΠΟΛΥΛΕΞΙΚΟΣ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΡΚΙΚΗΣ	ΚΟΙΝΗ ΣΗΜΑΣΙΑ	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
1.	<i>κάνω του κεφαλιού μου</i> (886,1/Κ)	<i>aklına eseni yarimak</i> μυαλό-ΚΤΗΣ-ΔΟΤ φυσάω-ΑΝΑΦ-ΑΙΤ κάνω-ΑΠΑΡ	‘ενεργώ όπως νομίζω, χωρίς να λαμβάνω υπόψη μου τη γνώμη των άλλων’	-
2.	<i>κάνω την τρίχα τριχιά</i>	<i>pireyi deve yarimak</i> ψείρα-ΑΙΤ καμήλα κάνω-ΑΠΑΡ	‘υπερβάλλω, μεγαλοποιώ ένα πρόβλημα’	-
3.	<i>το κάνω Πέραμα Παλούκια (για μέρος)</i>	<i>(bir yeri) komşu karısı yarimak</i> (ένα μέρος-ΑΙΤ.) γείτονας πόρτα-ΚΤΗΣ κάνω-ΑΠΑΡ	‘περιγράφει τη μεγάλη συχνότητα, αλλά και την ευκολία, με την οποία πηγαίνει κάποιο άτομο σε ένα	-

			απομακρυσμέν ο μέρος'	
4.	την κάνω γυριστή (σε κάποιον/α)	<i>yatmik yarmak</i> στραβός κάνω-ΑΠΑΡ	α. 'την κάνω γυριστή' β. 'κάνω νερά'	-
5.	κάνω τα αδύνατα δυνατά	<i>ne yariy yariy</i> (...)mek τι κάνω-Ρ.ΕΠΙΡ κάνω- Ρ.ΕΠΙΡ (...)ΑΠΑΡ	'καταβάλλω κάθε δυνατή προσπάθεια'	-
6.	κάνω (κάποιον/α) σκουπίδι	<i>bes paralik etmek</i> πέντε κάτι σχετικό με χρήματα κάνω-ΑΠΑΡ	'κατεξευτελίζ ω'	-
7.	τα κάνω γυαλιά- καρφιά	<i>toz duman yarmak</i> σκόνη καπνός κάνω- ΑΠΑΡ	'προκαλώ υλικές ζημιές'	-
8.	τα κάνω γυαλιά- καρφιά	<i>toz duman etmek</i> σκόνη καπνός κάνω- ΑΠΑΡ	'προκαλώ υλικές ζημιές'	-
9.	κάνω την τρίχα τριχιά	<i>habbeyi kubbe</i> <i>yarmak</i> φουσκάλα-ΑΙΤ. θόλος κάνω-ΑΠΑΡ	'υπερβάλλω για κάτι ασήμαντο, μεγαλοποιώ έν α πρόβλημα'	-
10.	κάνω νούμερα	<i>kelek yarmak</i> ώριμο πεπόνι κάνω- ΑΠΑΡ	'δημιουργώ προβλήματα'	-

Πίνακας 4: Κοινές ΡΠΕ (Μοτίβο 2β)

4.3.5 Κοινές ΡΠΕ με κοινό ένα στοιχείο εκτός του ρήματος, με παρόμοια μορφή και ίδια λειτουργία (Μοτίβο 3α)

Η εξέταση ελληνικών και τουρκικών λεξικών, καθώς και βιβλίων τα οποία, μεταξύ άλλων πραγματεύονται και κοινές εκφράσεις μεταξύ των δύο γλωσσών, ανέδειξε ότι υφίστανται και πολυλεξικοί συνδυασμοί οι οποίοι παρότι έχουν κοινή σημασία, εμφανίζονται με διαφορετικά ρήματα, αλλά με ένα άλλο κοινό στοιχείο. Τέτοιοι συνδυασμοί δύναται να ταξινομηθούν στο Μοτίβο 3α.

	ΠΟΛΥΛΕΞΙΚΟΣ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ	ΠΟΛΥΛΕΞΙΚΟΣ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΡΚΙΚΗΣ	ΚΟΙΝΗ ΣΗΜΑΣΙΑ	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
1.	<i>κάνω θέση</i>	<i>(oturmasi için) yer açmak</i> (κάθισμα-ΚΤΗΣ. για) θέση ανοίγω-ΑΠΑΡ	‘μετακινούμαι ώστε να τοποθετηθεί κάποιος/α άλλος/η/ στη θέση μου’	-
2.	<i>κάνω κεφάλι</i>	<i>kafağı bulmak</i> κεφάλι βρίσκω-ΑΠΑΡ	‘ζαλίζομαι ελαφρά από το ποτό ή από άλλη ουσία’	-
3.	<i>κάνω κοιλίτσα</i>	<i>göbek salmak</i> κοιλιά ελευθερώνω- ΑΠΑΡ	‘παχαίνω στο συγκεκριμένο σημείο του σώματος’	-

4.	κάνω μια τρύπα στο νερό	<i>iğneyle kuyu kazmak</i> ένεση-με πηγάδι σκάβο-ΑΠΑΡ	‘δεν καταφέρνω τίποτα’	-
5.	κάνω μούτρα (σε κάποιον/α)	<i>surat asmak</i> μούτρα κρεμάω-ΑΠΑΡ	‘εκφράζω με το πρόσωπό μου/την έκφρασή μου τη δυσαρέσκεια μου (για κάποιον/α/κάτι)’	-
6.	κάνω νερά	<i>(gemi) su almak</i> (πλοίο) νερό παίρνω-ΑΠΑΡ	‘εισρέουν νερά στο εσωτερικό σκάφους από άνοιγμα’	απαντά και με <i>yarimak</i>
7.	κάνω τα στραβά μάτια	<i>göz yummak</i> μάτι κλείνω-ΑΠΑΡ	‘προσποιούμαι πως δεν βλέπω, δεν καταλαβαίνω ή δεν υποπίπτει στην αντίληψη μου κάτι επιλήψιμο’	
8.	κάνω τα στραβά μάτια	<i>göz karlamak</i> μάτι κλείνω-ΑΠΑΡ	‘προσποιούμαι πως δεν βλέπω, δεν καταλαβαίνω ή	-

			δεν υποπίπτει στην αντίληψη μου κάτι επιλήψιμο'	
9.	κάνω την ανάγκη μου	<i>ihitiyacimi görmek</i> ανάγκη-ΚΤΗΣ-ΑΙΤ βλέπω-ΑΠΑΡ	‘ικανοποιώ την ανάγκη για σύρρηση ή αφόδευση’	-
10.	κάνω την ανάγκη μου	<i>ihitiyacimi gidermek</i> ανάγκη-ΚΤΗΣ-ΑΙΤ διώχνω-ΑΠΑΡ	‘ικανοποιώ την ανάγκη για σύρρηση/αφόδευση’	-
11.	κάνω τον σταυρό μου	<i>haş cikarmak</i> σταυρός βγάζω-ΑΠΑΡ	‘κάνω το σημείο του σταυρού’	-
12.	κάνω τον σταυρό μου	<i>istavroz cikarmak</i> σταυρός βγάζω-ΑΠΑΡ	‘κάνω το σημείο του σταυρού’	-
13.	κάνω τόπο	<i>(oturmasi için) yer açmak</i> (κάθισμα-ΚΤΗΣ για) μέρος ανοίγω-ΑΠΑΡ	‘μετακινούμαι ώστε να τοποθετηθεί κάποιος/α άλλος/η/ κάτι άλλο στη θέση μου’	-

14.	(κάποιοι/ες) κάνουν ουρά	<i>kuyrük olmak</i> ουρά γίνομαι-ΑΠΑΡ	‘λέγεται για πολλούς ανθρώπους που συνωστίζονται περιμένοντας κάτι / κάποιον / α, ο ένας πίσω από τον άλλον’	απαντά και με <i>yařmak</i>
15.	κάνω τσαλίμια	<i>řalim atmak</i> τσαλίμι πετάω-ΑΠΑΡ	‘κάνω φιγούρες (για χορευτή/χορεύτρια ή για ποδοσφαιριστή /ποδοσφαιρίστρια)’	απαντά και με <i>yařmak</i>
16.	κάνω φασαρία	<i>gürültü çikarmak</i> φασαρία βγάζω-ΑΠΑΡ	‘παράγω ενοχλητικό θόρυβο’	απαντά και με <i>yařmak</i>
17.	κάνω μαύρα μάτια για να δω κάποιον/α	<i>gözü yollarda kalmak</i> μάτι-ΚΤΗΣ δρόμος- ΠΛΗΘ-ΤΟΠ μένω-ΑΠΑΡ	‘δηλώνει νοσταλγία για άτομο το οποίο έχουμε πολύ καιρό να δούμε’	-

18.	κάνω (κάτι) στη ζούλα	<i>zuladan iş becermek</i> ζούλα-ΑΦΑΙΡ δουλειά επιτυγχάνω-ΑΠΑΡ	‘για κάτι που γίνεται στα κρυφά’	η λαϊκότεροη ζούλα, φέρει την έννοια της ‘μυστικότητας’
19.	κάνω του κεφαλιού μου	<i>başını dikine gitmek</i> κεφάλι-ΚΤΗΣ-ΓΕΝ κάθετος-ΚΤΗΣ-ΔΟΤ πηγαίνω-ΑΠΑΡ	‘ενεργώ όπως νομίζω, χωρίς να λαμβάνω υπόψη μου τη γνώμη των άλλων’	-
20.	κάνω την ανάγκη μου	<i>haceti ni görmek</i> ανάγκη-ΚΤΗΣ-ΑΙΤ βλέπω-ΑΠΑΡ	‘ικανοποιώ την ανάγκη για σύρρηση ή αφόδευση’	-
21.	πόσο κάνει;	<i>kaç lira?</i> πόσο λίρα	‘πόσο κοστίζει;’	-
22.	κάνω (κάποιον/α/κάτι) κουρέλι	<i>raşanraya çevirmek</i> πατσαβούρι-ΔΟΤ μετατρέπω-ΑΠΑΡ	α. ‘κατεξευτελίζω β. ‘κάνω κάποιον/α ράκος σωματικά/ ψυχικά’ γ. ‘καταστρέφω ολοσχερώς κάτι’	-

23.	κάνω Αγγλικά (ή οποιαδήποτε άλλη γλώσσα)	<i>İngilizce öğrenmek</i> Αγγλικά μαθαίνω-ΑΠΑΡ	‘μαθαίνω ξένη γλώσσα’	στα ελλ. έχει και τη σημασία ‘διδάσκω ξένη γλώσσα’
24.	τα κάνω πάνω μου	<i>üstüme geçirmek</i> πάνω-ΚΤΗΣ-ΔΟΤ περνώ-ΑΠΑΡ	‘τα κάνω πάνω μου’	-

Πίνακας 5: Κοινές ΡΠΕ (Μοτίβο 3α)

4.3.6 Κοινές ΡΠΕ χωρίς κανένα κοινό στοιχείο, με αρκετά διαφορετική μορφή αλλά ίδια λειτουργία (Μοτίβο 3β)

Στο Μοτίβο 3β, μπορούν να ταξινομηθούν οι πολυλεξικοί συνδυασμοί των δύο γλωσσών, οι οποίοι δεν μοιράζονται κοινό ρήμα ή άλλα κοινά στοιχεία, παρουσιάζουν αρκετά διαφορετική μορφή αλλά έχουν ίδια λειτουργία.

	ΠΟΛΥΛΕΞΙΚΟΣ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ	ΠΟΛΥΛΕΞΙΚΟΣ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΡΚΙΚΗΣ	ΚΟΙΝΗ ΣΗΜΑΣΙΑ	ΠΑΡΑΤΗΡΗ ΣΕΙΣ
1.	κάνω την ανάγκη φιλότιμο/φιλοτιμία	<i>köprüyü geçene kadar ayıya dayı demek</i> γέφυρα-ΑΙΤ περνώ- Ρ.ΕΠΡ αρκούδα-ΔΟΤ θείος λέω-ΑΠΑΡ	‘προθυμοποιούμαι να κάνω κάτι, παρουσιάζω ως εθελοντική ενέργεια κάτι που πρέπει υποχρεωτικά να κάνω’	-
2.	κάνω στη μπάντα	<i>kenara çekilmek</i>	‘υποχωρώ δίνοντας σε	-

		άκρη-ΔΟΤ τραβώ- ΑΥΤΟΠ-ΑΠΑΡ	άλλον/η τη θέση μου'	
3.	κάνω την πάπια	<i>anlamazliktan gelmek</i> ακατανοησία-ΑΦΑΙΡ έρχομαι-ΑΠΑΡ	‘υποκρίνομαι ότι δεν καταλαβαίνω ή ότι δεν ξέρω τίποτα (για μια υπόθεση), ώστε να μη μπλεχτώ σε αυτήν’	-
4.	τα ράσα δεν κάνουν τον παπά	<i>eşeğe altın semer vursalar, yine eşektir</i> γάιδαρος-ΔΟΤ χρυσός σαμάρι χτυπό-ΥΠΟΘ πάλι γάιδαρος-είναι	παροιμία που λέγεται για να τονίσει ότι ‘τα πράγματα δεν είναι όπως φαίνονται’	-
5.	κάνω μόκο / κάνω τουμπεκί	<i>ağzını açmamak</i> στόμα-ΚΤΗΣ-ΑΙΤ ανοίγω-ΑΡΝ-ΑΠΑΡ .	‘δεν μιλάω για κάτι ή δεν φέρνω αντιρρήσεις’	-
6.	κάνω μόκο / κάνω τουμπεκί	<i>çit çikarmamak</i> κιχ βγάζω-ΑΡΝ-ΑΠΑΡ	‘δεν μιλάω για κάτι ή δεν φέρνω αντιρρήσεις’	-
7.	κάνω τον καμπόσο	<i>büyük adam olarak geçinmek</i>	‘παριστάνω τον/την σπουδαίο/α’	-

		μεγάλος άνθρωπος περνά-ΑΥΤΟΠ- ΑΠΑΡ		
8.	κάνω τον κουφό	<i>duymazliktan gelmek</i> κουφαμάρα-ΑΦΑΙΡ έρχομαι-ΑΠΑΡ	‘προσποιούμαι ότι δεν ακούω, αγνοώ’	-
9.	την κάνω λαχείο	<i>zattik belaya</i> συγκρούομαι-ΠΡΛΘ μπελάς-ΔΟΤ (μόνο ειρωνικά)	λέγεται ‘για απρόσμενη συμφορά’	στα ελλ. φέρει και τις σημασίες: α. ‘έχω απροσδόκητο όφελος από τυχαίο γεγονός’ β. ‘περνάω απροσδόκητα καλά’
10.	μου κάνει (κάποιος/α/κάτι)	<i>işine yararak</i> δουλειά-ΚΤΗΣ-ΔΟΤ ωφελώ-ΑΠΑΡ	‘κάποιος/α/κάτι είναι κατάλληλος/η/ο για να εκπληρώσει τον δικό μου στόχο’	-
11.	μου κάνει (κάποιος/α/κάτι)	(<i>giyisi</i>) <i>tam gelmek</i> (ρούχο-ΚΤΗΣ) ακριβώς έρχομαι-ΑΠΡ	‘μου ταιριάζει’	-
12.	πόσο κάνει;	<i>ne kadar?</i> τι μέχρι	‘πόσο κοστίζει;’	-

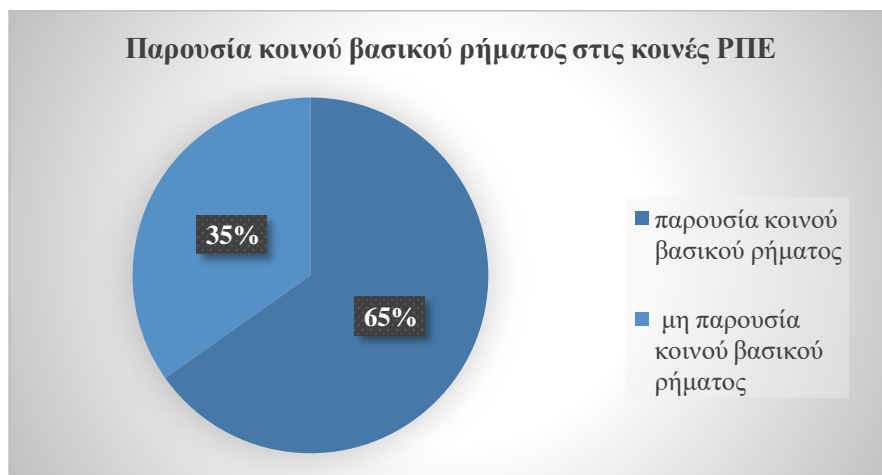

13.	πίνω άσπρο πάτο	<i>fondır yarmak</i> μέχρι τέλους κάνω- ΑΠΑΡ	‘πίνω μονορούφι’	-
14.	κάνω του κεφαλιού μου	<i>bildiğini okumak</i> ξέρω-ΑΝΑΦ-ΑΙΤ διαβάζω-ΑΠΑΡ	‘ενεργώ όπως νομίζω, χωρίς να λαμβάνω υπόψη μου τη γνώμη των άλλων’	-
15.	τα κάνω σκατά	<i>bir çuval inciri</i> <i>berbat etmek</i> ένας τσουβάλι σύκο-ΑΙΤ απαίσιος κάνω-ΑΠΑΡ	‘αποτυγχάνω πλήρως’	-
16.	μαζί δεν κάνουμε και χώρια δεν μπορούμε	<i>varlığı bir dert</i> <i>yokluğu yara</i> ύπαρξη-ΚΤΗΣ ένας πρόβλημα απουσία- ΚΤΗΣ πληγή	‘προβληματική σχέση, κατά την οποία, οι δύο πλευρές όσο δυσκολεύονται να είναι μαζί, άλλο τόσο δυσκολεύονται να είναι χωριστά’	-

Πίνακας 6: Κοινές ΡΠΕ (Μοτίβο 3β)

4.4 Συμπεράσματα

Αναφορικά με την παρουσία του βασικού ρήματος, από την μελέτη 115 κοινών ΡΠΕ ανάμεσα στην ελληνική και στην τουρκική γλώσσα, προέκυψε ότι οι 75 περιλαμβάνουν κάποιον τύπο του βασικού ρήματος *κάνω – yarmak* ως κοινό στοιχείο, ενώ 40 όχι (βλ. Γράφημα 1).

Γράφημα 1: Παρουσία του κοινού βασικού ρήματος στις κοινές ΡΠΕ

Συμπεραίνοντας, το 65% των κοινών ΡΠΕ περιλαμβάνει κάποιον τύπο του βασικού ρήματος *κάνω – γαρμακ*, στοιχείο πιθανότατα βοηθητικό κατά την εκμάθηση μιας Γ2.

Επιπλέον, η εξέταση των 115 κοινών ΡΠΕ, οι οποίες έχουν ως κοινή αφετηρία το βασικό ρήμα *κάνω*, ανέδειξε ότι 47 από αυτές μπορούν να ταξινομηθούν στο Μοτίβο αντιστοιχίας 1, 17 από αυτές στο Μοτίβο 2α, 11 στο Μοτίβο 2β, 24 στο Μοτίβο 3α και 16 στο Μοτίβο 3β (βλ. Γράφημα 2)

Γράφημα 2: Κατανομή κοινών ΡΠΕ στα μοτίβα αντιστοιχίας

Σύμφωνα λοιπόν, με το γράφημα 2, το 40% των ΡΠΕ ανήκουν στο Μοτίβο 1, φέροντας κοινή μορφή, κοινή λειτουργία και πλήρη βαθμό αντιστοιχίας. Η απλότητα που χαρακτηρίζει το Μοτίβο 1, είναι πιθανό να συμβάλλει στην ευκολότερη εκμάθησή τους από τους / τις διδασκόμενους / ες της τουρκικής ως Γ2, από τα αρχικά κιάλας επίπεδα γλωσσομάθειας, κάτι που αποτελεί αντικείμενο πραγμάτευσης του επόμενου κεφαλαίου.

Κεφάλαιο 5: Προτάσεις διδακτικής αξιοποίησης

5.1 Εισαγωγικές παρατηρήσεις

Κατά τη διδασκαλία μιας γλώσσας ως ξένης, εκτός από τη γραμματική και το συντακτικό τα οποία παραδοσιακά θεωρούνταν πρωτεύουσας σημασίας, καθοριστικό ρόλο παίζει και το λεξιλόγιο. Η διδασκαλία του λεξιλογίου ήταν για πολλές δεκαετίες στο περιθώριο, τα τελευταία όμως χρόνια, χάρη στα σύγχρονα πορίσματα της εφαρμοσμένης γλωσσολογίας, το ενδιαφέρον έχει στραφεί προς αυτό. Αναλόγως του επιπέδου γλωσσομάθειας, υπάρχει ένας ενδεδειγμένος αριθμός λέξεων τον οποίο πρέπει να είναι σε θέση να κατανοήσει και να χρησιμοποιήσει ο / η διδασκόμενος / η. Κατά τη διδακτική προσέγγιση του λεξιλογίου, ιδιαίτερο ρόλο διαδραματίζουν οι μεταφορικές σημασίες των λέξεων και οι ιδιωτισμοί, καθώς αποτελούν δείκτες επικοινωνιακής επάρκειας (Γαλαντόμος, 2008).

Η διδασκαλία των πολυλεξικών συνδυασμών στην ξένη γλώσσα αποτελεί πρόκληση τόσο για τον / την εκπαιδευτή / τρια όσο και για τον / την εκπαιδευόμενο / η, καθώς δεν είναι εύκολα αναγνωρίσιμοι και δεν είναι πάντα εφικτή η εύρεση ισοδύναμης μετάφρασης. Η αναζήτηση μεθόδων διδασκαλίας και τεχνικών που θα επιτρέψουν να διδαχθούν αποτελεσματικά οι πολυλεξικοί συνδυασμοί, στα διάφορα επίπεδα γλωσσομάθειας, κρίνεται απαραίτητη.

5.2 Διδακτικές προτάσεις

Οι παρακάτω διδακτικές προτάσεις είναι ενδεικτικές και υπόκεινται σε προσαρμογές αναλόγως του επιπέδου, της ετοιμότητας και του προφίλ των εκπαιδευόμενων. Αποτελούν κατευθυντήριες γραμμές σε μορφή δομικών κυρίως δραστηριοτήτων, οι οποίες θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν κατά το γλωσσικό μάθημα της τουρκικής γλώσσας σε ενήλικες με Γ1 την ελληνική, και πιο συγκεκριμένα κατά τη διδασκαλία ΡΠΕ όπως λεξικών συνάψεων, στερεότυπων εκφράσεων και ιδιωτισμών. Θεωρώντας ότι: α) ο βαθμός ομοιότητας ενός πολυλεξικού συνδυασμού με τον αντίστοιχο του στη Γ1, μπορεί να διευκολύνει τη διδασκαλία του στη Γ2 και ότι β) εφόσον υπάρχει μεγάλος βαθμός ομοιότητας, μπορεί να διδαχθεί από τα

αρχικά κιόλας επίπεδα γλωσσομάθειας, θα επιχειρήσουμε στη συνέχεια να διατυπώσουμε διδακτικές προτάσεις οι οποίες περιλαμβάνουν τουρκικούς πολυλεξικούς συνδυασμούς με το ρήμα *yarimak*.

Είναι αναγκαίο να δοθεί προτεραιότητα στη διδασκαλία των εκφράσεων εκείνων που εμφανίζουν υψηλή συχνότητα, σε εκείνες που εμπίπτουν στα άμεσα ενδιαφέροντα των διδασκομένων, αλλά και σε όσες παρουσιάζουν πιστή ή κατά προσέγγιση μετάφραση με την Γ1 (Αναστασιάδη-Συμεωνίδη & Ευθυμίου, 2006). Σε αυτή τη λογική, οι δραστηριότητες που ακολουθούν είναι επικοινωνιακού τύπου, ενώ στα ανώτερα επίπεδα, χρησιμοποιείται και το «εργαλείο» του Κριτικού Γραμματισμού σε συνδυασμό με το Μοντέλο των Πολυγραμματισμών. Οι πολυλεξικοί συνδυασμοί εξετάζονται με βάση την συχνότητα και την απλότητα τους, την ύπαρξη ή όχι κοινής σημασιολογικής κεφαλής (στην προκειμένη περίπτωση κοινού ρήματος), αλλά και με βάση την ομοιότητα με την Γ1, σε συνάρτηση πάντα με το επίπεδο γλωσσομάθειας.

Κατά συνέπεια, στο επίπεδο A1 εξετάζονται συνδυασμοί οι οποίοι παρουσιάζουν πιστή μετάφραση, ίδια μορφή και κοινό ρήμα με τους αντίστοιχους συνδυασμούς της Γ1. Στο επίπεδο A2 εξετάζονται πολυλεξικοί συνδυασμοί με παρόμοια μετάφραση, παρόμοια μορφή και κοινό ρήμα με την Γ1. Στα μέσα και ανώτερα επίπεδα (B1-Γ2) εξετάζονται κυρίως συνδυασμοί που δεν έχουν κοινό ρήμα, ενώ έχουν παρόμοια ή ακόμα και διαφορετική μορφή από τους αντίστοιχους συνδυασμούς της Γ1.

5.2.1 Επίπεδο γλωσσομάθειας A1

Δραστηριότητα 1

Πρόκειται για δραστηριότητα στην οποία ζητείται η αντιστοίχιση εικόνων με τον ανάλογο πολυλεξικό συνδυασμό. Οι εικόνες έχουν ουσιαστικά ως κοινό στοιχείο την πυρηνική σημασία 'yarimak – κάνω'. Αφορούν φράσεις οι οποίες ταξινομήθηκαν παραπάνω (4.3.2) στο Μοτίβο 1 και άρα έχουν πλήρη αντιστοιχία με τις αντίστοιχες φράσεις της Γ1. Διδακτικός στόχος της παρούσας δραστηριότητας είναι η εξοικείωση με πολυλεξικούς συνδυασμούς που έχουν ομοιότητες με την Γ1, μέσω της στρατηγικής της οπτικοποίησης, των οποίων μάλιστα η μικρή δομή εξυπηρετεί στην απομνημόνευση.

Αşağıdaki resimleri uygun ifadelerle eşleştirelim.

‘Αντιστοιχίσετε τις παρακάτω εικόνες με τις κατάλληλες φράσεις.’

servis garpak
‘σερβίρω’

banjo garpak
‘κάνω μπάνιο’

vücut garpak
‘κάνω σώμα’

su garpak
‘κάνω νερά’

temizlik yapmak
'καθαρίζω'

Δραστηριότητα 2

Στη συγκεκριμένη δραστηριότητα οι εκπαιδευόμενοι / ες καλούνται να εντοπίσουν μέσα στα κρυπτόλεξα από πέντε ουσιαστικά τα οποία όταν συνδυαστούν με το ρήμα *yarmak* 'κάνω' και με το ρήμα *etmek* 'κάνω' αντίστοιχα, σχηματίζουν μία ιδιωματική φράση. Στη συνέχεια, ζητείται να γράψουν την φράση ολοκληρωμένη στα κενά και να βρουν τη σημασία της με τη βοήθεια του λεξικού. Το λεξιλόγιο που χρησιμοποιείται είναι στην πλειοψηφία του ήδη γνωστό και απλοϊκό, που αρμόζει σε αρχάριο επίπεδο, ενώ οι φράσεις έχουν την ίδια μορφή, την ίδια λειτουργία και πλήρη βαθμό αντιστοιχίας με τις αντίστοιχες φράσεις της Γ1 (Μοτίβο 1). Διδακτικός στόχος της συγκεκριμένης δραστηριότητας είναι να ανακαλύψουν μόνοι / ες οι εκπαιδευόμενοι / ες, ότι τα ρήματα *yarmak* και *etmek* είναι μεν συνώνυμα, όμως συνδυάζονται με διαφορετικά ουσιαστικά ώστε να σχηματίζουν παγιωμένους, πολυλεξικούς συνδυασμούς.

- **Bulamacada 5 tane ad bulduktan sonra aşağıdaki boşluklara *yarmak* eylemle birlikte yazın. Sözlüğe bakarak anlamını bulup ekleyin.**

‘Αφού βρείτε στο κρυπτόλεξο πέντε ουσιαστικά, γράψτε τα μαζί με το ρήμα *κάνω* στα παρακάτω κενά. Εντοπίστε τις σημασίες τους στο λεξικό και συμπληρώστε τις.’²

² Τα ουσιαστικά του κρυπτόλεξου είναι τα εξής: *gönderme* ‘αναφορά’, *gürültü* ‘φασαρία’, *yatırım* ‘κατάθεση’, *kış* ‘χειμώνας’, *şaka* ‘αστείο’.

V	O	B	R	Ğ	E	L	Ö	S
<u>G</u>	<u>Ü</u>	<u>R</u>	<u>Ü</u>	<u>L</u>	<u>T</u>	<u>Ü</u>	K	Ç
<u>Ö</u>	H	Ç	Ş	İ	B	Ö	N	N
<u>N</u>	J	Y	A	T	I	R	I	I
<u>D</u>	I	<u>Y</u>	<u>A</u>	<u>T</u>	<u>I</u>	<u>R</u>	<u>I</u>	<u>M</u>
<u>E</u>	S	A	H	S	D	A	O	O
<u>R</u>	T	M	Ğ	O	P	D	Ş	Ş
<u>M</u>	Ş	<u>K</u>	C	Ç	A	A	H	H
<u>E</u>	F	<u>I</u>	Y	<u>Ş</u>	<u>A</u>	<u>K</u>	<u>A</u>	J
R	O	Ş	D	Ü	K	E	G	N

.....:

.....:

.....:

.....:

.....:

- Bulamacada 5 tane ad bulduktan sonra aşağıdaki boşluklara 'etmek' eylemle birlikte yazın. Sözlüğe bakarak anlamını bulup ekleyin.

‘Αφού βρείτε στο κρυπτόλεξο πέντε ουσιαστικά, γράψτε τα μαζί με το ρήμα *κάνω* στα παρακάτω κενά. Εντοπίστε τις σημασίες τους στο λεξικό και συμπληρώστε τις.’³

³ Τα ουσιαστικά του κρυπτόλεξου είναι τα εξής: *rezil* ‘ρεζίλι’, *telefon* ‘τηλέφωνο’, *söz* ‘λόγος’, *madara* ‘μαντάρα’, *altüst* ‘άνω κάτω’.

‘κάνω’

K	F	O	<u>R</u>	Ğ	I	E	S	<u>A</u>
<u>T</u>	<u>E</u>	<u>L</u>	<u>E</u>	<u>F</u>	<u>O</u>	<u>N</u>	Ü	<u>L</u>
H	Y	Ç	<u>Z</u>	İ	B	Ö	N	<u>T</u>
G	Ş	İ	<u>İ</u>	A	J	Ç	G	<u>Ü</u>
A	K	O	<u>L</u>	P	H	E	<u>M</u>	<u>S</u>
G	T	L	<u>Ö</u>	S	D	I	<u>A</u>	<u>T</u>
R	A	N	K	O	P	Y	<u>D</u>	İ
H	Z	Ğ	<u>S</u>	<u>Ö</u>	<u>Z</u>	R	<u>A</u>	H
T	O	J	<u>İ</u>	<u>Ü</u>	M	Ü	<u>R</u>	J
A	E	O	İ	F	U	R	<u>A</u>	N

.....:

.....:

.....:

.....:

.....:

5.2.2 Επίπεδο γλωσσομάθειας A2

Δραστηριότητα 1

Πρόκειται για δραστηριότητα πολλαπλής επιλογής (multiple choice), στην οποία υπάρχουν πέντε προτάσεις με κενά και οι διδασκόμενοι / ες καλούνται να επιλέξουν ανάμεσα σε τρεις πολυλεξικούς συνδυασμούς, τον μοναδικό που ταιριάζει στην εκάστοτε πρόταση. Η δραστηριότητα αφορά φράσεις που ταξινομήθηκαν παραπάνω (4.3.2 & 4.3.3) στα Μοτίβα 1 και 2α, φράσεις δηλαδή που έχουν 1:1 αντιστοιχία με τις ανάλογες φράσεις της Γ1, ή φράσεις οι οποίες έχουν μεν ίδια λειτουργία αλλά έχουν ελαφρώς διαφορετική μορφή, σε σχέση με τις

αντίστοιχες φράσεις της Γ1. Στόχος της συγκεκριμένης δραστηριότητας είναι η εξοικείωση με τη σημασία και τα περιβάλλοντα χρήσης τόσο των λεξικών συνάψεων, όσο και των ιδιωτισμικών εκφράσεων που βρίσκονται εντός πρότασης και όχι απλά σε απαρεμφιακή μορφή.

Uygun seçeneyi işaretleyiniz.

‘Κυκλώστε την κατάλληλη επιλογή.’

1. Psikolog Hanım her gittiğimde “Bugün mutlu olmak için” diye sorar.

a. telefon ettiniz mi? b. elinizden geleni yaptınız mı? c. gürültü yaptınız mı ?

‘1. Κάθε φορά που πηγαίνω η ψυχολόγος με ρωτάει «Για να είστε σήμερα ευτυχισμένος / η’

α. κάνατε τηλεφώνημα; β. κάνατε ό,τι περνούσε από το χέρι σας; γ. κάνατε φασαρία;’

2. Fazla , aslında dışarda iş arayan çoğu kişinin "hakkını yersiniz"

a. mesai yaparak b. sükse yaparak c. zam yaparak

‘2. , ουσιαστικά «τρώτε τη θέση» πολλών ατόμων που ψάχνουν εκεί έξω δουλειά.

α. κάνοντας υπερωρία β. κάνοντας σουξέ γ. κάνοντας αύξηση’

3. Gelini düğünde! 'Evet' demeden önce skandalı herkese gösterdi.

a. zikzak yaptı b. su aldı c. rezil etti

‘3. Στον γάμο την νύφη την! Πριν πει «Ναι» αποκάλυψε σε όλους το σκάνδαλο.

α. έκανε ζικ ζακ β. πήρε νερό γ. έκανε ρεζίλι’

4. Herkes İstanbul'da 'beklenen' depremden rahat uyumak mümkün değil.

a. isim yaparken b. sükse yaparkek c. söz ederken

‘4. Όλοι στην Κωνσταντινούπολη για τον «αναμενόμενο» σεισμό είναι αδύνατον να κοιμηθείς άνετα.

a. ενώ κάνουν όνομα β. ενώ κάνουν σουζέ γ. ενώ κάνουν λόγο’

5. Ben gerçek bir Rivaldo hayranıydım. Onun meşhur bir çalımı vardır. Topa vurur ve çeker.

a. gibi yapar b. yatırım yapar c. rol yapar

‘5. Ήμουν πραγματικός θαυμαστής του Ριβάλντο. Έκανε μια διάσημη προσποίηση. Την μπάλα θα χτυπήσει και τραβιόταν.

a. λες και ... έκανε β. έκανε κατάθεση γ. έκανε ρόλο’

Δραστηριότητα 2

Πρόκειται για δραστηριότητα συμπλήρωσης κενών με στοιχεία που δίνονται σε παρένθεση, εξαιτίας του αρχάριου επιπέδου γλωσσομάθειας. Αφορά εκφράσεις που ταξινομήθηκαν παραπάνω (4.3.3) στο Μοτίβο 2α, οι οποίες έχουν μεν ίδια λειτουργία αλλά έχουν ελαφρώς διαφορετική μορφή, σε σχέση με τις αντίστοιχες φράσεις της Γ1. Οι πολυλεξικοί συνδυασμοί δεν είναι σε απαραιτητική μορφή, αλλά φέρουν επιθήματα χρόνων, προσώπων κτλ. τα όποια έχουν ήδη διδαχθεί.⁴ Στόχος της δραστηριότητας είναι να συνειδητοποιήσουν οι εκπαιδευόμενοι / ες ότι οι ιδιωτισμικές εκφράσεις δεν είναι πάντα πλήρως παγιωμένες, αλλά μπορούν να υποστούν τροποποιήσεις.

Parentezdeki deyimleri uygun boşluklara koyun.

‘Τοποθετείστε στα σωστά κενά τους ιδιωτισμούς της παρένθεσης.’

⁴ Σύμφωνα με τις Αναστασιάδη-Συμεωνίδη & Ευθυμίου (2006), η ενσωμάτωση των ιδιωτισμών σε αυθεντικά περιβάλλοντα είναι απαραίτητη, καθώς με τον τρόπο αυτό ακολουθούνται και οι διάφοροι μετασχηματισμοί ή συντακτικές διεργασίες.

(iki kere iki dört eder, soğuk duş etkisi yapti, ölüm kalım meselesi yapmadan,
aklına ne gelirse yapar, iş yapıyorum)

‘(δύο και δύο κάνει τέσσερα, έκανε ψυχρολουσία, χωρίς να κάνετε ζήτημα ζωής και θανάτου, κάνει ό,τι του έρθει στο μυαλό, κάνω δουλειά)’

1. burada! Önemli şeyler için beni rahatsız etme!

‘1. εδώ πέρα! Μη με ενοχλείς για ασήμαντα πράγματα!’

2. Başarabilmek için sınavı tempolu olarak ders çalışın.

‘2. Για να πετύχετε, την εξέταση μελετήστε με σταθερότητα.’

3. Güvenilmez bir insan. Birden bire hiç düşünmeden

‘3. Δεν είναι άτομο εμπιστοσύνης. Ξαφνικά, χωρίς καν να το σκεφτεί’

4. Neyi anlamadın?O kadar basit!

‘4. Τι δεν καταλαβαίνεις; Τόσο απλά!’

5. Dr. Gürkan Kumbaroğlu, “Aldığımız yanıt bende Bu konularda çalışan biri olarak hiç beklemediğim bir cevaptı” dedi.

‘5. Δρ. Γκιουρκάν Κουμπάρουλου, «Η απάντηση που πήρα μου Ήταν μια απάντηση που δεν περίμενα από άτομο που ασχολείται με αυτά τα θέματα» είπε.’

5.2.3 Επίπεδο γλωσσομάθειας B1

Δραστηριότητα 1

Η δραστηριότητα αφορά την αντιστοίχιση αυθεντικών προτάσεων από κείμενα μαζικής κουλτούρας, οι οποίες περιλαμβάνουν έναν υπογραμμισμένο ιδιωτισμό, με την σημασία του

στη Γ1. Αφορά πολυλεξικούς συνδυασμούς οι οποίοι ταξινομήθηκαν παραπάνω (4.3.5) στο Μοτίβο 3α. Πρόκειται λοιπόν για φράσεις που παρότι στη Γ1 μεταφράζονται με το ρήμα *κάνω*, στη Γ2 δεν περιλαμβάνουν τα αντίστοιχα *yardak* ή *etmek*. Στόχος της παρούσας δραστηριότητας είναι η εξοικείωση με φράσεις που δεν περιλαμβάνουν την ίδια σημασιολογική κεφαλή στη Γ2, αλλά περιέχουν ένα κοινό ή παρόμοιο στοιχείο.

Cümlelerdeki altı çizgili deyimleri yunan anlamlarına eşleştirin.

‘Αντιστοιχίσετε τις εκφράσεις που είναι υπογραμμισμένες στις προτάσεις, με τη σημασία τους στα ελληνικά.’

<p>Fransız milletvekili: Yaşlı bakım evlerindeki Covid-19 hastalarının <u>göz yumdu</u>k.</p> <p>‘Γάλλος βουλευτής: <u>Κάναμε τα στραβά μάτια</u> σε ασθενείς με Covid-19 στα γηροκομεία.’</p>	<p>κάνω ουρά</p>
<p>Batı Trakya'da herkes grip aşısı için <u>kuyrak oldu</u>.</p> <p>‘Όλοι στη Δυτική Θράκη <u>έκαναν ουρά</u> για το εμβόλιο της γρίπης.’</p>	<p>κάνω τα στραβά μάτια</p>
<p>Bir ufak şişe rakinin sonuna gelmiş, <u>kafayı bulmuştu</u> bile...</p> <p>‘Με ένα μικρό μπουκαλάκι ρακή είχε κιάλας <u>κάνει κεφάλι...</u>’</p>	<p>κάνω νερά</p>
<p>Muğla'nın Bodrum ilçesinde, <u>su alan</u> ahşap tekne battı.</p> <p>‘Βυθίστηκε το ξύλινο σκάφος <u>που πήρε νερό</u>, στην περιοχή Μπόντρουμ των Μούλα.’</p>	<p>κάνω θόρυβο</p>

<p>Ne demiş ehliirfan: "Yalan <u>gürültü çıkarır</u>, Hakikat ise daima sessizdir!"</p> <p>‘Τι έλεγε ο Εχλιρφάν: «Το ψέμα <u>κάνει θόρυβο</u>, η αλήθεια πάντα σιωπά!»’</p>	<p>κάνω κεφάλι</p>
---	--------------------

Δραστηριότητα 2

Στη δραστηριότητα αυτή, ακολουθείται η ομαδοσυνεργατική μέθοδος, η οποία συνδυάζει την ενεργητική συμμετοχή με τη συνεργατική και βιωματική μάθηση. Αφού δημιουργηθούν δύο ομάδες, μοιράζονται χαρτάκια με ιδιωτισμούς και παροιμίες και ζητείται από τους / τις εκπαιδευόμενους / ες να τα περιγράψουν με παντομίμα στην ομάδα τους. Λόγω του μέσου επιπέδου γλωσσομάθειας, έχουν επιλεγθεί και φράσεις οι οποίες ταξινομήθηκαν παραπάνω (4.3.5) στο Μοτίβο 3α, συνεπώς εξυπηρετούν κοινές πραγματολογικές λειτουργίες αλλά δεν φέρουν κοινό ρήμα με τις αντίστοιχες φράσεις της Γ1.

İki gruba ayrılıp pantomim yaparak aşağıdaki deyimleri ve atasözleri arkadaşlarınıza anlatınız.

‘Αφού χωριστείτε σε δύο ομάδες περιγράψτε στους συμμαθητές σας τους παρακάτω ιδιωτισμούς και τις παροιμίες, κάνοντας παντομίμα.’

Grup A: ‘Ομάδα Α:’

kuyruk olmak ‘κάνω ουρά’

iş yapmak ‘κάνω δουλειά’

soğuk duş etkisi yapmak ‘κάνω ψυχρολουσία’

göz karamak ‘κάνω τα στραβά μάτια’

iyilik yap denize at ‘κάνε το καλό και ρίχτο στο γαλό’

Grup B: ‘Ομάδα Β:’

yatırım yapmak ‘κάνω κατάθεση’

hacetini görmek ‘κάνω την ανάγκη μου’

elinden geleni yarmak ‘κάνω ό,τι περνά από το χέρι μου’

pireyi deve yarmak ‘κάνω την τρίχα τριχιά’

eşeğe altın semer vursalar, yine eşektir ‘τα ράσα δεν κάνουν τον παπά’

5.2.4 Επίπεδο γλωσσομάθειας B2

Δραστηριότητα 1

Στη δραστηριότητα αυτή εφαρμόζεται η *τεχνική της ιδεοθύελλας (brainstorming)* κατά την οποία ένα οπτικό ερέθισμα βοηθά στην παραγωγή ιδεών γύρω από το θέμα που πραγματεύεται ένας πολυλεξικός συνδυασμός. Αφού συσταθούν δύο ομάδες, μοιράζονται από δύο εικόνες στην κάθε μία. Όλες οι εικόνες αποτελούν αυθεντικό υλικό που αντλήθηκε από το διαδίκτυο. Στην πρώτη ομάδα δίνεται μια εικόνα από τηλεοπτική σειρά, στην οποία αναγράφεται η φράση *Hayatında bana yer aç* ‘στη ζωή σου σε εμένα θέση άνοιξε’ αντίστοιχο του ελλ. *κάνε μου χώρο στη ζωή σου*. Η άλλη εικόνα προέρχεται από αθλητική ιστοσελίδα στην οποία αναγράφεται ο τίτλος της είδησης *Harika çalim attı* ‘εκπληκτική προσποίηση πέταξε’ αντίστοιχο του ελλ. *έκανε υπέροχη προσποίηση*. Στη δεύτερη ομάδα δίνεται ένα σκίτσο το οποίο απεικονίζει με χιουμοριστικό τρόπο, εξυπηρετώντας έτσι την συγκράτησή του στη μνήμη (Irujo, 1986 όπ. αναφ. στο Καρανάσιου, 2021), την κυριολεκτική σημασία της ιδιωτισμικής φράσης *İğneyle kuyu kazmak* ‘με βελόνα το πηγάδι σκάβω’, αντίστοιχο του ελλ. *κάνω μια τρύπα στο νερό*. Δίνεται επίσης το εξώφυλλο ενός βιβλίου, με τίτλο *Surat asmak hakkımız* ‘μούτρα να κρεμάμε είναι δικαίωμά μας’, αντίστοιχο του ελλ. *έχουμε δικαίωμα να κάνουμε μούτρα*. Στη συνέχεια, ζητείται από τους εκπαιδευόμενους / ες να συνεργαστούν με τις ομάδες τους και μέσω των πληροφοριών που αντλούν από τις εικόνες, να εντοπίσουν και να εικάσουν τη σημασία του εκάστοτε ιδιωτισμού, να τον γράψουν στην απαρεμφατική του μορφή, καθώς και να αναφέρουν σε ποιες περιστάσεις χρησιμοποιείται.

Στη παρούσα δραστηριότητα, ακολουθείται η *ομαδοσυνεργατική μέθοδος*, μέσω της οποίας τα μέλη των ομάδων εμπλέκονται σε συζητήσεις και εργάζονται συλλογικά, συνδυάζοντας τις γνώσεις και τις εμπειρίες τους. Στόχος της δραστηριότητας είναι να απομνημονευτεί η δομή αλλά και η λειτουργία ιδιωτισμών οι οποίοι έχουν αρκετές διαφορές από τους αντίστοιχους

ιδιωτισμούς της Γ1, αφού δεν φέρουν κοινό ρήμα, έχουν αρκετά διαφορετική μορφή, εξυπηρετούν όμως κοινές πραγματολογικές λειτουργίες. Είναι επίσης σημαντικό να αντιληφθούν οι εκπαιδευόμενοι / ες, τη σημασία της κατανόησης της λειτουργίας του ιδιωτισμού, ώστε να επιτευχθεί το καλύτερο επικοινωνιακό αποτέλεσμα.

İki gruba ayırilin. - ‘Χωριστείτε σε δύο γκρουπ.’

Grup A: - ‘Ομάδα Α:’

Birinci resim bir diziden, ikinci resim ise bir spor sitesinden gelir. Sınıf arkadaşlarınızla sohbet ederek ne olduğunu hayal edin ve sınıfa sunun.

‘Η πρώτη εικόνα προέρχεται από ένα τηλεοπτικό σίριαλ, ενώ η δεύτερη από σελίδα αθλητικής ενημέρωσης. Συζητώντας με τους / τις συμμαθητές / τριες σας, φανταστείτε τι έχει συμβεί και παρουσιάστε το στην τάξη.’

1. RESİM - ‘1^η ΕΙΚΟΝΑ’

‘Η αγάπη σε κάνει να κλαις – «Κάνε μου χώρο στη ζωή σου»’

2. RESİM - ‘2^η ΕΙΚΟΝΑ’

‘Έκανε εκπληκτική προσποίηση’

Grup B: - ‘Ομάδα Β:’

Birinci resim bir deyim anlatan bir karikaturdur. Karikaturu anlatarak deyim anlamı ne olduğunu hayal edin ve sınıfa sunun. İkinci resim bir kitap kapağında gelir. Sınıf arkadaşlarınızla sohbet ederek kitabın konusu ne olduğunu hayal edin ve sınıfa sunun.

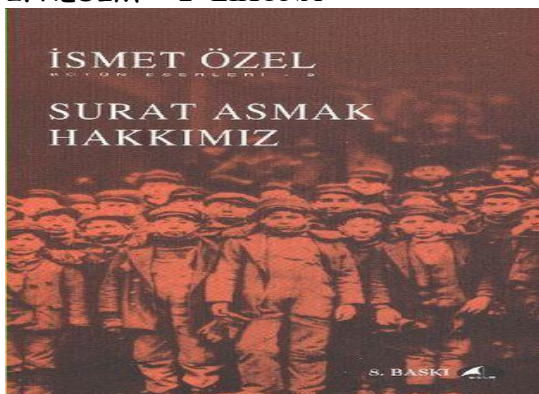
‘Η πρώτη εικόνα είναι ένα σκίτσο που περιγράφει μία έκφραση. Περιγράφοντας το σκίτσο φανταστείτε τη σημασία της έκφρασης και παρουσιάστε την στην τάξη. Η δεύτερη εικόνα προέρχεται από το εξώφυλλο ενός βιβλίου. Συζητώντας με τους συμμαθητές σας φανταστείτε ποιο είναι το θέμα του βιβλίου και παρουσιάστε το στην τάξη.’

1. RESİM - ‘1^η ΕΙΚΟΝΑ’

‘Με βελόνα σκάβω το πηγάδι, αντίστοιχο του ελλ. κάνω μια τρύπα στο νερό’

2. RESİM - ‘2^η ΕΙΚΟΝΑ’

‘Έχουμε το δικαίωμα να κάνουμε μούτρα’

Δραστηριότητα 2

Η δραστηριότητα αφορά την αντιστοίχιση τουρκικών ιδιωτισμών και παροιμιών με την σημασία τους, η οποία αποδίδεται επίσης στην τουρκική γλώσσα, αφού πρόκειται για μέσο επίπεδο γλωσσομάθειας. Στόχος της παρούσας δραστηριότητας είναι η εξοικείωση με τη σημασία πολυλεξικών συνδυασμών οι οποίοι ταξινομούνται κατά κύριο λόγο στο Μοτίβο 3β. Δεν μοιράζονται, δηλαδή, κοινό ρήμα ή άλλα κοινά στοιχεία, παρουσιάζουν αρκετά διαφορετική μορφή, αλλά έχουν ίδια λειτουργία με τις αντίστοιχες φράσεις της Γ1.

Aşağıdaki deyimleri ve atasözleri anlamlarıyla eşleştirin.

‘Αντιστοιχίσετε τις παρακάτω εκφράσεις και παροιμίες με τις σημασίες τους.’

göz yummak ‘κάνω τα στραβά μάτια’	artık hiçbir şeye karışmamak ‘δεν ανακατεύομαι’
kenara çekilmek ‘κάνω στη μπάντα’	kişi işini gördürünceye kadar yardım beklediği kimseyle iyi geçinir ‘τα πάω καλά με αυτόν που με βοηθάει, μέχρι να μου ολοκληρώσει αυτό που θέλω’
köprüyü geçinceye kadar ayağa dayı demek ‘κάνω την ανάγκη φιλοτιμία’	görmezlikten gelmek, hoş görmek ‘αγνοώ, ανέχομαι’
duymazlıktan gelmek ‘κάνω πως δεν ακούω, αγνοώ’	bir solukta içmek ‘πίνω με μια ανάσα’
fondip yapmak ‘πίνω άσπρο πάτο’	ilgilenmek istemediği için duymamış gibi davranmak ‘κάνω πως δεν ακούω επειδή δεν θέλω να αναμειχτώ’

5.2.5 Επίπεδο γλωσσομάθειας Γ1

Δραστηριότητα 1

Δραστηριότητα με ανοιχτού τύπου ερωτήσεις οι οποίες μπορούν να απαντηθούν είτε γραπτώς, εξασκώντας την παραγωγική δεξιότητα της γραφής, είτε προφορικά, εξασκώντας την παραγωγική δεξιότητα της ομιλίας. Σε αυτού του τύπου τις δραστηριότητες, ο / η εκπαιδευόμενος / η δεν ανιχνεύει ή επιλέγει τη σωστή απάντηση, αλλά την κατασκευάζει ο / η ίδιος / α. Πρόκειται για συναισθηματικά προσανατολισμένες ερωτήσεις, οι οποίες ενθαρρύνουν την έκφραση προσωπικών στάσεων, εμπειριών και συναισθημάτων (Μπέλλα, 2020). Η παραγωγή κατευθυνόμενου γραπτού λόγου, προσφέρει χρόνο ώστε να γίνει εφικτός ο αναστοχασμός της σημασίας και της μορφής της φράσης. Επιπλέον, συμβάλλει στην εδραίωση των πραγματολογικών συνθηκών εκφοράς, κωδικοποιώντας οικείες επικοινωνιακές καταστάσεις (Χρύσου, 2005).

Στόχος της δραστηριότητας είναι η κατανόηση της λειτουργίας της παροιμίας *Köprüyü geçinceye kadar ayıya dağı demek* ‘μέχρι να περάσεις την γέφυρα λες την αρκούδα θείο’, αντίστοιχη της ελλ. ‘κάνω την ανάγκη φιλοτιμία’, μέσα από ένα χιουμοριστικό σκίτσο το οποίο προβάλλει την κυριολεκτική σημασία. Η ευχάριστη και δημιουργική ατμόσφαιρα που δημιουργείται στο χώρο της διδασκαλίας, αυξάνει το ενδιαφέρον των εκπαιδευόμενων αλλά και τον βαθμό επιτυχίας της εκπαιδευτικής παρέμβασης. Σύμφωνα με την Τακούδα (2002) η χρήση κόμικς κατά τη διδασκαλία μιας Γ2, συμβάλλει επίσης και στην εξοικείωση των εκπαιδευόμενων με το πολιτισμικό της πλαίσιο. Επιπλέον, τα εκπαιδευτικά οφέλη είναι ακόμα περισσότερα, όταν το υλικό είναι αυθεντικό και εμπίπτει στις εμπειρίες και τα ενδιαφέροντα των εκπαιδευόμενων (Αρχάκης & Τσάκωνα, 2013).

Διάλογος εικόνας:

‘-Επωφελούμενοι το σκοτάδι της νύχτας θα έρθουμε μέχρι το ποτάμι χωρίς να μας πιάσουν.

-Καλά και πώς θα περάσουμε τη γέφυρα;

-Έχω κανονίσει ψεύτικες ταυτότητες. Θα σε συστήσω ως θείο μου...’

1. *Gördüğünüz resim hangi daime ait olabilir?*

‘1. Η εικόνα που βλέπετε με ποια έκφραση σχετίζεται;’

2. *Bu deyim ne anlamına gelir?*

‘2. Τι σημασία έχει αυτή η έκφραση;’

3. *Çıkarıcı olmak ne demektir?*

‘3. Τι σημαίνει το να είσαι συμφεροντολόγος;’

4. *Birkaç çıkarıcı davranışlarının örnekleri verebilir misiniz?*

‘4. Μπορείτε να δώσετε μερικά παραδείγματα ωφελμιστικής συμπεριφοράς;’

5. *Sizi daha önce, kişisel çıkar amacıyla kullanan biri oldu mu? Kendinizi nasıl hissettiniz?*

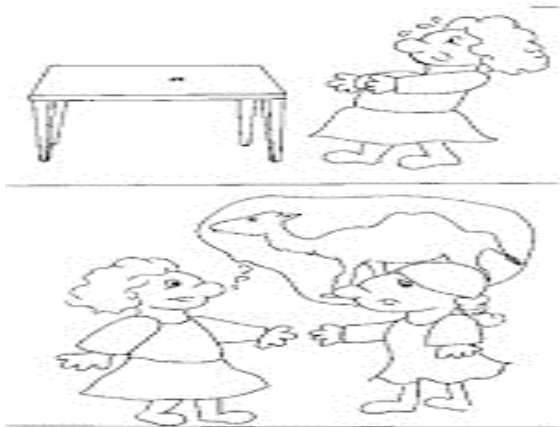
‘5. Σας έχουν χρησιμοποιήσει ποτέ για να εξυπηρετήσουν τα προσωπικά τους συμφέροντα; Πώς νιώσατε;’

Δραστηριότητα 2

Πρόκειται για δραστηριότητα με ανοιχτού τύπου ερωτήσεις οι οποίες μπορούν να απαντηθούν είτε γραπτώς, είτε προφορικώς από τους / τις εκπαιδευόμενους / ες, σύμφωνα με τις προσωπικές τους εμπειρίες. Στόχος της δραστηριότητας είναι η κατανόηση της λειτουργίας της ιδιωτισμικής φράσης *Pireyi deve yapmak* ‘την ψείρα καμήλα κάνω’, αντίστοιχη της ελλ. ‘κάνω την τρίχα τριχιά’, αλλά και η μελλοντική της ανάκληση, μέσω της αξιοποίησης χιουμοριστικού υλικού, το οποίο επιφέρει σημαντικά ψυχολογικά και εκπαιδευτικά οφέλη.

× FORM 1 ×

<https://docplayer.biz.tr/>

1. 'Abartma' ne demektir?

‘1. Τι σημαίνει η λέξη «υπερβολή»;

2. Gördüğünüz resimde hangi deyim anlatılır?

‘2. Ποια έκφραση περιγράφεται στην εικόνα που βλέπετε;

3. Bu deyim ne anlamına gelir?

‘3. Τι σημασία έχει αυτή η έκφραση;

4. Başka abartma örnekleri verebilir misiniz?

‘4. Μπορείτε να δώσετε άλλα παραδείγματα υπερβολής;

5. Sizce insanlar niçin bazı şeyleri abartırlar?

‘5. Κατά τη γνώμη σας, γιατί κάποιοι άνθρωποι υπερβάλλουν;

6. Siz daha önce bir şeyi abarttınız mı? Neden?

‘6. Έχετε ποτέ υπερβάλλει για κάτι; Γιατί;

5.2.6 Επίπεδο γλωσσομάθειας Γ2

Δραστηριότητα 1

Στη συγκεκριμένη δραστηριότητα, η οποία είναι σαφώς εναρμονισμένη με τη διδακτική μεθοδολογία του Κριτικού Γραμματισμού, δίνονται τρία αυθεντικά κείμενα από

ειδησεογραφικούς ιστότοπους⁵. Οι εκπαιδευόμενοι / ες καλούνται αφού τα διαβάσουν, να προτείνουν έναν τίτλο για το κάθε ένα, ο οποίος να περιέχει κάποια, σχετική με το περιεχόμενο, ΡΠΕ⁶. Στη συνέχεια, αφού συσταθούν τρεις ομάδες, η κάθε ομάδα αναλαμβάνει από μία είδηση. Αποτελώντας τη δημοσιογραφική ομάδα του αντίπαλου δέοντος, καλούνται να ξαναγράψουν τις ειδήσεις, χρησιμοποιώντας πάλι έναν τίτλο ο οποίος να περιέχει μία, σχετική με το περιεχόμενο, ΡΠΕ. Θεωρούνται αποδεκτοί όλοι οι πιθανοί προτεινόμενοι τίτλοι, αρκεί να φέρουν κάποια κατάλληλη, για το επικοινωνιακό πλαίσιο, ΡΠΕ.

Η παρούσα δραστηριότητα έχει διττό στόχο. Αφενός, ο ένας στόχος είναι να σταθούν οι εκπαιδευόμενοι / ες κριτικά απέναντι στην είδηση και να κατασκευάσουν οι ίδιοι / ες έναν τίτλο, ο οποίος να φέρει μία ΡΠΕ κατάλληλη και εναρμονισμένη με τη γενικότερη στάση και λογική που ακολουθείται στο κείμενο. Αφετέρου, μέσω της παιδαγωγικής των πολυγραμματισμών και της μετασχηματισμένης πρακτικής, οι εκπαιδευόμενοι / ες καλλιεργούν δεξιότητες απαραίτητες για τα μέλη των σύγχρονων κοινωνιών, ώστε να είναι παραγωγικά στην ιδιωτική, κοινωνική και επαγγελματική τους ζωή. Επιπλέον, μέσω της αξιοποίησης της δραματοποίησης και των παιχνιδιών ρόλων (role playing), προωθείται η συνεργασία και το ευχάριστο κλίμα μέσα στη διδακτική αίθουσα, ενώ παράλληλα επιτυγχάνονται εξαιρετικά εκπαιδευτικά αποτελέσματα, αφού γεφυρώνεται το χάσμα μεταξύ θεωρητικής γνώσης και πράξης.

a. Uygun deyimler kullanarak aşağıdaki haberlerin başlıklarını yazın./^α Γράψτε τον τίτλο των παρακάτω ειδήσεων χρησιμοποιώντας κατάλληλες ιδιωματικές εκφράσεις.⁷

b. Üç gruba ayrılın ve birer haber üstenin. Karşı tarafın gazetecileri olduğunuzu hayal ederek haberi yeniden yazıp deyim içeren yeni bir başlık bulun./^β Χωριστείτε σε τρεις ομάδες και αναλάβετε από μία είδηση. Φανταστείτε ότι είστε δημοσιογράφοι του αντίπαλου δέοντος και ξαναγράψτε την είδηση με νέο τίτλο που περιέχει έκφραση.

⁵ Αφορούν το πώς αντιμετώπισε η κυβέρνηση την κρίση μετά τον σεισμό, τις μετεκλογικές εξελίξεις στο κόμμα της αντιπολίτευσης και την αποφυγή θαυμαστών από διάσημο, τηλεοπτικό ζευγάρι.

⁶ Οι πραγματικοί τίτλοι των ειδήσεων είναι οι εξής: 1. *AKP ağızını açmıyor! Yıkılan binaların kaç ımar affından yararlandı?* / 'Το AKP δεν ανοίγει το στόμα του! Πόσα από τα κατεδαφισμένα κτίρια επωφελήθηκαν από την οικοδομική αμνηστία;', 2. *Mert Ramazan Demir hayranlarını duymazlıktan geldi!* / 'Ο Μερτ Ραμαζάν Ντεμίρ αγνόησε τους θαυμαστές του!', 3. *CHP'de Kılıçdaroğlu'na büyük isyan: Artık kenara çekil!* / 'Μεγάλη εξέγερση κατά του Κιλιτσντάρολου στο CHP: Κάνε πια στην άκρη!'

Depremin 19'uncu gününde iktidar, yıkılan binaların kaçının imar affından yararlandığı ya da kaçak olduğuyla ilgili bilgi vermekten kaçınıyor.

Depremlerle birlikte hükümetin imar barışı düzenlemeleri de yeniden tartışılmaya başladı. İhtilafli binalar için 'cüzi bir bedel' karşılığı 'af' sağlayan bir düzenleme en son 2017'de getirilmiş, uygulama dört defa uzatılarak yerel seçim yılı 2019'un sonuna kadar sarkmıştı. Uzmanlar, uygulamanın olası depremlerde can ve mal kaybını en üst düzeye çıkaracağını söylüyordu. Cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan'sa depremlerin vurduğu illerde yaptığı mitinglerde bu 'imar affı'nı anlatıp oy istiyordu. Erdoğan depremin büyük yıkıma neden olduğu Hatay'la ilgili "İmar barışıyla, toplam 205 bin Hataylı vatandaşımızın sorununu çözdük" demişti.

14 Mayıs'ta yapılacağı belirtilen ancak depremlerin ardından zamanı artık kestirilemeyen 2023 seçimleri öncesinde 'cumhur ittifakı' seçim vaatlerini sıralamaya başlamıştı. Konut kampanyaları açıklayan ittifakın bir sonraki vaadi depremlerle tartışılma şiddeti artan 'imar affı'ydı. Öyle ki 'cumhur ittifakı'nın en küçük ortağı BBP lideri Mustafa Destici bu konuda kanun teklifi verdi. Teklifin 7 milyondan fazla konut ve işyerini ilgilendirdiği bildiriliyordu. Ancak iktidar, yıkılan binaların kaçının imar affından yararlandığını açıklamaktan kaçınıyor. Geçen hafta 2000 sonrası bina standardını öven Erdoğan, "Yıkılan tüm binaların yüzde 98'inin 1999 öncesi inşa edilenler" demişti.

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat Kurum da dün şunları söyledi: "Elazığ, Malatya, İzmir depremlerinde de gördüğümüz, yıkılan binaların yüzde 98'inin yapı denetim hizmeti almamış binalar olduğunu görüyoruz. 1999 öncesi yapılmış ve herhangi bir yapı denetim hizmeti almamış, mühendislik hizmeti almamış olduğunu görüyoruz." Ancak yıkılan binaların kaçının imar barışı kapsamına sokulan binalar olduğuysa meçhul. Ayrıca yıkılan binalardan kaçının kaçak olduğu halde 'yapı kayıt belgesi' aldığı bilgisi de henüz açıklanmadı.
<https://halktv.com.tr/>

Yalı Çapkını' ekibi, Mecidiyeköy Dada'da sezon finali partisi düzenledi. Mert Ramazan Demir ve Afra Saraçoğlu dışındaki oyuncular, mekanın ön kapısında kendilerini bekleyen hayranları ile bol bol fotoğraf çektirdiler.

Dizinin başrol kadın oyuncusu [Afra Saraçoğlu](#), hayranlarının kapıda beklediğini öğrenince, mekana gizlice arka kapıdan girdi. Sezon finali partisine çok geç gelen [Mert Ramazan Demir](#) ise hayranlarını aracının peşinden koşturdu. Aracın arka koltuğunda oturan Mert Ramazan Demir, hayranlarının kendisine seslenmesine rağmen tepki göstermeyerek, kafasını diğer tarafa çevirmesi dikkat çekti.

<https://www.milliyet.com.tr/cadde/mert-ramazan-demir-hayranlarini-duymazliktan-ekdi-6962219>

CHP Ulusal Birlik

Hareketi'nden [Kemal Kılıçdaroğlu](#)'nu istifa çağrısı geldi. Oluşum adına yazılı açıklama yapan CHP eski Genel Başkan Yardımcısı Yılmaz Ateş, "Sayın Kılıçdaroğlu derhal görevinden çekilmelidir. CHP ve Türkiye artık sizinle bir saat dahi yürüemez" dedi.

28 Mayıs'ta yapılan seçimlerden hüsrarla ayrılan muhalefette ortaklık yangın yerine döndü. Seçimleri kaybeden Millet İttifakı'nın adayı CHP lideri Kemal Kılıçdaroğlu, hezimetin faturasını MYK üyelerine kesti ve hepsi istifa etti.

Kaybedilen seçimlerin ardından istifası istenen ancak koltuğunu bırakmak istemeyen CHP lideri Kemal Kılıçdaroğlu, ekim ayında yapılacak kurultayda yeniden aday olacak. Sosyal medyadan yaptığı paylaşımda 'değişim' vurgusu yapan İBB Başkanı Ekrem İmamoğlu, seçim hezimetinin ardından iki kez Kılıçdaroğlu ile görüştü. Kulislere konuşulana göre: İmamoğlu, kahvaltılı görüşmede Kemal Kılıçdaroğlu'na, "Partiyi kurultaya götürün. Siz kurultayda aday olmayın çekilin" dediği öğrenildi.

Kılıçdaroğlu'nun koltuğu bırakmaya niyeti yok. Kılıçdaroğlu'nun kurultayda yeniden aday olması beklenirken CHP liderine karşı bayrak açanlar arasına CHP Ulusal Birlik Hareketi de katıldı.
<https://www.yeniakit.com.tr/haber/chpde-kilicdarogluna-buvuk-is-van-artik-kenara-cekil-1764768.html>

Την 19η ημέρα του σεισμού, η κυβέρνηση απέφυγε να δώσει πληροφορίες για το πόσα από τα κτίρια που κατέρρευσαν επωφελήθηκαν από την αμνηστία ανοικοδόμησης ή ήταν παράνομα.

Με τους σεισμούς, άρχισαν να συζητούνται και πάλι οι κανονισμοί ειρηνευτικής ανοικοδόμησης της κυβέρνησης. Ένας νόμος που παρείχε αμνηστία για αμφισβητούμενα κτίρια σε «μικρή τιμή» εισήχθη για τελευταία φορά το 2017 και η εφαρμογή παρατάθηκε τέσσερις φορές μέχρι το τέλος του 2019, το έτος των τοπικών εκλογών.

Οι ειδικοί έλεγαν ότι η εφαρμογή θα μεγιστοποιήσει τις απώλειες ζωής και περιουσίας σε πιθανούς σεισμούς. Ο Πρόεδρος Ταγίπ Ερντογάν, από την άλλη πλευρά, συνήθιζε να μιλάει για αυτή τη «αμνηστία ανοικοδόμησης» και ζητούσε ψήφους στις συγκεντρώσεις που έκανε στις πόλεις που επλήγησαν από τους σεισμούς. Ο Ερντογάν είχε πει για το Χατάι, όπου ο σεισμός προκάλεσε μεγάλες καταστροφές, «**Με την αμνηστία ανοικοδόμησης λύσαμε το πρόβλημα 205 χιλιάδων πολιτών του Χατάι**».

Πριν από τις εκλογές του 2023, που είχε δηλωθεί ότι θα διεξαχθούν στις 14 Μαΐου, αλλά η ώρα των οποίων δεν μπορούσε πλέον να προβλεφθεί μετά τους σεισμούς, η «δημοκρατική συμμαχία» άρχισε να απαριθμεί τις προεκλογικές της υποσχέσεις. Η επόμενη υπόσχεση της συμμαχίας, που προανήγγειλε εκστρατείες στέγασης, ήταν η «αμνηστία ανοικοδόμησης», η οποία συζητήθηκε πολύ με τον σεισμό. Τόσο που ο Μουσταφά Ντεστίτσι, ο ηγέτης του BBP, του πιο μικρού εταίρου της «δημοκρατικής συμμαχίας», υπέβαλε πρόταση νόμου για το θέμα αυτό. Αναφέρθηκε ότι η πρόταση αφορούσε περισσότερα από 7 εκατομμύρια σπίτια και επιχειρήσεις. Ωστόσο, η κυβέρνηση αποφεύγει να εξηγήσει πόσα από τα κατεδαφισμένα κτίρια επωφελήθηκαν από την αμνηστία ανοικοδόμησης. Την περασμένη εβδομάδα, επαινώντας το μετά το 2000 οικοδομικό πρότυπο, ο Ερντογάν είπε: «**Το 98% όλων των κατεδαφισμένων κτιρίων χτίστηκαν πριν από το 1999.**»

Ο υπουργός Περιβάλλοντος, Πολεοδομίας και Κλιματικής Αλλαγής Μουράτ Κουρούμ δήλωσε χθες: «**Βλέπουμε ότι το 98 τοις εκατό των κατεστραμμένων κτιρίων, που είδαμε στους σεισμούς στο Ελαζίγ, τη Μαλάτια και τη Σμύρνη, ήταν κτίρια που δεν έλαβαν υπηρεσία επιθεώρησης κτιρίων. Βλέπουμε ότι κατασκευάστηκαν πριν από το 1999 και δεν έχουν λάβει καμία υπηρεσία επιθεώρησης κτιρίου ή υπηρεσία μηχανικού**». Ωστόσο, άγνωστο παραμένει το πόσα από τα κατεστραμμένα κτίρια συμπεριλήφθηκαν στο πεδίο εφαρμογής της αμνηστίας ανοικοδόμησης. Επιπλέον, δεν έχει ακόμη αποκαλυφθεί, πόσα από τα κατεδαφισμένα κτίρια ήταν παράνομα αλλά έλαβαν «πιστοποιητικό καταχώρισης οικοδομής». <https://halktv.com.tr/>

Η ομάδα της σειράς «Παραθαλάσσιος καταργήρης!» διοργάνωσε το πάρτι για το φινάλε της σεζόν στο Μετζιντιγιέκιοι Νταντα. Εκτός από τον Μερτ Ραμαζάν Ντεμίρ και την Αφρά Σαράτσολου, οι ηθοποιοί έβγαλαν πολλές φωτογραφίες με τους θαυμαστές τους που τους περιμέναν στην εξώπορτα του χώρου.

Όταν η Αφρά Σαράτσολου, η πρωταγωνίστρια της σειράς, έμαθε ότι οι θαυμαστές της περίμεναν στην πόρτα, μπήκε κρυφά στον χώρο από την πίσω πόρτα. Ο Μερτ Ραμαζάν Ντεμίρ, που ήρθε στο πάρτι του φινάλε της σεζόν πολύ αργά, έκανε τους θαυμαστές του να κυνηγήσουν το αυτοκίνητό του. Αίσθηση προκάλε το γεγονός ότι, ο Μερτ Ραμαζάν Ντεμίρ, που καθόταν στο πίσω κάθισμα του οχήματος, παρότι τον φώναζαν οι θαυμαστές του, χωρίς να αντιδράσει γύρισε το κεφάλι του από την άλλη μεριά.

<https://www.milyet.com.tr/cadde/mertramazan-demir-hayranlarini-duymaziktan-geki-6962219>

Ήρθε το κάλεσμα παραίτησης του Κεμάλ Κιλιτσντάρολου από το CHP Κίνημα Εθνικής Ενότητας. Κάνοντας γραπτή δήλωση εκ μέρους του σχηματισμού, ο πρώην αντιπρόεδρος του CHP Γιλμάζ Ατές είπε: «Ο κ. Κιλιτσντάρολου θα πρέπει να παραιτηθεί αμέσως. Το CHP και η Τουρκία δεν μπορούν να συνεχίσουν μαζί σας ούτε για μια ώρα». Η αντιπολίτευση, που αποχώρησε απογοητευμένη από τις εκλογές της 28ης Μαΐου, μετατράπηκε σε φωτιά. Ο Κεμάλ Κιλιτσντάρολου, υποψήφιος της Εθνικής Συμμαχίας, που έχασε τις εκλογές, επέρριψε την ευθύνη για την ήττα στα μέλη του ΜΥΚ και όλοι παραιτήθηκαν.

Ο αρχηγός του CHP Κεμάλ Κιλιτσντάρολου, ο οποίος κλήθηκε να παραιτηθεί μετά τις χαμένες εκλογές, αλλά δεν ήθελε να εγκαταλείψει την έδρα του, θα είναι και πάλι υποψήφιος στο συνέδριο που θα διεξαχθεί τον Οκτώβριο. Ο πρόεδρος της İBB Εκρέμ Ιμάμολου, ο οποίος από ανάρτησή του στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης έδωσε έμφαση στην «αλλαγή», συναντήθηκε με τον Κιλιτσντάρολου δύο φορές μετά την εκλογική ήττα.

Σύμφωνα με όσα επώθηκαν στο παρασκήνιο, κατά τη διάρκεια της συνάντησης η οποία περιλάμβανε πρωινό γεύμα, ο Ιμάμολου είπε στον Κεμάλ Κιλιτσντάρολου «Φέρτε το κόμμα στο συνέδριο. Μην είστε υποψήφιος στο συνέδριο, αποσυρθείτε». Ο Kılıçdaroğlu δεν έχει σκοπό να εγκαταλείψει την έδρα. Ενώ αναμενόταν να είναι ξανά υποψήφιος στο συνέδριο, το Κίνημα Εθνικής Ενότητας CHP προσχώρησε επίσης σε αυτούς που ύψωσαν σημαία εναντίον του αρχηγού του CHP.

<https://www.yeniakit.com.tr/>

Δραστηριότητα 2

Στη δραστηριότητα που ακολουθεί, δίνονται κάποιες προτάσεις ή παράγραφοι, από αυθεντικά κείμενα μαζικής κουλτούρας, οι οποίες περιέχουν από έναν πολυλεξικό συνδυασμό. Το ζητούμενο είναι, αφού εντοπιστεί ο συνδυασμός και καταγραφεί στην απαρεμφατική του μορφή, να γίνει αναζήτηση στο λεξικό και να καταγραφεί η σημασία που είναι ταιριαστή με το περιεχόμενο. Έπειτα, το μαθητικό κοινό καλείται να γράψει μια δική του πρόταση, χρησιμοποιώντας τον πολυλεξικό συνδυασμό που μόλις έμαθε.

Οι στόχοι της συγκεκριμένης δραστηριότητας είναι πολλαπλοί. Μέσω του εντοπισμού των πολυλεξικών συνδυασμών και της καταγραφής τους στην απαρεμφατική τους μορφή, οι εκπαιδευόμενοι / ες ανακαλύπτουν ότι άλλοι είναι περισσότεροι και άλλοι λιγότερο παγιωμένοι. Έρχονται συνεπώς μέσω της πρότασης, απευθείας σε επαφή με τη νέα γνώση - πολυλεξικό συνδυασμό, τον οποίο ανακαλύπτουν σταδιακά μόνοι / ες τους, χωρίς να τη λαμβάνουν σαν «έτοιμη τροφή». Επιπλέον, μέσω της αναζήτησης της σημασίας, όπως αυτή απαντά στην εκάστοτε πρόταση, καλλιεργούνται οι επικοινωνιακές και κοινωνικές δεξιότητες. Τέλος, η πρόταση η οποία ζητείται να κατασκευαστεί, εκτός του ότι καλλιεργεί την παραγωγική δεξιότητα της γραφής, συμβάλλει στην εξοικείωση με τη νέα γνώση.

Gördüğünüz internetten gelen cümlelerinde birer deyim var. Deyimi bulup mastar şekline yazdıktan sonra sözlüğe bakarak anlamını yazın. Sonra siz de deyimleri kullanarak birer cümle kurun.

‘Στις προτάσεις που βλέπετε, οι οποίες έχουν αντληθεί από το διαδίκτυο, υπάρχει από μία έκφραση. Βρείτε την έκφραση και αφού την σημειώσετε σε απαρεμφατική μορφή, βρείτε στο λεξικό τη σημασία της και καταγράψτε την. Στη συνέχεια, γράψτε και εσείς μία πρόταση για κάθε έκφραση.’

1) Özellikle 70' li yıllara gönderme yapan bir tarzınız varsa dolabına mutlaka uzun elbise modellerinden birkaç eklemelisiniz.

Deyim:.....

Anlamı:.....

.....

Cümleniz:.....

.....

‘1. Πρέπει οπωσδήποτε να προσθέσετε στην ντουλάπα μερικά μακριά φορέματα, ειδικά αν έχετε στιλ που παραπέμπει στη δεκαετία του ’70.

Έκφραση:.....

Σημασία:.....

Πρόταση:.....’

2) Örneğin, Avusturyalı bir işadamını büyülemek için klasik müzik bilginiz olması gerekirken, sempatik ve çekici bir insan olmanız ise bir Arjantinlinin karşısında işinize yarar.

Deyim:.....

Anlamı:.....

.....

Cümleniz:.....

.....

‘2. Για παράδειγμα, ενώ για να συναρπάσετε έναν Αυστριακό επιχειρηματία πρέπει να έχετε γνώσεις κλασικής μουσικής, το να είστε συμπαθής και ελκυστικός άνθρωπος κάνει δουλειά απέναντι σε έναν Αργεντινό.

Έκφραση:.....

Σημασία:.....

Πρόταση:.....’

3) Her yıl yaz tatillerinde boş durmaz illaki değişik işlere girip çıkardı. İnşaat işçiliğinden, lokantalarda bulaşıkçılık, garsonluğa hatta simit satmaya kadar aklına ne gelirse yapmaktan çekinmezdi.

Deyim:.....

Anlamı:.....

.....
Cümleniz:.....

.....
‘3. Κάθε χρόνο δεν έμενε αδρανής στις καλοκαιρινές διακοπές, αναγκαστικά μπαινόβγαينه σε διάφορες δουλειές. Δεν δίσταζε να κάνει ό,τι του ερχόταν στο μυαλό, από οικοδόμος μέχρι λαντζιέρης σε ταβέρνες, σερβιτόρος ή ακόμα και να πουλάει κουλούρια.

Έκφραση:.....

Σημασία:.....

Πρόταση:.....’

4) Lakin görüyorum, seçimi ölüm kalım meselesi yapanlar, seçilmezse dünyanın sonu gelecek sananlar, başkanlığı dünyanın en önemli işi zannedenler var.

Deyim:.....

Anlamı:.....

.....
Cümleniz:.....

.....
‘4. Βλέπω, όμως, υπάρχουν εκείνοι που κάνουν τις εκλογές θέμα ζωής και θανάτου, εκείνοι που νομίζουν ότι θα τελειώσει ο κόσμος αν δεν εκλεγούν και εκείνοι που νομίζουν ότι η προεδρία είναι η πιο σημαντική δουλειά στον κόσμο.

Έκφραση:.....

Σημασία:.....

Πρόταση:.....’

5) Orlando'nun Raptors'ın elinden gelen 109-99'lük yenilginin ardından, The Athletic'ten Shams Charania, 24 yaşındaki oyuncunun sakatlık nedeniyle "birkaç gün" kenara çekileceğini açıkladı.

Deyim:.....

Anlamı:.....

.....

Cümleliz:.....

.....

‘5. Μετά την ήττα του Ορλάντο με 109-99 από τους Ράπτορς, ο Shams Charania των The Athletic ανακοίνωσε ότι ο 24χρονος θα αποχωρήσει για «λίγες ημέρες» λόγω τραυματισμού.

Έκφραση:.....

Σημασία:.....

Πρόταση:.....⁷

⁷ Οι απαρεμφατικές μορφές των πολυλεξικών συνδυασμών που ζητείται να εντοπιστούν είναι οι εξής: 1. *gönderme yapmak* / ‘κάνω αναφορά’, 2. *izine yaramak* / ‘μου κάνει’, 3. *aklına ne gelirse yapmak* / ‘κάνω ό,τι μου κατέβει’, 4. *ölüm kalım meselesi yapmak* / ‘κάνω ζήτημα ζωής και θανάτου’, 5. *kenara çekilmek* / ‘κάνω στη μπάνα’.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Στην παρούσα διπλωματική εργασία έγινε μια συγκριτική μελέτη των ΡΠΕ της ελληνικής και της τουρκικής, με σκοπό να επιτευχθεί η αποτελεσματική διδασκαλία των εκφράσεων της τουρκικής, σε ενήλικους / ες εκπαιδευόμενους / ες, με μητρική γλώσσα την ελληνική.

Από την μελέτη 279 ελληνικών ΡΠΕ προέκυψε ότι ένας πολυλεξικός συνδυασμός, αναλόγως του περιβάλλοντος στο οποίο εμφανίζεται, μπορεί να εντοπιστεί σε δύο ή και τρία διαφορετικά σημεία εντός του Συνεχούς Ελευθερίας / Δέσμευσης του λεξιλογίου της ΚΝΕ (Γαλαντόμος, 2008). Επιπλέον, η μελέτη 202 τουρκικών ΡΠΕ, ανέδειξε ότι και το λεξιλόγιο της τουρκικής γλώσσας διακρίνεται από ένα Συνεχές Ελευθερίας / Δέσμευσης. Επίσης, και στην τουρκική, όπως και στην ελληνική, η ίδια έκφραση δύναται να εντοπιστεί σε δύο ή και τρία διαφορετικά σημεία εντός του συνεχούς, αναλόγως του περιβάλλοντος στο οποίο εμφανίζεται.

Η μελέτη 115 κοινών ΡΠΕ ανάμεσα στην ελληνική και στην τουρκική γλώσσα, ανέδειξε ότι το 65% περιλαμβάνει κάποιον τύπο του βασικού ρήματος *κάνω – yapmak*. Επιπλέον, το 40% των κοινών ΡΠΕ ανήκουν στο Μοτίβο αντιστοιχίας 1, παρουσιάζοντας κοινή μορφή, κοινή λειτουργία και πλήρη βαθμό αντιστοιχίας, κατά συνέπεια υποθέτουμε πως είναι πιο εύκολη η εκμάθηση και η μελλοντική τους ανάκληση.

Οι δραστηριότητες που προτάθηκαν, σχεδιάστηκαν με γνώμονα την υψηλή συχνότητα των ΡΠΕ, τον βαθμό δυσκολίας τους, την ύπαρξη ή όχι κοινού ρήματος, αλλά και με βάση την ομοιότητα με την αντίστοιχη έκφραση στη Γ1, σε συνάρτηση πάντα με το επίπεδο γλωσσομάθειας. Μέσα από τις προτεινόμενες δραστηριότητες, προωθείται η άποψη ότι ο βαθμός αντιστοιχίας μίας έκφρασης μεταξύ Γ1 και Γ2, μπορεί να διευκολύνει τη διδασκαλία της στη Γ2. Ακόμα πιο συγκεκριμένα, υποστηρίζεται η θέση ότι όταν υπάρχει μεγάλος βαθμός αντιστοιχίας (Μοτίβα 1, 2α, 2β) η ΡΠΕ δύναται να διδαχθεί στα αρχάρια επίπεδα γλωσσομάθειας (Α1-Α2). Δραστηριότητες που περιλαμβάνουν συνδυασμούς με μικρότερο βαθμό αντιστοιχίας (Μοτίβα 3α, 3β), προτείνεται να εφαρμόζονται σε μεσαία / ανώτερα επίπεδα (Β1-Γ2).

Η παρούσα μελέτη είχε μια σειρά από περιορισμούς, ο σημαντικότερος από τους οποίους ήταν η παρουσία περισσότερων του ενός ρημάτων στην τουρκική, που αποδίδουν πολυλεξικές εκφράσεις της ελληνικής με το ρήμα *κάνω*. Βασικό ρήμα, αντίστοιχο του *yarmak* είναι το *etmek*, το οποίο λόγω της έκτασης της εργασίας έμεινε εξαρχής εκτός της διερεύνησης, με εξαίρεση τις περιπτώσεις κατά τις οποίες εντοπίστηκε στα λεξικά ως δεύτερος, ισότιμος τύπος του *yarmak*. Επιπλέον, στην εργασία σχεδιάστηκαν διδακτικές προτάσεις για τη διδασκαλία των εκφράσεων που αναλύθηκαν, χωρίς να υπάρχει η δυνατότητα να ελεγχθεί στην πράξη το κατά πόσο όντως είναι κατάλληλες για τα προτεινόμενα επίπεδα γλωσσομάθειας.

Επόμενα βήματα της έρευνας θα μπορούσαν να είναι η αποδελτίωση και εξέταση πολυλεξικών συνδυασμών οι οποίοι περιλαμβάνουν το ρήμα *etmek* και ενδεχομένως και άλλα, κατά περίπτωση, ισοδύναμα ρήματα. Από την εξέταση αυτή θα εμπλουτιστούν αναμφίβολα τα μοτίβα αντιστοιχίας με άλλα μεταφραστικά ισοδύναμα που θα προκύψουν κατά τη συγκριτική μελέτη, γεγονός που θα επιτρέψει να σχηματίσουμε μια πιο σφαιρική εικόνα για το σύνολο αυτών των εκφράσεων στις δύο γλώσσες. Συγχρόνως, κρίνεται αναγκαία η εφαρμογή των προτεινόμενων στην παρούσα εργασία δραστηριοτήτων εντός της διδακτικής αίθουσας, ώστε να επιβεβαιωθούν ή όχι οι απόψεις που υποστηρίχθηκαν σχετικά με τη διδασκαλία των πολυλεξικών συνδυασμών στα αρχάρια επίπεδα γλωσσομάθειας. Επιπλέον, επειδή οι πολυλεξικοί συνδυασμοί αποτελούν κομμάτι του ζωντανού λόγου, χρειάζεται να σχεδιαστούν και δραστηριότητες οι οποίες να είναι ενταγμένες σε πιο επικοινωνιακό πλαίσιο, που να αναδεικνύει τις δυνατότητες και τους περιορισμούς χρήσης τους, καθώς επίσης και μια πιο κριτική τους αντιμετώπιση.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

- Biber, D., Johansson, S., Leech, G., Conrad, S., Finegan, E. (1999). *Longman Grammar of Spoken and Written English*. Harlow: Longman.
- Croft, W., Cruse, D. A. (2004). *Cognitive Linguistics* (Cambridge Textbooks in Linguistics).
- Cruse, A. (2004). *Meaning in Language. An Introduction to Semantics and Pragmatics* (2nd ed.). Oxford: OUP.
- Fernando, Ch., Flavell, R. (1981). *On Idiom: Critical Views and Perspectives*. Exeter (Devon): University of Exeter.
- Gross, G. (1996). *Les Expressions Figées En Français, Noms Composés et Autres Locutions*. Paris: Ophrys.
- Honeck, R. (1997). *A Proverb in Mind: The Cognitive Science of Proverbial Wit and Wisdom*. Lawrence Erlbaum.
- Irujo, S. (1986). Learning and Teaching Idioms. *English Language Teaching Journal* 40: 236–242.
- Jespersen, O. (1924). *The Philosophy of Grammar, by Otto Jespersen*. London: G. Allen and Unwin.
- Karantzola, E., Sampanis, K., Galantomos, I., Achladi, E., Kaili, H. (2019). Contrastive Analysis of Fixed Expressions in Greek and Turkish: Theoretical Considerations and Teaching

Applications. In I. Gülec, E. Sella, A. Okur, & B. Ince (Eds.), *New Trends in Teaching Turkish as a Foreign Language* (pp. 225-248). Sakarya: Sakarya Üniversitesi

Knowles, M., Moon, R. (2006). *Introducing Metaphor*. London & New York: Routledge.

Kovecses, Z. (2002). *Metaphor. A Practical Introduction*. Oxford: OUP.

Lakoff, G., Johnson, M. (1999). *Philosophy in the Flesh. The Embodied Mind and its Challenge to Western Thought*. New York: Basic Books.

Mieder, W. (1993). *Proverbs Are Never Out of Season*. Oxford University Press.

Moon, R. (1997). Vocabulary connections: multi-word items in English. In Schmitt, N., & McCarthy, M. (Eds.), *Vocabulary. Description. Acquisition and Pedagogy* (pp. 40-63). Cambridge: CUP.

Sag, I., Bond, F., Copestake, A., Flickinger, D. (2001). "Multiword Expressions". *LinGO Working Paper No. 2001-01*.

Saussure, F. (1979). *Μαθήματα γενικής γλωσσολογίας*. Αθήνα: Παπαζήσης.

Sinclair, J. (1991). *Corpus, Concordance, Collocation. Describing English Language*. Oxford: Oxford University Press.

Αναστασιάδη-Συμεωνίδη Α., Ευθυμίου Α. (2006). *Οι στερεότυπες εκφράσεις και η διδακτική της νέας ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας*. Αθήνα: Πατάκης.

Αρχάκης, Α., Τσάκωνα, Β. (2013). Χιούμορ, κριτικός γραμματισμός και Γ2. *Διαδρομές στη διδασκαλία της νέας ελληνικής σε αλλόγλωσσους στην Ελλάδα*. Ανακτήθηκε από

http://elearning.greek-language.gr/pluginfile.php/1612/mod_resource/content/5/humour.kritikos.grammatismos.pdf

Γαβριηλίδου, Ζ., Μαυροματίδου, Σ. (2016). Παροιμίες της ελληνικής: αντιστοιχίες μοτίβων σε άλλες ευρωπαϊκές γλώσσες. *Διεθνές Συνέδριο με θέμα “Ελληνικός παραδοσιακός πολιτισμός στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού”* (Ευρωπαϊκή Εταιρεία Νεοελληνικών Σπουδών, Τμήμα Βυζαντινής και Νεοελληνικής Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Λομονόσοφ). Μόσχα, 79–93.

Γαβριηλίδου Ζ., Μαυροματίδου Σ. (2017). Ο λεξικογραφικός χειρισμός του παροιμιακού λόγου σε τρία λεξικά της κοινής νεοελληνικής. *Studies in Greek Linguistics* 37, 153-164.

Γαβριηλίδου, Ζ. (2001). Η Λεξικο-Γραμματική των παροιμιών. *Πρακτικά 4ου Διεθνούς Συνεδρίου Ελληνικής Γλωσσολογίας (Λευκωσία, 17–19.9.1999)*. Θεσσαλονίκη: University Studio Press, 677–84.

Γαλαντόμος, Ι. (2008). *Η διδασκαλία των μεταφορών και των ιδιωτισμών της νέας ελληνικής ως ξένης/δεύτερης γλώσσας* (διδασκτορική διατριβή). Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας.

Γούτσος, Δ. (2009). Λεξικά συμπλέγματα και στερεοτυπία στο δημοσιογραφικό λόγο. *Ζητήματα Επικοινωνίας* 9, 75–89.

Γούτσος, Δ., Φραγκάκη, Γ. (2015). *Εισαγωγή στη γλωσσολογία σωμάτων κειμένων*. Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Ανακτήθηκε από: <http://hdl.handle.net/11419/1932>.

Δαφνοπατίδης, Β., Σανλιόγλου, Χ. (2011). *Τουρκική Γραμματική στα ελληνικά*. Αθήνα: Ornimi.

Διακογιώργη, Κλ., Φωτοπούλου, Α. (2002). Οι στερεότυπες προτάσεις και η επεξεργασία τους από παιδιά σχολικής ηλικίας. *ΜΕΓ*, 22, 180-191.

Θώμου, Π. (2001). Εκμάθηση Λεξιλογίου στην Ελληνική ως Ξένη Γλώσσα: Ανάλυση των μη Αποδεκτών Λεξιλογικών Συνάψεων (Lexical Collocations) στο Γραπτό Λόγο Ξένων Φοιτητών. Στο Βάμβουκας, Μ., & Χατζηδάκη, Α. (επιμ.). *Μάθηση και διδασκαλία της ελληνικής ως μητρικής και ως δεύτερης γλώσσας*. Πρακτικά Συνεδρίου, Ρέθυμνο, 6-8 Οκτωβρίου, 2000 (τόμ. Β, σελ.99-109). Αθήνα: Ατραπός.

Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη (1998). *Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής*. Θεσσαλονίκη: Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών, Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη.

Καρανάσιου, Δ. (2021). *Τα συντακτικά χαρακτηριστικά των ιδιωτισμών της ελληνικής και η διδακτική αξιοποίησή τους στη δεύτερη/ξένη γλώσσα* (μεταπτυχιακή εργασία). Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Ρόδος.

Καραντζόλα, Ε., Φλιάτουρας, Α. (2004). *Γλωσσική αλλαγή*. Αθήνα: Νήσος.

Καρατζάς, Λ., Tuncay, F. (2010). *Ελληνοτουρκικό Λεξικό*. Αθήνα: Κέντρο Ανατολικών Γλωσσών.

Κλαίρης, Χ., Μπαμπινιώτης, Γ. (2005). *Γραμματική της Νέας Ελληνικής, Δομολειτουργική-Επικοινωνιακή*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Μήλλας, Η. (2008). *Κατάλογος κοινών ελληνικών και τουρκικών λέξεων, εκφράσεων και παροιμιών*. Αθήνα: Παπαζήσης.

Μήτσης, Ν. (2004). *Η Διδασκαλία της γλώσσας υπό το πρίσμα της επικοινωνιακής προσέγγισης. Εισαγωγή στη θεωρία και τις τεχνικές του επικοινωνιακού μοντέλου*. Αθήνα: Gutenberg.

Μίνη, Μ., & Φωτοπούλου, Α. (2009). Τυπολογία των πολυλεκτικών ρηματικών εκφράσεων στα λεξικά της Νέας Ελληνικής: Όρια και διαφοροποιήσεις. *Selected Papers on Theoretical and Applied Linguistics 18*, 491–503.

Μότσιου, Β. (1987). Ελευθερία και δέσμευση στη γλώσσα: η περίπτωση των ιδιωτισμών. *Δωδώνη* 16, 231–255.

Μότσιου, Β. (1994). *Στοιχεία Λεξικολογίας. Εισαγωγή στη νεοελληνική λεξικολογία*. Αθήνα: Νεφέλη.

Μουστάκη, Α. (1992). Το «βοηθητικό» ρήμα *είμαι* και τα ρήματα που εναλλάσσονται με αυτό στις ιδιωτισμικές εκφράσεις στα Ν. Ελληνικά. *ΜΕΓ*, 13, 409-428.

Μπαμπινιώτης, Γ. (2002). *Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας* (β' εκδ.). Αθήνα: Κέντρο Λεξικολογίας.

Μπέλλα, Σ. (2020). *Η Δεύτερη Γλώσσα*. Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη.

Ξυδόπουλος, Γ.Ι. (2008). *Λεξικολογία: Εισαγωγή στην ανάλυση της λέξης και του λεξικού*. Αθήνα: Πατάκης.

Παπαλεξάνδρου, Ε. (2014). *Συγκριτική προσέγγιση ρωσικών και ελληνικών φρασεολογισμών* (μεταπτυχιακή εργασία). Πανεπιστήμιο Μακεδονίας. Θεσσαλονίκη.

Συμβούλιο της Ευρώπης (2001): Κοινό Πλαίσιο Αναφοράς για τη Γλώσσα. Εκμάθηση, διδασκαλία, αξιολόγηση. Ανακτήθηκε από: http://www.pi-schools.gr/lessons/english/pdf/cef_gr.pdf

Συμεωνίδης, Χ.Π. (2000). *Εισαγωγή στην ελληνική φρασεολογία*. Θεσσαλονίκη: Κώδικας.

Τακούδα, Χ. (2002). *Πραγματολογικές προσεγγίσεις του χιούμορ και οι δυνατότητες αξιοποίησής του στη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας* (αδημοσίευτη διπλωματική εργασία). Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.

Τεγόπουλος – Φυτράκης (1993). *Ελληνικό Λεξικό*. Αθήνα: Αρμονία.

Τηλικίδου, Ε. (2018). Οι ιδιωτισμοί της νέας ελληνικής: Συγχρονικό και διαχρονικό προφίλ. *Studies in Greek Linguistics* 38, 355-376.

Τριανταφυλλίδης, Μ. (2002). *Νεοελληνική Γραμματική (Της Δημοτικής). Ανατύπωση Της Έκδοσης Του ΟΕΣΒ (1941) Με Διορθώσεις*. Θεσσαλονίκη: Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών Α.Π.Θ.

Tuncay, F., Καρατζάς, Λ. (2000). *Τουρκοελληνικό Λεξικό*. Αθήνα: Κέντρο Ανατολικών Σπουδών.

Φωτοπούλου, Α. (1988). Ταξινόμηση των στερεότυπων προτάσεων στα Ν. Ελληνικά – Μορφοσυντακτική ανάλυση των προτάσεων με ένα αντικείμενο. *ΜΕΓ*, 9, 223-241.

Φωτοπούλου, Α. (1993). Ανάλυση των συστατικών των στερεότυπων προτάσεων. Παρατηρήσεις σχετικά με την ταξινόμησή τους. *ΜΕΓ*, 14, 273-292.

Χρηστικό Λεξικό της Νεοελληνικής Γλώσσας. (2014). Αθήνα: Ακαδημία Αθηνών.

Χρύσου, Μ. (2015). Οι Στερεότυπες Εκφράσεις ανάμεσα στη Γλωσσολογία και τη Διδακτική: Το παράδειγμα της γερμανικής ως ξένης γλώσσας. In *14 + 1 Μελέτες Φρασεολογίας και Παροιμιολογίας*, ed. C.A. Crida - Álvarez, 58–89. Αθήνα: Τα Καλώς Κείμενα. Ανακτήθηκε από: <https://pergamos.lib.uoa.gr/uoa/dl/frontend/el/browse/2935060#fields>.

ΙΣΤΟΤΟΠΟΙ

Sketch Engine, (Greek Web 2019 - elTenTen19). Ανακτήθηκε από https://app.sketchengine.eu/#concordance?corpname=preloaded%2Feltentent19_tt3&tab=basic&keyword=%CE%BA%CE%AC%CE%BD%CF%89%20%CE%B8%CE%AD%CF%83%CE%B7&attrs=word&viewmode=sen&attr_allpos=all&refs_up=0&shorten_refs=1&glue=1&gdexcnt=300&show_gdex_scores=0&itemsPerPage=20&structs=s%2Cg&refs=%3Ddoc.website&showresults=1&showTBL=0&tbl_template=&gdexconf=&f_tab=basic&f_showrelfrq=1&f_showperc=0&f_showreldens=0&f_showreltt=0&c_customrange=0&operations=%5B%7B%22name%22%3A%22query%22%2C%22arg%22%3A%22%CE%BA%CE%AC%CE%BD%CF%89%20%CE%B8%CE%AD%CF%83%CE%B7%22%2C%22query%22%3A%7B%22queryselector%22%3A%22queryrow%22%2C%22query%22%3A%22%CE%BA%CE%AC%CE%BD%CF%89%20%CE%B8%CE%AD%CF%83%CE%B7%22%7D%2C%22id%22%3A7381%7D%5D

Sketch Engine, (Turkish Web 2020 - trTenTen20). Ανακτήθηκε από https://app.sketchengine.eu/#concordance?corpname=preloaded%2Ftrtentent20_tm2&tab=basic&attrs=word&viewmode=kwic&attr_allpos=all&refs_up=0&shorten_refs=1&glue=1&gdexcnt=300&show_gdex_scores=0&itemsPerPage=20&structs=s&refs=%3Ddoc.website&showTBL=0&tbl_template=&gdexconf=&f_tab=basic&f_showrelfrq=1&f_showperc=0&f_showreldens=0&f_showreltt=0&c_customrange=0

Türk Dil Kurumu Sözlükleri. Ανακτήθηκε από <https://sozluk.gov.tr/>

<https://www.turkiyegazetesi.com.tr/gundem/bozcaadada-gemi-su-aldi-karaya-oturdu-murettebat-gemi-yi-terk-etmedi-647822>

<http://www.yeditepehastanesi.com.tr/cocugunuz-hasta-olsa-bile-banyo-yapmali>

<http://www.goktepe.net/wp-content/uploads/2013/05/ingiliz-servisi.jpg>

<https://www.trendyol.com/vucut-gelistirme-aletleri-x-c104282>

<https://www.takvim.com.tr/yasam/2020/04/05/istanbulda-luks-tekne-batti>

<https://www.naregitim.com/blog/view/e4249cb0-d626-4adf-be05-c368582522ed>

<https://www.iremyalugulubil.com/tr/news/desc/5945/herkes-istanbul-da-beklenen-depremden-soz-ederken-rahat-uyumak-mumkun-degil.html>

<https://twitter.com/milliyet/status/1669706392213807104>

<https://www.yenisafak.com/dunya/soguk-dus-etkisi-yapti-3526758>

<https://tr.euronews.com/2020/04/12/fransiz-milletvekili-yasli-bakim-huzurevlerindeki-covid-19-hastalari-olumune-goz-yumduk>

<http://espri.org/ahlaksiz-teklif.html>

<https://www.milliyet.com.tr/gundem/bodrumda-su-alan-tekne-batti-6951796>

<https://www.milliyet.com.tr/cadde/mertramazan-demir-hayranlarini-duymazliktan-geldi-6962219>

<https://www.yeniakit.com.tr/haber/chpde-kilicdarogluna-buyuk-isyan-artik-kenara-cekil-1764768.html>

<https://halktv.com.tr/gundem/akp-agzini-acmiyor-yikilan-binalarin-kaci-imar-affindan-yararlandi-720971h>

<https://docplayer.biz.tr/>

<https://twitter.com/tourkika>

<https://www.lexigram.gr>

<https://www.el.wiktionary.org>

<https://www.slang.gr>

<https://www.protothema.gr>

<https://www.georgakas.lit.auth.gr>

<https://www.greek-language.gr>

<https://www.haberturk.com>

https://www.youtube.com/watch?v=KRxn8k3n_fA,